

PLAN MER BESTEMMINGPLAN BUITENGEBIED

GEMEENTE BERNHEZE

4 juni 2011
074508430:0.1
110502.700124.001

Inhoud

Samenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding en mer-plicht	7
1.2 Procedure bestemmingsplan buitengebied	9
1.3 PlanMER procedure	11
1.4 Consultatie	12
1.5 Interactie tussen planMER en beleidskeuzen intensieve veehouderij	12
1.6 Reageren?	14
1.7 Leeswijzer	14
2 Beleidskaders	15
2.1 Wet- en regelgeving van Europa en het Rijk	15
2.2 Beleidskaders provincie	20
2.2.1 Reconstructieplan Maas en Meijerij	20
2.2.2 Structuurvisie en Verordening ruimte provincie Noord-Brabant	23
2.3 Gemeentelijk beleid	27
2.3.1 (Voor)ontwerp bestemmingsplan buitengebied	27
2.3.2 Normstelling Wet geurhinder en veehouderij	31
2.3.3 Ontwikkelingsplan landbouwontwikkelingsgebieden Bernheze	31
2.4 Overige beleidskaders	32
3 Mogelijke ontwikkeling intensieve veehouderij	33
3.1 Aanpak	33
3.2 Ontwikkelingen 2000-2010	35
3.3 Ontwikkelingsruimte intensieve veehouderij: planologische ruimte	38
3.3.1 Handleiding duurzame locaties (provincie)	38
3.3.2 Potentieel duurzaam gebied	40
3.4 Ontwikkelingsruimte intensieve veehouderij: milieuruimte	43
3.4.1 Geur	43
3.4.2 Ammoniak	45
3.5 Mogelijke ontwikkeling bedrijfsomvang intensieve veehouderij	47
3.6 Scenario's	51
4 Effecten	55
4.1 Inleiding	55
4.2 Geurhinder	58
4.2.1 Inleiding	58
4.2.2 Beschrijving referentiesituatie	58
4.2.3 Effecten	60
4.3 Ammoniak en natuur	65
4.3.1 Inleiding	65
4.3.2 Beschrijving referentiesituatie	65

4.3.3	Effecten	69
4.4	Fijn stof	73
4.4.1	Inleiding	73
4.4.2	Beschrijving referentiesituatie	73
4.4.3	Effecten	77
4.5	Geluid	80
4.5.1	Inleiding	80
4.5.2	Beschrijving referentiesituatie en effecten	80
4.6	Verkeer	83
4.6.1	Inleiding	83
4.6.2	Beschrijving referentiesituatie	83
4.6.3	Effecten	85
4.7	Water en bodem	87
4.8	Landschap, cultuurhistorie en archeologie	91
5	Conclusies en aanbevelingen	99
5.1	Conclusies en aandachtspunten voor de besluitvorming	99
5.2	Aanbevelingen	102
6	Beleidskeuze	103
6.1	Zorgen om de ontwikkeling van de intensieve veehouderij	103
6.2	Overwegingen bij het gemeentelijk ruimtelijk beleid	104
6.3	Beleidskeuze	105
1	Handleiding duurzame locaties provincie	113
2	Reacties consultatiefase	115
3	Achtergrondinformatie gezondheid	117
4	Potentieel duurzaam gebied	125
5	Milieuruimte geur in potentieel duurzaam gebied	127
6	Effectkaarten geur	129
7	Effectkaarten ammoniak	131
8	Effectkaarten fijn stof	133
9	Overige kaarten	135
10	Lijst met afkortingen	137
Colofon		139

Samenvatting

De samenvatting is los bijgevoegd.

HOOFDSTUK 1 Inleiding

1.1

AANLEIDING EN MER-PLICHT

Nieuw bestemmingsplan buitengebied

Het college van Burgemeester en Wethouders van Bernheze is bezig met het actualiseren van het bestemmingplan voor het buitengebied. Eén van de ontwikkelingen die hiermee gestalte krijgt is de planologische ruimte voor en het vestigingsbeleid van de intensieve veehouderij. Intensieve veehouderij is het bedrijfsmatig houden van dieren zonder dat het bedrijf hoeft te beschikken over grond voor de voerproductie van deze dieren. In Bernheze gaat het voornamelijk om varkens- en pluimveebedrijven.

M.e.r.-plicht

Bij de voorbereidingen van dit bestemmingsplan buitengebied is gebleken dat er sprake is van de plicht voor een MER (tot voor kort planMER genoemd).

Deze plicht geldt voor wettelijk of bestuursrechtelijk verplichte plannen:

- die het kader vormen voor toekomstige m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten (alleen varkens- en pluimveebedrijven zijn m.e.r.-beoordelingplichtig).
- en/of waarvoor een passende beoordeling nodig is op grond van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn.

De plicht tot het opstellen van een PlanMER vloeit voort uit een Europese richtlijn uit 2001, waar het Strategische Milieubeoordeling heet (SMB). Inmiddels is deze richtlijn vastgesteld in het Besluit houdende wijziging van het Besluit milieueffectrapportage 1994 (uitvoering richtlijn nummers 2001 142/EG). Dit Besluit is op 29 september 2006 in werking getreden.

In dit rapport worden de volgende termen gebruikt.

m.e.r. = milieueffectrapportage = de procedure

MER = milieueffectrapport = het product

plan-m.e.r. = procedure voor plannen die een kader stellen voor m.e.r.-plichtige activiteiten

planMER = product van de plan-m.e.r. procedure

besluit-m.e.r. = m.e.r.-procedure voor projecten die bij wet m.e.r.-plichtig zijn

besluit-m.e.r = product van de besluit-m.e.r. procedure

Kaderstelling m.e.r.

De gemeente maakt keuzes over de omvang van bouwvlakken van veehouderijen en over mogelijkheden voor omschakeling naar en uitbreiding en nieuwvestiging van intensieve veehouderij. Het voorgenomen planologische beleid van de gemeente voor de intensieve veehouderij kan worden aangemerkt als een kader voor latere m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten, te weten besluiten over milieu- en bouwvergunningen van veehouderijen met een omvang boven de m.e.r.-drempel (artikel 7.2 Wet milieubeheer: het gaat om de categorieën C14 en D14 van het Besluit m.e.r.). Om die reden dient als onderbouwing voor het bestemmingsplan buitengebied een planMER te worden opgesteld (zie hoofdstuk 2 voor nadere uitleg).

GEEN ANDERE KADERS VOOR M.E.R.(BEOORDELINGS)PLICHTIGE ACTIVITEITEN

De intensieve veehouderijen zijn de m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten waarvoor het bestemmingsplan een kader biedt. In het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Bernheze zijn geen andere ontwikkelingen voorzien of geregeld die onderworpen dienen te worden aan een m.e.r.-(beoordeling). Hiervan zou bijvoorbeeld sprake kunnen zijn als het bestemmingsplan ruimte biedt voor/kaders stelt aan windturbines, golfbanen en dergelijke. Dit is niet aan de orde in dit bestemmingsplan buitengebied. Voor specifieke projecten in Bernheze, zoals het Dynamisch Beekdal, de ontwikkeling van het bedrijventerrein Heesch-West of de verbreding van de N297 zijn of worden aparte procedures doorlopen, waaronder m.e.r.-procedures.

Passende Beoordeling

Een andere reden voor het opstellen van een planMER zou kunnen zijn dat er een Passende Beoordeling nodig is, vanwege mogelijke effecten op gebieden die beschermd worden door de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw). De Nbw is de Nederlandse implementatie van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Op het grondgebied van Bernheze of in de directe omgeving zijn geen Nb-wet gebieden gelegen. De meest nabij gelegen gebieden zijn het Vlijmens Ven/ Moerputten (ten oosten van 's-Hertogenbosch), de Oeffeltermeend (bij Cuijk) en de Strabrechtse Heide (ten zuidoosten van Eindhoven). De afstand van een veehouderij in Bernheze tot een van die gebieden is minimaal 10 kilometer, veelal meer. Gezien de grote afstand tot die gebieden zullen de ontwikkelingen in het buitengebied van Bernheze geen significant effecten kunnen hebben op deze gebieden en is er vanuit dit aspect geen sprake van een planMER plicht voor het bestemmingsplan buitengebied van Bernheze.

Focus van het planMER

In het planMER zal de focus liggen op de milieueffecten die samenhangen met de keuzes die in het bestemmingsplan buitengebied worden vastgelegd over de omvang van bouwvlakken van intensieve veehouderijen en over mogelijkheden voor omschakeling naar en uitbreiding van intensieve veehouderij. Nieuwvestiging van intensieve veehouderij is in de gemeente Bernheze niet aan de orde, gezien de beleidskaders die daarvoor op provinciaal niveau (reconstructieplan Maas en Meierij en de provinciale Verordening Ruimte) zijn vastgelegd.

1.2

PROCEDURE BESTEMMINGPLAN BUITENGEBIED

De basis voor dit nieuwe bestemmingsplan is het vigerende bestemmingsplan Buitengebied uit 1998. Dit plan heeft aanpassing naar aanleiding van goedkeuringsbesluiten van de provincie. Voorts is een actualisatie van dit plan nodig. De afgelopen tien jaar is immers bij diverse overheidslagen nieuw beleid tot stand gekomen, zijn nieuwe inzichten ontstaan en is nieuwe wet- en regelgeving op het buitengebied van toepassing. Het bestemmingsplan van 1998 houdt met deze nieuwe ontwikkelingen nog geen rekening.

Overleg met belangengroeperingen en burgers

Eind 2009 is een concept van het ontwerp bestemmingsplan buitengebied gereed gekomen. In periode tot aan de totstandkoming van dit concept is veel tijd besteed aan het voeren van voldoende overleg met belangengroeperingen en burgers. De gemeente acht de betrokkenheid van burgers en belangengroeperingen dan ook van groot belang. Er heeft diverse keren overleg plaatsgevonden met de klankbordgroep. Zij hebben hun beleidsuitgangspunten voor het bestemmingsplan vastgelegd in de Discussienota (augustus 2007). Het voorontwerp bestemmingsplan heeft van 23 februari t/m 3 april 2009 ter inzage gelegen. Op dit voorontwerp zijn ruim 300 inspraakreacties bij de gemeente binnengekomen.

Concept ontwerp bestemmingsplan

Op 26 januari 2010 heeft het toenmalige college besloten het concept ontwerp bestemmingsplan buitengebied ter advies voor te leggen aan de raadscommissie Ruimtelijke Zaken op 22 februari 2010. Tijdens de bijeenkomst op 22 februari 2010 heeft de raadscommissie een aantal adviezen en opmerkingen geplaatst. Enkele opmerkingen hebben geleid tot een voorstel voor aanpassingen in het ontwerp bestemmingsplan. Daarnaast is door het toenmalige college al eerder besloten dat enkele 'pijplijnplannen' alsnog opgenomen zouden worden in het ontwerp indien aanvullende onderzoeken akkoord werden bevonden.

Coalitieakkoord 2010 en Bestuursprogramma 2010-2014

Op 29 maart hebben de politieke partijen Progressief Bernheze, SP, Bernheze Solidair en de OPG een coalitieakkoord opgenomen. In dit coalitieakkoord is ook een passage opgesteld over het bestemmingsplan buitengebied, waarmee een beleidsmatige heroverweging wordt aangekondigd met betrekking tot de intensieve veehouderij. Het coalitieakkoord spreekt over een goede balans tussen natuur, economie en leefbaarheid en over een gezonde en evenwichtige leef-, woon- en werkomgeving voor burgers en bedrijven. Voor het bestemmingsplan buitengebied gaat het daarbij om een goede balans tussen groeimogelijkheden voor bestaande agrarische familiebedrijven, milieu en volksgezondheid.

Verordening Ruimte, provincie Noord-Brabant

Het vraagstuk over de balans tussen enerzijds voldoende groeimogelijkheden voor de intensieve veehouderij op daarvoor geschikte locaties en anderzijds doelstellingen, randvoorwaarden en maatschappelijke zorgen op het gebied van het woon- en leefmilieu en de volksgezondheid, was ook de aanleiding voor een aanpassing van het provinciale beleid met betrekking tot de intensieve veehouderij. Op 19 maart 2010 is in Provinciale Staten (PS) het debat gehouden rondom het Burgerinitiatief Megastallen Nee. Provinciale Staten hebben besloten om het beleid voor de ontwikkeling van intensieve veehouderijen op onderdelen

bij te stellen. De bijstelling van beleid heeft onder andere betrekking op de maximum maat van bouwblokken in de verwevingsgebieden en landbouwontwikkelingsgebieden. Deze besluiten zijn verwerkt in de Verordening ruimte fase 1, die op 1 juni 2010 in werking is getreden. Deze verordening bevat een aantal regels en kaarten die eisen stellen aan de inhoud van bestemmingsplannen, zoals het bestemmingsplan buitengebied Bernheze.

Naast een verandering van het provinciaal beleid ten aanzien van de intensieve veehouderij zijn in de Verordening ruimte fase 1 regels gesteld ten aanzien van onder andere de ecologische hoofdstructuur en waterbergingsgebieden en gekoppeld daaraan kaarten met de begrenzing van die gebieden. Die regels en kaarten zorgen voor enkele wijzigingen van de planregels en verbeelding van het concept ontwerp bestemmingsplan.

De provincie heeft ook een Verordening ruimte fase 2 opgesteld. Deze Verordening, waarvan het ontwerp op 1 en 22 juni 2010 werd vastgesteld, betreft het omzetten in regels van nieuw beleid dat is opgenomen in de Structuurvisie ruimtelijke ordening en gedeeltelijk ook een herziening van de verordening ruimte, fase 1.

Aanpassing van concept ontwerp tot ontwerp bestemmingsplan

De beleidsmatige heroverweging op gemeentelijk bestuurlijk niveau maakt, in combinatie met de wijziging van de provinciale beleidskaders, een aanpassing noodzakelijk van het concept ontwerp bestemmingsplan buitengebied en het daarbij behorende MER, voor het thema intensieve veehouderij.

In december 2010 heeft het college een notitie 'Ontwerp bestemmingsplan buitengebied Bernheze, aanpassingen voor de ter inzage legging' vastgesteld. In deze notitie wordt kort ingegaan op de meest relevante onderdelen van deze verordeningen (naast intensieve veehouderij) en de consequenties daarvan voor het bestemmingsplan buitengebied. De beleidskeuzes die hieruit voortkomen zijn besproken in de Commissievergadering van 21 maart 2011. De resultaten zijn verwerkt in een nieuw ontwerp bestemmingsplan buitengebied.

Het planMER wordt, samen met het ontwerp bestemmingsplan buitengebied, behandeld in een commissievergadering van de raad (juni 2011), voordat beide documenten door Burgemeester en Wethouders worden vrijgegeven voor de ter visie legging.

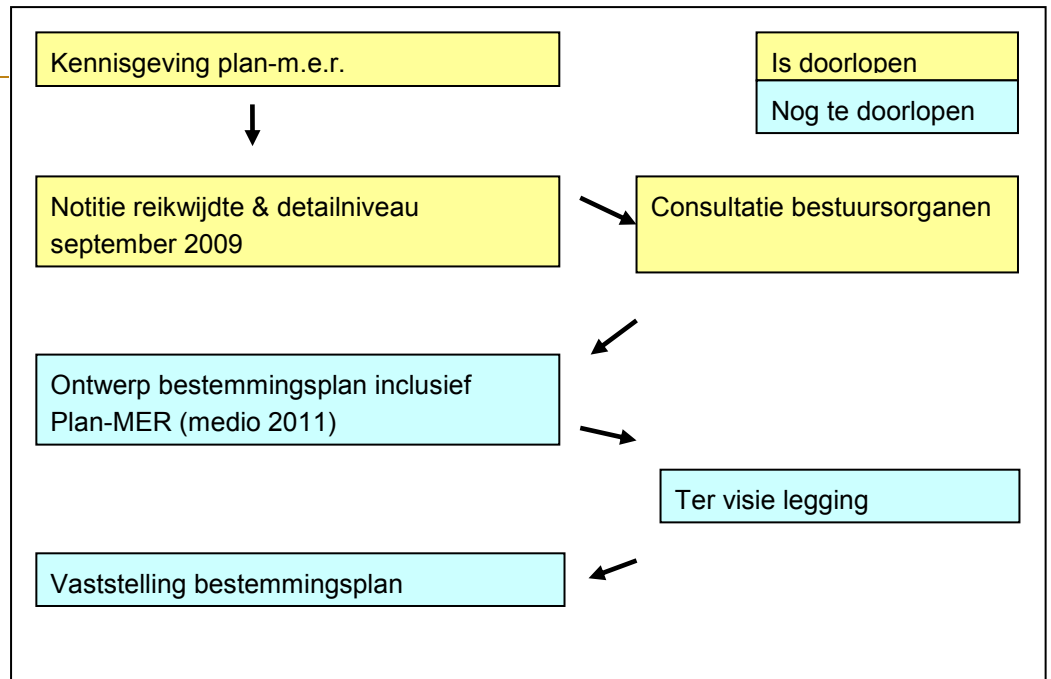
1.3

PLANMER PROCEDURE

De procedurestappen zijn weergegeven in 1.1.
Stap 1 en 2 zijn al doorlopen.

Afbeelding 1.1

Plan-m.e.r. procedure
bestemmingsplan
buitengebied Bernheze

In het kader van de plan-m.e.r.-procedure zijn of worden de volgende stappen doorlopen:

1. Bekendmaking. Via een openbare kennisgeving maakt de gemeente bekend dat een planMER gemaakt zal worden.
2. Raadpleging. Het opstellen van een notitie over de reikwijdte en het detailniveau van het planMER (het voorliggende document) en het raadplegen van bestuursorganen over de reikwijdte en detailniveau van het planMER.
3. Opstellen van het planMER. Het onderzoeken en beoordelen van de mogelijke milieugevolgen en het opstellen van een rapportage (de planMER).
4. Ter inzage legging. Het ter inzage leggen van het planMER, samen met het ontwerp bestemmingsplan. Insprekers kunnen reageren op het planMER en ontwerp bestemmingsplan.
5. Verwerking van de resultaten van het planMER, de inspraakreacties en de toetsing van het planMER bij de verdere besluitvorming over het bestemmingsplan en de evaluatie van de feitelijke milieugevolgen.

Dit planMER is grotendeels opgesteld in de periode oktober 2009 – januari 2010, ter onderbouwing van het concept ontwerp bestemmingsplan (februari 2010). Die versie van het planMER (2 februari 2010) is aangeboden aan- en besproken door de leden van de toenmalige gemeenteraad. In deze versie van het planMER (juni 2011) is de beleidskeuze van het nieuwe college verwerkt en is de beschrijving van het provinciaal beleidskader geactualiseerd. Ook is op basis van recente adviezen van de commissie m.e.r. nader ingegaan op de milieuruimte m.b.t. de stikstofbelasting van Natura 2000 gebieden.

1.4

CONSULTATIE

In de Bernheze, een gemeentelijk huis-aan-huis blad, is in oktober 2009 een kennisgeving gepubliceerd die aangeeft welke procedure de gemeente wenst te volgen.

De Notitie Reikwijdte en Detailniveau is geplaatst op de website van de gemeente.

De gemeente heeft in het stadium van reikwijdte en detailniveau de volgende bestuursorganen geraadpleegd:

- Ministerie van VROM, inspectie regio zuid.
- Ministerie van LNV, directie zuid.
- Rijksdienst Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten.
- Provincie Noord-Brabant.
- Waterschap Aa en Maas.
- Gemeente Sint Michielsgestel.
- Gemeente Maasdonk.
- Gemeente Oss.
- Gemeente Landerd.
- Gemeente Uden.
- Gemeente Veghel.
- Gemeente Schijndel.

Alleen de provincie Noord-Brabant en het Waterschap Aa en Maas hebben een reactie gegeven op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Een weergave van deze reacties is in de bijlage van deze rapportage opgenomen.

1.5

INTERACTIE TUSSEN PLANMER EN BELEIDSKEUZEN INTENSIEVE VEEHOUDERIJ

De (tussen)resultaten van de planMER zijn gepresenteerd aan de leden van de klankbordgroep, het college van Burgemeester en Wethouders en aan de leden van de gemeenteraad.

Op basis van de tussenresultaten van het planMER zijn in januari 2010 de volgende aanbevelingen aan het (toenmalige) college voorgelegd:

- Risicobeheersing groei: nadere beperking planologische ruimte op minder duurzame locaties. Veranker eigen afwegingsruimte van het college en/of de gemeenteraad (van “ja mits” naar “nee tenzij”).
- Voor-wat-hoor-wat: benutting van planologische ruimte koppelen aan duurzaamheid ontwikkeling, zoals een evenwichtige verdeling van de milieuruimte die benut wordt voor uitbreiding of omschakeling.
- Ben selectief bij omschakelingen. Deze zijn immers bedoeld als onderdeel van de afwaartse beweging, dus koppel dat als voorwaarde voor het omschakelen.
- Houdt ook bij grote schaa sprongen van bestaande intensieve veehouderijen de regio als gemeente. Leg ook hier een relatie met de gewenste afwaartse beweging.
- Maak het verschil tussen landbouwontwikkelingsgebieden en de minder duurzame delen verwevingsgebieden groter. Op de langere termijn bieden de landbouwontwikkelingsgebieden meer zekerheid voor de intensieve veehouderijen. Voorkom nieuwe knelpuntsituaties in de verwevingsgebieden.

Mede op basis van het concept planMER en ambtelijk overleg met de provincie hierover heeft het toenmalige college van Burgemeester en Wethouders in haar vergadering van 26 januari 2010 het beleid met betrekking tot de ontwikkelingsmogelijkheden van intensieve veehouderijen vastgesteld. Deze beleidskeuze is verwerkt in het (concept)ontwerp bestemmingsplan buitengebied van februari 2010.

Op 29 maart 2010 hebben de politieke partijen Progressief Bernheze, SP, Bernheze Solidair en de OPG een coalitieakkoord opgenomen. In dit coalitieakkoord is ook een passage opgesteld over het bestemmingsplan buitengebied, waarmee een beleidsmatige heroverweging wordt aangekondigd met betrekking tot de intensieve veehouderij. De beleidsmatige heroverweging maakte, in combinatie met de wijziging van de provinciale beleidskaders (Verordening Ruimte), een aanpassing van het concept ontwerp bestemmingsplan buitengebied nodig.

Op 19 maart 2010 is in Provinciale Staten (PS) het debat gehouden rondom het Burgerinitiatief Megastallen Nee. Provinciale Staten hebben besloten om het beleid voor de ontwikkeling van intensieve veehouderijen op onderdelen bij te stellen. De bijstelling van beleid heeft onder andere betrekking op de maximum maat van bouwblokken in de verwevingsgebieden en landbouwontwikkelingsgebieden. Deze besluiten zijn verwerkt in de Verordening ruimte fase 1, die op 1 juni 2010 in werking is getreden. Deze verordening bevat een aantal regels en kaarten die eisen stellen aan de inhoud van bestemmingsplannen, zoals het bestemmingsplan buitengebied Bernheze.

Gedeputeerde Staten zijn voornemens om in 2011 te starten met een herziening van de begrenzing van de landbouwontwikkelingsgebieden. Deze herbegrenzing wordt mogelijk vastgelegd in een Verordening ruimte fase 3. Vooruitlopend daarop zijn de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouwontwikkelingsgebieden al aangepast in de Verordening ruimte fase 1.

In het (concept) ontwerp bestemmingsplan buitengebied is al geanticipeerd op de herbegrenzing van de landbouwontwikkelingsgebieden door de provincie. Het (nieuwe) college heeft eind 2010 de LOG's nader begrensd, waarin naast de provinciale criteria een minimum afstand van 1000 meter tot de woongebieden als criterium is gehanteerd. Die nadere begrenzing is opgenomen in de verbeelding (plankaart van het bestemmingsplan).

Deze nadere begrenzing van de landbouwontwikkelingsgebieden en het voorgenomen gemeentelijk beleid zijn beschreven in de notitie "ontwerp bestemmingsplan buitengebied Bernheze, aanpassingen voor de ter inzage legging" van 9 december 2010. Deze notitie is door het college voorgelegd aan de raad (december 2010 en maart 2011) en is de basis voor de ontwikkelingsmogelijkheden voor intensieve veehouderijen zoals die in het ontwerp bestemmingsplan buitengebied zijn opgenomen.

1.6

REAGEREN?

Het planMER wordt, samen met het concept ontwerp bestemmingsplan buitengebied, behandeld in een commissievergadering van de raad, voordat beide documenten door Burgemeester en Wethouders worden vrijgegeven voor de tervisielegging.

Eventuele reacties op deze PlanMER kunnen per post of e-mail worden aangeleverd aan:
de gemeente Bernheze
T.a.v. de heer Mario v.d. Elsen
Postbus 19
5384 ZG Heesch
e-mail: m.vandenelsen@bernheze.org

1.7

LEESWIJZER

Hoofdstuk 2 beschrijft de belangrijkste beleidskaders die gelden voor de besluitvorming. De huidige situatie en autonome ontwikkelingen in de gemeente is geschetst in hoofdstuk 3. Hoofdstuk 4 bevat een beschrijving van de ontwikkelingsmogelijkheden van intensieve veehouderijen op basis van het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied en het (concept) ontwerp bestemmingsplan. Ook is in dit hoofdstuk ingegaan op de alternatieven. Hoofdstuk 5 geeft een overzicht van de methodiek en resultaten van de effectbeschrijving. De effectvergelijking van de alternatieven is beschreven in hoofdstuk 6.

In de tekst zijn kaarten opgenomen ter illustratie. Deze kaarten zijn verkleind om ze nabij de tekst te kunnen opnemen die bij de kaarten hoort. In de bijlagen van het MER zijn ook kaarten op A3-formaat worden opgenomen.

Ook is in de bijlagen informatie opgenomen over de reacties op de Nota Reikwijdte en Detailniveau en is achtergrondinformatie over het thema intensieve veehouderij en gezondheid opgenomen.

HOOFDSTUK 2 Beleidskaders

In het bestemmingsplan kiest de gemeente voor een planologische regeling ten aanzien van de ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij. Er zijn verschillende beleidskaders waarmee de gemeente bij het bepalen van haar planologisch beleid rekening heeft te houden. In dit hoofdstuk wordt beschreven wat de belangrijkste randvoorwaarden zijn die volgen uit de verschillende beleidskaders en wetgeving.

2.1

WET- EN REGELGEVING VAN EUROPA EN HET RIJK

Natura 2000 en Natuurbeschermingswet

Om de biodiversiteit binnen de Europese Unie te behouden en te herstellen, is het Natura 2000-beleid opgesteld. Dit is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Het netwerk is nog in ontwikkeling en omvat alle gebieden die beschermd zijn op grond van de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992).

De Vogelrichtlijn is een regeling die tot doel heeft alle in het wild levende vogelsoorten op het grondgebied van de EU te beschermen. De lidstaten van de EU zijn verplicht voor alle vogelsoorten die in hun land leven leefgebieden van voldoende grootte en kwaliteit te beschermen. Gebieden waar zeldzame vogelsoorten leven of waar zeldzame trekvogels gebruik van maken, moeten extra beschermd worden. Deze gebieden moeten door de lidstaten aangewezen worden als speciale beschermingszones.

De Habitatrichtlijn beoogt de biologische diversiteit te waarborgen, door het in stand houden van de natuurlijke en halfnatuurlijke leefgebieden en de wilde flora en fauna. De Habitatrichtlijn omvat een lijst van soorten en natuurtypen die internationaal bescherming behoeven. Elke lidstaat is verplicht voor de in de lijst voorkomende habitattypen en soorten speciale beschermingszones aan te wijzen. De Nederlandse bijdrage aan het Europees netwerk van beschermde natuurgebieden bestaat uit 162 gebieden. De Natura 2000-gebieden worden in delen (zogenaamde tranches) aangewezen. Momenteel loopt het proces van de aanwijzing van de habitatrichtlijngebieden en het formuleren van de instandhoudingsdoelen en de kaders voor beheersplannen.

De feitelijke bescherming wordt doorvertaald in het nationaal beleid. Voor Nederland is de feitelijke bescherming geregeld in de Flora- en faunawet (soortenbescherming) en de Natuurbeschermingswet (gebiedsbescherming, Nbwet). Voor de gebieden die beschermd zijn op grond van de Natuurbeschermingswet geldt dat projecten en handelingen niet mogen leiden tot verslechtering van de kwaliteit van de habitats of tot een verstorend effect op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

De intensieve veehouderij beïnvloedt ecosystemen vooral door vervluchtiging van ammoniak uit stallen, die later neerslaat op natuurgebieden (depositie), en heeft dus via ammoniak ook invloed op Natura 2000-doelstellingen. Andere effecten door intensieve veehouderij zijn verstoring door verkeer en machines zoals ventilatoren en het onttrekken van water (drainage van percelen en grondwateronttrekkingen). Afhankelijk van de mate van beïnvloeding kunnen voor intensieve veehouderijen Passende Beoordelingen en vergunningen ex Natuurbeschermingswet nodig zijn.

Op het grondgebied van Bernheze of in de directe omgeving zijn geen Natura 2000 gebieden gelegen. De meest nabij gelegen gebieden zijn het Vlijmens Ven/ Moerputten (ten oosten van 's-Hertogenbosch), de Oeffeltermoend (bij Cuijk) en de Strabrechtse Heide (ten zuidoosten van Eindhoven). De afstand van een veehouderij in Bernheze tot die gebieden is varieert van ruim 10 tot ruim 30 kilometer. Gezien de grote afstand tot die gebieden zullen de ontwikkelingen in het buitengebied van Bernheze geen significant effecten kunnen hebben op deze gebieden, zoals verstoring of verdroging.

Wel kunnen alle veehouderijen in Bernheze samen mogelijk een effect hebben op delen van die gebieden, omdat deze veehouderijen bijdragen aan de achtergrondbelasting van stikstof op die gebieden. In grote delen van de Natura 2000 gebieden in Noord-Brabant is de belasting van stikstof medebepalend voor het bereiken van de gestelde natuurdoelen en is die belasting nu beduidend hoger dan de streefwaarden. Omdat de emissie van stikstof (vooral NH_3 , ammoniak) uit veehouderijen van belang is voor de ontwikkeling van de stikstofbelasting op de Natura 2000 gebieden, wordt de milieuruimte voor de veehouderij mede bepaald door regels die moeten verhinderen dat een verdere toename van de stikstofbelasting op de overbelaste en gevoelige delen van de Natura 2000 gebieden kan optreden. Zo wordt de ontwikkeling van alle veehouderijen in Noord-Brabant, ongeacht de afstand tot de Natura 2000-gebieden beïnvloed door de provinciale verordening stikstof en Natura 2000. Deze verordening is in het kader van de Natuurbeschermingswet opgesteld.

Provinciale verordening stikstof en Natura2000

Aanvragen voor een nieuwe omgevingsvergunning van veehouderijen dienen te worden getoetst aan de Verordening Stikstof en Natura2000 die in juli 2010 door Provinciale Staten van Noord-Brabant is vastgesteld. De verordening is gebaseerd op een convenant dat op 29 september 2009 met diverse partijen is bereikt. Deze partijen zijn de provincie Noord-Brabant, provincie Limburg, Brabantse Milieufederatie (BMF), Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO), Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB), Stuurgroep Dynamisch Platteland, Brabants Landschap, Limburgs Landschap, Staatsbosbeheer en Vereniging Natuurmonumenten.

Eisen maximale emissie

De verordening stelt (extra) technische eisen aan stallen die qua emissiereductie verder gaan dan de vereisten uit de AMvB Huisvesting. Nieuwe stallen worden vanaf juli 2010 getoetst aan de streefwaarden die in de bijlagen bij de verordening zijn genoemd en de toepassing van stallen/technieken met een ammoniakemissie per dier die ligt onder die streefwaarden. Voor bijvoorbeeld varkensstallen geldt een streefwaarde van 85% reductie t.o.v. traditionele stallen en zijn er ook voldoende technieken beschikbaar die voldoen aan die streefwaarden. Voor een aantal diercategorieën zoals melkkoeien, geiten en legkippen in scharreelsysteem zijn er nog geen stallen/technieken beschikbaar die aan de streefwaarden voldoen. Voor die

diersoorten geldt dat gebruik moet worden gemaakt van die technieken die het meest in de buurt van de streefwaarden komen en praktisch toepasbaar zijn. Dit wordt beoordeeld door een commissie van deskundigen die de streefwaarden periodiek bijstelt, naar gelang de beschikbaarheid van nieuwe technieken of een te hoog regionaal depositieniveau.

Deze eisen gelden voor nieuwe stallen, niet voor bestaande stallen. Uiterlijk op 1 januari 2028 (na drie beheerplanperioden) dient het bedrijf als geheel gemiddeld te voldoen aan de vereisten uit de provinciale verordening.

Gecorrigeerd emissieplafond als referentieniveau

Aanvragen voor een Nbwet-vergunning c.q. meldingen worden ook getoetst aan het gecorrigeerd emissieplafond. Dit is de emissie van ammoniak volgens de op 7 december 2004 geldende vergunning, gecorrigeerd voor de vereisten uit de AMvB Huisvesting. Voor bedrijven die al eerder een Nbwet-vergunning hebben gekregen, de daarin vergunde situatie, gecorrigeerd voor de vereisten uit de AMvB Huisvesting. Is de emissie in de nieuwe, aangevraagde situatie hoger dan dit gecorrigeerd emissieplafond, dan dient er gesaldeerd te worden via de depositiebank (zie hierna). Is er onvoldoende saldo beschikbaar, dan kan de vergunning niet verleend worden. Is er voldoende saldo beschikbaar of is de emissie in de nieuwe, aangevraagde situatie lager dan het gecorrigeerd emissieplafond (en wordt voldaan aan de hiervoor beschreven eisen m.b.t. maximale emissie per dierplaats), dan is er vanuit de verordening geen belemmering voor vergunningverlening.

Depositiebank Provincie Noord-Brabant

De depositiebank is een registratie- en monitoringssysteem dat de ontwikkelingen van de N-depositie op de gevoelige habitats binnen de Natura2000-gebieden van veehouderijbedrijven registreert en via saldering de mogelijkheid biedt voor agrarische bedrijfsontwikkeling. Salderingen verlopen (verplicht) via de depositiebank. De depositiebank wordt door de provincie beheerd. Door te salderen wordt een door een bedrijf veroorzaakte toename (van emissie van ammoniak, boven het gecorrigeerd emissieplafond) van de N-depositie op een N-gevoelig habitat verevend met de (eerdere) afname van de N-depositie op hetzelfde habitat als gevolg van het geheel of gedeeltelijk beëindigen van de bedrijfsvoering door (een of meer) andere bedrijven. Als er onvoldoende saldo op de bank beschikbaar is, is saldering niet mogelijk en wordt de aanvraag geweigerd.

De depositiebank wordt gevuld met

- depositierechten van veehouderijbedrijven die gestopt zijn na 7 december 2004 en op die datum nog aantoonbaar actief waren.
- depositierechten van bedrijven die sinds 7 december 2004 zowel in emissie (en daarmee in depositie) als ook in aantallen dieren, ingekrompen zijn.

Uitgifte van depositierechten vindt plaats ten behoeve van initiatiefnemers, die een nieuwe stal bouwen dan wel een stal geheel of gedeeltelijk renoveren na 25 mei 2010 waarvoor een bouwvergunning krachtens de Woningwet noodzakelijk is. Dit in het geval dat de nieuwe situatie leidt tot een depositietoename ten opzichte van de gecorrigeerde depositie van de uitgangssituatie op 7 december 2004 of, bij het in bezit hebben van een geldende Nbwet-vergunning, ten opzichte van de gecorrigeerde depositie van de uitgangssituatie in die vergunning.

Door de eis van saldering bij emissies boven het gecorrigeerd emissieplafond (vergunning december 2004) en dat er voldoende saldo beschikbaar moet zijn dankzij stoppers en inkrimpers voor er gesaldeerd kan worden, is verzekerd dat de depositie van stikstof door veehouderijen, op de gevoelige habitats, niet hoger kan worden dan de depositie op basis van de vergunde emissies per 7 december 2004, gecorrigeerd voor de vereisten uit de AMvB Huisvesting.

De planologische ontwikkelruimte voor veehouderijen die in het bestemmingsplan buitengebied worden geboden, kunnen en mogen dus niet gepaard gaan met een toename van de depositie van stikstof boven het niveau van december 2004, gecorrigeerd voor de AMvB Huisvesting (dus lager dan op basis van de vergunde rechten in december 2004). Daar waar een veehouderijbedrijf gebruik wil maken van de geboden planologische ontwikkelruimte, zal dit gepaard moeten gaan met een emissieniveau dat ligt onder het gecorrigeerd plafond op bedrijfsniveau of, bij een toename, bij een minstens even zo grote gebleken afname van depositie op elk gevoelig habitatgebied door stoppers en krimpers. Deze administratie verloopt via de Depositiebank bij de Provincie Noord-Brabant.

Het feit dat deze provinciale verordening is vastgesteld en als toetsingskader geldt voor alle initiatieven (aanvragen voor een omgevingsvergunning) van veehouderijen in Noord-Brabant c.q. Bernheze, gecombineerd met de grote afstand tot deze gebieden, leidt tot de conclusie dat significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000 gebieden kunnen worden uitgesloten.

Wetgeving op het gebied van dierwelzijn

Er is diverse regelgeving die betrekking heeft op het dierwelzijn. In het Varkensbesluit worden regels gegeven over het houden, huisvesten en verzorgen van varkens.

Het Varkensbesluit stelt met ingang van 1 januari 2013 voor gespeende biggen, vleesvarkens en opfokvarkens een groter vloeroppervlak per dier verplicht.

In het Legkippenbesluit 2003 is bepaald dat het gebruik van legbatterijen voor de huisvesting van legkippen per 1 januari 2012 niet langer is toegestaan.

Wet milieubeheer

De Wet milieubeheer bepaalt welk (wettelijk) gereedschap kan worden ingezet om het milieu te beschermen. De belangrijkste instrumenten zijn milieuplannen en -programma's, milieukwaliteitseisen, vergunningen, algemene regels en handhaving. Ook bevat de wet de regels voor financiële instrumenten, zoals heffingen, bijdragen en schadevergoedingen. De Wet milieubeheer geeft onder andere grenswaarden voor concentraties van stoffen in de buitenlucht.

Wet geluidhinder

De Wet geluidhinder gaat over geluid dat veroorzaakt wordt door wegen, spoorwegen en gezoneerde industrieterreinen. In de wet is aangegeven welke geluidsnormen er gelden voor geluidsgevoelige bestemmingen. Een geluidsgevoelige bestemming is een functie die geschikt is voor woondoeleinden, zorgdoeleinden en onderwijsdoeleinden.

Wet ammoniak en veehouderij

De Wet ammoniak en veehouderij (Wav) bevat regels met betrekking tot de ammoniakemissie uit diervverblijven. Deze regels moeten worden toegepast bij de verlening van milieuvergunningen voor veehouderijen. De regels zijn bedoeld ter bescherming van

zogeheten kwetsbare gebieden tegen de effecten van ammoniakdepositie. De Wav geeft regels ten aanzien van veehouderijen gelegen in zo'n kwetsbaar gebied of in een zone van 250 meter daaromheen. Op 1 mei 2007 is de wijziging van de Wav in werking getreden. De wijziging heeft tot gevolg dat de regels van de Wav alleen nog gelden voor de zeer kwetsbare gebieden. De Wav bepaalt dat Provinciale Staten deze zeer kwetsbare gebieden aanwijzen. De aanwijzing vindt plaats op basis van de criteria die in de Wav zijn opgenomen. Provinciale Staten van Noord-Brabant hebben de zeer kwetsbare gebieden aangewezen.

Wet geurhinder en veehouderij

Deze wet (2007) geeft aan hoe bij een aanvraag voor een milieuvergunning de geuremissies uit veehouderijstallen en de geurbelasting op geurgevoelige objecten moet worden meegenomen. Ook heeft deze nieuwe wet consequenties voor de wijze waarop in ruimtelijke plannen het aspect geurbelasting door veehouderijen een rol speelt.

De Wgv stelt eisen aan de maximale geurbelasting die de veehouderij mag veroorzaken op een gevoelig object zoals een woning. De geuremissie en -belasting wordt uitgedrukt in zogenaamde Odour Units (Ou's). De in de wet opgenomen maximale geurbelastingsnormen voor de concentratiegebieden (de reconstructiegebieden) zijn maximaal 14 Ou/m³ voor geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom en maximaal 3 Ou/m³ voor geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom (dit bij 98% percentiel). Voor bepaalde veehouderijbedrijven (geen intensieve veehouderij, zoals rundveebedrijven) geldt een vaste afstand die in acht genomen dient te worden.

Gemeenten kunnen op grond van de Wet geurhinder en veehouderij binnen een bepaalde bandbreedte variëren met de bescherming van geurgevoelige objecten. Als een gemeente geen gebruik maakt van deze bevoegdheid of besluit geen eigen, afwijkende waarde vast te stellen, gelden de vaste wettelijke waarden.

De mogelijkheden voor uitbreiding van – en omschakeling naar intensieve veehouderijen worden sterk bepaald door de regelgeving ten aanzien van de emissie van geur uit stallen en de geurbelasting op voor geurhinder gevoelige objecten, zoals woningen.

Omschakeling van een bouwblok van niet-intensief naar intensief gaat gepaard met een uitbreiding van de geuremissie. Uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij (meer dierplaatsen) kan gepaard gaan met de uitbreiding van de vergunde geuremissie, maar dat is niet noodzakelijkerwijze het geval. Door toepassing van moderne stalsystemen of luchtwassers is het ook mogelijk om binnen een vergund emissieniveau uit te breiden.

2.2

BELEIDSKADERS PROVINCIE

Met de inwerkingtreding van de Verordening ruimte fase 1 per 1 juni 2010 is de regelgeving met betrekking tot de intensieve veehouderij, zoals opgenomen in de reconstructie- en gebiedsplannen, gewijzigd en niet meer het actuele kader voor het bestemmingsplan buitengebied. Omdat het beleid zoals dat is geformuleerd in het nieuwe provinciale beleidskader (de Structuurvisie en Verordening ruimte) en het ontwerp bestemmingsplan buitengebied van Bernheze mede is gebaseerd op onderdelen uit het Reconstructieplan Maas en Meierij, is in deze paragraaf ook ingegaan op het Reconstructieplan uit 2005.

Bij het formuleren van het ruimtelijk beleid ten aanzien van de intensieve veehouderij is in het (concept) ontwerp bestemmingsplan buitengebied aangesloten bij het reconstructieplan Maas en Meierij en de Verordening ruimte. In aanvulling daarop zijn er door het college extra voorwaarden gesteld aan het benutten van de planologische ontwikkelingsmogelijkheden zoals die zijn opgenomen in het oude (Reconstructieplan) en actuele (Verordening ruimte) provinciaal beleidskader. Het provinciaal beleid is dus in het ontwerp bestemmingsplan buitengebied van Bernheze aangescherpt op basis van gemeentelijke beleidskeuzen.

2.2.1

RECONSTRUCTIEPLAN MAAS EN MEIERIJ

De gemeente Bernheze is gelegen in het reconstructiegebied Maas en Meierij. Voor de ontwikkeling van de intensieve veehouderij zijn daarbij twee onderdelen het meest relevant, te weten de integrale zonering intensieve veehouderij en de wijze waarop zogenaamde duurzame locaties worden aangemerkt.

Kern van de problematiek in een groot deel van het reconstructiegebied is dat intensieve veehouderij, wonen, werken, recreatie en natuur elkaar te vaak in de weg zitten. Het gevolg van deze problematiek is dat de intensieve veehouderij beperkt wordt in haar ontwikkelingsmogelijkheden, geuroverlast het woon- en leefklimaat in landelijke kernen vermindert of woningbouwmogelijkheden frustreert en dat de kwaliteit van natuur, landschap en water onder druk staat.

Om deze gestapelde problematiek rond de intensieve veehouderij op een samenhangende manier aan te pakken, wordt gestreefd naar:

- ruimtelijke scheiding van intensieve veehouderij en conflicterende functies;
- ruimtelijke concentratie van de intensieve veehouderij op duurzame locaties met toekomstperspectief.

Het streven van het reconstructieplan is om de intensieve veehouderij zich tijdens de looptijd van het Reconstructieplan dusdanig te laten ontwikkelen, dat steeds meer bedrijven op goede locaties en steeds minder bedrijven dicht bij natuurgebieden en woonkernen komen te liggen. De intensieve veehouderij beweegt zich 'afwaarts' van kwetsbare functies als natuur en wonen.

Deze afwaartse beweging is zowel in het voordeel van wonen, natuur en landschap, als van de intensieve veehouderij. Het voordeel voor natuur en landschap is vermindering van de ammoniakdepositie in de directe omgeving van het natuurgebied, versterking van het

landschap door 'ontstening' (de afbraak van stallen), minder verstoring van de natuur door licht en geluid en minder verkeersbewegingen. Het voordeel voor wonen is vermindering van het aantal geurgehinderden en toename van geschikte woningbouwmogelijkheden. Het voordeel voor de intensieve veehouderij is dat zij op een plek is of wordt gevestigd waar ontwikkelingsmogelijkheden zijn en waar bedrijfsontwikkeling niet wordt gehinderd door wet- en regelgeving.

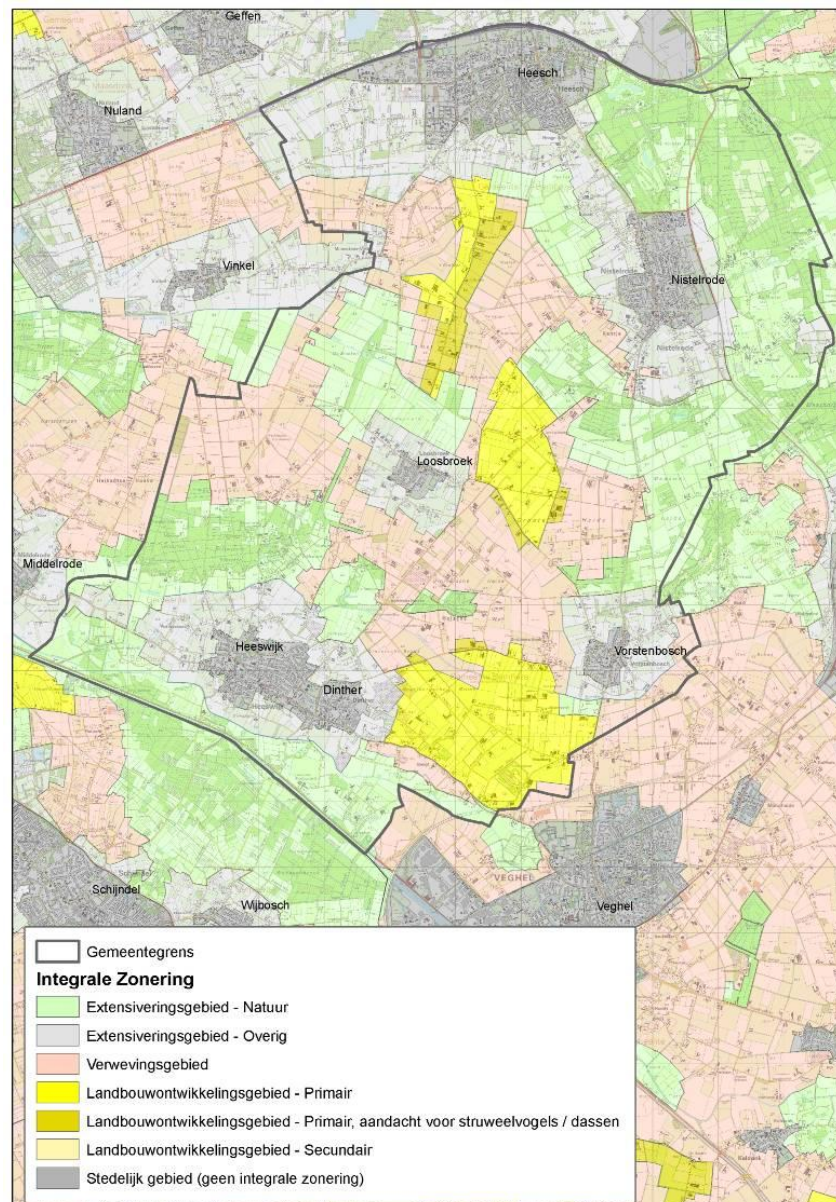
Om deze afwaartse beweging vorm te geven, zijn in het reconstructieplan drie typen zones opgenomen die onderdeel uitmaken van de integrale zonering Intensieve veehouderij.

- Landbouwontwikkelingsgebieden (LOG's).
- Verwevingsgebieden.
- Extensiveringsgebieden.

Een onderverdeling van het buitengebied van Bernheze in deze drie zones is weergegeven op onderstaande kaart.

Figuur 2.1

Integrale zonering
(reconstructieplan
Maas & Meierij)

Extensiveringsgebieden

Doel: afbouw op termijn

In extensiveringsgebieden wordt gestimuleerd dat de intensieve veehouderij er op termijn wordt afgebouwd. Deze gebieden liggen vooral rond de bos- en natuurgebieden en rond kernen. In extensiveringsgebieden zijn de ontwikkelingsmogelijkheden voor bestaande bedrijven beperkt. Nieuwvestiging is niet mogelijk. Uitbreiding van bouwblokken van intensieve veehouderijen is alleen mogelijk indien dit nodig is om aan de eisen ten aanzien van dierenwelzijn te voldoen. Bedrijven met toekomstperspectief die gelegen zijn in extensiveringsgebieden en echt willen groeien, hebben de mogelijkheid om zich in landbouwontwikkelingsgebied te vestigen.

Verwevingsgebieden

Doel: verweving

Verwevingsgebieden kennen een sterke vermenging van functies (onder andere landbouw, toerisme en recreatie) met diverse waarden in het buitengebied (zoals water, landschap en natuur). Doel voor deze gebieden is dat deze functies en waarden zich naast elkaar ontwikkelen en elkaar onderling versterken. Nieuwvestiging is niet mogelijk

Landbouwontwikkelingsgebieden (LOG)

Doel: concentratie van intensieve landbouwfuncties

In een LOG kunnen bestaande intensieve veebedrijven groeien en is – op de goed gelegen locaties, waar er nu al sprake is van een bouwblok, - ruimte voor verplaatsende bedrijven. Ruimtelijke concentratie van de intensieve veehouderij in gebieden die zowel bedrijfseconomisch als wat betreft omgevingskwaliteit duurzaam zijn, is hierbij het uitgangspunt. Vestiging van nieuwe intensieve veehouderijen is niet mogelijk op locaties waar nu geen bouwblok aanwezig is.

In de bijlagen van dit rapport is een A0-kaart met de begrenzing van de integrale zonering intensieve veehouderij (voor het grondgebied van Bernheze) opgenomen.

Duurzame locaties

In de provinciale *Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij* (een bijlage bij het reconstructieplan) wordt onderscheid gemaakt in duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor intensieve veehouderij. Duurzame projectlocaties zijn in Bernheze niet aan de orde. De handreiking is als bijlage 1 bij deze notitie gevoegd.

Onderstaand staan relevante passages voor de situatie in Bernheze. Actualisaties of toelichtingen op de oorspronkelijke tekst staan tussen [...].

Een bestaand agrarisch bouwblok met een zodanige ligging dat het zowel vanuit milieuoogpunt (ammoniak, stank en dergelijke) als vanuit ruimtelijk oogpunt (natuur, landschap en dergelijke) verantwoord is om het te laten groeien tot een bouwblok van maximaal 2,5 hectaren voor een intensieve veehouderij. Een locatie kan ook bij een kleiner oppervlak dan 2,5 hectare als duurzaam worden aangemerkt. Daarnaast zijn er bestaande situaties waarbij het vigerende bouwblok groter is dan 2,5 hectare. Ook in deze gevallen kan er sprake zijn van duurzame locaties.

In onderstaande tabel is het beleid zoals dat is opgenomen in het Reconstructieplan samengevat.

Tabel 2.1

Spelregels integrale zonering, reconstructieplan Maas&Meerij (2005)

Provinciaal beleid o.b.v. Reconstructieplan	Extensiveringsgebied	Verwevingsgebied	LOG
Is uitbreiding binnen bestaand bouwblok mogelijk? (Afhankelijk van milieuvergunning)	Ja	Ja	Ja
Is uitbreiding van het bouwblok mogelijk?	Nee Tenzij voor dierenwelzijn	Ja, mits duurzaam Max 2,5 ha Boven 1,5 ha via ontheffing provincie	Ja Max 3,5 ha
Is nieuwvestiging mogelijk?	Nee	Nee	Nee
Is omschakeling naar intensieve veehouderij mogelijk (Maas en Meerij: alleen op agrarische bouwblokken)	Nee	Ja, mits duurzaam	Ja

2.2.2

STRUCTUURVISIE EN VERORDENING RUIMTE PROVINCIE NOORD-BRABANT

De provincie Noord-Brabant heeft de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening (SVRO) waarin het nieuwe beleid tot 2025 (met een doorkijk naar 2040) wordt beschreven op 1 oktober 2010 vastgesteld. Het strategische beleid voor de fysieke omgeving in Noord-Brabant was beschreven in de Interim Structuurvisie Noord-Brabant (ISV). De Structuurvisie Ruimtelijke Ordening vervangt de Interim Structuurvisie Noord-Brabant. De structuurvisie is zelfbindend en geeft voor de opgenomen beleidsonderdelen het provinciale belang aan.

Wat betreft het landelijke gebied kent de nieuwe structuurvisie een aantal wijzigingen die samenhangen met de zonering van natuur, landschap en landbouw in het landelijke gebied. De SVRO kent een kleiner aantal gebiedsaanduidingen dan de ISV. Gebiedsaanduidingen in de ISV zijn (deels) samengevoegd in gebieds-aanduidingen in de SVRO, wat als consequentie heeft dat het gedetailleerde beleid uit de ISV wordt losgelaten. In de SVRO wordt daarbij in het hele landelijk gebied, buiten de ecologische hoofdstructuur, uitgegaan van een 'ja-mits' benadering terwijl in de ISV een sterk onderscheid wordt gemaakt tussen gebieden met waarden, waarvoor het 'nee-tenzij' principe geldt, en gebieden zonder waarden waar ontwikkelingen mogelijk zijn (ja-principe).

De Verordening ruimte is één van de uitvoeringsinstrumenten van de provincie, naast bijvoorbeeld ontwikkelingsgerichte communicatieve en financiële instrumenten.

In het vervolg van deze paragraaf is beschreven welke provinciale beleidswijzigingen m.b.t. de intensieve veehouderij (ten opzichte van het Reconstructieplan) zijn opgenomen in de Verordening ruimte. Het bestemmingsplan buitengebied zal moeten voldoen aan de regels uit de verordening.

Extensiveringsgebieden

- Binnen gebouwen mag hooguit één bouwlaag gebruikt worden voor het houden van dieren.
- Uitbreiding van bebouwing binnen het bestaande bouwblok van intensieve veehouderijen is maar mogelijk tot 1 oktober 2010. Vanaf die datum geldt als maximum omvang de bestaande bebouwing op die datum of in de in aanbouw of vergunde bebouwing ("slot op de muur").
- Het bestaand stedelijk gebied (voor Bernheze zijn dat de begrenzingen van de bebouwde kom zoals opgenomen in het Reconstructieplan) maakt geen deel uit van het reconstructieplan. In de verordening zijn de regels voor intensieve veehouderijen, gelegen in dat gebied, gelijk gesteld met die voor de extensiveringsgebieden.
- Een algeheel verbod op vergroting van de bebouwing ten behoeve van een intensieve geiten- of schapenhouderij (tot 1 juni 2012).

Verwevingsgebieden

- Binnen gebouwen mag hooguit één bouwlaag gebruikt worden voor het houden van dieren.
- Bouwblokken mogen niet groter worden dan 1,5 hectare. Alleen indien een bouwblok nu al 1,5 hectare of groter is en geheel zijn benut, is een uitbreiding tot uiterlijk 1 januari 2013 mogelijk. Echter: alleen om te kunnen voldoen aan de huisvestingseisen (milieu, gezondheid, dierwelzijn) en er geen sprake is van een toename van het aantal dieren.
- Bij uitbreiding van bouwblokken moet minimaal 10% van het bouwblok worden aangewend voor een goede landschappelijke inpassing.
- In de verordening is opgenomen waaraan de toelichting (behorende bij een procedure voor uitbreiding, hervestiging of omschakeling) minimaal aan moet voldoen.
- Een algeheel verbod op vergroting van de bebouwing ten behoeve van een intensieve geiten- of schapenhouderij (tot 1 juni 2012).

Landbouwontwikkelingsgebieden

- Binnen gebouwen mag hooguit één bouwlaag gebruikt worden voor het houden van dieren.
- Nieuwvestiging van een intensieve veehouderij is niet toegestaan (maar was al niet mogelijk binnen het reconstructiegebied Maas en Meierij).
- Bouwblokken mogen in eerste instantie niet groter worden dan 1,5 hectare. Indien een bouwblok nu al 1,5 hectare of groter is en geheel is benut, is een uitbreiding tot uiterlijk 1 januari 2013 mogelijk, mits dat nodig is om te kunnen voldoen aan de huisvestingseisen (milieu, gezondheid, dierwelzijn) en er geen sprake is van een toename van het aantal dieren.
- In de verordening is een ontheffingsmogelijkheid van GS opgenomen voor het toestaan van uitbreiding van bouwblokken tot maximaal 2,5 hectare. Aan GS is de bevoegdheid toegekend om landbouwontwikkelingsgebieden of delen daarvan aan te wijzen waar in principe ontheffing verleend kan worden. Een definitieve nadere aanduiding is nu nog niet beschikbaar en zal naar verwachting niet voor

eind 2011 worden vastgesteld. Wel hebben GS in juli 2010 kaarten vastgesteld en gepubliceerd waarin vooralsnog een aantal delen van de landbouwonwikkelingsgebieden in Bernheze zijn uitgesloten voor een dergelijke ontheffing van de provincie.

- Bij uitbreiding van bouwblokken (tot 1,5 hectare) moet minimaal 10% van het bouwblok worden aangewend voor een goede landschappelijke inpassing. Bij uitbreiding boven 1,5 hectare tot maximaal 2,5 hectare (alleen via een ontheffing) moet minimaal 15% worden aangewend voor een goede landschappelijke inpassing.
- In de verordening is opgenomen waaraan de toelichting (behorende bij een procedure voor uitbreiding, hervestiging of omschakeling) minimaal aan moet voldoen.
- Ten opzichte van het reconstructieplan biedt de verordening meer mogelijkheden voor een omschakeling van een agrarisch bouwblok naar een bouwblok voor niet-agrarische bedrijvigheid of een burgerwoning (via een ontheffing).
- Een algeheel verbod op vergroting van de bebouwing ten behoeve van een intensieve geiten- of schapenhouderij (tot 1 juni 2012).
- Voor bouwblokvergrotingen boven 1,5 hectare tot maximaal 2,5 hectare kan een aparte procedure (via de raad en ontheffing GS) worden doorlopen. GS hebben de bevoegdheid om LOG's of delen van LOG's aan te wijzen waarbinnen zo'n ontheffing mogelijk is. Het college van B&W kan ook zelf binnen de LOG's gebieden aanwijzen waar er wel of niet in principe wordt meegewerkt aan verzoeken voor bouwblokvergroting boven een bepaald maximum (passend binnen de voorwaarden uit de verordening). Het college van de gemeente Bernheze heeft een dergelijke nadere begrenzing van de LOG's vastgesteld. Hierbij is rekening gehouden met de provinciale criteria (Verordening fase 1 en de daarbij behorende kaarten).

In onderstaande tabel is het beleid zoals dat is opgenomen in de Verordening ruimte samengevat.

Tabel 2.2

Spelregels intensieve veehouderij, Verordening ruimte (2010)

Provinciaal beleid o.b.v. Reconstructieplan	Extensiverings-gebied	Verwevingsgebied	LOG
Is uitbreiding binnen bestaand bouwblok mogelijk?	Nee ("slot op de muur")	Ja *	Ja *
Is uitbreiding van het bouwblok mogelijk?	Nee	Ja * Max 1,5 ha	Ja * Max 1,5 ha Via ontheffing tot max 2,5 ha
Is nieuwvestiging mogelijk?	Nee	Nee	Nee
Is omschakeling naar intensieve veehouderij mogelijk	Nee	Ja * Max 1,5 ha	Ja * Max 1,5 ha Via ontheffing tot max 2,5 ha

* mits duurzaam, d.w.z. er moet sprake zijn van aantoonbaar ruimtelijk-economische belangen; zuinig ruimtegebruik en de ontwikkeling is aanvaardbaar vanuit het oogpunt van milieu (m.n. ammoniak, geur, fijnstof en gezondheid voor mensen) en ruimte (m.n. natuur, landschap en cultuurhistorie).

Lopende zaken

In het debat tussen GS en PS is veel gesproken over de zogenaamde lopende zaken: initiatieven die wel passen binnen de spelregels in het Reconstructieplan maar niet binnen de regels uit de verordening. GS stellen voor om onder voorwaarden een ontheffing te verlenen voor deze lopende initiatieven. Provinciale Staten hebben de mogelijkheden voor GS om een dergelijk ontheffing te verlenen vooralsnog beperkt.

Nadat GS een beleidsnotitie duurzame energie en biovergisting hebben opgesteld en laten vaststellen, kunnen er later mogelijkheden worden opgenomen voor een eenmalige vergroting van bouwblokken boven 1,5 hectare, ten behoeve van het opwekken van duurzame energie via biovergisting. Ook hiervoor zal dan een aparte procedure moeten worden doorlopen en dit is dus niet relevant voor het ontwerp bestemmingsplan buitengebied.

Begripsbepaling intensieve veehouderij, Verordening ruimte

De provincie heeft medio 2010 de toelichting bij de Verordening ruimte fase 1 herzien, waarin een nieuwe definitie (anders dan in het Reconstructieplan) is opgenomen van intensieve veehouderij en ook de term grondgebonden melkrundveehouderij nader is verklaard.

Een intensieve veehouderij is gedefinieerd als een agrarisch bedrijf met een bedrijfsvoering die geheel of in overwegende mate in gebouwen plaatsvindt en gericht is op het houden van dieren, zoals rundveemesterij, varkens-, vleeskalver-, pluimvee-, pelsdier-, geiten- of schapenhouderij of een combinatie van deze bedrijfstvormen, alsmede naar de aard daarmee gelijk te stellen bedrijfstvormen, met uitzondering van grondgebonden melkrundveehouderij. Bedrijven worden als grondgebonden beschouwd als ze weidegang toepassen of voldoende areaal grond in de directe omgeving hebben.

2.3

GEMEENTELIJK BELEID

2.3.1

(VOOR)ONTWERP BESTEMMINGSPAN BUITENGEBIED

In deze paragraaf zijn enkele passages uit het (voor)ontwerp bestemmingsplan (de toelichting) opgenomen. Ingezoomd is op het beleid ten aanzien van de intensieve veehouderij. Voor een volledig overzicht wordt verwezen naar het ontwerp bestemmingsplan buitengebied.

Ontwikkelingsgebieden

De lijn van ontwikkelingsgebieden, zoals uiteengezet in de reconstructieplannen voor landbouwontwikkelingsgebieden (LOG), is in Bernheze doorgetrokken naar ontwikkelingsgebieden voor natuur (NOG), recreatie (ROG) en wonen/werken (WOG). In een ontwikkelingsgebied ligt het primaat bij één functie.

Binnen de LOG's zijn de intensieve veehouderijbedrijven de belangrijkste functie. Intensieve veehouderijbedrijven zijn hier grootschaliger of hebben de kans om grootschaliger te worden dan buiten de LOG's. Een goede landschappelijke inpassing van bedrijven is van groot belang. Zo blijven ook deze gebieden hun ruimtelijke kwaliteiten behouden of worden deze zelfs versterkt.

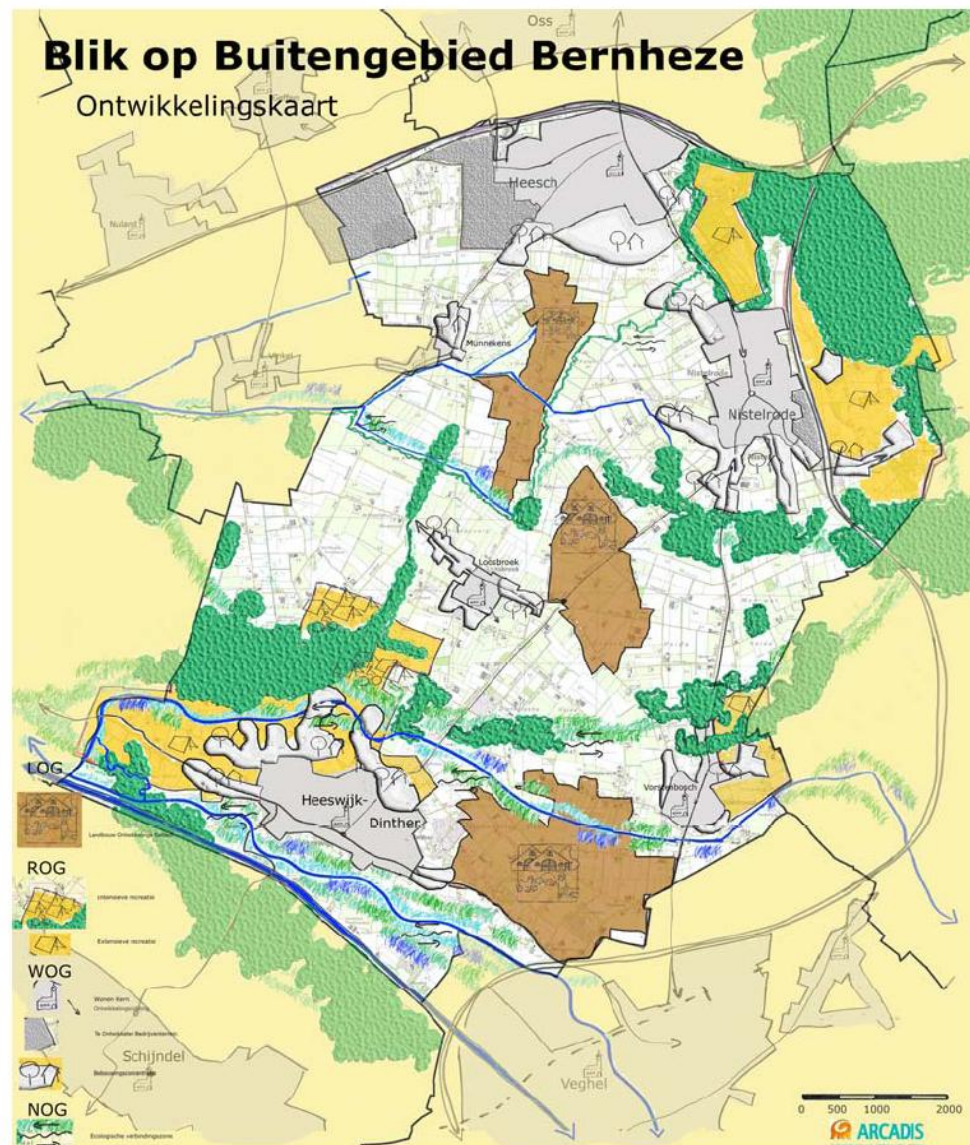
De NOG's bestaan voor een belangrijk deel uit de bestaande natuur- en bosgebieden en de ecologische verbindingzones daartussen. De globale begrenzing van de NOG's geeft aan hoe deze gebieden kunnen worden versterkt, vergroot en met elkaar worden verbonden. In eerste instantie streeft de gemeente naar het realiseren van het ecologische raamwerk. Dit betekent het realiseren van grotere, robuuste verbindingen zoals het Aa-dal en de Leijgraaf. Ook de verbinding tussen de natuurkernen Heeswijkse bossen/Aa-dal en de Maashorst wordt van groot belang geacht. Natuurontwikkeling kan ook plaatsvinden door natuur- en boscompensatie te realiseren in deze gebieden.

De ROG's bieden kansen voor nieuwe recreatieve ontwikkelingen en versterking en uitbreiding van bestaande recreatiefuncties. Binnen de ROG's is een onderscheid te maken wat betreft de aard van de te ontwikkelen en/of versterken recreatieve voorzieningen. Het ROG ten oosten van de Heeswijkse bossen (rond de Wildhorst) biedt, gezien de aanwezigheid van de Wildhorst en de draagkracht van het landschap, kansen voor de ontwikkeling van meer grootschalige verblijfsrecreatie. Ten westen van Heeswijk biedt natuurlijk het kasteel van Heeswijk in zijn aantrekkelijke omgeving aanknopingspunten voor de ontwikkeling van recreatie. Binnen de andere ROG's wordt gestreefd naar wat minder grootschalige, intensieve recreatieontwikkelingen.

Binnen de WOG's zijn de woon- en werkfuncties de belangrijkste functies, of worden deze functies het belangrijkste. Binnen de bebouwingsconcentraties zijn onder het mom van kwaliteitswinst mogelijkheden voor de realisatie en/of uitbreiding van woningen. Een kleinschalig niet-agrarisch bedrijf is hier eveneens mogelijk.

Figuur 2.2

Ontwikkelingsgebieden
beleidsvisie bestemmingsplan
buitengebied (2008)

Gebiedswaarden

In het buitengebied van Bernheze komen verschillende waarden voor. Het gaat hier om ecologische, cultuurhistorische (waaronder archeologische en landschappelijke) waarden en aardwetenschappelijke waarden.

Ten aanzien van ecologische waarden gaat het om natuurgebieden, bosgebieden, ecologische verbindingsoorten en om leefgebieden voor struweelvogels en dassen.

De cultuurhistorische waarden betreffen cultuurhistorisch landschappelijke en cultuurhistorisch stedenbouwkundige waarden, alsmede archeologische waarden.

Aardkundige waarden zijn landschapsvormen in de bodem of aan het maaiveld die in het verleden zijn ontstaan door menselijke activiteiten of geomorfologische en bodemkundige processen. In het oostelijk deel van de gemeente loopt de Peelrandbreuk.

Op een aantal plaatsen is de overgang van horst naar slenk duidelijk waarneembaar. In dit gebied zijn dan ook diverse aardkundige waarden waarneembaar. Het gaat hier om wijstgronden, stuifzandwallen, smeltwaterdalen en lage landduinen.

Vertaling naar hoofdbestemmingen

De bescherming van waarden vindt enerzijds plaats door een vertaling in de hoofdbestemmingen en de daar geldende bouw- en gebruiksvoorschriften.

Aanlegvergunningenstelsel

Anderzijds kunnen er specifieke activiteiten zijn die waarden kunnen verstoren. Hiertoe wordt vaak een aanlegvergunningenstelsel opgenomen in het bestemmingsplan Buitengebied. De waarden die in het agrarische gebied liggen, hoeven geen belemmering te zijn voor de agrarische bedrijfsvoering.

De ontwikkeling van de gebiedswaarden is op verschillende manieren in het bestemmingsplan gewaarborgd.

Versterkingsmaatregelen

De gemeente wil met het bestemmingsplan ruimte bieden aan deze ontwikkelingen, mits dit gepaard gaat met een verbetering van de kwaliteit van het buitengebied. Zo zijn er ruimere functiemogelijkheden opgenomen voor beeldbepalende panden (zoals woningsplitsing). Andere ontwikkelingen in het buitengebied kunnen gepaard gaan met maatregelen die de gebiedswaarden versterken. Hierbij kan gedacht worden aan de aanleg van groenstroken of de aanleg van groenstructuren. Cultuurhistorische waarden kunnen echter ook worden versterkt door bij de inrichting rekening te houden met situering, vormgeving en materiaalgebruik.

Landbouw

In het ontwerp bestemmingsplan buitengebied is onderscheid gemaakt in:

- intensieve veehouderijbedrijven;
- overige agrarische bedrijven (zowel grondgebonden als overig niet-grondgebonden agrarische bedrijven).

Niet-grondgebonden agrarische bedrijven = een agrarisch bedrijf waarvan de productie niet in overwegende mate afhankelijk is van het voortbrengend vermogen van onbebouwde grond in de directe omgeving van het bedrijf. Niet-grondgebonden bedrijven zijn in ieder geval intensieve veehouderijen en glastuinbouwbedrijven. Een voorbeeld van overig niet-grondgebonden bedrijven zijn intensieve kwekerijen zoals champignonkwekerijen.

Intensieve veehouderij = agrarisch bedrijf met een bedrijfsvoering die geheel of in overwegende mate in gebouwen plaatsvindt en gericht is op het houden van dieren, zoals rundveemesterij, varkens-, vleeskalver-, pluimvee-, pelsdier-, geiten- of schapehouderij of een combinatie van deze bedrijfstypen, alsmede naar de aard daarmee gelijk te stellen bedrijfstypen, met uitzondering van grondgebonden melkrundveehouderij.

Glastuinbouwbedrijven komen in de gemeente niet voor.

Grondgebonden agrarische bedrijven = een agrarisch bedrijf waarvan de productie geheel of in overwegende mate afhankelijk is van het voortbrengend vermogen van onbebouwde grond in de directe omgeving van het bedrijf. Grondgebonden bedrijven zijn in ieder geval: akkerbouw-, fruitteelt- en vollegrondstuinbouwbedrijven en boomteeltbedrijven, waarvan

de bomen rechtstreeks in de grond zijn geplant. Melkveebedrijven en paardenhouderijen zijn doorgaans ook grondgebonden. Alleen maneges zijn aangegeven als recreatiebedrijven.

Bestaande bedrijven

Bij het bepalen welke agrarische bedrijven in aanmerking komen voor een agrarische bedrijfsbestemming is allereerst nagegaan of locaties die in de vigerende plannen een agrarische bedrijfsbestemming hebben, opnieuw in aanmerking komen voor een agrarische bedrijfsbestemming. Om in aanmerking te komen voor een agrarische bedrijfsbestemming moet er sprake zijn van agrarische bedrijfsactiviteiten. Dat wil zeggen dat er sprake is van agrarische (primaire plantaardige en/of dierlijke) productie. Bovendien moet deze activiteit bedrijfsmatig worden uitgeoefend.

Bij de vraag omtrent toekenning van de functieaanduiding 'agrarische bedrijfsdoeleinden' (hierna ook wel kortweg bouwblokken genoemd) hanteert de Gemeente Bernheze de volgende indeling:

- 0-9 nge: burgerwoning;
- 9-35 nge: eng begrensd agrarisch bouwblok; aan de hand van de grenzen van de
 - huidige bebouwing.
- >35 nge : volwaardig agrarisch bouwblok.

Voor het toekennen van het aanduidingssvlak 'agrarische bedrijfsdoeleinden' is behalve de omvang van het bedrijf ook de ligging van het bedrijf van belang in verband met de grootte en situering van het bouwblok. Bij de toekenning van de bouwblokken is onderstaand schema als handleiding gebruikt. Hierbij is een uitzondering gemaakt voor bedrijven waarbij handhavingprocedures lopen. Deze bedrijven krijgen de vigerende rechten toegewezen.

Aan bestaande intensieve veehouderijen is een 'bouwblok op maat' toegekend. Dit houdt in dat het bouwvlak logisch wordt begrensd rond de legaal aanwezige bebouwing. Ook is rekening gehouden met reële uitbreidingsplannen van het bedrijf. Voor Bernheze geldt dat de bouwrechten uit de geldende bestemmingsplannen (die gebaseerd zijn op het Streekplan van 1992) worden gerespecteerd, met inachtneming van het concentratiebeginsel. Wijzigingsbevoegdheden en ontheffingsbepalingen worden uitdrukkelijk niet als onderdeel van de bestaande rechten beschouwd. Uitbreiding van bebouwing voor de intensieve veehouderij in de extensiveringsgebieden is uitgesloten.

Voor een verdere beschrijving van de toegekende bouwblokken wordt verwezen naar de toelichting (paragraaf 3.5) en de verbeelding (de plankaarten) van het ontwerp bestemmingsplan buitengebied en naar hoofdstuk 6 (beleidskeuze) van dit planMER.

2.3.2

NORMSTELLING WET GEURHINDER EN VEEHOUDERIJ

De gemeente Bernheze heeft gebruik gemaakt van haar bevoegdheid om eigen normen vast te stellen.

De volgende uitgangspunten zijn bij opstellen van de gebiedsvisie (november 2007) voor de gemeente Bernheze gebruikt:

- Aansluiten bij integrale zonering intensieve veehouderij, zoals opgenomen in het Reconstructieplan Maas en Meierij.
- Veiligstellen ruimtelijke projecten, door waar nodig gebiedsgericht normen aan te passen.
- Het streven is dat een afwijkende normstelling per saldo niet leidt tot een toename van de kans op stankhinder ten opzichte van de huidige situatie en dat een gemeentelijke normstelling bijdraagt aan de gewenste ruimtelijke spreiding van veehouderijen en de ontwikkelingskansen van nieuwe woon- en werkgebieden in en rondom de kernen, op de korte en op de langere termijn.

Op basis van de gebiedsvisie heeft de gemeenteraad in 2008 een verordening vastgesteld, waarin de volgende normstelling is opgenomen:

Gebied	Norm in ou/m ³ 98 percentiel
Bestaande woongebieden (bebouwde kommen)	3
Extensiveringsgebieden rond kernen, inclusief nieuwe woongebieden, exclusief nieuwe bedrijventerreinen	8
Bestaande bedrijventerreinen	8
Ontwikkelingslocaties bedrijventerreinen	14
Extensiveringsgebieden kernen grenzend aan bedrijventerreinen	14
Landbouwontwikkelingsgebieden (log's)	25
Overig buitengebied	14

2.3.3

ONTWIKKELINGSPLAN LANDBOUWONTWIKKELINGSGEBIEDEN BERNHEZE

De reconstructiecommissie Maas en Meierij heeft de gemeente Bernheze gevraagd het project gebiedsgerichte aanpak landbouwontwikkelingsgebieden voor de intensieve veehouderij uit te voeren voor de drie op haar grondgebied gelegen landbouwontwikkelingsgebieden. Dit project is inmiddels afgerond. Een onderdeel hiervan vormde het benoemen van scenario's voor de invulling (aantal en omvang) van uitbreidingen van- en omschakeling naar intensieve veehouderijen in de LOG's. Deze berekeningen die aan de basis staan het ontwikkelingsplan zijn uitgevoerd in 2005 en 2006 en het ontwikkelingsplan is in 2007 afgerond.

In het ontwikkelingsplan is gekeken naar de maximale ontwikkelingsmogelijkheden, onder andere op basis van de destijds geldende milieuregelgeving en de omvang en type van de bestaande bedrijven. De resultaten gaven mede aanleiding om met een aangepast scenario te komen, in het ontwikkelingsplan is dat het voorkeursscenario genoemd.

Het ontwikkelplan is alleen doorgerekend op negatieve effecten: dus effecten van uitbreidingen van- en omschakelingen naar intensieve veehouderijen in de LOG's. Er is geen rekening gehouden met een "afwaartse beweging" van de intensieve veehouderijen rond kwetsbare gebieden zoals natuurgebieden en kernen.

Het ontwikkelingsplan is als studie afgerond en bevat analyses van mogelijke invullingen van de LOG's. Het ontwikkelingsplan is niet vertaald in beleidsregels en vormt daarmee formeel gezien dus geen beleidskader. Wel zal in het planMER gebruik worden gemaakt van de analyses die in het kader van dit ontwikkelingsplan zijn uitgevoerd.

2.4

OVERIGE BELEIDSKADERS

Voor een overzicht van andere beleidskaders die van belang zijn voor het bestemmingsplan buitengebied en de planMER, wordt verwezen naar de toelichting van het ontwerp bestemmingsplan buitengebied.

HOOFDSTUK 3 Mogelijke ontwikkeling intensieve veehouderij

3.1

AANPAK

In het bestemmingsplan buitengebied is/zal planologisch beleid geformuleerd worden om de gewenste ontwikkelingen in deze plangebieden mogelijk te maken en ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan. Dit komt erop neer dat aan de intensieve veehouderij ontwikkelingsruimte wordt geboden, zowel op bestaande bouwvlakken voor intensieve veehouderijen als voor omschakelingen naar intensieve veehouderijen, op de duurzame locaties in de verwevingsgebieden en de landbouwontwikkelingsgebieden.

In het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied is beleid opgenomen dat grotendeels is gebaseerd op het reconstructieplan. De milieuruimte voor intensieve veehouderijen wordt bepaald door de landelijke kaders (vooral ammoniak, geur, fijn stof en geluid), de gemeentelijke normstelling met betrekking tot geurhinder en daarnaast de ligging van bedrijven en kwetsbare functies in de omgeving.

De milieueffecten van de geboden ontwikkelingsruimte staan centraal in het planMER. Het planMER levert de gemeenteraad ondersteuning voor beslissingen omtrent de toepassing van de gemeentelijke beleidsruimte in het bestemmingsplan buitengebied ten aanzien van intensieve veehouderij.

Dit is als volgt gedaan:

1. In dit planMER is ingegaan op de huidige omvang en emissies en deposities (achtergrondbelasting, concentratie) van de intensieve veehouderij en op de ontwikkeling in de afgelopen tien jaar. Deze informatie is opgenomen in hoofdstuk 3 van dit planMER en zal ook aan bod komen in hoofdstuk 5 (mogelijke milieueffecten).
2. Op basis van het planologische mogelijkheden zoals die zijn opgenomen in het Reconstructieplan Maas en Meierij, het voorontwerp bestemmingsplan en de beschikbare milieuruimte is inzicht gegeven in de mogelijke milieueffecten, ervan uitgaande dat deze ruimte daadwerkelijk benut wordt. *Momenteel is de Verordening ruimte het actuele beleidskader en zijn de ontwikkelmogelijkheden van de intensieve veehouderij in het provinciaal beleid ingeperkt. Het onderzoek is uitgevoerd in de periode oktober 2009 – januari 2010, dus nog voor het debat Megastallen (maart 2010) en de inwerkingtreding van de Verordening ruimte (juli 2010).*
3. Hierbij zijn meerdere scenario's gehanteerd en is ook rekening gehouden met de verwachte autonome ontwikkeling.

4. Naar aanleiding van de uitkomsten van die analyse is geanalyseerd of en waar het benutten van de ruimte voor ontwikkeling (in planologische en milieukundige zin) kan leiden tot een ongewenste ontwikkeling (effectbepaling) en effectvergelijking).
5. Op basis daarvan is een voorstel geformuleerd voor het gemeentelijk ruimtelijk beleid ten aanzien van de intensieve veehouderij.
6. Na vaststelling van dat beleid door het college (december 2010) is dit vertaald in het ontwerp bestemmingsplan buitengebied.

In het bijzonder is ingegaan op de operationalisering van de zogenaamde “duurzame locaties” in het bestemmingsplan buitengebied. Dit omdat op deze locaties de meeste mogelijkheden voor uitbreiding, hervestiging en omschakeling worden geboden en er rondom deze locaties ook de meeste milieueffecten zijn te verwachten.

Het begrip duurzame locatie is in de provinciale handreiking (Reconstructieplan) in vrij algemene zin gespecificeerd. Locaties die als zodanig zijn aangemerkt, wordt de meeste planologische ruimte geboden en dus zijn ook op deze locaties de meeste milieueffecten te verwachten.

Daarom is het zinvol om in dit planMER:

1. op basis van de provinciale handreiking met betrekking tot de duurzame locaties en de aanvullende voorwaarden genoemd in het bestemmingsplan buitengebied (niet gelegen in WOG's, ROG's en NOG's) aan te geven welke locaties als duurzaam kunnen worden aangemerkt;
2. in te schatten in hoeverre die planologische ruimte ook daadwerkelijk kan worden benut gezien de regelgeving (onder andere ten aanzien van ammoniak, geur en fijn stof);
3. in te schatten wat de milieugevolgen zijn indien deze planologische ruimte en milieuruimte daadwerkelijk benut wordt;
4. aan te geven hoe nadelige en ongewenste milieueffecten voorkomen kunnen worden.

PLANMER SLUIT AAN BIJ DISCUSSIES IN DE KLANKBORDGROEP EN RAADSBSLUIT

Ter voorbereiding van het bestemmingsplan buitengebied is er door de gemeente en leden van de klankbordgroep een discussienota opgesteld. Hierin is ook het gemeentelijke beleid ten aanzien van de definitie van duurzame locaties aan de orde geweest. Een deel van de klankbordgroep wil de provinciale uitgangspunten aanvullen met nadere gemeentelijke eisen c.q. aanvullend gemeentelijk beleid. Een deel wil echter in aanvulling op de provinciale handleiding geen aparte afwegingskaders opnemen. De tussenresultaten van dit planMER zijn besproken met de leden van de klankbordgroep. Reacties van de klankbordgroep op deze tussenresultaten en mogelijke opties voor aanvullend gemeentelijk beleid zijn meegenomen in de overweging van het college van B&W met betrekking tot het gemeentelijk ruimtelijk beleid ten aanzien van de intensieve veehouderij.

De gemeenteraad heeft op 3 juli 2008, bij het vaststellen van de beleidsvisie bestemmingsplan buitengebied, besloten dat er aanvullende duurzaamheidscriteria opgesteld moeten worden voor de beoordeling van duurzame locaties in het verwevingsgebied.

3.2

ONTWIKKELINGEN 2000-2010

Ontwikkelingen veestapel (CBS)

Van oudsher kenmerkt de gemeente Bernheze zich als een agrarische gemeente. Bernheze telde in 2007 387 bedrijven in de agrarische sector, met in totaal circa 1.100 werkzame personen (CBS). In 1998 waren er nog circa 539 bedrijven, met 1.400 werkzame personen. Voor zowel het aantal bedrijven als het aantal werkzame personen is er in Bernheze dus een daling waar te nemen.

Circa tweederde van het totale grondoppervlak van de gemeente Bernheze is in gebruik voor de landbouw. Van deze oppervlakte cultuurgrond is circa 80% in gebruik als bouwland, waarvan weer ongeveer driekwart voor (snij) maïs teelt (diervoeder). Ongeveer 20% van de oppervlakte landbouwgrond is in gebruik als grasland (CBS).

Graasdierbedrijven (vooral melkveebedrijven) en hokdierbedrijven (varkens en pluimvee) komen het meest voor in de gemeente. Samen met 'gecombineerd vee' bedrijven omvatten de graas- en hokdierbedrijven bijna 90% van het totale aantal bedrijven. De tuinbouw is in Bernheze in aantal bedrijven niet zo sterk vertegenwoordigd (5%). Akkerbouw is in deze regio beperkt aanwezig.

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van het aantal dieren in Bernheze in de periode 2000-2008 weergegeven, op basis van cijfers van het CBS (landbouw metingen).

Tabel 3.1

Aantal dieren Bernheze
naar soort in de periode
2000-2008

(Bron: CBS, 2009)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Rundvee	26037	24593	22442	20867	20368	19670	20368	19758	18797
Geiten	3115	1980	4000	5110	5532	5830	6369	4530	4977
Varkens	292167	297948	257078	246952	255546	258897	266134	272206	286605
Kippen	1653004	1647720	1722110	1515531	1588364	1754632	1686330	1617245	1668190

De algemene verwachting is dat het aantal landbouwbedrijven de komende jaren verder zal afnemen en dat de totale productieomvang in het gebied ongeveer gelijk zal blijven.

De productieomvang per bedrijf zal toenemen.

Een groot aantal bedrijven, meer dan 90 voornamelijk varkensbedrijven, heeft begin deze eeuw deelgenomen aan de 'Regeling beëindiging veehouderijtakken' (rijks-opkoopregeling van intensieve veehouderijbedrijven om het mestoverschot te verkleinen).

In tabel 3.1 is de dit te zien aan de afname van het aantal varkens tussen 2001 en 2002 met 14%. De laatste paar jaar neemt het aantal varkens in Bernheze weer toe tot ongeveer het niveau van voor de opkoopregeling. Dit betekent dat per saldo meer varkensrechten naar Bernheze komen dan er uit gaan. Sinds 1 januari 2008 zijn varkens- en kippenrechten vrij verhandelbaar door heel Nederland wat tot gevolg heeft dat tussen 1 januari 2008 en 1 juli 2009 het aantal varkensrechten in Brabant is toegenomen met 8,2% en in Maas en Meierij met 9,8%. Ook kippenrechten komen per saldo naar Brabant (plus 5,2%, maar nauwelijks naar Maas en Meierij (plus 0,3%). Afname vindt plaats in met name Gelderland, Overijssel en Utrecht. Het aantal kippen is aardig constant de laatste tien jaar.

Opvallend is de gestage groei van het aantal (melk)geiten. Het aantal koeien is aardig constant de laatste jaren.

Het aandeel bedrijven met verbrede landbouw ligt in reconstructiegebied Maas & Meierij net iets onder het gemiddelde van Noord-Brabant. Deze bedrijven halen neveninkomsten uit andere dan primaire agrarische productie, bijvoorbeeld uit zorg, natuur- en landschapsbeheer, recreatie of streekproducten.

In het verleden zijn er al veel maatregelen genomen om de inrichtingssituatie voor de landbouw te verbeteren. De ruilverkavelingen die vanaf de jaren zeventig zijn uitgevoerd waren speciaal gericht op verbeteringen. In grote delen van het plangebied zijn de gronden daardoor kwalitatief ook beter geworden, zoals de jonge ontginningen bij Loosbroek, die tegenwoordig zeer goed geschikt zijn voor landbouwkundig gebruik. Daarnaast is een groot aantal wegen aangepast aan de eisen van de landbouw. Nagenoeg alle bedrijven zijn ontsloten via een verharde weg.

Ontwikkeling vergunde rechten in Bernheze

In onderstaand tabel is een vergelijking gemaakt tussen het aantal vergunde dierplaatsen (eind 2009) en de opgaven van het aantal dierplaatsen in de CBS- metellingen (mei 2009). Dit verschil wordt veroorzaakt door functionele leegstand (afvoeren van slachtvee, schoonmaken het stallen), het feit dat bedrijven in opbouw zijn en daarom de vergunde ruimte nog niet volledig benutten, bedrijven gestopt zijn maar vergunningen nog niet zijn ingetrokken of omdat bedrijven structureel of marktomstandigheden hun vergunde ruimte niet benutten. Gecorrigeerd voor dit verschil is de feitelijke emissie van ammoniak circa een derde lager dan de vergunde emissie. Wanneer rekening wordt gehouden met de functionele leegstand die al is verdisconteerd in de wettelijke emissiefactoren per dier (gemiddeld 5 tot 10%), is de latente vergunde ruimte in Bernheze op basis van deze vergelijking circa 25%.

Tabel 3.2

Aantal dieren Bernheze,
vergelijking vergunningen
met CBS-metelling 2009)

	Cbs 2009	vergund		vergund	Cbs
soort	aantal	aantal	bezetting	NH3 kg/jr	Nh3 kg/jr
Melk- en kalf-, vlees- en weidekoeien	6034	12136	50%	114713	57035
Overig melk- en fokvee	5423	9469	57%	36950	21162
Vleeskalveren	6309	11646	54%	28437	15405
Overig vlees- en weidevee	1068	4219	25%	30951	7835
Schapen	1684	2155	78%	1510	1180
Geiten	4535	14143	32%	14551	4666
Biggen	119142	125413	95%	43618	41437
Fokvarkens	33937	35837	95%	120277	113900
Vleesvarkens	109115	178016	61%	287676	176331
Leghennen (inclusief ouderdieren)	874833	1153847	76%	116551	88368
Vleeskuikens (inclusief ouderdieren)	860807	1158613	74%	160110	118956
Overig pluimvee	20015	20015	100%	13638	13638
Overige hokdieren	200	17142	1%	7512	88
Paarden en pony's	1638	2630	62%	10322	6429
			totaal	986816	666429
biggen op % fokvarkens gezet					68%
kalkoenen mogelijk buiten bernheze, op 100% gezet					

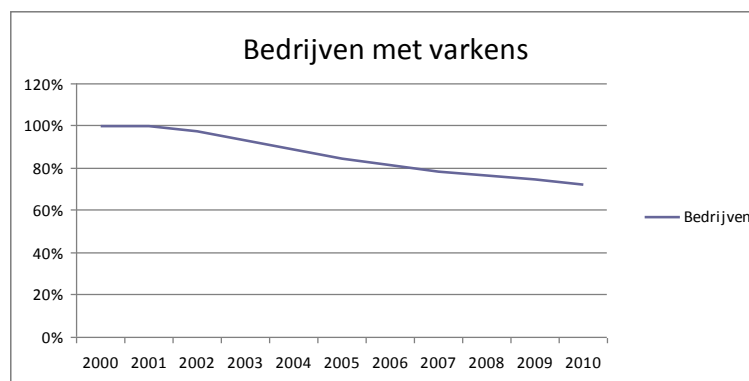
In onderstaande figuren is op basis van gegevens uit de milieuvergunningen van veehouderijen de ontwikkeling van het aantal bedrijven met een vergunning voor varkens en pluimvee en het vergunde aantal dieren (het vergund aantal wijkt aan van de werkelijke veebezetting omdat niet alle vergunde ruimte wordt benut).

Hieruit blijkt dat het aantal bedrijven (in feite inrichtingen, dus locaties) in de afgelopen tien jaar is gedaald. Die daling is het sterkst voor de varkensbedrijven (-28% ten opzichte van 17% voor pluimveebedrijven).

Het aantal vergunde dierplaatsen voor varkens is echter de afgelopen tien jaar gestegen. Na een daling in de periode 2000-2005 is het aantal dierplaatsen voor varkens weer gestegen ten opzichte van 2000 (+14%). Het aantal dierplaatsen voor pluimvee ligt eind 2009 net onder het niveau van dat van 2000 (-4%).

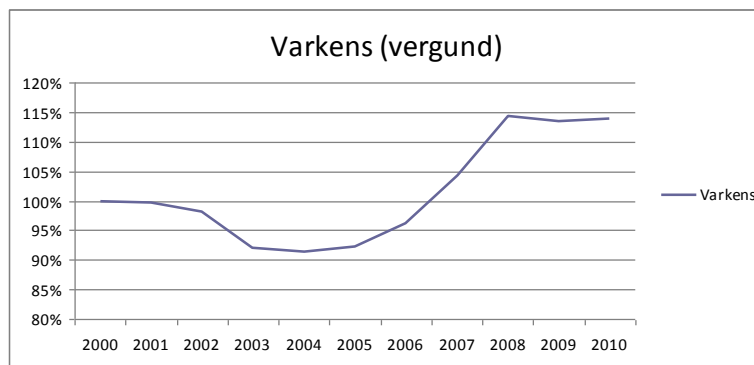
Figuur 3.1

Aantal inrichtingen met varkens in Bernheze in de periode 2000-2009
(Bron: gemeentelijk vergunningenbestand)

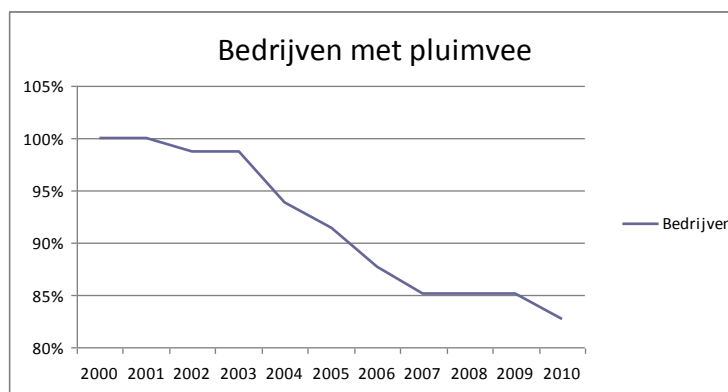
Figuur 3.2

Aantal vergunde dierplaatsen voor varkens in Bernheze in de periode 2000-2009
(Bron: gemeentelijk vergunningenbestand)

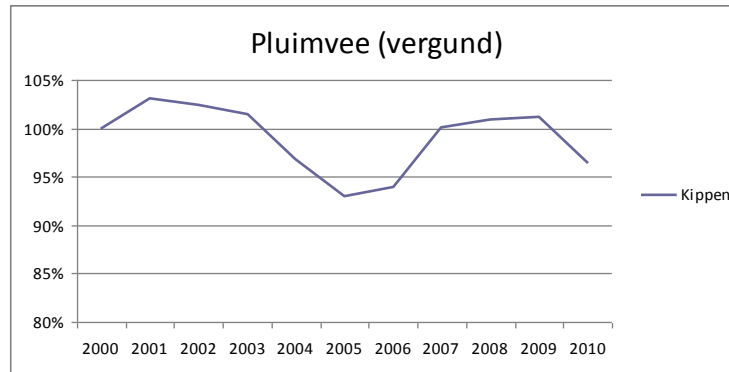
Figuur 3.3

Aantal inrichtingen met pluimvee in Bernheze in de periode 2000-2009
(Bron: gemeentelijk vergunningenbestand)

Figuur 3.4

Aantal vergunde
dierplaatsen voor pluimvee
in Bernheze in de periode
2000-2009
(Bron: gemeentelijk
vergunningenbestand)

3.3

ONTWIKKELINGSRUIMTE INTENSIEVE VEEHOUDERIJ: PLANOLOGISCHE RUIMTE

3.3.1

HANDLEIDING DUURZAME LOCATIES (PROVINCIE)

In de reconstructieplannen en in de Verordening ruimte is bepaald dat de intensieve veehouderij zich kan ontwikkelen op duurzame locaties. Om te bepalen of sprake is van een duurzame locatie is in de reconstructieplannen de handleiding duurzame locaties opgenomen. In de Verordening ruimte (het actuele beleidskader) is onderstaande definitie opgenomen:

Een locatie voor een intensieve veehouderij is duurzaam als:

- a. aantoonbare ruimtelijk-economische belangen voor de lange termijn aanwezig zijn die noodzaken tot hervestiging, omschakeling of uitbreiding ter plaatse;
- b. zuinig ruimtegebruik wordt toegepast door aan te sluiten bij bestaande bebouwing of, al dan niet door herschikking, optimaal gebruik te maken van de beschikbare ruimte;
- c. de beoogde ontwikkeling zowel vanuit milieuoogpunt, in het bijzonder wat betreft ammoniak, geur, fijnstof en gezondheid voor mensen, als vanuit ruimtelijk oogpunt, in het bijzonder wat betreft natuur, landschap en cultuurhistorie, aanvaardbaar is.

Omdat deze definitie niet altijd even bruikbaar is, is de gemeente Bernheze voornemens om het begrip duurzame locatie verder uit te werken. Vooruitlopend hierop zijn aanvullende criteria in het ontwerp bestemmingsplan opgenomen, waarbij een onderscheid is gemaakt tussen locaties gelegen in landbouwontwikkelingsgebieden en die in verwevingsgebieden

In geval van aanvragen voor ontwikkelingen van de intensieve veehouderij (lees: uitbreiding van het bouwblok) in verwevingsgebieden of aanvragen voor omschakeling naar intensieve veehouderij, worden gemeenten dus geconfronteerd met de vraag of de locatie in relatie tot de gewenste ontwikkeling duurzaam is. De vraag of een locatie duurzaam is, wordt alleen gesteld als er een concreet initiatief voor een *uitbreiding* van het bestaande bouwblok voorligt. Als er binnen een bestaand bouwblok gebouwd kan worden doet zich de vraag van duurzaamheid niet voor.

De handleiding zoals opgenomen in het Reconstructieplan is bedoeld als ondersteuning voor de planvorming in het kader van het ruimtelijk ordeningsbeleid van gemeenten en voor het beoordelen van initiatieven. De definitie uit de Verordening ruimte biedt ten opzichte van die handleiding weinig extra concrete handvaten voor gemeenten. Wel is het

aspect “gezondheid voor mensen” nadrukkelijk als criterium toegevoegd. Op welke wijze deze toetsing kan of moet plaatsvinden is niet verder uitgewerkt.

In de afweging tussen het beschermen van kwetsbare waarden en functies en het geven van voldoende ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij spelen het RO-, water-, natuur-, landschaps- en milieubeleid een rol. In de handleiding zijn voor al deze beleidscategorieën randvoorwaarden geformuleerd om tot een afweging te komen.

De vraag óf een locatie duurzaam is speelt geen rol in de extensiveringsgebieden, daar is uitbreiding van gebouwen of een bouwblok voor intensieve veehouderij niet toegestaan. Bestaande agrarische locaties kunnen als duurzaam worden aangemerkt mits de omgevingskwaliteiten in brede zin (natuur, landschap, milieu, gezondheid e.d.) dat toelaten. Er wordt daarbij uitgegaan van een “ja mits” en tegelijkertijd van een maatwerkbenadering.

In de bijlage van dit planMER is de handleiding duurzame locaties en een nadere toelichting daarop opgenomen.

De vraag of een locatie duurzaam is, geschiedt op basis van een concreet initiatief. Dit betekent enerzijds dat niet op voorhand bepaald kan worden of een locatie met een bouwblok van bepaalde omvang duurzaam is. Anderzijds betekent dit dat een locatie duurzaam kan zijn zonder dat het initiatief leidt tot een bouwblok met de maximale omvang van 1,5 of 2,5 ha.

Bij het toetsen van het concrete initiatief komen de randvoorwaarden in beeld zoals opgenomen in de handleiding (Reconstructieplan) en de criteria zoals genoemd in de Verordening ruimte. De initiatiefnemer zal aan moeten geven op welke wijze met deze thema's/criteria rekening is gehouden. Het gaat hier in feite om een integrale omgevingstoets. Voor de meeste thema's geldt dat ontwikkeling mogelijk is mits wordt voldaan aan een aantal voorwaarden gericht op in stand houden en versterken van aanwezige waarden of het compenseren van aangetaste waarden. Het kan ook zijn dat ontwikkeling niet mogelijk is, tenzij wordt aangetoond dat dit geen nadelige effecten met zich meebrengt.

Indien er sprake is van een stapeling van waarden (bijvoorbeeld een landbouwgebied met natuurwaarden en hoge cultuurhistorische, aardkundige en landschappelijke waarden) zullen de mogelijkheden voor duurzame locaties geringer zijn. Hoe deze afweging uitvalt, is maatwerk en zal moeten blijken uit een degelijke onderbouwing. Bij een stapeling van waarden kan ondanks dat voldaan wordt aan alle individuele randvoorwaarden, de conclusie zijn dat er toch geen sprake is van een duurzame locatie. Dat deze conclusie getrokken kán worden vloeit voort uit het feit dat het hier om een beleidsafweging van de gemeente gaat die slechts marginaal getoetst kan worden.

De RO- en milieuaspecten moeten in onderlinge samenhang worden gezien. Indien op grond van milieuaspecten een ontwikkeling niet mogelijk of niet gewenst is, is dit een argument om ook in het kader van ruimtelijke ontwikkeling de locatie als niet-duurzaam te beoordelen.

3.3.2

POTENTIEEL DUURZAAM GEBIED

In het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied is aangegeven dat een locatie per definitie niet als duurzaam wordt aangemerkt, als deze gelegen is in¹:

- ontwikkelingsgebieden wonen/werken (Wog's). Naast de "extensiveringsgebieden overig" (Reconstructieplan) rond de kernen betreft het specifiek aangewezen bebouwingsclusters;
- ontwikkelingsgebieden voor natuur (Nog's);
- ontwikkelingsgebieden voor recreatie (Rog's).

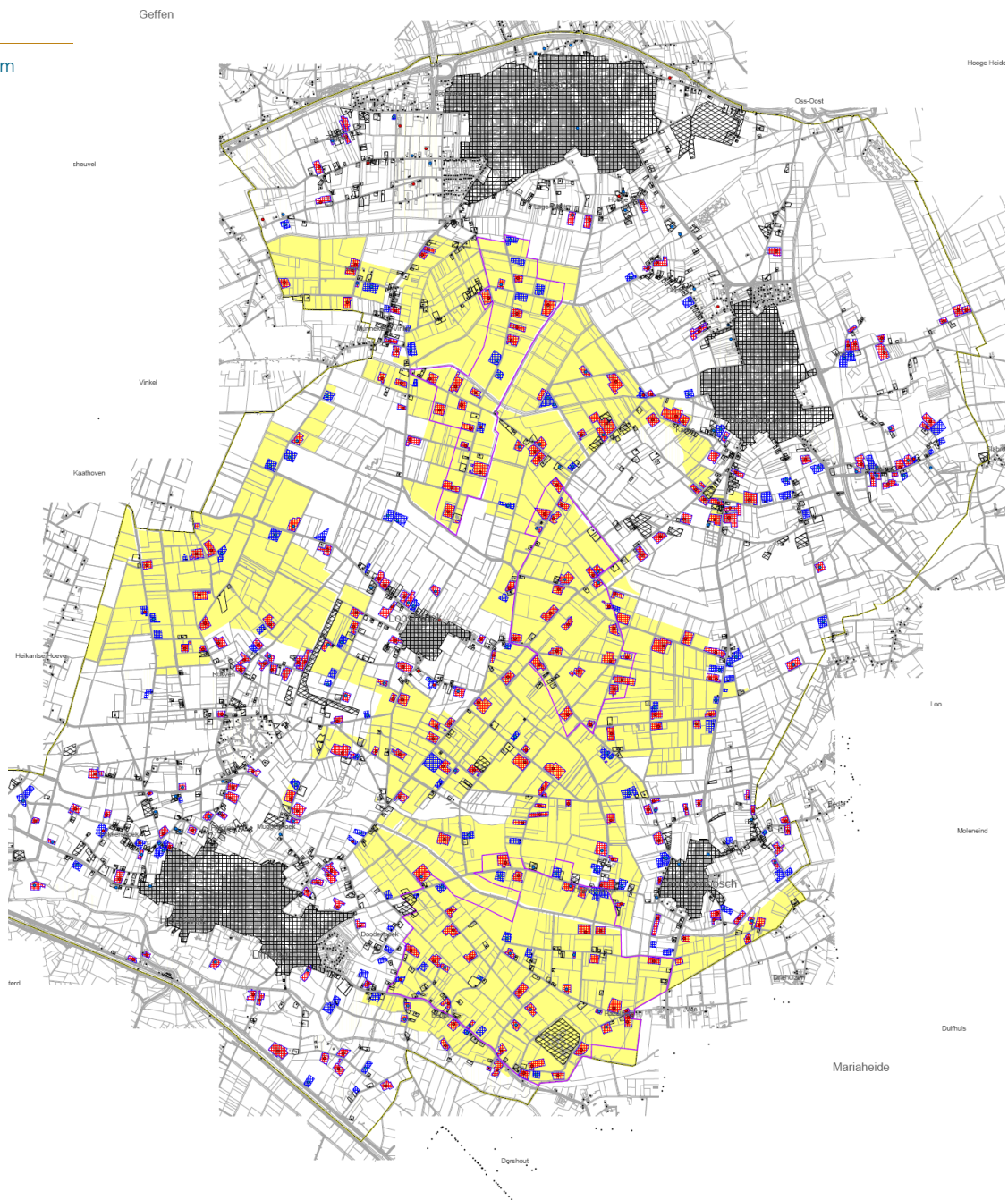
Daarnaast is in het voorontwerp bestemmingsplan aangesloten bij de provinciale handreiking duurzame locaties. Voor andere gebieden dan hiervoor genoemd zijn in het voorontwerp geen aanvullende (gemeentelijke) duurzaamheidcriteria geformuleerd.

In onderstaande afbeelding (3.5) is het potentieel duurzaam gebied (de landbouw-ontwikkelingsgebieden en verwevingsgebieden, voor zover niet hard uitgesloten in de provinciale handreiking (Reconstructieplan) en voor zover niet gelegen in de Wog's, Rog's en Nog's. Deze kaart is ook in de bijlage (op een groter formaat) opgenomen.

In afbeelding 3.6 is weergegeven welk deel van het gebied dat op basis van de provinciale criteria (Handleiding uit het Reconstructieplan) als potentieel duurzaam kan worden aangemerkt, samenvalt met de begrenzing van de Wog's, Nog's en Rog's zoals begrensd in het conceptontwerp bestemmingsplan.

¹ Zie ook paragraaf 2.3 en de toelichting bij het ontwerp bestemmingsplan buitengebied

Figuur 3.5

 Potentieel duurzaam
gebied

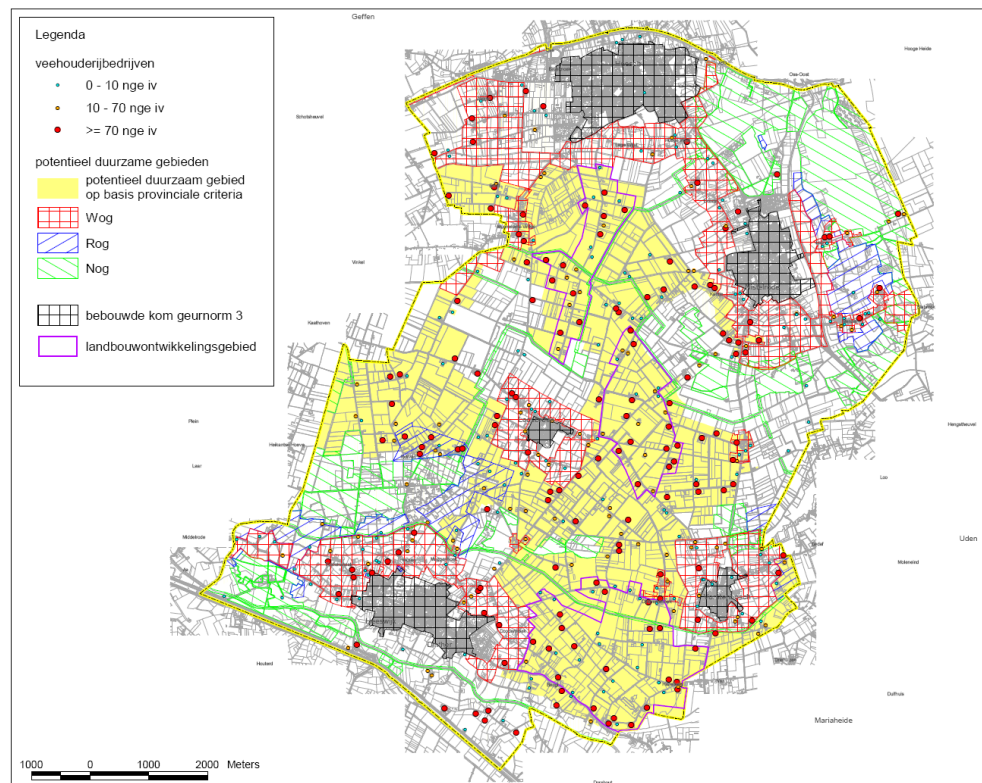
potentieel duurzame gebieden*

potentieel duurzaam gebied

- *potentieel duurzame gebieden:
- in verwevingsgebied of landbouwontwikkelingsgebied
 - niet in Wav-zonering
 - niet in GHS leefgebied kwetsbare soorten
 - niet in NOG/WOG/ROG gebieden

Figuur 3.6

Potentieel duurzaam gebied (provincie) versus begrenzing Wog's, Nog's en Rog's

In onderstaand overzicht is voor het potentieel duurzaam gebied (provinciale criteria en geen wog/rog/nog) de grootte van de agrarische bouwblokken beschreven (zoals opgenomen in het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied).

Tabel 3.3

Agrarische bouwblokken (voorontwerp_ in het potentieel duurzaam gebied

Oppervlak agrarisch bouwblok	Aantal	Procentueel aandeel
< 0,5 hectare	41	17,5 %
0,5 – 1 hectare	86	36,8 %
1 – 1,5 hectare	71	30,3 %
1,5 – 2 hectare	27	11,5 %
2 – 2,5 hectare	5	2,1 %
> 2,5 hectare	4	1,7 %
Totaal	234	100 %

Uitgaande van een maximale omvang van bouwblokken van intensieve veehouderijen in verwevingsgebieden van 1,5 hectare en in landbouwontwikkelingsgebieden van 2,5 hectare, kan geconstateerd worden dat binnen het potentieel duurzaam gebied de planologische ontwikkelingsmogelijkheden gemiddeld genomen ruim zijn.

Het grootste deel van de bouwblokken die gelegen zijn in het potentieel duurzaam gebied, zijn bouwblokken van veehouderijen. Van de 412 veehouderijen in Bernheze (vergunningenbestand, eind 2009) is circa de helft gelegen in het potentieel duurzaam gebied.

Tabel 3.4

Veehouderijen
(vergunningen eind 2009)
in het potentieel duurzaam
gebied (Reconstructieplan)

Economische omvang	Niet duurzaam, provincie	Niet duurzaam, wog/rog/nog	Potentieel duurzaam	Totaal	Percentage potentieel duurzaam
nge_iv >= 140	21	2	62	85	73%
nge_iv >= 70 en nge_iv < 140	27	9	27	63	43%
nge_iv >= 9 en nge_iv < 70	55	8	42	105	40%
nge_iv < 9 en nge_totaal >= 70	32	8	36	76	47%
nge_iv < 9 en nge_totaal < 70	51	5	27	83	33%
totaal	186	32	194	412	47%

Er zijn circa 250 veehouderijen met een tak intensieve veehouderijen (minimale omvang 9 nge). Hiervan is circa de helft gelegen in het potentieel duurzaam gebied. Van de grotere intensieve veehouderijen (groter dan 140 Nge²) is ongeveer driekwart gelegen in het potentieel duurzaam gebied.

3.4

ONTWIKKELINGSRUIMTE INTENSIEVE VEEHOUDERIJ: MILIEURUIMTE

3.4.1

GEUR

Om in beeld te geven van de ontwikkelingsruimte op het gebied van milieu, met name in het potentieel duurzaam gebied, is op basis van de aanwezigheid van geurgevoelige objecten en de geurnormen zoals die in 2008 door de gemeenteraad zijn vastgesteld, een indicatie aangegeven van de potentiële ontwikkelingsruimte. Naast de milieuruimte op basis van de Wet geurhinder en veehouderij zijn natuurlijk ook andere factoren bepalend voor de milieuruimte, zoals ammoniak, fijn stof en geluid.

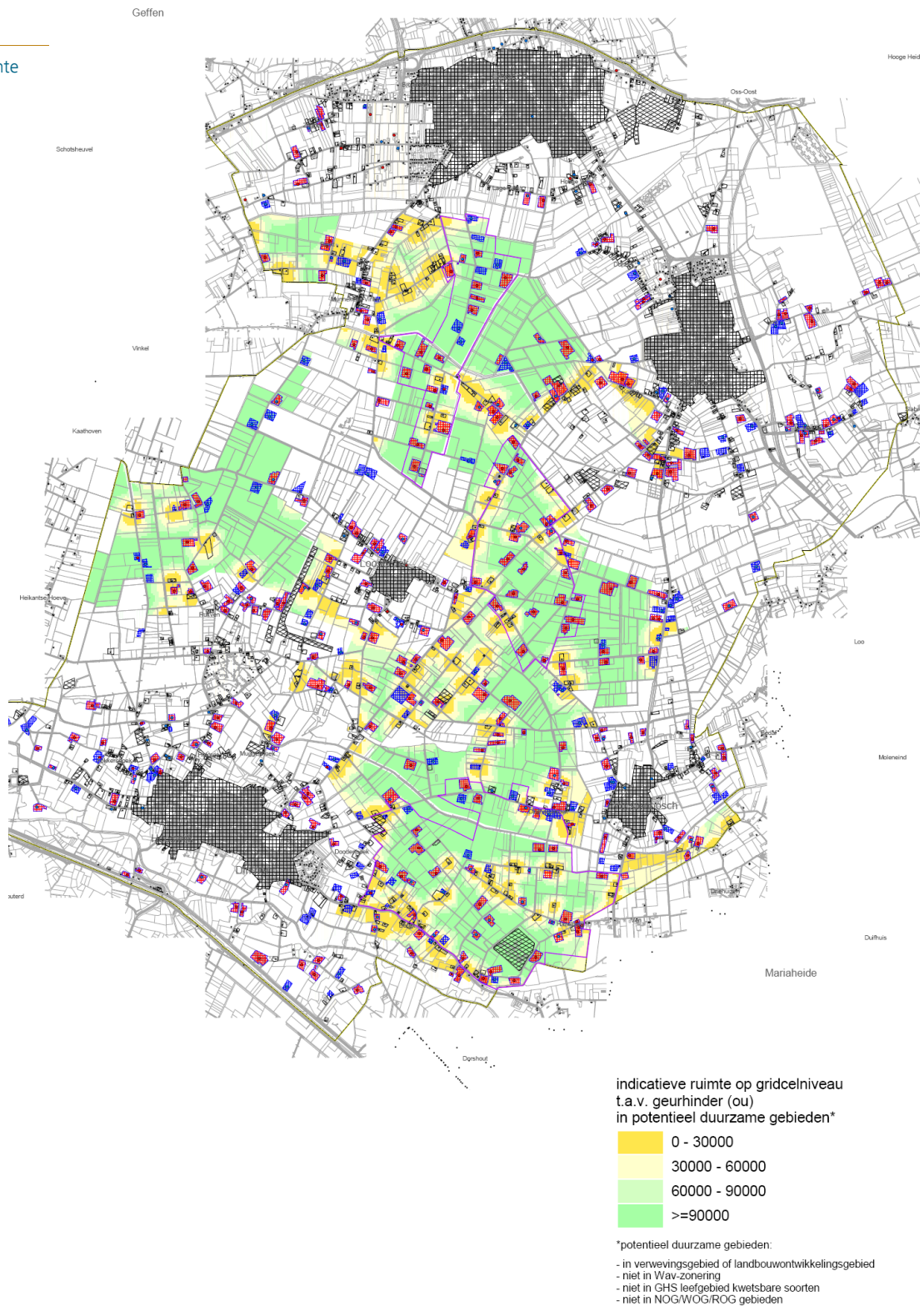
In onderstaande afbeelding is een indicatie van de milieuruimte op het gebied van geurhinder (uit stallen en na geschakelde technieken) weergegeven. Deze kaart is ook in de bijlage (op een groter formaat) opgenomen.

Om op het abstractieniveau van dit planMER inzicht te kunnen geven in de milieuruimte op het gebied van andere aspecten zoals fijn stof en geluid, geeft de milieuruimte met betrekking tot geur een goede indicatie, waarin indirect ook de afstand tot andere functies (van belang voor fijn stof en geluid) in is meegenomen. Aandachtspunt ten aanzien van fijn stof is de hogere achtergrondconcentratie fijn stof in een deel van het buitengebied van Bernheze. Daar waar de normen nu al overschreden worden (overschrijdingsdagen), is er feitelijk geen ruimte voor een verhoging van de fijn stof emissie en daarmee ook niet voor een verhoging van de geuremissie.

² Nge = Nederlandse grootte eenheid; een maat voor de economische omvang van bedrijfsactiviteiten. 70 nge komt ongeveer overeen met 1 volwaardige arbeidskracht.

Figuur 3.7

Indicatieve milieuruimte
(geur) in potentieel
duurzaam gebied

3.4.2

AMMONIAK

Op het gebied van ammoniak zijn Europese, landelijke regels en provinciale regels die eisen stellen aan de maximale emissie van ammoniak per dierplaats (IPPC, NEC-richtlijn, Besluit Huisvesting, Verordening stikstof en Natura 2000) en de Natuurbeschermingswet (geen toename maar een afname van de stikstofbelasting van de nu al overbelaste Natura 2000-gebieden) sterk bepalend voor de milieuruimte. Daar wordt in deze sub-paragraaf specifiek aandacht aan besteed.

Omdat bij de begrenzing van het potentieel duurzaam gebied al rekening is gehouden met de Wav-zonering is de milieuruimte in het potentieel duurzaam gebied voor wat betreft de ligging tot de gebieden die in het kader van de Wet Ammoniak en Veehouderij als kwetsbaar zijn aangemerkt, niet bepalend voor de ontwikkelingsmogelijkheden.

In hoofdstuk 2 is beschreven dat de Natuurbeschermingswet en de Verordening Stikstof en Natura 2000 randvoorwaarden stellen aan emissie per dierplaats en de totale depositie van stikstof op Natura 2000 gebieden. Dit leidt er toe dat de planologische ruimte (benutting bestaande bouwblok, mogelijkheden voor uitbreiding van bouwblokken) in het bestemmingsplan buitengebied niet samen kan gaan met een toename van de totale emissie van stikstof (waaronder ammoniak). Hieronder is de betekenis van de maximale emissiewaarden (Besluit Huisvesting) en de randvoorwaarden uit de provinciale verordening stikstof en Natura 2000 nader verkend.

In onderstaande tabel zijn voor de veehouderijen in Bernheze, onderverdeeld naar intensieve veehouderijen en overige veehouderijen, kentallen weergegeven met betrekking tot de gemiddeld grootte van de bouwblokken, de gemiddelde economische omvang per hectare bouwblok en de gemiddelde emissie van ammoniak (per hectare bouwblok, zowel huidig als op basis van de normen uit het Besluit Huisvesting) weergegeven.

Tabel 3.5

Kentallen emissie van ammoniak in relatie tot bouwblokken veehouderijen in Bernheze

Type veehouderij	Gemiddelde omvang bouwblok (hectare)	Aantal nge per hectare (gemiddeld)	Emissie NH3 per hectare (gemiddeld), In kg	Emissie NH3 per hectare bij emissie conform Besluit Huisvesting
<i>Intensieve veehouderijen</i>				
Alle bedrijven met een aanduiding iv	1,0	112	3231	2294
Minimaal 70 nge i.v.	1,2	150	3517	2480
Minimaal 140 nge i.v.	1,5	187	3354	2396
<i>Overige veehouderijen</i>				
Alle overige veehouderijen	0,8	112	1157	1106
Minimaal 70 nge melkrundvee	1,0	149	1421	1367
Minimaal 140 nge melkrundvee	1,1	189	1749	1682

Rekening houdend met bovenstaande kengetallen is, is ingeschat hoeveel de emissie theoretisch zou toenemen, indien de ruimte op de bestaande bouwblokken en de planologische mogelijkheden voor uitbreiding volledig zouden worden benut.

Uitgangspunten voor deze worst-case berekening zijn voor de bouwblokken met de aanduiding intensieve veehouderij:

- De vergunde dieraantallen (november 2009), maar alle stallen voldoen aan de maximale emissiewaarden uit het Besluit Huisvesting (uiterlijk 2013)
- Indien het bouwblok kleiner is dan 1,5 hectare, groei van 40% van het bouwblok, tot maximaal 1,5 hectare
- Het opvullen van de ruimte op het bestaande bouwblok en de uitbreidingsruimte, uitgaande per de kentallen (economische omvang en emissie per hectare, besluit Huisvesting) voor i.v.-bedrijven met minimaal 140 nge (2400 kg Nh3 per hectare, mits voldoende milieuruimte op het gebied van geur)
- Het opvullen van de ruimte binnen de uitbreiding van het bouwblok op het bestaande bouwblok, uitgaande per de kentallen (economische omvang en emissie per hectare) voor i.v.-bedrijven met minimaal 140 nge (2400 kg Nh3 per hectare, mits voldoende milieuruimte op het gebied van geur)

Uitgangspunten voor deze worst-case berekening zijn voor de bouwblokken van de overige veehouderijen zijn:

- De vergunde dieraantallen (november 2009), maar alle stallen voldoen aan de maximale emissiewaarden uit het Besluit Huisvesting (uiterlijk 2013)
- Indien het bouwblok kleiner is dan 2 hectare, groei van 40% van het bouwblok, tot maximaal 2 hectare (maximum maat melkveebedrijven)
- Het opvullen van de ruimte op het bestaande bouwblok en de uitbreidingsruimte, uitgaande per de kentallen (economische omvang en emissie per hectare, besluit

Huisvesting) voor melkveebedrijven met minimaal 140 nge (2000 kg Nh₃ per hectare)

In onderstaande tabel is de totale emissie van ammoniak van veehouderijen in de verschillende situaties weergegeven. Hierbij is ook de vergunde ammoniakemissie (vergunningen eind 2009) gecorrigeerd voor het verschil tussen de vergunde dieren aantallen in Bernheze en de bezetting, uitgaande van de CBS-meitellingen (2009).

Tabel 3.6

Ammoniakemissie alle veehouderijen in Bernheze, In verschillende situaties

Situatie	Emissie van ammoniak X 100 kg Nh ₃ /jaar
Vergund (eind 2009)	987
Vergund, gecorrigeerd o.b.v. CBS (-25%)	740
Vergunde dieren aantallen, emissiewaarden Besluit Huisvesting	726
Opvulling en uitbreiding bouwblokken zoals hiervoor beschreven (worst case of maximaal scenario)	940

Uitgaande van de Natuurbeschermingswet (geen toename stikstofbelasting overbelaste Natura 2000 gebieden), het Besluit Huisvesting (maximale emissiewaarden) en de Verordening Stikstof en Natura 2000 (allen feitelijk gerealiseerde stallen, emissieplafond gecorrigeerd voor normen Besluit Huisvesting, strengere emissiewaarden bij nieuwbouw van stallen) kan geconcludeerd worden dat het benutten van planologische ontwikkelingsmogelijkheden gepaard zal moeten met investeringen in technieken die leiden tot verdergaande reductie van de emissies (bijvoorbeeld door het toepassen van emissiearme stallen en luchtwassers) en/of het salderen via de provinciale depositiebank (dus met stoppers en krimpers, in Bernheze of elders).

3.5

MOGELIJKE ONTWIKKELING BEDRIJFSOMVANG INTENSIEVE VEEHOUDERIJ

Het is lastig om een goede inschatting van de toekomstige ontwikkeling van de intensieve veehouderij te maken. Welke bedrijven zullen groeien? Welke bedrijven krimpen of zullen mogelijk stoppen? Tot welke omvang groeien bedrijven? Wat is vanuit bedrijfseconomisch oogpunt een optimale grootte van een bedrijf in de toekomst? En in welke mate wordt dit beïnvloed door het gemeentelijke beleid?

Al sinds lange tijd daalt het aantal locaties. De gemiddelde grootte van de overblijvende locaties neemt toe, maar veelal zijn die bedrijven minder groot dan mogelijk zou zijn op basis van de geurregeling. Niet alleen de planologische mogelijkheden maar ook heel veel andere factoren zijn bepalend voor de ontwikkeling van de veehouderijen zoals marktontwikkelingen, leeftijd van de ondernemer, opvolging, eerder gedane investeringen en de mogelijkheden die er zijn binnen wet- en regelgeving. Niet elk bedrijf zal of kan de individuele planologische – en milieuruimte benutten. Maar: welke ontwikkeling is wel als realistisch te beschouwen? Vast staat dat elke uitspraak daarover onzeker is. Maar op basis van een inschatting die is gemaakt in samenspraak met onder andere het Landbouw Economisch Instituut, is in de gebiedsvisie Wet geurhinder en veehouderij Bernheze een scenario benoemd. Een dergelijk scenario is ook gehanteerd in dit planMER.

Al sinds lange tijd daalt het aantal locaties. De gemiddelde grootte van de overblijvende locaties neemt toe, maar veelal zijn die bedrijven minder groot dan mogelijk zou zijn op basis van de regelgeving. Niet alleen de gemeentelijke regelgeving, maar ook heel veel andere factoren zijn bepalend voor de ontwikkeling van de veehouderijen zoals marktontwikkelingen, leeftijd van de ondernemer, opvolging, eerder gedane investeringen en de mogelijkheden die er zijn binnen de Europese, nationale en provinciale wet- en regelgeving.

Welke ontwikkeling is als realistisch te beschouwen? Vast staat dat elke uitspraak daarover onzeker is. Maar op basis van een inschatting die is gemaakt in samenspraak met onder andere het Landbouw Economisch Instituut, is hieronder in een overzicht opgenomen van een aantal “referentiebedrijven”: een inschatting van de ‘intensieve veehouderijbedrijven’ van de toekomst.

Zeugenhouderij:

- Minimaal 400 zeugen per locatie.
- Vanuit bedrijfseconomisch perspectief is doorgroei wenselijk tot 1.100 zeugen.

Vleesvarkenshouderij

- Minimaal 4.000 vleesvarkens per locatie.
- Vanuit bedrijfseconomisch perspectief is doorgroei wenselijk tot 7.500 vleesvarkens.

Gesloten bedrijf (varkenshouderij)

- Minimaal 250 zeugen en 1.600 vleesvarkens.
- Vanuit bedrijfseconomisch perspectief is doorgroei wenselijk tot 750 zeugen met 4.700 vleesvarkens.

Legkippen

- Minimaal 60.000 legkippen per locatie.
- Vanuit bedrijfseconomisch perspectief is doorgroei wenselijk tot 90.000 legkippen.

Vleeskuikens

- Minimaal 80.000 vleeskuikens per locatie.
- Vanuit bedrijfseconomisch perspectief is doorgroei wenselijk tot 150.000 vleeskuikens.

Benodigde milieuruimte

Op basis van de hiervoor beschreven omvang van de referentiebedrijven, is in onderstaande tabellen weergegeven welke kentallen daar indicatief bij horen uitgaande van vaak bepalende factoren in de milieuverlening van intensieve veehouderijen: geur en ammoniak.

TABEL 3.7

Geuremissie van een aantal referentiebedrijven op basis van de standaard eisen (emissiearm) en bij een extra reductie door het toepassen van luchtwassers

Referentiebedrijf	Emissiearm	Luchtwassers
	Ou	Ou
Zeugen 500	10270	2040
Zeugen 1000	20540	4080
Vleesvarkens 5000	89500	23000
Vleesvarkens 7500	134250	34500
Zeugen gesloten 375	60522	15333
Zeugen gesloten 750	121044	30666
Legkippen 60.000	21000	15000
Legkippen 90.000	31500	22500
Vleeskuikens 100.000	24000	17000
Vleeskuikens 150.000	36000	25500
Vleeskalveren 2000	71200	49800
Vleeskalveren 3000	106800	74700

TABEL 3.8

Emissie van ammoniak van een aantal referentiebedrijven op basis van de standaard eisen (emissiearm) en bij een extra reductie door het toepassen van luchtwassers

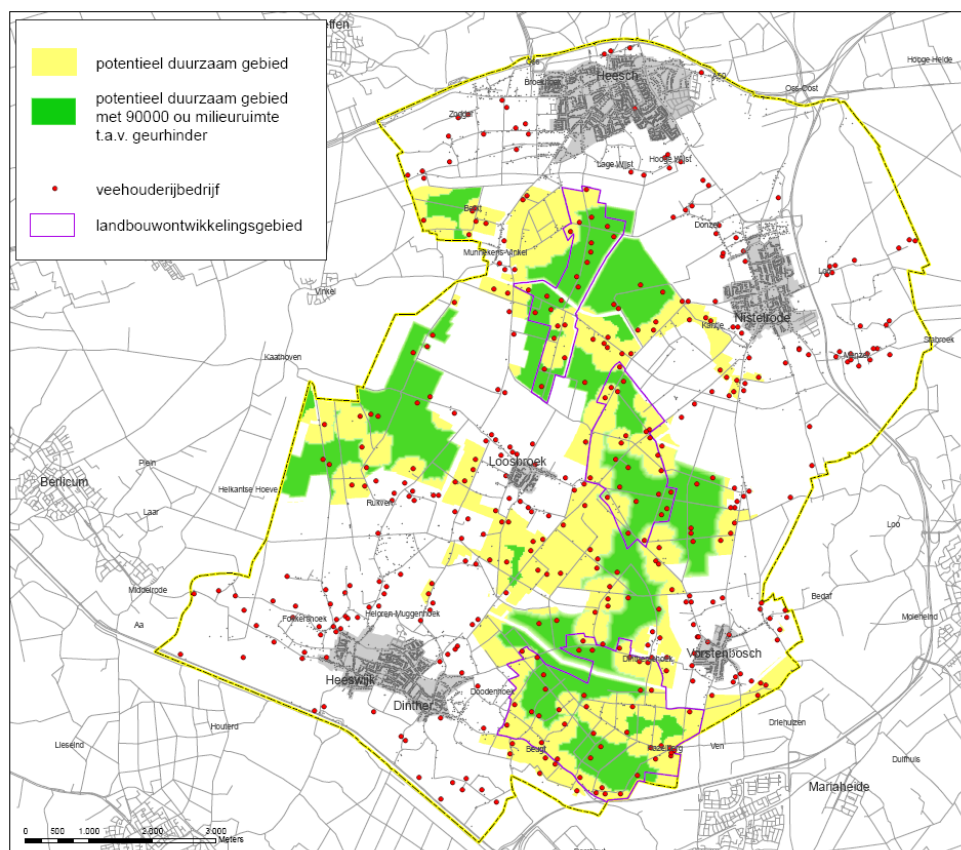
Referentiebedrijf	Emissiearm	Luchtwassers
	Nh3	Nh3
Zeugen 500	1330	753
Zeugen 1000	2660	1506
Vleesvarkens 5000	7000	3750
Vleesvarkens 7500	10500	5625
Zeugen gesloten 375	4921	2728
Zeugen gesloten 750	9842	5456
Legkippen 60.000	780	60
Legkippen 90.000	1170	90
Vleeskuikens 100.000	4500	800
Vleeskuikens 150.000	6750	1200
Vleeskalveren 2000	5000	600
Vleeskalveren 3000	7500	900

Zoals in de vorige paragraaf wordt beschreven, is de milieuruimte op het gebied van geur een goede indicatie van de ontwikkelingsruimte op het gebied van milieu, met name in het potentieel duurzaam gebied. Bij het definiëren van de alternatieven (welk bedrijf zou kunnen groeien, welk bedrijf waarschijnlijk niet) is daarom vooral rekening gehouden met de ontwikkelingsruimte op het gebied van geurhinder.

Daarnaast is het mogelijk om indicatief aan te geven in welke deelgebieden binnen het potentieel duurzaam gebied in Bernheze relatief veel of weinig milieuruimte aanwezig is. In onderstaande afbeelding is indicatief beschreven in welk deel van het potentieel duurzaam gebied veel milieuruimte (m.b.t. geur) aanwezig is. Dat zijn die gebieden die ook op een relatief grotere afstand van de bebouwde kom en woningen in het buitengebied zijn gelegen. Als maat voor “relatief veel milieuruimte” is hierbij gekozen voor een milieuruimte voor 90.000 odeur units (bij standaard stalparameters). Alle genoemde referentiebedrijven kunnen binnen zo’n milieuruimte (ruim) ontwikkelen. De afstand tot woningen in de kernen en burgerwoningen in het buitengebied is in die gebieden relatief ruim, waardoor er ook minder snel knelpunten zullen zijn met betrekking tot geluid en fijn stof. Echter, in bepaalde delen van het buitengebied is de achtergrondconcentratie fijn stof hoog, waardoor en feitelijk minder milieuruimte zal zijn. Dit speelt met name in het gebied ten oosten van Loosbroek.

Figuur 3.8

Gebieden met relatief veel milieuruimte, binnen het potentieel duurzaam gebied

Uit deze kaart is af te leiden dat zowel de gebieden met de meeste milieuruimte niet alleen binnen de landbouwontwikkelingsgebieden zijn te vinden, maar ook binnen het verwevingsgebied.

3.6

SCENARIO'S

Op basis van de ontwikkelingen in de afgelopen jaren (zie onder andere hoofdstuk 3 van dit planMER), de wet- en regelgeving (milieu, mest, huisvesting) en de verwachte economische ontwikkelingen van de intensieve veehouderij in Nederland en Noord-Brabant³, worden de volgende trends verwacht voor de periode tot 2020:

- Varkensbedrijven: marges blijven structureel krap; hogere milieueisen en –kosten, druk op verdere efficiencyverhoging.
- Pluimveebedrijven: in verhouding tot de varkenshouderij minder gevoelig voor krimp. Mogelijk lichte groei leghennen.
- Een veestapel die ongeveer op (pluimvee) of onder (varkens) het niveau ligt van dat van 2010.
- Een versterkte daling van het aantal bedrijven (vooral varkensbedrijven).
- Een verdergaande opschaling van de activiteiten op bedrijfsniveau.
- De bedrijven worden kapitaals- en kennisintensiever en arbeidsextensiever.

De hoofdtrend is en blijft een verdere daling van het aantal locaties en een groei van de “overblijvende” bedrijven.

Voor dit planMER zijn deze trends vertaald scenario's.

Enerzijds om de effecten van de aanvullende milieueisen (AMvB Huisvesting: uiterlijk in 2013 moeten alle intensieve veehouderijen voldaan aan de maximale emissiewaarden) en het stoppen van bedrijven in beeld te brengen.– voor het milieu – effecten in beeld te brengen.

Anderzijds om ook de effecten van groei bij de overblijvende bedrijven in beeld te brengen. Deze groei is in ruimtelijk opzicht vooral mogelijk in het potentieel duurzaam gebied. De term groei is vertaald in een groei van de emissies van de verwachte groeiers, te weten 20% en 40%. In dieraantallen gemeten zal de groei dan groter zijn. Immers: vanwege de (verplichte) toepassing van moderne stalsystemen en de milieueisen daalt de gemiddelde emissie per dier.

De focus van dit scenario-onderzoek ligt op het in beeld brengen van de milieueffecten van een ontwikkeling, uitgaande van een verdere daling van het aantal bedrijven (locaties), groei van de overblijvers in die gebieden waar er in ruimtelijk en milieuoogpunt mogelijkheden worden geboden voor groei en tegen de achtergrond van de eisen waar elke veehouderij uiterlijk in 2013 aan moet voldoen.

Door de effecten van die mogelijke ontwikkeling, in zijn verschillende deelstappen (effect AMvB, effect krimp, effect groei) te analyseren, kan worden nagegaan hoe de milieubelasting van de veehouderij zich zou kunnen ontwikkelen.

³ Agribusiness Noord-Brabant 2009, Stuurgroep Landbouw Innovatie Brabant (Provincie Noord-Brabant en ZLTO), VDW research

De volgende scenario's zijn in het planMER (in de periode oktober 2009 – januari 2010) onderzocht:

Tabel 3.9

Scenario's

Scenario	Beschrijving
Huidige situatie (HS)	Milieubelasting op basis van de vergunde rechten (november 2009)
Huidige situatie, emissiearm (HS e.a.)	De vergunde dieraantallen (november 2009), maar alle stallen voldoen aan de maximale emissiewaarden uit de AmvB Huisvesting (uiterlijk 2013)
Autonome ontwikkeling (AO)	Als AmvB, met als toevoeging dat de kleinere IV-bedrijven stoppen of stoppen met hun tak intensieve veehouderij. Hierbij is uitgegaan van een omvang die kleiner is dan 40 nge, tenzij deze bedrijven in een LOG zijn gelegen.
Groeiscenario 1 (S1)	Als autonome ontwikkeling, maar aanvullend daaraan groeien de nu al volwaardige intensieve veehouderij (minimum maat 70 nge) 40% met emissies, mits gelegen in het potentieel duurzaam gebied. Indien de milieuruimte (geur) onvoldoende is om deze emissiegroei te realiseren, wordt uitgegaan van het groei tot aan dat maximum Er is in dit scenario geen onderscheid gemaakt tussen groei in verwevingsgebieden en in log's
Groeiscenario 2 (S2)	Als groeiscenario 1, maar in dit scenario wordt ervan uitgegaan dat de groei in verwevingsgebieden kleiner zal zijn dan in de LOG's. In verwevingsgebieden wordt uitgegaan van +20% groei van de emissies, in LOG's van +40%. In dit scenario wordt ervan uitgegaan dat de groei van de individuele bedrijven in verwevingsgebieden beperkter zal zijn c.q. mogelijk wordt gemaakt ten opzichte van de groei van bedrijven (en omschakeling) in de log's).

Groeiscenario 1 en groeiscenario 2 zijn te zien als verkenningen van effecten van een mogelijke groei van de emissies uit de veehouderij.

Groeiscenario 1 als een alternatief dat uitgaat van het beleid zoals dat is geformuleerd in het reconstructieplan. Door uit te gaan van een bepaalde groei en krimp kan worden aangegeven welke milieueffecten worden verwacht.

Groeiscenario 2 is een alternatief dat er vanuit gaat dat er minder planologische ontwikkelingsruimte wordt geboden in de verwevingsgebieden. Dat scenario verschilt dus van groeiscenario 1 met betrekking tot de omvang van de ontwikkelingen in het verwevingsgebied en verschilt niet met betrekking tot de ontwikkelingen in de landbouwontwikkelingsgebieden

In onderstaande tabel is weergegeven hoe de inschatting van de mogelijke groeiers, blijvers en stoppers zijn verdeeld over de verschillende zones uit de integrale zonering intensieve veehouderij. Ook is weergegeven welke andere veehouderijen (niet zijnde intensieve veehouderij) in de verschillende zones zijn gelegen. De omvang en milieubelasting van deze niet-intensieve veehouderijen (zoals melkrundveebedrijven en paardenbedrijven) is in de verschillende scenario's gelijk verondersteld.

Tabel 3.10

Toedeling classificatie aan veehouderijen ten behoeve van effectbepaling scenario's (vergunningen, eind 2009)

	Niet-reconstructie-gebied	Extensiverings-gebied	Verwevings-gebied	Landbouw-ontwikkelings-gebied	Totaal
Stopper	5	59	15	0	79
Blijver	3	58	43	22	126
Groeier	0	0	46	44	90
Geen intensieve veehouderij	12	47	36	22	117
Totaal	20	164	140	88	412

Door de effecten van deze scenario's te beschrijven (zie hoofdstuk 5) wordt invulling gegeven aan stap 3 uit de eerder beschreven aanpak (zie paragraaf 4.1). In hoofdstuk 6 wordt ingegaan op de mogelijkheden om via het ruimtelijke beleid met betrekking tot de intensieve veehouderij nadelige en ongewenste effecten te voorkomen (stap 4)

Stap 1: op basis van de provinciale handreiking met betrekking tot de duurzame locaties en de aanvullende voorwaarden genoemd in het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied aan te geven welke locaties als duurzaam kunnen worden aangemerkt.

Stap 2: in te schatten in hoeverre die planologische ruimte ook daadwerkelijk kan worden benut gezien de regelgeving (onder andere ten aanzien van ammoniak, geur en fijn stof).

Stap 3: in te schatten wat de milieugevolgen zijn indien deze planologische ruimte en milieuruimte daadwerkelijk benut wordt.

Stap 4: aan te geven hoe nadelige en ongewenste milieueffecten voorkomen kunnen worden.

HOOFDSTUK

4 Effecten

4.1

INLEIDING

Dit hoofdstuk beschrijft het effect van de scenario's op de verschillende milieuthema's.

De intensieve veehouderij kenmerkt zich door een aantal prominente gevolgen voor de leefomgeving en het milieu, die in dit hoofdstuk zijn ingeschat voor de verschillende alternatieven.

De volgende aspecten zijn beoordeeld:

- Geur.
- Ammoniakbelasting op natuurgebieden.
- Fijn stof.
- Geluid.
- Verkeer.
- Water en bodem.
- Landschap, cultuurhistorie en archeologie

GEZONDHEID

In de bijlagen is informatie opgenomen aangaande de lopende onderzoeken en huidige inzichten met betrekking tot de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheid en is een relatie gelegd met het milieuonderzoek in het kader van het planMER bestemmingsplan buitengebied. Omdat het beoordelen van de effecten op de volksgezondheid geen onderdeel van deze planMER is maar er maatschappelijk gezien wel veel aandacht is voor dit thema, is deze bijlage opgenomen. Mogelijk verzoekt de gemeente de GGD om haar te adviseren over de gezondheidsaspecten die samenhangen met de ontwikkeling van veehouderijen in Bernheze.

In het ontwikkelingsplan is over een aantal van deze thema's al inzicht verkregen (zie ook de informatie in hoofdstuk 2).

Naast bovenstaande thema's is de ervaring dat op het niveau van het planMER thema's als energie, andere dan bovengenoemde luchtmissies e.d. veelal beperkt onderscheidend zijn voor de keuzes die gemaakt worden in het kader van het voornemen. Deze aspecten zullen niet of slechts globaal worden beschreven.

Het effect is getoetst op basis van verschillende criteria. De effecten met betrekking tot de criteria voor geur en ammoniak zijn vooral kwantitatief berekend en op basis daarvan beoordeeld. De overige criteria zijn vooral kwalitatief beoordeeld.

**OMVANG STUDIEGEBIED EN
DETAILNIVEAU
ONDERZOEKEN**

De omvang van het studiegebied is voor de meeste milieuaspecten gelijk aan het plangebied van het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Bernheze of de hele gemeente Bernheze. Voor het aspect ammoniak zijn ook effecten op natuurgebieden op enige afstand van Bernheze in beeld gebracht. Het detailniveau van de effectbeschrijving is afgestemd op het detailniveau van de besluitvorming, te weten het vaststellen van een nieuw bestemmingsplan buitengebied. Dat betekent dat de effectbeschrijving abstracter is dan bijvoorbeeld aan de orde bij het beoordelen van een aanvraag voor een nieuwe milieuvergunning van een veehouderij.

Vergelijking effecten scenario's ten opzichte van de huidige situatie

Voor het planMER is het van belang om te bepalen wat de huidige situatie is in en welke ontwikkelingen zijn te voorzien. In het vorige hoofdstuk is beschreven welke scenario's onderzocht en beschreven worden. Deze scenario's betreffen in feite verschillende stappen van een mogelijke ontwikkeling van de intensieve veehouderij in Bernheze. De effecten van de verschillende scenario's, dus de verschillende stappen, worden vergeleken met de milieubelasting in de huidige situatie. Dus bij de beoordeling van deze effecten is de huidige situatie de referentie voor die beoordeling.

In hoofdstuk 3 van dit planMER is ingegaan op het verschil tussen de veebezetting op basis van de CBS-meetellingen en het vergund aantal dierplaatsen (milieuvergunningen). Een deel van dat verschil wordt veroorzaakt door functionele leegstand, bedrijven die in opbouw zijn of verschillen in registraties. Zo gaat het postadres uit van postadres van de eigenaar en van opgaven van die eigenaar en is de registratie van milieuvergunningen opgebouwd per inrichting.

Voor een deel wordt het verschil ook verklaard door bedrijven die feitelijk hun activiteiten in de veehouderij hebben gestaakt (maar nog een vergunning hebben) of bedrijven die structureel hun vergunde ruimte niet benutten. Een dergelijk verschil tussen werkelijkheid en vergunning is in geen enkele gemeente uit te sluiten. Op basis van analyses naar overeenkomsten en verschillen tussen de economische omvang van de vergunde veestapel en de grootte en toekenning van de bouwblokken en gesprekken met ambtenaren, is bij de toekenning en begrenzing van de bouwblokken rekening gehouden met dergelijke verschillen. Zo is bij de begrenzing van bouwblokken in Bernheze het principe van bouwblok-op-maat/zuinig ruimtegebruik gehanteerd en zijn bij bedrijven met een kleinere omvang (gemiddeld weinig economische dynamiek) de bouwblokken strak begrensd rondom de aanwezige en legale bebouwing.

Eerder is aangegeven dat het verschil tussen de emissie van ammoniak op basis van de CBS-cijfers circa 25% lager is dan de emissie op basis van de vergunningen. Uitgaande van de begrenzing van de bouwblokken, de regels die gelden voor bedrijven in de extensiveringsgebieden (geen uitbreiding van bebouwing voor intensieve veehouderij mogelijk), het feit dat alleen bouwblokken die voldoen aan de provinciale definitie van intensieve veehouderij een aanduiding IV hebben gekregen en de bezettingspercentages van de intensieve sectoren (varkens, pluimvee) die hoger zijn dan gemiddeld, zal de latente vergunde ruimte beduidend kleiner zijn dan 25%.

Omdat binnen het kader van dit planMER een uitgebreider onderzoek naar deze verschillen niet mogelijk is, is in het vervolg van dit planMER bij de beschrijving van de huidige situatie

uitgegaan van de vergunde dierplaatsen. Het bestand met milieuvergunningen wordt goed actueel gehouden en geeft het beste beschikbare inzicht in de omvang en spreiding van de veehouderijen in Bernheze.

Ter aanvulling daarop is voor het thema ammoniak (in dit hoofdstuk en in hoofdstuk 3) specifiek ingegaan op de latent vergunde ruimte.

Bij de vergelijking van de scenario's wordt daarnaast specifiek ingegaan op het verschil tussen beide groeiscenario's en het scenario autonome ontwikkeling. Dit laatste scenario gaat uit van een daling van het aantal bedrijven en de emissies (AMvB Huisvesting), maar houdt geen rekening met groei. Door die vergelijking van de groeiscenario's en het scenario autonome ontwikkeling wordt in beeld gebracht hoe de in negatieve milieueffecten die samenhangen met het benutten van de ontwikkelingsruimte zich verhouden tot de positieve effecten die samenhangen met het stoppen van bedrijven en de invoering van de AMvB Huisvesting.

Bij de beschrijving van de effecten per thema is een beschrijving van de huidige situatie en soms ook de ontwikkeling in de afgelopen tien jaar opgenomen. Een uitgebreidere gebiedsbeschrijving is opgenomen in het ontwerp bestemmingsplan buitengebied.

Effectcriteria

De effectbeoordeling (kwalitatieve scores) is bepaald met expertbeoordeling op basis van de volgende schaal:

Tabel 4.1

Toelichting effectscores

Score	Toelichting
++	Zeer positief ten opzichte van de huidige situatie
+	Positief ten opzichte van de huidige situatie
0/+	Licht positief ten opzichte van de huidige situatie
0	Neutraal
0/-	Licht negatief ten opzichte van de huidige situatie
-	Negatief ten opzichte van de huidige situatie
--	Sterk negatief ten opzichte van de huidige situatie

4.2

GEURHINDER

4.2.1

INLEIDING

Verkeer, industrie en de landbouw zijn de belangrijkste bronnen van geuroverlast. De landbouw zorgt voor het grootste percentage geurgehinderden. Het betreft stankemissie uit stallen, opslag en aanwending. De belangrijkste bron van agrarische geuroverlast is het toedienen van mest, met in Brabant circa 14% geurgehinderden. De geuroverlast als gevolg van geur uit stallen is aanzienlijk kleiner, met in Brabant circa 4% geurgehinderden (2005).

De regelgeving ten aanzien van de agrarische geurhinder richt zich vooral op geurhinder uit stallen via de vergunningverlening (voor veehouderijen), procedures in het kader van de ruimtelijke ordening (bijvoorbeeld in verband met de bouw van woningen) en de mogelijkheid die gemeenten hebben om gebiedsgerichte normen te stellen, binnen een wettelijke bandbreedte en de daaraan gekoppelde voorwaarden.

De geurhinder is in dit plan-MER in beeld gebracht door de geurbelasting bij de verschillende scenario's in beeld te brengen. Dit betreft de cumulatieve belasting, ook wel achtergrondbelasting genoemd, van de geurhinder uit stallen van veehouderijen. Hierbij is ook rekening gehouden met de geurbelasting van veehouderijen in de omgeving van Bernheze.

Op basis van het gemeentelijke vergunningbestand (najaar 2009) is voor de scenario's met een door ARCADIS ontwikkelde GIS-applicatie berekend en in kaart gebracht welke achtergrondbelasting aan geur optreedt tengevolge van de stalemissies. Deze achtergrondbelasting geeft samen met onderstaande milieukwaliteitscriteria een beeld van het leefklimaat in van Bernheze. De effectscores zijn bepaald op basis van expert judgement.

Tabel 4.2

Milieukwaliteitscriteria voor geurhinder

(Bron: RIVM / GGD-Richtlijn geurhinder; oktober 2002).

Achtergrondbelasting (OU/m ³)	Kans op geurhinder	Beoordeling leefklimaat
0-3.0	<5%	Zeer goed
3.1-7.4	5-10%	Goed
7.5-13.1	10-15%	Redelijk goed
13.2-20.0	15-20%	Matig
20.1-28.3	20-25%	Tamelijk slecht
28.4-38.5	25-30%	Slecht
38.6-50.7	30-35%	Zeer slecht
>50.7	>35%	Extreem slecht

4.2.2

BESCHRIJVING REFERENTIESITUATIE

In de gebiedsvisie Wet geurhinder en veehouderij van de gemeente Bernheze (2007) is beschreven welke achtergrondbelasting aan geur er is binnen de gemeente Bernheze, op basis van de vergunningen van veehouderijen in en rondom Bernheze (peiljaar 2007). De kaart geeft een modelmatige inschatting van de kans op geurhinder. Op basis van gegevens van VROM en het RIVM is de berekende achtergrondbelasting vertaald in een kans op geurhinder en is hieraan een indicatieve waardering (goed, redelijk goed, matig, tamelijk slecht, slecht, zeer slecht) gekoppeld.

De kaart en analyse uit de gebiedsvisie (2007) is in het kader van deze planMER geactualiseerd op basis van de vergunningen van veehouderijen (eind 2009).

In de onderstaande tabellen is weergegeven hoeveel geurgevoelige objecten in de gemeente Bernheze binnen de verschillende klassen met betrekking tot het leefmilieu qua geurhinder zijn gelegen. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen objecten die gelegen zijn in de bebouwde kom en objecten die gelegen zijn buiten de bebouwde kom. In de tabel zijn enkel de objecten die niet behoren tot een veehouderijbedrijf meegenomen.

Bij de tabellen moet opgemerkt worden dat veel woningen met een slecht leefklimaat individueel overbelaste situaties zijn. In deze gevallen kan het zijn dat een object in een geurcontour van een veehouderij ligt en op basis van voorgrondbelasting al overbelast is. Met de voorgrondbelasting wordt de geurbelasting bedoeld van één veehouderij welke de meeste geur bij het gevoelige object veroorzaakt. Dit kan ontstaan doordat de veehouderij dicht bij een geurgevoelig object is gelegen of het betreft een grote veehouderij. De voorgrondbelasting is altijd het gevolg van één veehouderij.

Tabel 4.3

Kans op geurhinder, voor geurhinder gevoelige objecten binnen de bebouwde kom

Kans op geurhinder	Beoordeling leefklimaat VROM/RIVM	Aantal
< 5 %	Zeër goed	1401
5 – 10 %	Goed	4610
10 – 15 %	Redelijk goed	1381
15 – 20 %	Matig	145
20 – 25 %	Tamelijk slecht	1
25 – 30 %	Slecht	0
> 30 %	Zeër slecht / extreem slecht	0

Tabel 4.4

Kans op geurhinder, voor geurhinder gevoelige objecten buiten de bebouwde kom

Kans op geurhinder	Beoordeling leefklimaat VROM/RIVM	Aantal
< 5 %	Zeër goed	77
5 – 10 %	Goed	561
10 – 15 %	Redelijk goed	492
15 – 20 %	Matig	252
20 – 25 %	Tamelijk slecht	101
25 – 30 %	Slecht	29
30 – 35 %	Zeër slecht	6
> 35 %	Extreem slecht	4

De huidige knelpunten met betrekking tot geur, uitgaande van de classificatie voor het woon- en leefmilieu van het rijk (VROM/RIVM), worden vooral veroorzaakt door situaties waarin één bedrijf relatief dicht bij een woning is gelegen, op basis van een vergunning die op basis van de huidige regels niet in die vorm mogelijk is.

De belangrijkste “knelpuntgevallen” (combinatie van een middelhoge tot hogere belasting en aanwezigheid van geurgevoelige objecten) zijn te vinden in de volgende gebieden in Bernheze:

- Delen van de bebouwde kom van Loosbroek, Nistelrode en Vorstenbosch.
- Bebouwing in linten als Beugt, Dintherse Hoek, Maxend, Kantje en Munnekens-Vinkel.
- Verspreid liggende woningen in het buitengebied, zoals enkele woningen die gelegen zijn in het buitengebied tussen Nistelrode, Loosbroek en Vorstenbosch.

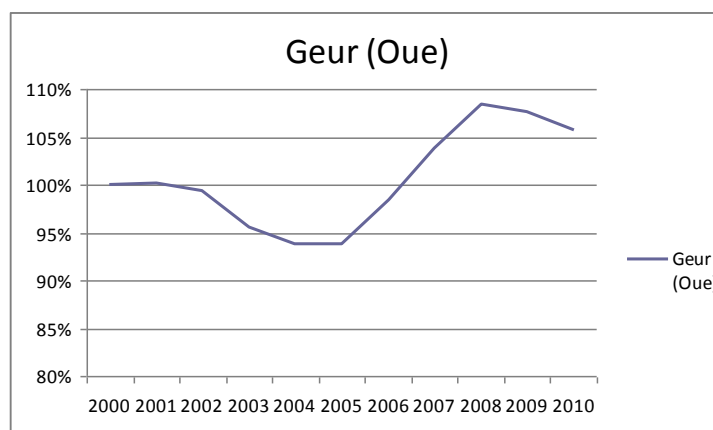
In de bijlage is een kaart opgenomen waarin de achtergrondbelasting met betrekking tot geurhinder afkomstig van veehouderijen (in en rondom Bernheze) is weergegeven.

Ontwikkelingen 2000-2010

In onderstaande figuur is op basis van gegevens uit de milieuvergunningen van veehouderijen de ontwikkeling van de vergunde geuremissie voor bedrijven met een vergunning voor varkens en pluimvee weergegeven. Hieruit blijkt dat de vergunde geuremissie in de afgelopen tien jaar is gestegen (+6%). Die toename is zowel bij de bedrijven met varkens en de pluimveebedrijven opgetreden. Ondanks dat het feit dat bedrijven gemiddeld genomen moderne stalsystemen zijn gaan toepassing, heeft dat nog niet geleid tot een daling van de vergunde geuremissie, op een wijze zoals dat bij ammoniak wel het geval is. Dit wordt mede veroorzaakt door het feit dat de emissiefactoren voor geur veel minder differentiatie kennen als bij ammoniak en door de toename van de vergunde dierplaatsen. Sinds 2007 is er een lichte daling van de vergunde geuremissie.

Figuur 4.1

Ontwikkeling vergunde geuremissie in Bernheze in de periode 2000-2009
(Bron: gemeentelijk vergunningenbestand)

4.2.3

EFFECTEN

Emissie van geur uit stallen

In onderstaande tabel is voor de huidige situatie (vergunningen eind 2009) en voor de scenario's de (modelmatig ingeschatte) emissie van geur uit de stallen van alle veehouderijen in Bernheze weergegeven

Tabel 4.5

Emissies geur uit stallen per scenario

Emissie van geur X 1000 Ou	Huidige situatie (HS)	Emmissie arm (HSEA)	Auton. Ontw. AO	Groei Scen 1 (S1)	Groei Scen 2 (S2)
Totale emissie uit stallen	6391	5931	5601	6456	6294
Huidige situatie = 100%	100%	93%	88%	101%	98%
Autonome ontwikkeling = 100%	114%	106%	100%	115%	112%

De daling van de totale geuremissie door de invoering van de AMvB Huisvesting en het stoppen van kleinere intensieve veehouderijen, wordt bij de gehanteerde groeipercentages bijna volledig weer opgevuld. Ten opzichte van de autonome ontwikkeling is de totale emissie neemt de totale emissie van geur uit stallen bij de gehanteerde percentages toe met 12 (groeiscenario 2) tot 15% (groeiscenario1).

Geurbelasting

In de bijlagen zijn kaarten opgenomen die een beeld geven van de achtergrondbelasting bij de verschillende scenario's. De referentie is gebaseerd op de huidige vergunde situatie (2009). Tevens is er een kaart opgenomen welke de effecten laat zien van de eisen die aan bedrijven gesteld worden op grond van de AMvB-huisvesting en de "autonome stoppers". Deze kaart vormt samen met de kaart huidige situatie de referentie om de effecten van groei te kunnen beoordelen.

Specifiek voor de scenario's die uitgaan van groei in het potentieel duurzaam gebied is het van belang om te bepalen hoe de geurhindersituatie zich ter plaatse ontwikkelt. Daarbij is het nodig om de achtergrondbelasting te relateren aan milieukwaliteit en het aantal geurgehinderden.

In onderstaande tabellen zijn de resultaten weergegeven ten opzichte van de geurgevoelige objecten, voor de huidige situatie en de scenario's. In alle gevallen wordt gekeken naar het leefklimaat in de betreffende gebieden.

Tabel 4.6

Beoordeling
leefklimaat per
scenario, gebied
met geurnorm 3
(bebouwde kom)

Beoordeling leefklimaat VROM/RIVM	Huidige situatie (HS)	Emissie arm (HSEA)	Auton. Ontw. AO	Groei Scen 1 (S1)	Groei Scen 2 (S2)
Zeer goed	1401	1941	2655	1981	2052
Goed	4610	4248	3621	4104	4063
Redelijk goed	1381	1258	1200	1245	1225
Matig	145	90	61	207	197
Tamelijk slecht	1	1	1	1	1
Slecht	0	0	0	0	0
Zeer slecht / extreem slecht	0	0	0	0	0

Door de invoering van de AMvB Huisvesting en bij het stoppen van de kleinere bedrijven, verbetert het woon- en leefklimaat van de bewoners in de kernen. In de randen van de bebouwde kom waar het woon- en leefmilieu nu als matig wordt geclassificeerd (Loosbroek, Nistelrode en Vorstenbosch) neemt de kans op geurhinder bij de groeiscenario's 1 en 2 toe ten opzichte van de huidige situatie. Dat geldt niet voor de overige delen van de bebouwde kom: daar leidt de groei niet tot een verslechtering ten opzichte van de huidige situatie.

Tabel 4.7

Beoordeling leefklimaat
per scenario, gebied
met geurnorm 8
(extensiveringsgebied
wonen, bedrijven-
terreinen)

Beoordeling leefklimaat VROM/RIVM	Huidige situatie (HS)	Emissie arm (HSEA)	Auton. Ontw. AO	Groei Scen 1 (S1)	Groei Scen 2 (S2)
Zeer goed	44	45	49	47	47
Goed	419	506	541	445	453
Redelijk goed	289	226	204	282	281
Matig	135	120	107	123	118
Tamelijk slecht	34	28	24	28	26
Slecht	15	13	13	13	13
Zeer slecht / extreem slecht	3	1	1	1	1

Door de invoering van de AMvB Huisvesting en bij het stoppen van de kleinere bedrijven, verbetert het woon- en leefklimaat van de bewoners in de extensiveringsgebieden rond de kernen. De kans op geurhinder bij de groeiscenario's is ten opzichte van de huidige situatie niet groter, wel ten opzichte van de autonome ontwikkeling. De verschillen tussen de beide groeiscenario's zijn klein.

Tabel 4.8

Beoordeling leefklimaat
per scenario, gebied
met geurnorm 14
(ext. gebied natuur,
verwevingsgebied,
nieuw bedrijventerrein)

Beoordeling leefklimaat VROM/RIVM	Huidige situatie (HS)	Emissie arm (HSEA)	Auton. Ontw. AO	Groei Scen 1 (S1)	Groei Scen 2 (S2)
Zeer goed	33	39	47	46	47
Goed	142	159	165	146	148
Redelijk goed	183	187	177	160	163
Matig	87	82	80	91	87
Tamelijk slecht	48	29	28	49	47
Slecht	10	9	8	11	11
Zeer slecht / extreem slecht	6	4	4	6	6

Ook in de verwevingsgebieden en de extensiveringsgebieden rond natuur laat de autonome ontwikkeling een verbetering zien ten opzichte van de huidige situatie. De kans op geurhinder bij de groeiscenario's wijkt niet veel af ten opzichte van de huidige situatie, maar die verbetering die optreedt dankzij de AMvB Huisvesting voor de huidige knelpuntsituaties wordt voor een deel weer teniet gedaan. De verschillen tussen de beide groeiscenario's zijn klein.

Tabel 4.9

Beoordeling leefklimaat
per scenario, gebied
met geurnorm 25
(landbouwontwikkeling
sgebieden)

Beoordeling leefklimaat VROM/RIVM	Huidige situatie (HS)	Emissie arm (HSEA)	Auton. Ontw. AO	Groei Scen 1 (S1)	Groei Scen 2 (S2)
Zeer goed	0	0	0	0	0
Goed	0	0	0	0	0
Redelijk goed	20	29	29	10	11
Matig	30	24	25	34	33
Tamelijk slecht	19	19	18	23	23
Slecht	4	1	1	6	6
Zeer slecht / extreem slecht	1	1	1	1	1

De kans op geurhinder in de landbouwontwikkelingsgebieden is in de huidige situatie als relatief hoger dan in de rest van het buitengebied. De verbetering die optreedt dankzij de AMvB Huisvesting voor de huidige knelpuntsituaties is beperkt omdat de kans dat intensieve veehouderijen in deze gebieden stoppen klein is. De kans op geurhinder bij de groeiscenario's neemt toe. Ten opzichte van de andere gebieden betreft een relatief klein aantal woningen (voor circa tien woningen verandert de classificatie van redelijk goed naar matig/slecht), maar het betreft wel een relatief hogere kans op geurhinder.

Tabel 4.10

Beoordeling leefklimaat
per scenario, geheel
Bernheze

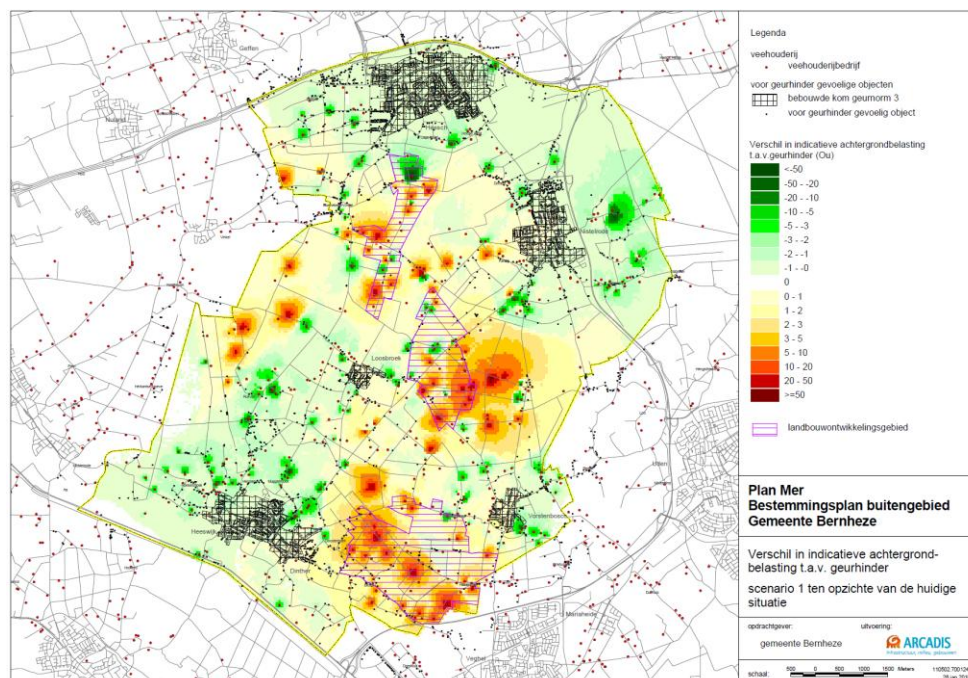
Beoordeling leefklimaat VROM/RIVM	Huidige situatie (HS)	Emissie arm (HSEA)	Auton. Ontw. AO	Groei Scen 1 (S1)	Groei Scen 2 (S2)
Zeer goed	1478	2025	2751	2074	2146
Goed	5171	4913	4327	4695	4664
Redelijk goed	1873	1700	1610	1697	1680
Matig	397	316	273	455	435
Tamelijk slecht	102	77	71	101	97
Slecht	29	23	22	30	30
Zeer slecht / extreem slecht	10	6	6	8	8

In bovenstaande tabel zijn de woningen in heel Bernheze gepresenteerd, dus een optelling van het aantal per deelgebied met een eigen geurnorm. Ten opzichte van de huidige situatie laten beide groeiscenario's zowel een stijging zien van het aantal woningen in een matig woon- en leefklimaat (kernranden) als een stijging zien van het aantal objecten (woningen) in een zeer goed woon- en leefklimaat (overige delen bebouwde kom).

In onderstaande kaart is het verschil in achtergrondbelasting tussen scenario 1 en de huidige situatie weergegeven. Deze kaart is ook in de bijlage opgenomen. Deze kaart laat zien in welke delen van Bernheze een verbetering wordt verwacht (ook bij groei). Dat zijn de groene gebieden. De donkergele en oranjegebieden zijn de gebieden waar er door de groei een grotere kans op geurhinder kan ontstaan. Door deze gebieden te confronteren met de woningen zijn de hiervoor beschreven tabellen samengesteld.

Figuur 4.2

Verskil
achtergrondbelasting
groeiscenario 1 en
achtergrondbelasting
huidige situatie

Indien de kans op geurhinder (een kanspercentage) wordt vermenigvuldigd met het aantal woningen, kan er per scenario een “rekenkundig” totaal van gehinderden woningen worden afgeleid. Die rekenkundige totalen zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 4.11

Kans op geurhinder uitgedrukt in aantal woningen (kanspercentage maal aantal objecten), geheel Bernheze

Kans op geurhinder * Aantal woningen	Huidige situatie (HS)	Emissie arm (HSEA)	Auton. Ontw. AO	Groei Scen 1 (S1)	Groei Scen 2 (S2)
Rekenkundig totaal	763	713	666	729	722
Huidige situatie = 100%	100%	93%	87%	96%	95%
Autonome ontw. = 100%	115%	107%	100%	109%	108%

Voor geheel Bernheze neemt de kans op geurhinder ten opzichte van de huidige situatie af, ook bij de groeiscenario's (dus ondanks de toename van de geuremissie). De groeiscenario's leiden ten opzichte van de autonome ontwikkeling tot een toename van de kans op geurhinder (circa 9%). Het positief effect van de AMvB Huisvesting is ongeveer even groot het positief effect van het stoppen van de kleinere intensieve veehouderijen. De verschillen tussen beide groeiscenario's zijn klein.

Dit leidt tot onderstaande effectbeoordeling.

Tabel 4.12

Effectbeoordeling geur

Beoordeling scenario	Emissie arm (HSEA)	Auton. Ontw. AO	Groei Scen 1 (S1)	Groei Scen 2 (S2)
Kans op geurhinder	0/+	+	0/+	0/+

Specifieke aandachtsgebieden zijn de kernranden van Nistelrode, Vorstenbosch, Dinther en Loosbroek en woningen in de landbouwonwikkelingsgebieden. In de grootste deel van de kernen verbetert de kwaliteit van het woon- en leefmilieu ten opzichte van de huidige situatie, ook bij de groeiscenario's.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Stimuleren of voorschrijven van verdergaande emissiebeperkende maatregelen dan wettelijk vereist volgens de AMvB-huisvesting en de IPPC-richtlijn voor grote bedrijven is een mogelijk mitigerende maatregel. Dit kan door het aanscherpen van de geurnormen, het maken van afspraken met bedrijven bij verplaatsingen, omschakelingen of grote uitbreidingen (bij de beoordeling van de planologische aanvaardbaarheid) of het subsidiëren van de toepassing van dergelijke technieken.

Verder is de groei van intensieve veehouderijen (groei veestapel als totaal) bepalend voor de ontwikkeling van de totale geurbelasting. Beperking van die groei is dus ook een belangrijke mitigerende maatregel.

Leemten in kennis en informatie

Mestbewerking en –verwerking en vooral het uitrijden van mest op het land zijn ook bronnen van geurhinder. Voor het uitrijden van mest geldt dat er geen directe relatie is tot de locatie van een intensieve veehouderij en de plek waar de mest wordt uitgereden. Wel is er een relatie tussen de omvang van de veestapel en het totale aanbod aan mest. De bijdrage van geur uit installaties voor mestbewerking – en verwerking is gemiddeld genomen gering ten opzichte van de geurhinder uit stallen en van het uitrijden van mest.

Op basis van een landelijke richtlijn is aangegeven dat geur uit een installatie voor het verwerken van mest, als onderdeel van een intensieve veehouderij, maximaal 5 tot 10% van de geuremissie uit de stallen bevat. Moderne installaties hebben een lagere geuremissie. Een afstand van 100 meter tussen installatie en geurgevoelig object is meestal voldoende om overlast te voorkomen en de betekenis van deze bronnen voor de achtergrondbelasting is gemiddeld genomen gering.

4.3

AMMONIAK EN NATUUR

4.3.1

INLEIDING

Per scenario is een inschatting gegeven van de verwachte emissies van ammoniak uit de stallen (toename/afname), op basis waarvan de ammoniakdepositie uit stallen van veehouderijen in Bernheze is bepaald en onderling vergeleken.

De kaarten voor de verschillende alternatieven zijn opgenomen in de bijlagen. Op die kaarten is de status van die natuurgebieden aangegeven: wel of geen kwetsbaar gebied in het kader van de Wet ammoniak en veehouderij. Ook is specifiek ingegaan op de ammoniakbelasting op Natura 2000-gebieden. Deze gebieden zijn op grote afstand van de gemeente Bernheze gelegen, maar gezien de status van die gebieden is hier wel specifiek op ingegaan.

4.3.2

BESCHRIJVING REFERENTIESITUATIE

De depositie van stikstof (N-totaal) en daarbinnen van ammoniak (NH_3) op de bos- en natuurgebieden in Bernheze en omgeving is hoog, gemiddeld veel hoger dan de streefwaarde (kritische depositiewaarde) van deze bos- en natuurgebieden. De depositie van stikstof is de afgelopen jaren wel gedaald en de verwachting is dat deze verder zal dalen. De verwachte afname van de ammoniakemissie uit de landbouw is vrijwel geheel toe te schrijven aan de verwachte effecten van het mestbeleid (evenwichtsbemesting) en het implementeren van de AMvB Huisvesting: eisen die worden gesteld aan stallen van veehouderijen.

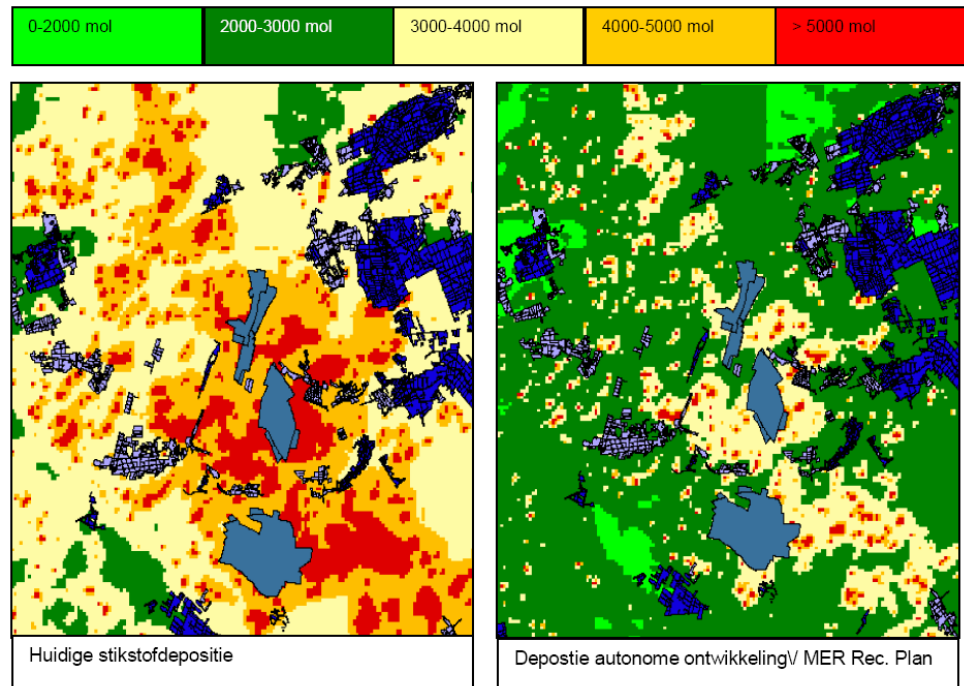
Het reconstructieplan/MER Maas en Meierij voorziet in de afname van een significant deel van de depositiepieken op de zeer kwetsbare natuurgebieden, vooral veroorzaakt door bovenstaande autonome ontwikkeling. De betekenis van de integrale zonering intensieve veehouderij of ander ruimtelijk beleid dat gericht is op de afname van de depositie op bos- en natuurgebieden is vooral in de “beschermde” werking gelegen: het voorkomen van nieuwe depositiepieken.

Ondanks de verwachte verdere daling van de ammoniakemissie en –depositie geldt dat binnen de plantermijn van het bestemmingsplan buitengebied de depositieniveaus nog steeds ver boven het kritische niveau voor de meest gevoelige natuur liggen. De kritische depositiewaarden voor de minder kwetsbare natuurgebieden liggen op het eind of na de planperiode wel binnen bereik.

Figuur 4.3

Depositie van stikstof, situatie 2003 en prognose 2016.

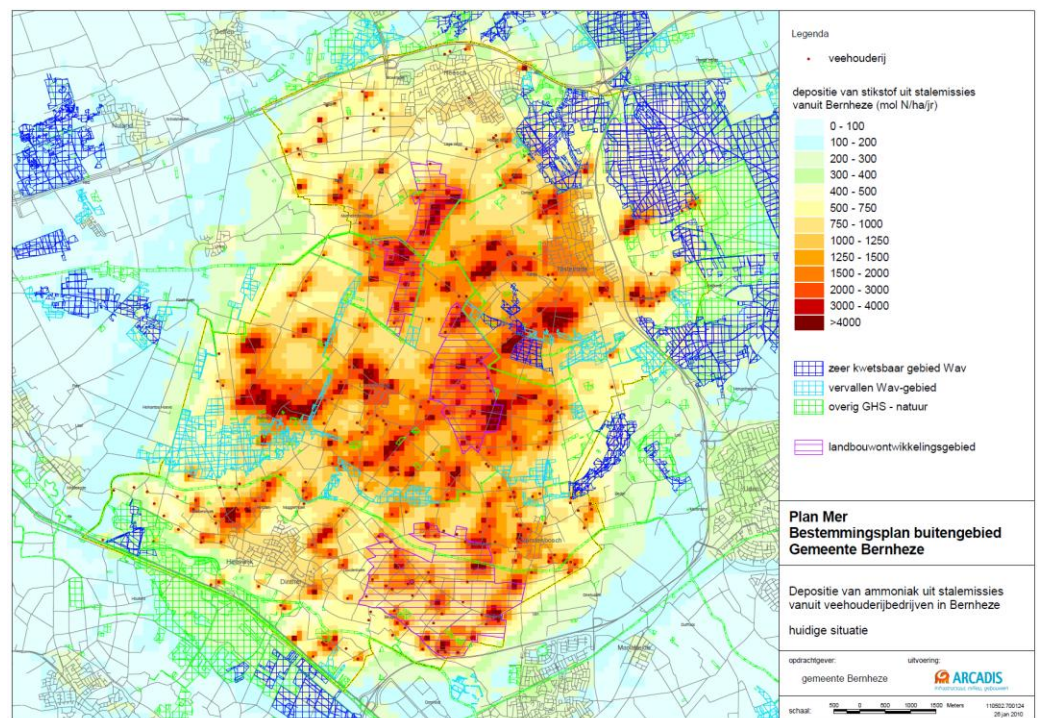
(Bron: Reconstructieplan/MER)

In onderstaande afbeelding is de depositie van ammoniak uit stallen van veehouderijen in Bernheze weergegeven. Deze kaart is ook opgenomen in de bijlage.

Figuur 4.4

Depositie van ammoniak uit stallen in Bernheze, vergunningen eind 2009

In onderstaande tabel is de depositie op basis van de vergunde rechten (veehouderijen in Bernheze) voor een aantal natuurgebieden weergegeven. In de bijlage is een uitgebreide versie van deze tabel (extra gebieden) opgenomen. In die bijlagen is ook een kaart opgenomen met de locatie (en nummers) van de bos- en natuurgebieden.

Tabel 4.13

Gemiddelde depositie van ammoniak uit stalemissies vanuit veehouderijen in Bernheze samen.

Gebieds-nummer	Naam gebied	Status	Gemiddelde depositie (mol/ha/jaar)
519	Wijboschbroek (Schijndel)	WAV-Gebied	227
552	Kasteel Heeswijk	deels WAV-Gebied	284
568	Bedafse bergen (Uden)	WAV-Gebied	610
572	Meeuwerheide	Geen WAV-Gebied	979
575	Heeswijkse bossen	Geen WAV-Gebied	898
587	Achter de berg	Geen WAV-Gebied	1047
597	Rauwe Heide	deels WAV-Gebied	1819
603	Pompstation	Geen WAV-Gebied	1223
614	Slabroek Udenoord (Uden)	deels WAV-Gebied	274
629	De Vorssel - bomenpark	deels WAV-Gebied	712
630	Kanonsberg - Schaijkse heide	deels WAV-Gebied	396
639	Geffense Bos	Geen WAV-Gebied	336
644	De Stelt en de Haag (Oss)	WAV-Gebied	289
645	Bossen Berghem en Schaijk	WAV-Gebied	234

Bijdrage rundveehouderij

Niet alleen de intensieve veehouderijen maar ook de rundveebedrijven dragen bij aan de depositie van ammoniak op bos- en natuurgebieden in Bernheze en de directe omgeving. De bijdrage van de depositie uit stallen van rundveebedrijven in de totale depositie van ammoniak uit stallen van veehouderijen op de bos- en natuurgebieden in Bernheze en directe omgeving is ongeveer 23% en varieert per gebied tussen de 14% en 42%.

In de effectberekeningen is er geen rekening gehouden met de groei of krimp van deze bron van emissie, anders dan de gevolgen van de invoering van de AMvB Huisvesting.

Ontwikkelingen 2000-2010

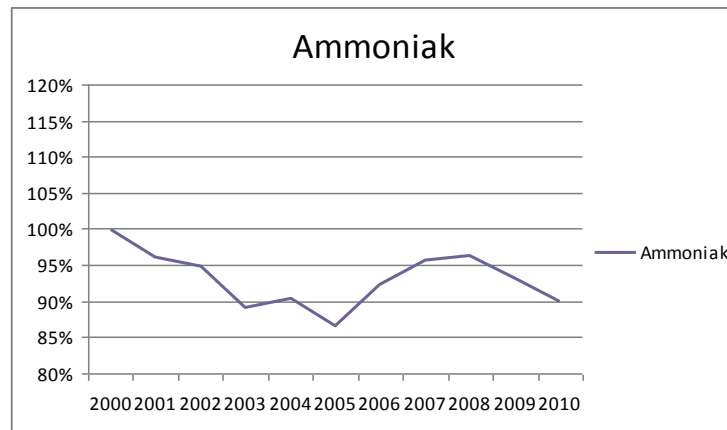
In onderstaand figuur is op basis van gegevens uit de milieuvergunningen van veehouderijen de ontwikkeling van de vergunde ammoniakemissie voor bedrijven met een vergunning voor varkens en pluimvee weergegeven. Hieruit blijkt dat de vergunde ammoniakemissie in de afgelopen 10 jaar is gedaald. Die daling is opgetreden bij de varkensbedrijven (-15%). De vergunde ammoniakemissie bij pluimveebedrijven is in die periode ongeveer gelijk gebleven (+2%). De beschikbaarheid van stalsystemen en technieken (zoals luchtwassers) bij varkensbedrijven is een oorzaak voor dat verschil.

Voor pluimveebedrijven zijn dergelijke systemen later beschikbaar gekomen. Ook de omschakeling van batterijhuisvesting naar andere systemen leidt er toe dat de ammoniakemissie van pluimveebedrijven minder snel is gedaald en ook minder snel zal dalen. Circa de helft van alle legkippen in Bernheze zijn eind 2009 nog gehuisvest in een legbatterij.

Figuur 4.4

Ontwikkeling vergunde emissie van ammoniak in Bernheze in de periode 2000-2009

(Bron: gemeentelijk vergunningenbestand)

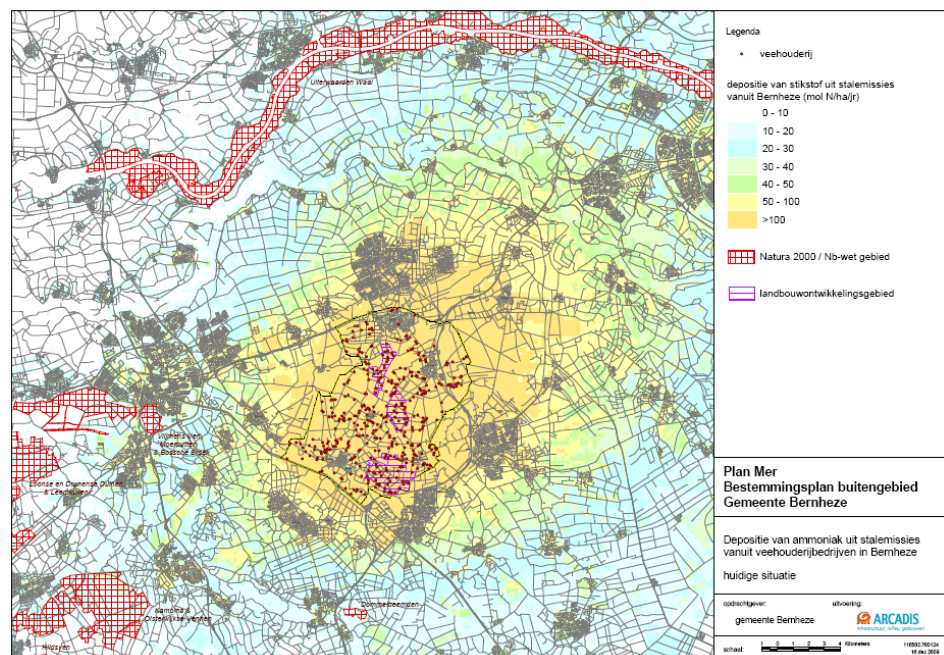

Natura 200 gebieden

De ammoniakdepositie van alle veehouderijen samen op de Natura 2000-gebieden is beperkt. Dat is in onderstaande kaart weergegeven. Deze kaart is ook op groter formaat in de bijlage opgenomen. In onderstaande tabel is de gemiddelde depositie beschreven.

Figuur 4.5

Depositie van ammoniak uit stalemissies vanuit veehouderijen in Bernheze, Vergunde rechten eind 2009

Tabel 4.14

Gemiddelde depositie van ammoniak uit stalemissies vanuit veehouderijen in Bernheze samen op Natura 2000 en Nb-wet-gebieden

Naam gebied	Totaal depositie gemiddeld over het gebied in mol/ha/jaar
Kampina & Oisterwijkse Vennen	19
Uiterwaarden Waal	14
Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen (oostelijk deel)	13
Nb-wet Hildsven	10
Nb-wet Dommelbeemden	21

4.3.3

EFFECTEN

Emissie van ammoniak uit stallen

In onderstaande tabel is voor de huidige situatie (vergunningen eind 2009) en voor de scenario's de (modelmatig ingeschatte) emissie van ammoniak uit de stallen van alle veehouderijen in Bernheze weergegeven

Tabel 4.15

Emissies ammoniak
uit stallen per
scenario

Emissie van ammoniak X 1000 kg Nh ₃ /jaar	Huidige situatie (HS)	Emmissie arm (HSEA)	Auton. Ontw. AO	Groei Scen 1 (S1)	Groei Scen 2 (S2)
Totale emissie uit stallen	987	726	686	766	752
Huidige situatie = 100%	110%	74%	70%	78%	76%
Autonome ontwikkeling = 100%	144%	106%	100%	112%	110%

De emissie uit veehouderijen in Bernheze bedraagt op basis van de CBS-meitellingen circa 75% van de emissie op basis van de vergunde dierplaatsen en stalsystemen. Omdat de verspreidingsmodellen m.b.t. ammoniak zogenaamde verdunningsmodellen zijn, zal ook de depositie een dergelijk verschil kennen. De emissie en depositie uitgaande van de beide groeiscenario's liggen dus dichtbij deze "gecorrigeerde waarde".

De daling van de totale emissie van ammoniak door de invoering van de AMvB Huisvesting is veel groter dan de daling van de emissies van geur. Dit komt omdat de eisen uit de AMvB Huisvesting toegespitst zijn op de maximaal toelaatbare ammoniakemissie en dus niet op de maximaal toelaatbare geuremissie of emissie van fijn stof. Ook zijn er op het gebied van ammoniak meer verschillende emissiefactoren dan voor geur en fijn stof.

De extra daling van de vergunde ammoniakemissie door het stoppen van (kleinere) bedrijven, wordt bij de gehanteerde groeipercentages meer dan opgevuld. Ten opzichte van de autonome ontwikkeling neemt de totale emissie van ammoniak uit stallen bij de gehanteerde percentages toe met 10 (groeiscenario 2) tot 12% (groeiscenario1).

Depositie van ammoniak op bos- en natuurgebieden in Bernheze en directe omgeving

In onderstaande tabel is de gemiddelde depositie per scenario voor een aantal natuurgebieden weergegeven. In de bijlage is een uitgebreide versie van deze tabel (extra gebieden) opgenomen. In die bijlagen is ook een kaart opgenomen met de locatie (en nummers) van de bos- en natuurgebieden.

Tabel 4.16

Gemiddelde depositie van ammoniak uit stalemissies per scenario, bos en natuurgebieden Bernheze en omgeving

Gemiddelde depositie Mol/ha/jaar	HS	HSEA	AO	Groei S1	Groei S2
Wijboschbroek (Schijndel)	227	174	167	184	182
Kasteel Heeswijk	284	225	199	211	208
Bedafse bergen (Uden)	610	445	401	448	440
Meeuwerheide	979	719	697	785	763
Heeswijkse bossen	898	644	565	595	586
Achter de berg	1047	784	763	841	825
Rauwe Heide	1819	1271	1229	1368	1344
Pompstation	1223	879	843	925	901
Slabroek Udenoord (Uden)	274	201	190	211	207
De Vorssel - bomenpark	712	201	190	211	207
Kanonsberg - Schaijkse heide	396	291	270	295	291
Geffense Bos	336	237	225	247	242
De Stelt en de Haag (Oss)	289	209	196	217	214
Bossen Berghem en Schaijk	234	170	160	178	175

De depositie neemt bij de scenario's emissiearm (huidige veebezetting, maar AMvB Huisvesting) en Autonome Ontwikkeling af ten opzichte van de huidige situatie. De toename van de gemiddelde depositie op de bos- en natuurgebieden ten opzichte van de autonome ontwikkeling voor de groeiscenario's varieert tussen de 8% (groeiscenario 2) en de 10% (groeiscenario 1).

Tabel 4.17

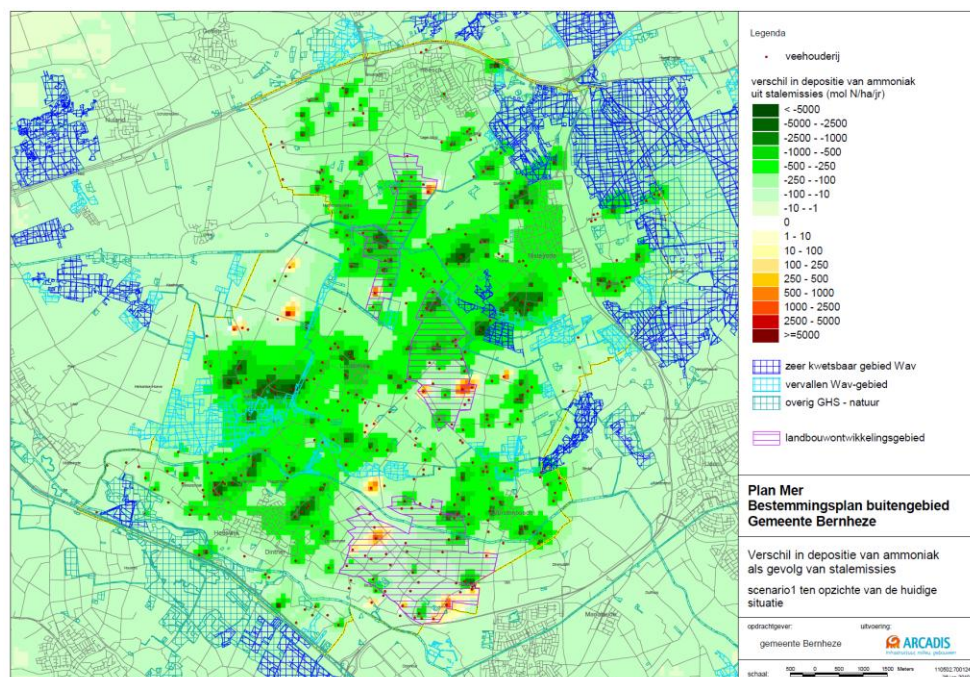
Gemiddelde depositie uit stallen per scenario

Depositie van ammoniak Op bos en natuurgebieden (gemiddeld)	Huidige situatie (HS)	Emmissie arm (HSEA)	Auton. Ontw. AO	Groei Scen 1 (S1)	Groei Scen 2 (S2)
Huidige situatie = 100%	100%	70%	66%	72%	71%
Autonome ontwikkeling = 100%	162%	107%	100%	110%	108%

In onderstaande kaart is het verschil in de depositie van ammoniak uit de stallen van alle veehouderijen uit Bernheze tussen groeiscenario 1 en de huidige situatie weergegeven. Deze kaart is ook in de bijlage opgenomen. Deze kaart laat zien in welke delen van Bernheze een verbetering wordt verwacht (ook bij groei). Dat zijn de groene gebieden. De donkergele en oranjegebieden zijn de gebieden waar er door de groei een hogere depositie van ammoniak kan ontstaan. De plekken waar er sprake is van een toename vallen niet samen met voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden.

Figuur 4.6

Verskil depositie van ammoniak uit stalemissies vanuit veehouderijen in Bernheze, groeiscenario 1 ten opzichte van huidige situatie

Depositie op Natura 200 gebieden

De ammoniakdepositie van alle veehouderijen samen op de Natura 2000-gebieden neemt voor alle scenario's af ten opzichte van de huidige situatie. Er worden dan ook geen significante effecten op deze gebieden verwacht.

Tabel 4.18

Gemiddelde depositie van ammoniak uit stalemissies vanuit veehouderijen in Bernheze samen op Natura 2000 en Nb-wet-gebieden

Naam gebied	HS	HS correctie CBS	EA	AO	S1	S2
Kampina & Oisterwijkse Vennen	19	13	14	13	15	14
Uiterwaarden Waal	14	10	10	9	11	10
Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen (oostelijk deel)	13	9	9	9	10	10
Nb-wet Hildsven	10	7	7	7	8	7
Nb-wet Dommelbeemden	21	14	15	15	16	16

Effectbeoordeling

Bovenstaande deelconclusies leiden tot onderstaande effectbeoordeling

Tabel 4.19

Effectbeoordeling ammoniak

Beoordeling scenario	Emissie arm (HSEA)	Auton. Ontw. AO	Groei Scen 1 (S1)	Groei Scen 2 (S2)
Depositie van ammoniak op bos en natuurgebieden	+	++	+	+

Vooraf door de implementatie van de AMvB Huisvesting neemt de emissie en depositie van ammoniak af. De verwachte stoppers, rond de bos- en natuurgebieden, zorgen voor een extra afname van lokale depositiepieken. Bij de groeiscenario's wordt dit het "emissievoordeel" van deze stoppers weer te niet gedaan.

Ondanks de daling van de ammoniakemissie en –depositie, resteert er nog een grote opgave om aan de doelstellingen (kritische depositiewaarden) te kunnen voldoen.

Indien de veehouderijen het gat ten opzichte van de vergunde rechten (HS vergund) en de aanwezige veebezetting (HS correctie CBS, -25%) zouden benutten, zou er sprake kunnen zijn van een toename van de depositie op de Natura 2000 gebieden. Omdat echter in de beoordeling op basis van de Verordening stikstof en Natura 2000 (zie hoofdstuk 2) wordt uitgegaan van de plicht van saldering boven het gecorrigeerd emissieplafond (feitelijk gerealiseerde veebezetting op basis van de emissienormen uit het Besluit Huisvesting), zal zo'n toename niet kunnen plaatsvinden. Ook in hoofdstuk 3 (milieuruimte) is hier nader op ingegaan.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Stimuleren of voorschrijven van verdergaande emissiebeperkende maatregelen, zoals luchtwassers, dan wettelijk vereist volgens de AMvB-huisvesting en de IPPC-richtlijn voor grote bedrijven is een mogelijk mitigerende maatregel. Dit kan door het maken van afspraken met bedrijven bij verplaatsingen, omschakelingen of grote uitbreidingen (bij de beoordeling van de planologische aanvaardbaarheid) of het subsidiëren van de toepassing van dergelijke technieken.

Verder is de groei van intensieve veehouderijen (groei veestapel als totaal) bepalend voor de ontwikkeling van de totale ammoniakemissie en depositie. Indien de omvang van de veestapel ten opzichte van de huidige situatie groeit, kan theoretisch ook de depositie op bos- en natuurgebieden toenemen. Die milieuruimte is er niet of slechts beperkt aanwezig, o.a. vanwege de Natuurbeschermingswet en de Verordening Stikstof en Natura 2000. Knelpunten met betrekking tot nieuwe depositiepieken in Bernheze worden wel beperkt door de begrenzing van de extensiveringsgebieden rond bos- en natuurgebieden.

Leemten in kennis en informatie

Installaties voor mestbewerking en –verwerking die gebruik maken van een warmte kracht koppeling (WKK) of andere technieken kunnen emissies (Nox, Nh3) hebben die kunnen leiden tot verzuring van bos- en natuurgebieden. De bijdrage van deze bronnen is ten opzichte van de emissie van ammoniak uit stallen beperkt (maximaal 5% van de emissies uit stallen) en niet van belang voor de oordeels- en besluitvorming. De ontwikkeling van de intensieve veehouderij (stoppers, groeiers) is een belangrijke factor voor de ontwikkeling van de ammoniakemissie en –depositie.

4.4 FIJN STOF

4.4.1 INLEIDING

In deze paragraaf wordt ingegaan op de huidige concentratie van fijn stof en de bijdrage van de intensieve veehouderij. Op basis van de normstelling, de achtergrondwaarde en de mogelijke ontwikkeling van de intensieve veehouderij wordt aangegeven waar er mogelijke knelpunten c.q. een belangrijke toename van de concentratie kan ontstaan, welke gevolgen dit heeft op de ontwikkelingsmogelijkheden van intensieve veehouderijen en op welke wijze die toename kan worden beperkt welke effecten die heeft op de kans op blootstelling.

4.4.2 BESCHRIJVING REFERENTIESITUATIE

Fijn stof wordt gezien als een van de meest schadelijke stoffen van luchtverontreiniging. Uit verschillende publicaties is bekend dat fijn stof gezondheidsproblemen en vroegtijdige sterfte kan veroorzaken bij de mens. Concentratie van veehouderij kan de kans op overschrijding van de fijn stof normen verhogen.

Het ministerie van VROM hanteert een twee sporen beleid om de fijn stof problematiek in de landbouw op te lossen. Dit zijn het saneren van bestaande overschrijdingen en het voorkomen van nieuwe overschrijdingen. Het oplossen van bestaande knelpunten zal plaatsvinden door maatregelen te stimuleren door middel van subsidiemogelijkheden. De oplossing van deze knelpunten dient in samenspraak tussen gemeente, provincie en VROM te gebeuren.

Het voorkomen van nieuwe overschrijdingen is een belangrijk uitgangspunt van de wet- en regelgeving. In het kader van vergunningverlening zal de gemeente Bernheze rekening houden met de wet- en regelgeving met betrekking tot fijn stof. Deze wet- en regelgeving is relatief nieuw. Inmiddels is er door het ministerie van VROM gewerkt aan het opstellen van een toetsingskader, een verspreidingsmodel en een handreiking over fijn stof en de landbouw.

Medio 2008 is het verspreidingsmodel uitgekomen, aangevuld met de handreiking en per 24 december 2008 is ook het te hanteren toetsingskader vastgelegd in de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007. In het toetsingskader is opgenomen dat de concentratie van fijn stof uitsluitend wordt beoordeeld op woonlocaties en op locaties die voor het publiek toegankelijk zijn. Met behulp van dit toetsingskader en de tabel met emissiefactoren fijn stof kan en zal de gemeente de milieuanvragen toetsen op het onderwerp fijn stof.

Concentratie van veehouderijen kan de kans op overschrijding van de fijn stof normen verhogen. Mogelijk vormt dit een beletsel bij de vergunningverlening voor grotere intensieve veehouderijen. De Wet milieubeheer geeft grenswaarden voor concentraties van stoffen in de buitenlucht. De concentratie mag de norm van $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (jaargemiddelde) niet overschrijden. De grenswaarden mogen niet meer dan 35 dagen worden overschreden. In de meeste situatie is het aantal overschrijdingsdagen maatgevend voor de milieuruimte.

Concentratie en aantal overschrijdingsdagen, gegevens VROM

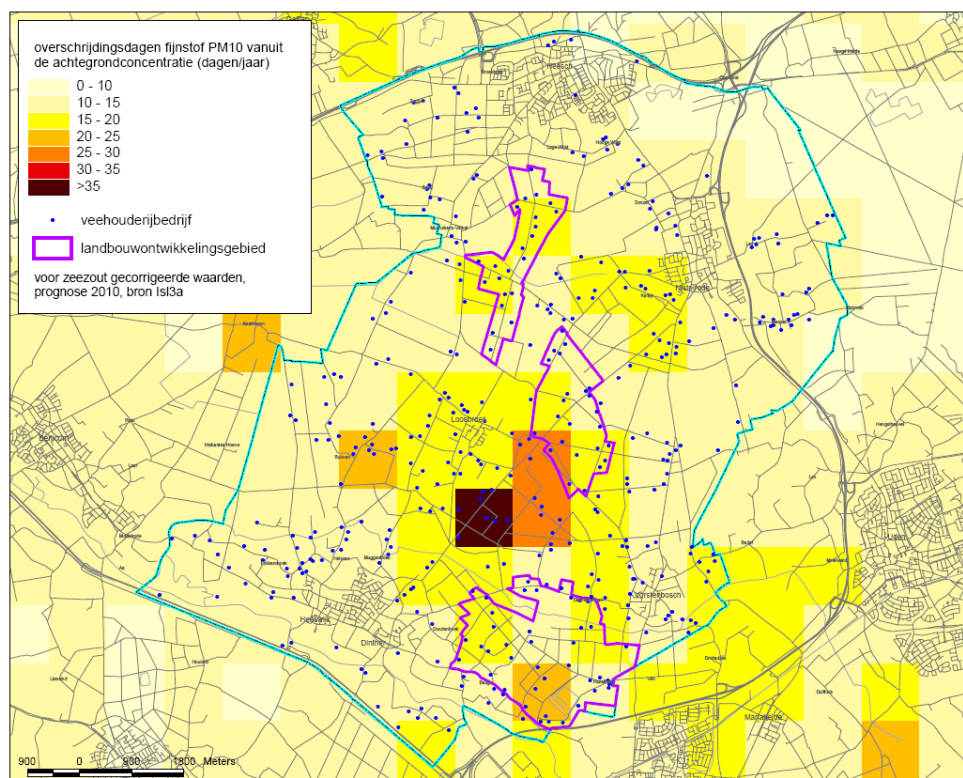
De concentraties worden voor een belangrijk deel bepaald door de heersende achtergrondconcentraties. Op grond van de (landelijke) verspreidingskaarten van het RIVM is globaal een beeld te geven van de verwachte achtergrondconcentraties in 2010 en 2020. Deze zijn gebaseerd op waarnemingen in de jaren 2004-2005 en berekend met scenario's voor economische groei, toename van verkeer en maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Grote lijn van deze prognoses is dat de luchtkwaliteit verbetert en dat de achtergrondconcentratie in de toekomst voor de meeste gebieden onder het niveau ligt dat leidt tot overschrijdingen van de normen (jaargemiddelde concentratie en aantal overschrijdingsdagen).

Op basis van de gegevens van VROM is er in een deel van Bernheze in 2010 wel sprake van een situatie waarbij op basis van de achtergrondbelasting van fijn stof (PM10) het aantal overschrijdingsdagen de norm (maximaal 35 dagen) overschrijdt of bijna overschrijdt.

De concentraties zijn, op basis van deze gegevens van VROM, het hoogst in een gebied ten zuidoosten van Loosbroek.

Afbeelding 4.7

Overschrijdingsdagen fijn stof (PM10) op basis van de achtergrondconcentratie 2010
(Bron: VROM, Isl3a)

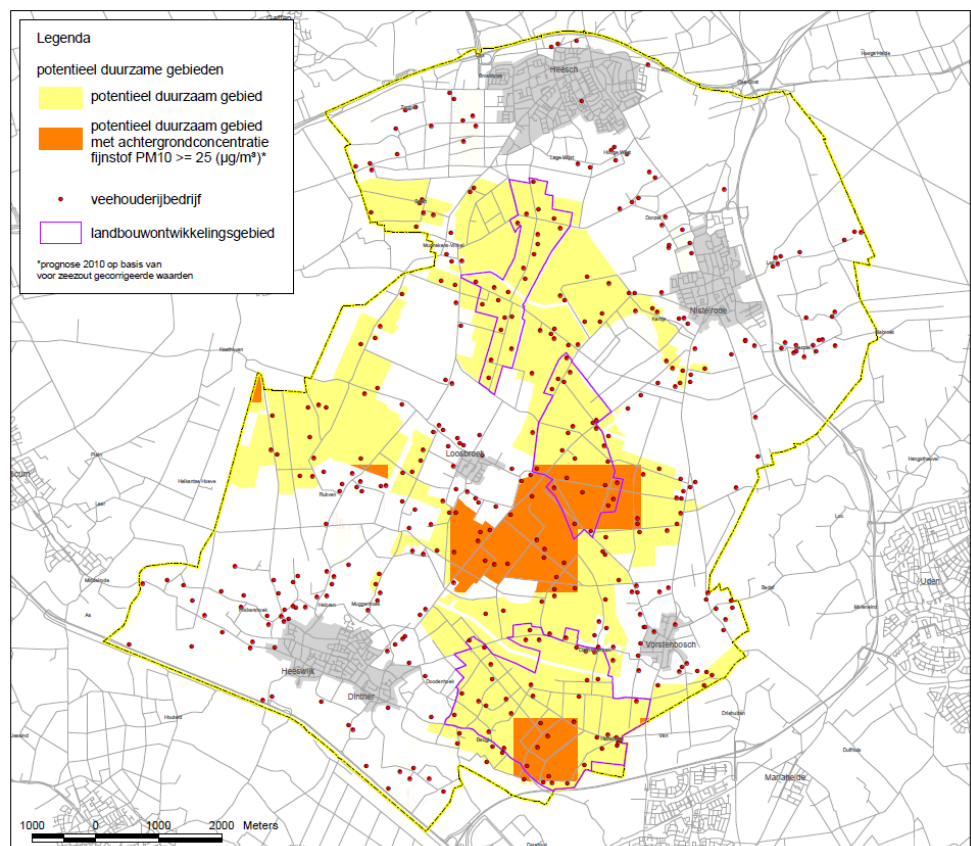
Uitgaande van deze gegevens van VROM is in het gebied met een overschrijding van de norm van het aantal overschrijdingsdagen een uitbreiding van de emissie van fijn stof door veehouderijen niet mogelijk. Wel kan bijvoorbeeld met behulp van luchtwassers een uitbreiding van de dierplaatsen gecombineerd worden met een afname van de emissie van fijn stof.

In grote lijnen kan worden geconcludeerd dat op basis van de huidige wet- en regelgeving en de daarin opgenomen normen, fijn stof geen alles bepalende belemmering hoeft te zijn voor de toekomstige ontwikkelingen van intensieve veehouderij in de gemeente Bernheze, maar dat fijn stof wel eisen stelt aan de toe te passen technieken bij de veehouderijen. Zeker in die gebieden waar er sprake is van een relatief hoge achtergrondconcentratie. Bedrijven zullen, los van de achtergrondconcentratie, zelf aan de normen met betrekking tot de maximale concentratie moeten voldoen. Gecombineerde luchtwassers kunnen de uitstoot van fijn stof sterk beperken en leiden ook tot lagere emissies van ammoniak en geur.

Een afname van de concentratie fijn stof, los van de vraag of voldaan wordt aan de huidige normen, leidt tot een afname van de gezondheidsbelasting. De achtergrondbelasting in Bernheze ligt voor een deel van het grondgebied boven de advieswaarde van de WHO ($20 \mu\text{g}/\text{m}^3$). In deze gebieden zal er gedurende langere tijd nog sprake zijn van een belasting op de volksgezondheid. Aandachtsgebieden zijn die gebieden waar er sprake is voor ruimte voor ontwikkeling (planologische ruimte en milieuruimte) en waar er sprake is van een relatief hoge achtergrondbelasting. Die gebieden zijn, uitgaande van de cijfers van VROM, hieronder weergegeven.

Afbeelding 4.8

Gebieden met een relatief hoge achtergrondconcentratie in relatie tot het potentieel duurzaam gebied

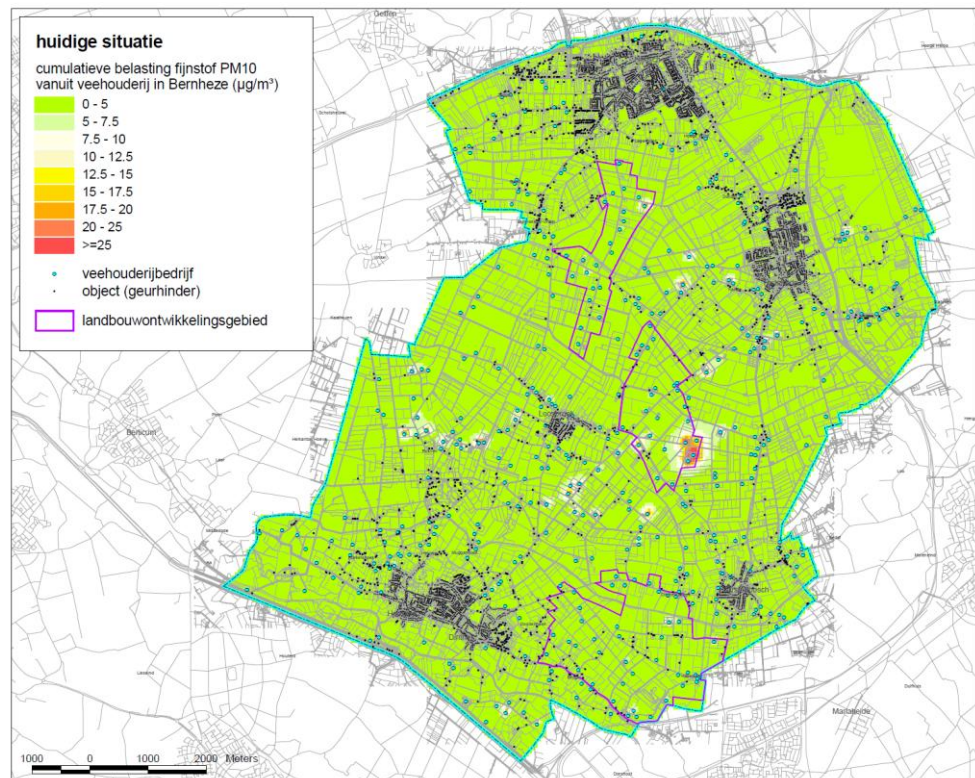
Concentratie fijn stof uit stallen van veehouderijen, milieuvergunningen

In onderstaand figuur is de cumulatieve concentratie van fijn stof (PM10) uit stallen van veehouderijen (vergunningen eind 2009) weergegeven. Hieruit blijkt dat de hoogste concentraties fijn stof uit stallen in Bernheze is het oostelijk deel van het LOG bij Loosbroek (Groote Heide – Bosschebaan) liggen en er verspreid in het buitengebied (vooral in het verwevingsgebied) lokale bronnen zijn te onderscheiden. Opvallend is dat de

piekconcentraties op basis van de gemeentelijke vergunningsgegevens op andere plekken liggen dat de piekconcentraties op basis van gegevens van VROM. Deze afwijking is te verklaren uit de verschillende gegevensbestanden die zijn gebruikt. VROM baseert zich op de resultaten van de metingen (postadressen, opgave aantal dieren in de stal, geen informatie over de staluitvoering). De berekeningen op basis van de vergunningen zijn gedetailleerder (nauwkeurige locatie, informatie over uitvoering stallen) en zijn gebaseerd op de vergunde dierplaatsen.

Afbeelding 4.9

Cumulatieve belasting fijn stof PM10 vanuit veehouderijen in Bernheze

De fijn stof belasting vanuit veehouderijen bedraagt in het buitengebied van Bernheze voor een groot deel minder dan $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$. De effecten van de cumulatie zijn beperkt. Het risico op een overschrijding van 35 dagen doet zich vooral voor in de omgeving van pluimveebedrijven. Bij een fors pluimveebedrijf kan als eerste vuistregel gelden dat circa 200 meter afstand benodigd is tot een ander object. Hierbij spelen inrichtingsaspecten als staluitvoering uiteraard een belangrijke rol.

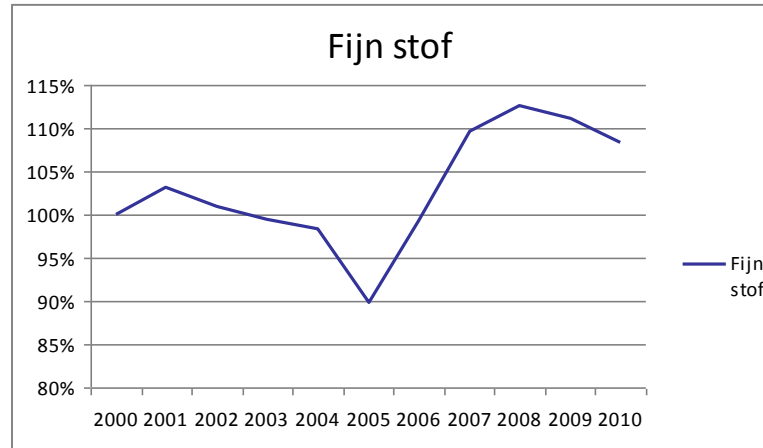
Ontwikkelingen 2000-2010

In onderstaande figuur is op basis van gegevens uit de milieuvergunningen van veehouderijen de ontwikkeling van de vergunde emissie van fijn stof voor bedrijven met een vergunning voor varkens en pluimvee weergegeven. Hieruit blijkt dat de vergunde geuremissie in de afgelopen 10 jaar is gestegen (+8%). Die toename is vooral bij de bedrijven met pluimvee opgetreden (+13%) en veel minder bij bedrijven met varkens (+2%). Ondanks dat het feit dat bedrijven gemiddeld genomen moderne stalsystemen zijn gaan toepassing, heeft dat nog niet geleid tot een daling van de vergunde emissie van fijn stof, op een wijze zoals dat bij ammoniak wel het geval is. Dit wordt mede veroorzaakt door het feit dat de emissiefactoren voor fijn stof bij de gangbare systemen veel minder differentiatie

kennen als bij ammoniak en door de toename van de vergunde dierplaatsen. Ook de omschakeling van batterijhuisvesting naar scharrelhuisvesting is een belangrijke oorzaak. De fijn stof emissie van scharrelsystemen is veel groter dan die van batterijhuisvesting. Circa de helft van alle legkippen in Bernheze zijn eind 2009 nog gehuisvest in een legbatterij.

Figuur 4.10

Ontwikkeling vergunde emissie van PM10 in Bernheze in de periode 2000-2009
(Bron: gemeentelijk vergunningenbestand)

4.4.3

EFFECTEN

Ontwikkeling fijn stof belasting door veehouderijen in Bernheze

In grote lijnen kan gesteld worden dat de emissies van fijn stof uit de veehouderijen, bij een gelijk blijvende veestapel, zal afnemen. Op basis van de AMvB Huisvesting en aanvullende eisen voor grote bedrijven zullen de emissies per dier van fijn stof, geur en ammoniak afnemen.

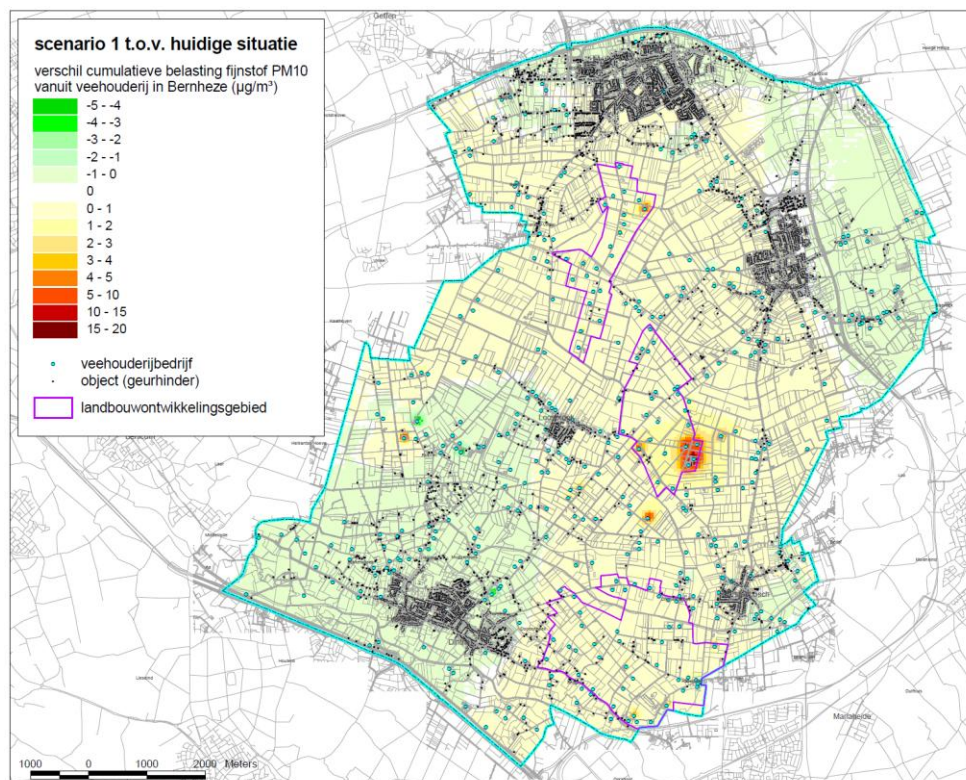
Lokaal kunnen er echter wel verschillen optreden. Het betreft vooral pluimveebedrijven. Als gevolg van het legbatterijverbod voor pluimveebedrijven en de omschakeling naar andere systemen van die bedrijven kan de emissie van fijn stof ter plekke toenemen. Dit kan niet leiden tot een overschrijding van de normen (niet vergunbaar), maar wel leiden tot een lokale piek in de concentratie fijn stof.

In onderstaande kaart is het verschil in de cumulatieve belasting van fijn stof (PM10) uit de stallen van alle veehouderijen uit Bernheze tussen groeiscenario 1 en de huidige situatie weergegeven. Deze kaart is ook in de bijlage opgenomen. Deze kaart laat zien in welke delen van Bernheze een verbetering wordt verwacht (ook bij groei). Dat zijn de groene gebieden. De gele en rode gebieden zijn de gebieden waar er door de groei een cumulatieve belasting van fijn stof kan ontstaan.

Echter, hierbij is geen rekening gehouden met de maximale grenswaarden (overschrijdingsdagen), die vooral in de omgeving van Loosbroek er toe leiden dat de milieuruimte ontbreekt om zo'n groei te verwezenlijken. Maar op plekken waar er nog wel sprake is van milieuruimte is groei van de fijn stof emissie niet uitgesloten. Onderstaande kaart geeft dus niet meer dan een indicatie van een mogelijke ontwikkeling om globaal in beeld te brengen waar de aandachtsgebieden zijn gelegen.

Figuur 4.11

Verskil cumulatieve
belasting fijn stof PM10
vanuit veehouderijen in
Bernheze tussen
groeiscenario 1 en de
huidige situatie

Op basis van bovenstaande risico inschatting zijn de effecten in de woonkernen van Bernheze relatief beperkt. Hier is er bij het groeiscenario 1 ten opzichte van de huidige situatie sprake van een lichte afname of lichte toename van de cumulatieve belasting door de veehouderijen in Bernheze. De toe- of afname blijft voor het grootste deel is beperkt tot $1 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

De risico's op een belangrijke lokale toename van de belasting van fijn stof door veehouderijen zijn te vinden in de directe omgeving van de pluimveebedrijven die nu al een belangrijke piek veroorzaken en voor pluimveebedrijven die moeten omschakelen vanwege welzijnseisen. Vooral het gebied ten oosten van Loosbroek verdient vanuit dit aspect extra aandacht. Nieuwe overschrijdingen van de normen zijn op basis van de huidige eisen niet vergunbaar. Het risico betreft vooral een blijvende hogere achtergrondconcentratie.

Oplossen bestaande knelpunten

VROM heeft in overleg met de provincies en regionale milieudiensten een onderzoek uitgevoerd naar bestaande situaties die mogelijk een knelpunt zijn. Een eerste indicatie van knelpunten (de zogenaamde verfijningsslag), waarbij een aanzienlijke fijn stof emissie plaatsvindt (basis: vergunningenbestanden van provincies) in de nabijheid van gevoelige objecten is door ECN uitgevoerd. Hieruit blijkt dat er ook een aantal knelpunten in Bernheze liggen, zie ook de hiervoor opgenomen kaart.

In tweede instantie is de zogenoemde inzoomactie uitgevoerd. Hierbij is nader ingezoomd op de 'grootste' knelpunten, het betreft vrijwel allemaal pluimveebedrijven en is bekeken of er sprake is van een overschrijding van de normen. De oplossing van de knelpunten zal in onderlinge samenwerking tussen provincie en gemeente, al dan niet met behulp van stimuleringsmaatregelen, in overleg met de betrokken ondernemer worden gezocht. De oplossing van de knelpunten binnen Bernheze hebben geen invloed op het vast te stellen bestemmingsplan buitengebied, maar zal wel leiden tot een lokale afname van concentratiepieken.

Effectbeoordeling

Bovenstaande deelconclusies leiden tot onderstaande effectbeoordeling

Tabel 4.20

Effectbeoordeling fijn stof

Beoordeling scenario	Emissie arm (HSEA)	Auton. Ontw. AO	Groei Scen 1 (S1)	Groei Scen 2 (S2)
Belasting fijn stof vanuit veehouderijen in Bernheze	+	+	0	0/+

Vooraf door de implementatie van de AMvB Huisvesting neemt de emissie en belasting van fijn stof af. De verwachte stoppers, vooral rond de kernen, zorgen voor een extra afname van de belasting van fijn stof en de blootstelling. De geldende normen voorkomen het ontstaan van nieuwe overschrijdingsgevallen en de acties gericht op het oplossen van knelpunten leiden tot een afname van lokale pieken. Ook leidt het hoge aantal overschrijdingsdagen in de omgeving van Loosbroek dat er ter plekke geen of weinig milieuruimte is voor uitbreiding van de fijn stof emissie.

Omdat in andere delen van Bernheze wel milieuruimte voor groei van de fijn stof emissie is, bestaat er bij de groeiscenario's een risico dat het "emissievoordeel" vanwege de autonome ontwikkeling weer te niet wordt gedaan.

Gelet op de begrenzing van de extensiveringsgebieden en de verwachte afname van intensieve veehouderij nabij woonkernen zal er waarschijnlijk per saldo sprake zijn van een afname van de blootstelling in de woonkernen.

Omdat er bij groeiscenario 2 sprake is van een beperking van de groei in de verwevingsgebieden en omdat er in die verwevingsgebieden de kans op blootstelling relatief hoger is dan in de log's (aanwezigheid burgerwoningen, andere functies, kortere afstand tot de bebouwde kom), is groeiscenario 2 minder negatief beoordeeld dan groeiscenario 1.

Er resteert er nog een grote opgave om aan de advieswaarden van de WHO te kunnen voldoen.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Voor beperking van fijn stof emissies uit de veehouderij bestaan desgewenst de volgende mogelijkheden:

- Aanpak van de bron: voermaatregelen (coating) & huisvesting (strooisel, mest afdekken).
- Aanpak luchtkwaliteit in de stal: vernevelen (olie/water), elektrostatisch filter.
- Aanpak luchtkwaliteit bij de uitlaat: (combi-)wasser, watergordijn, filters, groensingels.
- Sanering of verplaatsing van bedrijven.

Specifieke knelpunten (bestaande overschrijdingen, terugdringen van totale achtergrondbelasting) dienen aangepakt te worden via het fijn stof beleid van provincie en Rijk. Via het verlenen van vergunningen kan de gemeente voorkomen dat er nieuwe knelpuntsituaties ontstaan.

Emissie van fijn stof is bij pluimveebedrijven hoger dan bij varkensbedrijven van een vergelijkbare economische omvang. De aanpak van knelpunten heeft dan ook een focus bij pluimveebedrijven.

Leemten in kennis en informatie

Installaties voor mestbewerking en –verwerking die gebruik maken van een warmte kracht koppeling (WKK) kunnen emissies hebben die kunnen leiden tot verslechtering van de luchtkwaliteit. Ook het (vracht)verkeer van en naar bedrijven heeft invloed op de luchtkwaliteit. De bijdrage van deze bronnen is ten opzichte van de emissie van fijn stof uit stallen beperkt en niet van belang voor de oordeels- en besluitvorming.

De ontwikkeling van de intensieve veehouderij (stoppers, groeiers) en daarbinnen de ontwikkeling van pluimveebedrijven (zoals omschakeling van batterijhuisvesting naar scharrelhuisvesting) is een belangrijke factor voor de ontwikkeling van de fijn stof emissie en –concentratie.

Er zijn nog leemten in kennis en informatie ten aanzien van fijn stof uitstoot van intensieve veehouderijen en de relatie daarvan met gezondheidsrisico's. mede daarom wordt er nog nader onderzoek verricht.

De effectscores zijn bepaald op basis van expert judgement.

4.5 GELUID

4.5.1 INLEIDING

De geluidsbelasting in het buitengebied 's wordt voornamelijk bepaald door de agrarische bedrijven, bestemmings- en doorgaand verkeer. De geluidsbelasting van de agrarische bedrijven (vooral ventilatoren, laden en lossen) wordt gereguleerd met de Wm-vergunning. Hierdoor wordt voorkomen dat op gevoelige objecten en terreinen (zoals woningen in het buitengebied) geluidhinder boven de gestelde (voorkeurs-)grenswaarde komt.

Op basis van algemeen beschikbare gegevens is globaal ingeschat of en waar (indicatief) omschakeling naar - en uitbreiding van IV invloed kan hebben op de geluidgevoelige functies; bebouwde kom, geluidsgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden. Ook kan er overlast worden ervaren in andere gebieden, zoals bos- en natuurgebieden, hoewel deze niet wettelijk zijn beschermd.

4.5.2 BESCHRIJVING REFERENTIESITUATIE EN EFFECTEN

Bebouwde kom en bos en natuurgebieden

Volgens het VNG-handboek Bedrijven en Milieuzonering (2009) bedraagt voor het thema geluid de aan te houden afstand minimaal 50 meter tussen een inrichting en een gevoelige functie (wonen). Is de afstand groter, dan wordt de kans op directe geluidhinder (uit ventilatoren en dergelijke) snel kleiner. Wel kan er sprake zijn van indirecte hinder (geluidhinder door extra verkeersbewegingen).

Rondom de bebouwde kommen van Bernheze en de bos- en natuurgebieden zijn er geen planologische mogelijkheden voor uitbreiding van bouwblokken en omschakeling naar intensieve veehouderij omdat deze gebieden begrensd zijn als extensiveringsgebied. Bedrijfsontwikkeling binnen het vigerende bouwblok is wel nog mogelijk. Omdat verwacht wordt dat in deze gebieden er sprake zal zijn van een afname van het aantal en de economische omvang van de intensieve veehouderij, zal er per sprake zijn van een afname van de geluidhinder door intensieve veehouderij.

Het potentieel duurzame gebied, dus daar waar er planologische mogelijkheden voor uitbreiding (kunnen) worden geboden, is in het algemeen op een ruime afstand van de bebouwde kom en de bos- en natuurgebieden gelegen. De kans op directe geluidhinder op woningen in de bebouwde kom of in de bos- en natuurgebieden is beperkt. Wel kan er sprake zijn van indirecte hinder in of nabij de bebouwde kom (geluidhinder door extra verkeersbewegingen) omdat de verbindingen tussen de hoofdwegen (A50, A59, N279) en het buitengebied veelal via de kernen of kernrandzones loopt.

Geluidgevoelige gebouwen en terreinen

In of in de nabijheid van het potentieel duurzaam gebied geen geluidgevoelige gebouwen, zoals scholen, ziekenhuizen en verpleeghuizen aanwezig, die beïnvloed zouden kunnen worden door toename van intensieve veehouderij. Ook geluidsgevoelige terreinen, te weten terreinen die behoren bij zorginstellingen en woonwagendplaatsen, liggen niet in dit gebied.

Woningen

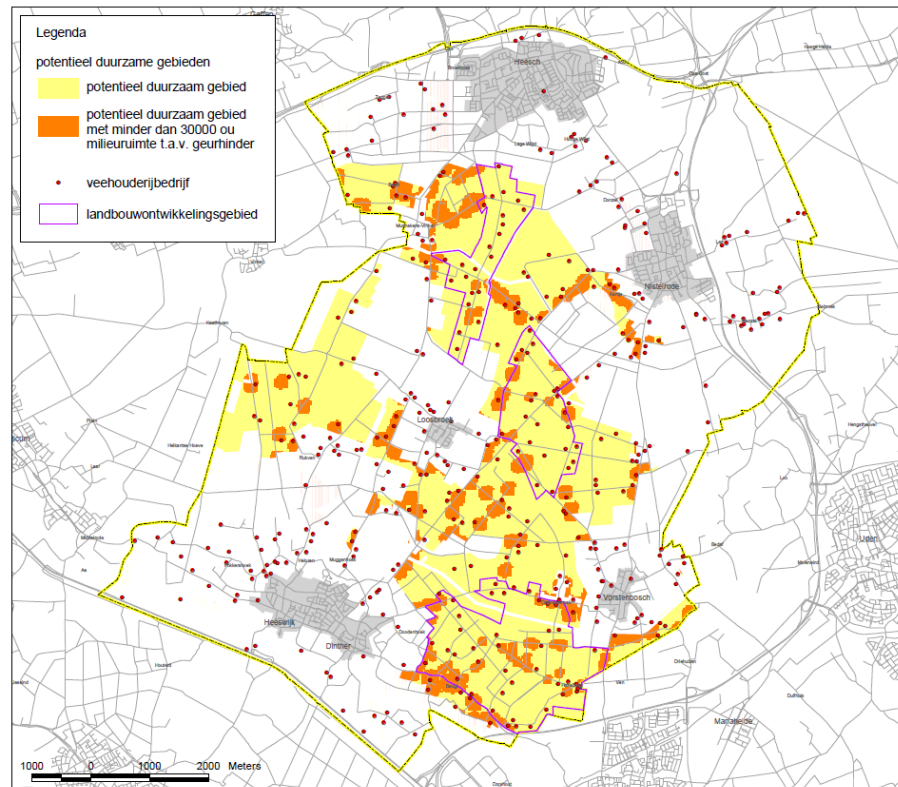
In en nabij het potentieel duurzaam gebied zijn een groot aantal woningen gelegen. Het betreft burgerwoningen en agrarische bedrijfswoningen. Er kan sprake zijn van geluidhinder door de bedrijfsvoering en daarmee samenhangende transportbewegingen. Via de vergunningverlening wordt voorkomen dat de grenswaarden worden overschreden, maar een toename van de geluidsbelasting nabij de locaties waar bedrijven groeien (extra ventilatoren, extra verkeersbewegingen, eventueel extra installaties voor mestbewerking) is mogelijk.

Gesteld kan worden dat in de regel de geurregeling meer beperkend is voor de ontwikkelingsmogelijkheden voor intensieve veehouderijen. Op plekken waar er voor wat betreft geur voldoende ontwikkelingsmogelijkheden zijn, is de kans op directe geluidhinder klein. Omdat bedrijven binnen een gegeven (beperkte) milieuruimte voor geur wel maatregelen kunnen nemen (zoals de toepassing van luchtwassers), zijn vooral de gebieden waar de milieuruimte voor geur beperkt is maar er wel ruime planologische mogelijkheden zijn, potentiële risicogebieden. In die gebieden kan verwacht worden dat bedrijven luchtwassers toepassen om binnen de milieuruimte te ontwikkelen en luchtwassers/ventilatoren zijn een bron van geluidhinder.

Het betreft dus gebieden gelegen in het potentieel duurzaam gebied die op relatief korte afstand van woningen in het buitengebied, kernrandzones en de kernen zijn gelegen. Die gebieden zijn in onderstaand figuur indicatief weergegeven, waarbij is uitgegaan van een geurruimte van maximaal 30.000 Ou.

Figuur 4.12

Potentieel duurzaam gebied met weinig milieuruimte qua geur, mogelijk risico op extra geluidsbelasting indien bedrijven binnen de milieuruimte ontwikkelen

De meeste van deze “risicogebieden” (indicatief) zijn gelegen in het verwevingsgebied en nabij de bebouwingslinten in het LOG Hazelbergse broek.

Stiltegebieden

Stiltegebieden zijn milieubeschermingsgebieden waarin het aspect stilte bijzondere bescherming nodig heeft, aangezien het anders verloren dreigt te gaan. De provincies wijzen stiltegebieden aan via het provinciaal milieubeleidsplan. In de gemeente Bernheze ligt een gedeelte van het stiltegebied de Maashorst. Omdat dit gebied en het gebied er om heen is aangewezen als extensiveringsgebied natuur, het potentieel duurzaam gebied op ruime afstand van dit stiltegebied is gelegen en er ook geen sprake is van externe ontsluiting via dit stiltegebied zijn hier geen negatieve effecten te verwachten.

Effectbeoordeling

De verwachting is dat de ontwikkeling van intensieve veehouderijen in het potentieel duurzaam gebied geen grote problemen oplevert ten aanzien van geluidgevoelige bestemmingen in de kernen, het stiltegebied de Maashorst, overige bos- en natuurgebieden of specifieke geluidgevoelige bestemmingen.

Bij verspreide ontwikkeling in het potentieel duurzaam gebied (uitbreiden van – en omschakelen naar intensieve veehouderijen) kan op locaties de geluidsemissie toenemen. Bij de vergunningverlening zullen specifieke geluidsgegevens verkregen en beoordeeld moeten worden en zal dit aspect mee worden genomen in het nemen van een besluit over de aanvraag en bij het opstellen van de voorschriften. Risico's voor een toename van geluidsbelasting zullen er vooral zijn bij bedrijfsontwikkelingen nabij woningen in het buitengebied (vooral in het verwevingsgebied) en nabij de ontsluitingswegen in of nabij de kernen.

Positieve effecten zullen vooral optreden bij het stoppen van intensieve veehouderijen en in rondom de woongebieden (kernen en bebouwingsconcentraties in het buitengebied). De effecten van de invoering van de AMvB Huisvesting op de geluidsbelasting zijn beperkt, omdat de daarin opgenomen maximale emissiewaarden geen betrekking hebben op de emissie van geluid.

Dit leidt tot onderstaande effectbeoordeling.

Tabel 4.21

Effectbeoordeling geluid

Beoordeling scenario	Emissie arm (HSEA)	Auton. Ontw. AO	Groei Scen 1 (S1)	Groei Scen 2 (S2)
Kans op geluidsbelasting	0	+	0/-	0

Mitigerende en compenserende maatregelen

Directe geluidhinder kan worden beperkt door extra emissiebeperkende maatregelen (bijvoorbeeld laden en lossen in pandig) via de vergunningverlening. Indirecte geluidhinder (wegverkeer) kan worden beperkt door de routing van het vrachtverkeer en locatie van inritten in relatie tot nabij gelegen geluidsgevoelige functies.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming in het kader van het bestemmingsplan buitengebied. De effectscores zijn bepaald op basis van expert judgement.

4.6

VERKEER

4.6.1

INLEIDING

Door de groei en krimp van de intensieve veehouderij zal er zal een verschuiving plaatsvinden van vracht- en personenvervoer. Op basis van praktijk-kentallen voor vracht- en personenbewegingen voor (intensieve) veehouderij zijn inschattingen te geven over (veranderingen in) verkeersbewegingen. Omdat er sprake is van een grote spreiding van het verkeer over het buitengebied met relatief lage intensiteiten, zijn potentiële conflicten van vrachtauto's met andere weggebruikers, in het bijzonder het langzaam verkeer (met name fietsers), van belang. Dit speelt vooral op het lokale wegennet, dus niet op provinciale en rijkswegen. Op de hoofdwegenstructuur zijn deze verkeersdeelnemers standaard gescheiden. Ook is op dit type wegen de toename van vrachtverkeer door ontwikkeling van de intensieve veehouderij relatief klein.

De volgende criteria worden voor verkeer gehanteerd:

- Gevolgen voor de verkeersafwikkeling.
- Beïnvloeding van de verkeersveiligheid.

4.6.2

BESCHRIJVING REFERENTIESITUATIE

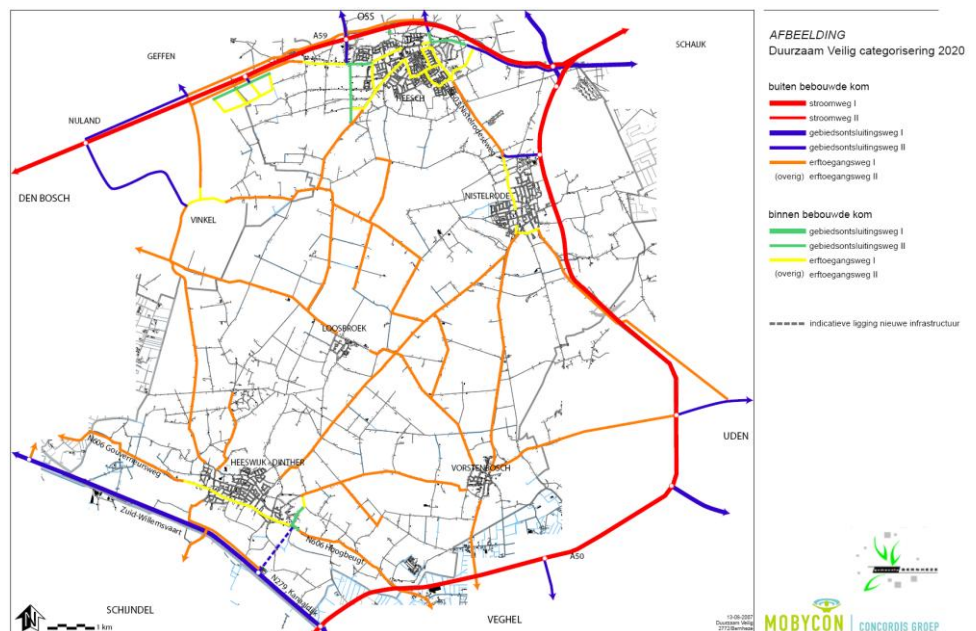
Het verkeersstructuurplan vormt het gemeentelijk beleidskader voor verkeer en vervoer op hoofdlijnen. Het is een richtinggevend beleidsplan met een lange termijn visie (2007 – 2020). Het verkeersstructuurplan geeft de verkeersstructuren van de verschillende vervoerswijzen weer en is hiermee richtinggevend voor de functie en inrichting van de infrastructuur. In het verkeersstructuurplan van de gemeente is een Duurzaam Veilig categorisering voor de wegen opgenomen.

Deze categorisering is gericht op verkeersveiligheid:

- De stroomfunctie is gericht op een continue doorstroming van het (gemotoriseerde) verkeer met hoge snelheid. Menging van langzaam verkeer met gemotoriseerd verkeer wordt vermeden.
 - De gebiedsontsluitingsfunctie is een vorm, waarbij de doorstroming op de wegvakken en de uitwisseling met stroomwegen en met erftoegangswegen centraal staat. Menging van - langzaam verkeer met gemotoriseerd verkeer wordt zo veel mogelijk vermeden.
 - De erftoegangsfunctie is bedoeld voor het toegankelijk maken van erven en percelen. Menging van langzaam verkeer met gemotoriseerd verkeer is geen probleem.
- Op erftoegangswegen (ETW) is het autoverkeer ondergeschikt aan de verplaatsingen die het gevolg zijn van verblijfsactiviteiten (de straat oprennende kinderen, overstekende fietsers, winkelende voetgangers, auto's die van eigen terrein de weg oprijden, enzovoort).

Figuur 4.13

Duurzaam Veilig categorisering zoals opgenomen in Verkeersstructuurplan Bernheze 2007-2020

In de wegcategorisering voor de gemeente Bernheze zijn als stroomweg opgenomen de A59 en de A50. Als gebiedsontsluitingsweg (80 km/u) zijn onder andere opgenomen de N279, Graafsebaan, Cereslaan en Noorderbaan. Als gebiedsontsluitingsweg (50 km/h) zijn slechts enkele wegen aangeduid. De rest van het wegennet is erftoegangsweg, in het buitengebied (60 km/u). Ook enkele (met relatief hoge intensiteiten belaste) wegen zijn dus onder dit snelheidsregime gebracht, voornamelijk om een verschuiving naar de stroomwegen en de gebiedsontsluitingswegen te bevorderen. Het betreft buiten de bebouwde kom de Vorstenboscheweg – Nistelrodesedijk tussen Nistelrode en Vorstenbosch en de Watersteeg tussen Vorstenbosch en Veghel. Ook de overige routes tussen de kernen zijn als 60 km/h-wegen aangewezen. Binnen de bebouwde kom zijn dit de hoofdroutes door de kernen Heesch, Nistelrode, Vorstenbosch en Heeswijk-Dinther, die voornamelijk vanwege de winkelfunctie als 30 km/h verblijfsgebied zijn aangemerkt.

Veel van de wegen worden gebruikt als onderdeel van een netwerk van fietsroutes. Op veel wegen zijn de condities daarvoor al aanwezig (bijvoorbeeld lage auto-intensiteiten) of ze worden gecreëerd. Er is een primair gemeentelijk fietsnetwerk opgesteld, dat op enkele plaatsen samen valt of aan sluit op het primair provinciaal fietsnetwerk.

4.6.3

EFFECTEN

Verkeersbewegingen ten gevolge van intensieve veehouderij

Één IV-bedrijf met een omvang van 500 zeugen gesloten produceert circa vier vrachtwagenbewegingen per dag (twee vrachtauto's, heen- en terugweg).

Voor de verkeersberekening van de groeiers uit het groeiscenario 1, wordt (worst case) uitgegaan van een toename van die vergelijkbaar is met de omvang van zo'n bedrijf, dus een toename van vier vrachtwagenbewegingen per werkdag en per bedrijf. Bij 20% groei van de emissie wordt uitgegaan van een toename van twee vrachtautobewegingen. Voor de verkeersberekening van de stoppers, relatief kleine bedrijven, wordt uitgegaan van een afname van gemiddeld één vrachtwagenbeweging per werkdag en per bedrijf.

In onderstaande tabel is de modelmatige inschatting van de stoppers, blijvers en groeiers vertaald naar een mogelijk effect op het aantal vrachtautobewegingen, op basis van de hiervoor beschreven aannamen.

Tabel 4.22

Inschatting verandering
vrachtautobewegingen

Verandering aantal vrachtauto bew. per dag	Niet- reconstructie- gebied	Extensiverings- gebied	Verweings- gebied	Landbouw- ontwikkelings- gebied	Totaal
Autonome ontwikkeling (stoppers)	-5	-59	-15	0	-79
Groeiscenario 1, 40% log en verweving	-5	-59	+169	+184	+289
Groeiscenario 2, 40% log en 20% verweving	-5	-59	+77	+184	+197

In bovenstaande worstcase berekening zit verdisconteerd dat een groeipercentage van emissies gepaard gaat met een grotere groei van de economische omvang omdat de emissie per dier gemiddeld daalt. Indien er uitgegaan wordt van groei van de economische omvang van de bestaande intensieve veehouderijen met 40% (voor zover er sprake is van voldoende planologische ruimte en milieuruimte) dan neemt het aantal vrachtautobewegingen in het potentieel duurzaam gebied toe met circa 160 per dag, waarvan 95 verweingsgebieden en 65 in de LOG's.

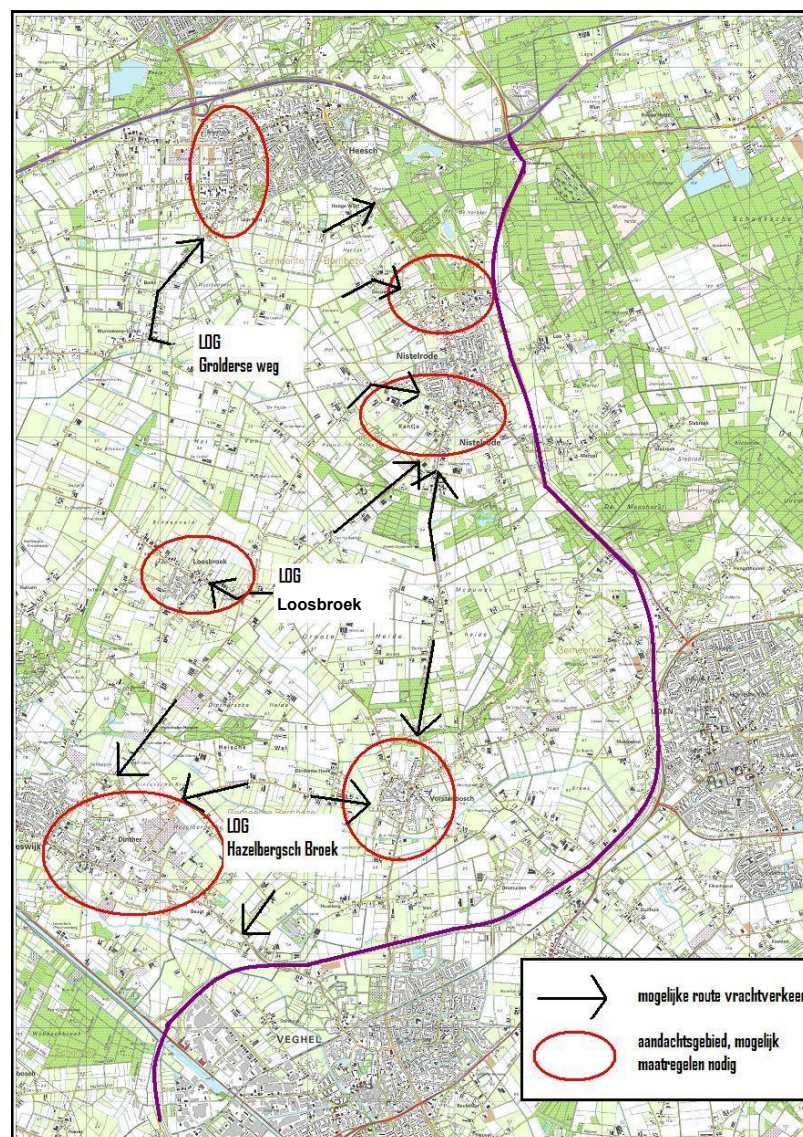
Door de verspreiding van het vrachtverkeer in de tijd en over het gehele buitengebied veroorzaakt dit ten opzichte van de huidige situatie over het algemeen geen extra problemen op voor de verkeersafwikkeling en doorstroming op de lokale wegen.

Verondersteld wordt dat voor Bernheze er geen probleem is met extra vrachtwagens op de A59 's-Hertogenbosch-Nijmegen, op de A50 Nijmegen-Eindhoven, op de N603 tussen Oss en Nistelrode en op de N279 Veghel-'s-Hertogenbosch. De knelpunten richten zich op de lokale wegen (smalle plattelandswegen zonder specifieke voorzieningen voor fiets). De oriëntatie zal voor veevoeders vooral gericht zijn op Veghel en voor slachtrijpe varkens vooral op Boxtel. Mestafvoer zal zich ruwweg oriënteren richting noord en west, omdat de mestafzetgebieden vooral liggen in de noordelijke en westelijke provincies.

Eventuele problemen kunnen optreden op de toevorroutes naar het hoofdwegennet. Dit zal in het bijzonder het geval zijn waar zich woonconcentraties bevinden, zoals in de kernen. Dit levert het volgende beeld op ten aanzien van extra vrachtverkeer en aandachtspunten.

Figuur 4.14

Aandachtspunten
toevoerroutes naar het
hoofdwegennet

Beïnvloeding van de verkeersveiligheid op de lokale wegen

De nieuwe (omschakeling) en uitbreiding van bestaande bedrijven zorgen voor een geringe toename van het verkeer. Een belangrijk deel hiervan is vrachtverkeer. Het grootste probleem met dit zware verkeer zijn de te verwachten potentiële conflicten (kruispunten en wegvakken) met andere weggebruikers, in het bijzonder het kwetsbare langzame verkeer, zoals schoolgaande jeugd, recreatie(fietsers) en wandelaars. Dit speelt vooral op de lokale wegen met een duidelijke mengfunctie (verblijven en ontsluiten) waar de wegbreedte relatief smal is en er geen aparte of onvoldoende voorzieningen zijn voor langzaam verkeer.

In de LOG's zijn er inmiddels al maatregelen genomen om knelpunten met betrekking tot verkeersveiligheid te beperken, zoals de aanleg van fiets suggestie stroken, verharding van bermen en passeerhavens. Een belangrijk voordeel van concentratie in de LOG's is de concentratie van mogelijke maatregelen op een beperkt aantal wegen die beter zijn ingericht op het afwikkelen van extra (vracht)verkeer. Bij groeiscenario 1 is de kans aanwezig dat voor meerdere wegvakken maatregelen nodig zijn

Dit leidt tot onderstaande effectbeoordeling.

Tabel 4.23

Effectbeoordeling verkeer

Beoordeling scenario	Emissie arm (HSEA)	Auton. Ontw. AO	Groei Scen 1 (S1)	Groei Scen 2 (S2)
Gevolgen verkeersafwikkeling	0	0	0	0
Gevolgen verkeersveiligheid	0	+	-	0/-

Mitigerende en compenserende maatregelen

Het verbreden van de weg kan op projectniveau noodzakelijk zijn, indien blijkt dat de wegen niet geschikt zijn voor de verkeersbewegingen van het zware vrachtverkeer (trekker/vrachtwagen + oplegger: 2,65 meter breed, 4,15 meter hoog en maximaal 70 ton aan gewicht). Een passeerhaven is een aanvullende maatregel van verkeersveiligheid op kruispunten of wegvakken waar een knelpunt kan ontstaan.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming. De effectscores zijn bepaald op basis van expert judgement.

4.7

WATER EN BODEM

Methode

De volgende criteria worden voor bodem en water gehanteerd:

- Beïnvloeding van geomorfologische of geologische patronen of elementen.
- Beïnvloeding van het watersysteem.

Beschrijving referentiesituatie

Bodem

Diverse geologische processen in het verre en het nabije verleden hebben een grote invloed gehad op de verschijningsvorm van het huidige landschap in de gemeente Bernheze. Door tektonische bewegingen zijn er breuken in de aardkorst ontstaan, waarbij delen ten opzichte van elkaar in verticale richting verschoven. Hierdoor ontstonden er hoger en lager gelegen gebieden: horsten en slenken. De gemeente Bernheze ligt precies op zo'n grensgebied.

Ten westen van Nistelrode ligt namelijk de belangrijkste breuklijn van Nederland, de Peelrandbreuk. Deze breuk is op diverse plaatsen in het landschap goed zichtbaar door een hoogteverschil van soms wel meer dan 2 meter. De andere breuklijn, een zijbreuk van de Peelrandbreuk, ligt vooral ten oosten van Nistelrode, maar deze breuk is niet duidelijk zichtbaar in het landschap.

Tijdens de laatste ijstijd ontbrak begroeiing en konden grote hoeveelheden zand verstuiven en weer worden afgezet. Heel Brabant kwam onder een dikke laag dekzand te liggen. Door de overheersende zuidwestelijke wind ontstond een zwak golvend dekzandlandschap met ruggen en welvingen in overwegend zuidwest-noordoostelijke richting. Een markant voorbeeld hiervan is de grote dekzandrug ten noorden van het plangebied die loopt van Rosmalen tot Herpen. De laag gelegen Centrale Slenk werd als het ware 'opgevuld' met dekzand, waardoor het oorspronkelijke hoogteverschil tussen horst en slenk kleiner werd.

In de gemeente Bernheze zijn de volgende bodemeenheden te onderscheiden

- Peelhorst: podzolgronden met beekkeerdgronden langs Groote Wetering, Menzelse Loop en Venloop.
- Centrale Slenk: podzolgronden.
- Peelrandbreuk: wijstverschijnselen met natte, venige bodems.
- Beekdalen van de Aa en de Leijgraaf: beekkeerdgronden.
- Rondom de kernen: oude bouwlanden (hoge enkeerdgronden).

Water

Het grondwatersysteem in de gemeente Bernheze valt door de aanwezigheid van de Peelrandbreuk duidelijk in twee delen uiteen: de Peelhorst en Centrale Slenk.

Op de relatief hooggelegen Peelhorst komen op geringe diepte slecht doorlatende lagen voor, waardoor het water niet diep in de bodem kan wegzakken. Het water stroomt daardoor als het ware langs de randen van de Peelhorst af. Door een slecht doorlatende kleilaag langs de breuklijn wordt het grondwater van de Peelhorst hier echter opgestuwd en komt in een opwaartse beweging aan de oppervlakte. Dit verschijnsel heet 'wijst'

De Centrale Slenk bestaat uit dekzand dat gevormd is tot ruggen en dalen.

Op de dekzandruggen kan het water gemakkelijk in de ondergrond wegzakken.

Het stroomt dan naar het (diepere) grondwater. De grondwaterstand is hierdoor laag.

Deze dekzandruggen kunnen in de meeste gevallen worden beschouwd als infiltratiegebieden.

In de dekzanddalen hebben zich in het verleden onder invloed van smeltwater en beekdalen slecht doorlatende lagen gevormd. Hierdoor kan het water moeilijk wegzakken in de bodem en wordt het voornamelijk via het oppervlaktewater afgevoerd. Deze gebieden worden beschouwd als intermediaire gebieden. Er zijn hier weinig relaties met andere gebieden via het grondwater.

De beekdalen van de Aa en de Leijgraaf liggen lager in het landschap. Het water dat op de hogere gronden infiltreert (Heeswijksche Bossen en de Bedafse Bergen), stroomt in de richting van de beekdalen en komt hier als kwel weer naar boven. De grondwaterstand in de beekdalen is daardoor hoog. De infiltratiegebieden en de kwelgebieden hebben via de stroming van het grondwater een sterke onderlinge relatie.

Het oppervlaktewatersysteem bestaat uit beken en waterlopen. De Aa en de Leijgraaf zijn de belangrijkste afwateringskanalen in het gebied. De hoofdafwatering van het gebied loopt in westelijke richting.

Deze beken zijn in het verleden genormaliseerd om de afvoersnelheid van het water te vergroten, zodat bij piekbelasting minder wateroverlast optrad. Later kwam men erachter dat er te onnatuurlijk werd afgevoerd, wat weer verdroging in de hand werkte. Daarom wordt er momenteel op de waterlopen van de Aa en Leijgraaf beekherstel toegepast.

Dit zorgt ervoor dat de beken op bepaalde delen weer gaan meanderen, wat ruimte geeft voor beekvormende processen en zorgt voor verbetering van de waterkwaliteit. Het noordwestelijk deel van het plangebied is een omvangrijk intermediair gebied waar de afwatering van nature slecht is door ondoorlatende lagen in de ondergrond.

De zoekgebieden voor regionale waterberging zoals aangegeven in het Reconstructieplan Maas & Meierij zijn de beekdalen van de Aa, de Leijgraaf en de Grootte Wetering. Op een aantal plaatsen krijgen de waterlopen meer de ruimte om natuurlijke waterberging mogelijk te maken. Tussen Heeswijk-Dinther en 's-Hertogenbosch wordt er ruimte geboden aan de Aa.

De natuur rondom kasteel Heeswijk is kwetsbare, natte natuur. In samenhang met verdrogingsbestrijding van Wijboschbroek is ook de verdroging rond kasteel Heeswijk aangepakt. Dit gebied heeft ook prioriteit voor realisatie van de gewenste waterkwaliteit.

In en nabij de Bleeken bevindt zich een waterwingebied, waar water wordt gewonnen voor de drinkwatervoorziening. Daarnaast zijn er bufferzones voor grondwaterkwaliteit gelegen langs de natte(re) delen van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) met kwetsbare natuurdoelen, die ondiep grondwater krijgen vanuit het aangrenzende gebied (lokaal infiltratie –en kwelsysteem). Verder zijn er bufferzones voor grondwaterkwaliteit gelegen waar een waterloop met de functie 'waternatuur/viswater' wordt begrensd door landbouwgronden.

Effecten

Bodem

Het verwijderen, uitbreiden of ontwikkelen van bebouwing heeft weinig invloed op de geomorfologie in het buitengebied van Bernheze. Het effect op het landschappelijke waarden die verbonden zijn met de zichtbaarheid van de geomorfologische waarden is beschreven onder paragraaf 'landschap'.

Aangenomen wordt dat 'bodem' op het abstractieniveau van dit planMER geen onderscheidend aspect is. Dit omdat de bodem niet zwaar vergraven dient te worden en de in te plaatsen dan wel uit te breiden intensieve veehouderijbedrijven vloeistofdichte vloeren of andere voorzieningen dienen te realiseren, zodat eventuele ontwikkelingen niet leiden tot aantasting van de bodem. In het kader van ruimtelijke procedures en milieuvergunningen zal het effect van een uitbreiding van een intensieve veehouderij op de bodem specifiek in beeld worden gebracht.

Water

Waterneutraal bouwen zal een belangrijk uitgangspunt bij nieuwe ruimtelijke initiatieven gericht op uitbreiding van intensieve veehouderijen en omschakelingen naar intensieve veehouderijen. Dit betekent dat er geen wijziging (ingreep) in de grondwaterstand, grondwaterstroming en waterberging als gevolg van de her- en nieuwvestiging van IV bedrijven zal mogen plaatsvinden. Ook dient er voorkomen te worden dat er emissies van (mest-)stoffen naar het oppervlakte- en grondwater plaats vindt. Dit kan worden voorkomen door het gebruik van vloeistofdichte vloeren.

Hieronder wordt ingegaan op specifieke aandachtsgebieden. Voor een deel van die aandachtsgebieden zal het uitgangspunt waterneutraal bouwen leiden tot specifieke maatregelen of tot een aanpassing van de plannen.

Natte natuurparel kasteel Heeswijk

Dit gebied is begrensd als extensiveringsgebied. Er worden daarom geen negatieve effecten door ontwikkeling van intensieve veehouderij op de verdrogingsbestrijding verwacht.

Waterberging

De zoekgebieden voor regionale waterberging zoals aangegeven in het Reconstructieplan Maas & Meierij zijn de beekdalen van de Aa, de Leijgraaf en de Groote Wetering.

De beekdalen van de Aa en de Leijgraaf liggen grotendeels in het extensiveringsgebied. Hier worden geen of weinig negatieve effecten door ontwikkeling van intensieve veehouderij op de mogelijkheden voor waterberging verwacht. Wel liggen aan de randen van het beekdallandschap enkele veehouderijen in een verwevingsgebied of LOG (Hazelbergse broek). Omdat het zoekgebied voor waterberging kleiner is begrensd dan het landschapstype, worden hier geen negatieve effecten op de mogelijkheden voor waterberging verwacht.

Het beekdal van de Groote Wetering ligt in het verwervingsgebied en deels in een landbouwontwikkelingsgebied ('t Grolde). Dit zoekgebied is op basis van de integrale zonering dus niet expliciet gevrijwaard van nieuwe kapitaalsintensieve investeringen als de uitbreiding van intensieve veehouderijen en omschakeling naar intensieve veehouderijen. Omdat nieuwvestiging niet mogelijk en omschakeling alleen is toegestaan indien er sprake is van een agrarisch bouwblok, wordt dit risico beperkt. Maar, gezien de huidige omvang van de bouwblokken (gemiddeld ruim 1 hectare) en de maximum bouwblokmaat van 2,5 tot 3,5 hectare (uitgaande van het Reconstructieplan), is een significante uitbreiding van bebouwing niet op voorhand uitgesloten.

In het reconstructieplan is aangegeven dat binnen een 'zoekgebied regionale waterberging' de ontwikkeling van grootschalige, kapitaalintensieve functies alleen mogelijk, als uit een watertoets is gebleken, dat hierdoor de geschiktheid van het zoekgebied voor waterberging niet verloren gaat. Omdat zo'n toets het optreden van negatieve effecten moet voorkomen, wordt er in dit planMER van uitgegaan dat er geen of nauwelijks sprake mag zijn van een feitelijke aantasting van het zoekgebied en dat eventuele effecten worden gecompenseerd (bijvoorbeeld door extra waterberging op het bouwblok).

Voor het waterwingebied de Bleeken geldt dat de ontwikkeling van intensieve veehouderij rondom dit gebied mogelijk is: er is planologische ruimte (verwevingsgebied) en milieuruimte. Het betreft een relatief diepe winning en de kwetsbaarheid voor verontreiniging is minder groot dan bij ondiepe winningen. Het aantal intensieve veehouderijen in de directe omgeving is beperkt. Ook zullen emissies van (mest-)stoffen naar het oppervlakte- en grondwater plaats voorkomen moeten worden. Daarom worden er geen negatieve effecten voor de waterwinning verwacht.

Effectbeoordeling

Omdat het principe van waterneutraal bouwen negatieve effecten zal moeten voorkomen, worden beide groeiscenario's als neutraal ten opzichte van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling beoordeeld.

Dit leidt tot onderstaande effectbeoordeling.

Tabel 4.24

Effectbeoordeling bodem
en water

Beoordeling scenario	Emissie arm (HSEA)	Auton. Ontw. AO	Groei Scen 1 (S1)	Groei Scen 2 (S2)
Beïnvloeding geomorfologie en watersysteem	0	0	0	0

Mitigerende en compenserende maatregelen

Het voorkomen/beperken van nieuwe bebouwing in zoekgebieden voor waterberging. Maatregelen als vloeiستofdichte vloeren en de compensatie van extra verharding door extra waterberging (op het eigen bouwblok).

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming. De effectscores zijn bepaald op basis van expert judgement.

4.8

LANDSCHAP, CULTUURHISTORIE EN ARCHEOLOGIE

Inleiding

Op basis van een beschrijving van de huidige ruimtelijke situatie, een typering van de bestaande bebouwing en een beschrijving van de landschappelijke kwaliteiten, is in het (voor) ontwerp bestemmingsplan, in de gebiedsvisies voor de woonwerk ontwikkelingsgebieden (kernrandzones en bebouwingsconcentraties in het buitengebied) en in de Nota "Beeldkwaliteit in het buitengebied Bernheze" ingegaan op de inpasbaarheid van nieuwe bebouwing, de mogelijke effecten daarvan op de landschappelijke kwaliteiten en maatregelen om deze effecten te mitigeren of compenseren.

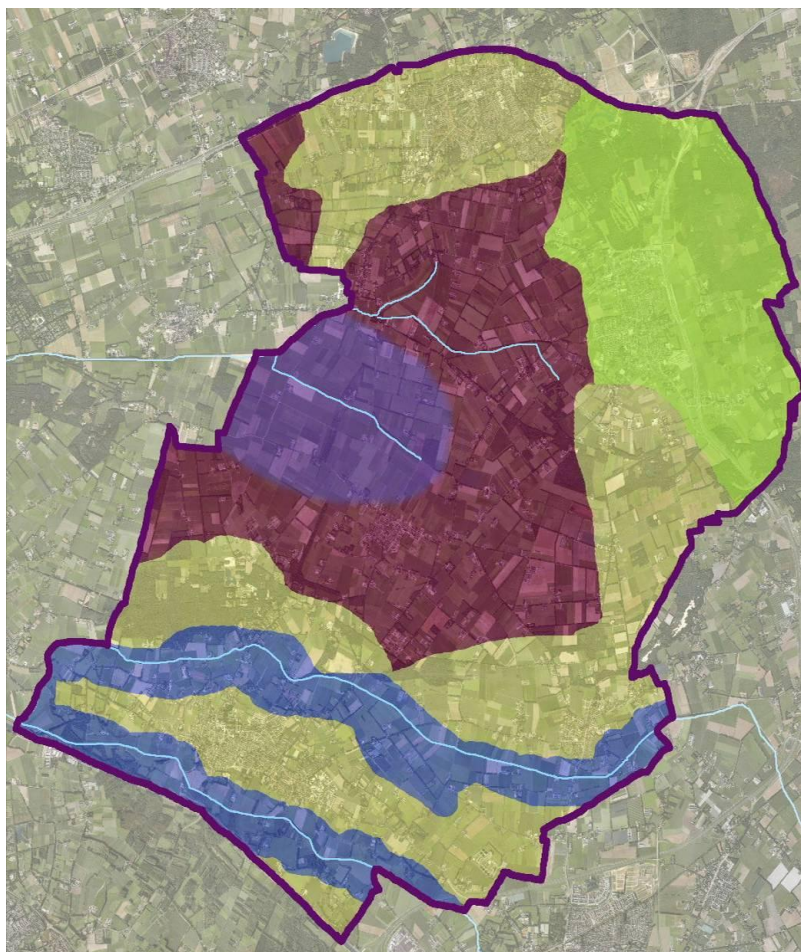
Beschrijving referentiesituatie

De structuur en het beeld van een landschap worden in hoge mate bepaald door de manier waarop het landschap is ontgonnen. Het huidige landschap is grotendeels door de agrarische bewoners gevormd, die gedwongen waren uit te gaan van het aanwezige abiotische patroon (bodem en water). Het gebied werd, afhankelijk van de bodemkundige en de daarmee samenhangende waterhuishoudkundige situatie, op verschillende manieren ontgonnen.

In de Nota “beeldkwaliteit in het buitengebied Bernheze” zijn de verschillende landschapstypen globaal begrensd.

Figuur 4.15

Landschapstypen, Nota
beeldkwaliteit in het buitengebied
Bernheze (2009)

Blauw = beekdalen Geel = dekzand Groen = Peelhorst

Paars = Jonge ontginning nat

Donkerrood = Jonge ontginning droog

De Peelhorst

De Peelhorst is het hooggelegen gebied ten oosten van de Peelrandbreuk. Deze breuk reikt tot aan het aardoppervlak en scheidt de hooggelegen Peelhorst van de laaggelegen Centrale Slenk. Het noordoosten van de gemeente Bernheze ligt op de hooggelegen Peelhorst, met een hoog en een laag terras. Karakteristiek voor de Peelhorst is het aaneengesloten natuurgebied; de Maashorst.

Langs de Peelrandbreuk liggen de bewoningsconcentraties met rondom omvangrijke akkercomplexen. Ten oosten van Nistelrode hebben de akkercomplexen lange tijd hun karakter behouden: zeer open en gevrijwaard van bebouwing en beplanting. Verder komen aaneengesloten complexen van oude bouwlanden voor bij de oude nederzettingen ter hoogte van Bus en Menzel. Bij de Peelrandbreuk bevinden zich ook de wijstgronden. Ze kennen een besloten landschapsbeeld door de aanwezigheid van bosjes, elzensingels en knotwilgen.

Het dekzandgebied

Binnen het dekzandgebied is een onderscheid te maken in dekzandruggen en dekzandvlaktes. Op de dekzandruggen liggen de oude, aaneengesloten bebouwingslinten van Heesch, Heeswijk-Dinther en Vorstenbosch. Hier liggen ook de oude bouwlanden. De oude bouwlanden vertonen een veelal intensief bebouwingsbeeld met erfbeplantingen en kronkelende wegen met bomenrijen. Kenmerkend voor de dekzandruggen zijn onder andere de Heeswijkse bossen.

De dekzandvlaktes bestaan, in tegenstelling tot de dekzandruggen, uit open ruimtes. Dit komt hoofdzakelijk door het ontbreken van (grote) boscomplexen. Wel komen in deze gebieden beplantingen voor, voornamelijk langs wegen en op erven. De gebieden zijn intensief bebouwd. De agrarische bebouwing is in de open ruimtes duidelijk zichtbaar.

De jonge ontginningen

Rondom Berkt, ten zuiden van Heesch ('t Grolder en Het Broek) en in De Bleeken en Het Binnenveld komen de jonge ontginningen voor. Na de ruilverkaveling is voornamelijk ten noordwesten van Loosbroek een zeer open en rationeel ingericht agrarisch landschap ontstaan. Kenmerkend in de jonge ontginningen zijn de hoge grondwaterstand, weinig bebouwing en de openheid. Wel komt op veel plaatsen beplanting langs wegen voor. In de omgeving van de buurtschappen Berkt, Munnekens-Vinkel en Zoggel is het landschap van de jonge ontginningen wel relatief kleinschalig van aard, door de structuur van singels en wegbeplantingen.

Het beekdal van de Aa

De overgang van de hooggelegen dekzandruggen naar de laag gelegen beek maakt dat het beekdal van de Aa duidelijk zichtbaar is in het landschap. Het beekdal van de Aa wordt in het zuiden strak begrensd door de Zuid-Willemsvaart. Kenmerkend voor het landschap in het beekdal van de Aa zijn de verspreide boscomplexen, voornamelijk ten zuidwesten van Heeswijk. Verder komen er oude meanders en vochtige graslanden en essen voor. De grondwaterstand in het beekdal is hoog en er is weinig bebouwing. Een bijzonder element in het beekdal van de Aa is Kasteel Heeswijk met zijn slotgracht en lanenstelsel.

Cultuurhistorische waarden

De cultuurhistorische identiteit van Bernheze wordt vooral bepaald door het voorkomen van de in zuidoost-noordwest stromende beekdalen, de Aa, de Leijgraaf en de Groote Wetering. Hiertussen bevinden zich oude cultuurgronden (akkers, landgoederen, oude bossen), evenals jonge heideontginningen (met grasland en bouwland).

Bodem

De bodem is grotendeels gevormd tijdens het Pleistoceen, bestaat uit zand en is grotendeels gelegen onder latere dekzanden met ter plaatse van de beekdalen kleiafzetting. Rond de oude nederzettingen komen oude akkerbodems voor, met een dikke humuslaag. De eerste occupatie geschiedde op de rand van de beekdalen en de hoger gelegen zandgronden. Vooral tussen de vijftiende en achttiende eeuw werden aangrenzend aan de beekdalen woeste gronden ontgonnen ten behoeve van de landbouw. Vanaf het midden van de negentiende eeuw heeft grootschalige heideontginning geleid tot forse uitbreiding van de landbouwarealen, waardoor de gemeente haar huidige aanzien heeft verkregen. Kenmerkend aan het merendeel van deze ontginningen uit de laatste periode (1850-1940) is de grootschaligheid en openheid, gerelateerd aan de oudere ontginningen. De landschappelijke verscheidenheid is herkenbaar gebleven, hoewel door nieuwe bebouwing verschillen zijn genivelleerd.

Historische landschappelijke structuren

In de gemeente Bernheze zijn een aantal cultuurhistorisch waardevolle landschappelijke structuren te onderscheiden.

- Stuifzandwal Heeswijksche bossen te Heeswijk.
- Stuifzandwal Dintherse Heide, Heische wal te Dinther. Dit is de westelijke uitloper van het grotere complex met stuifzandwallen van de Bedafse Bergen.
- Stuifzandwal Den Berg, tussen Achterstraat en Maxend te Nistelrode.

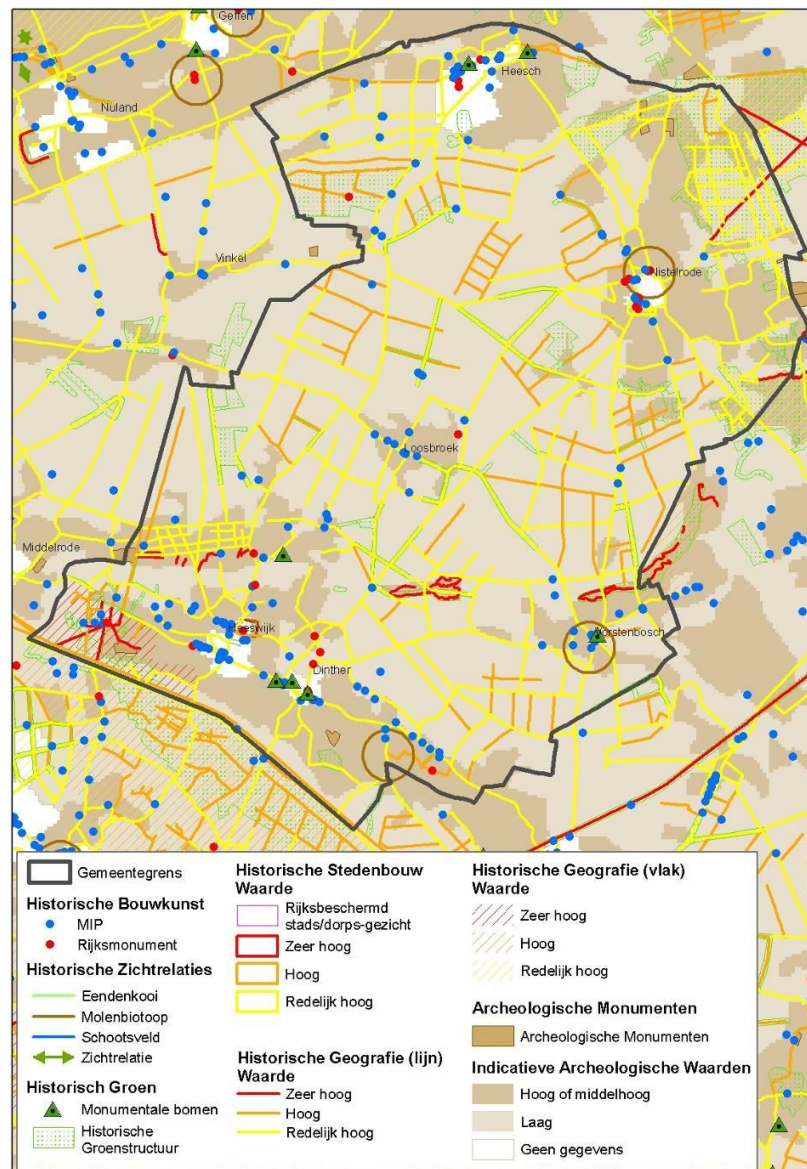
In het buitengebied van Bernheze zijn verder nog enkele waardevolle landgoederen gelegen. Eén daarvan is het meest waardevolle historisch –landschappelijke element van de gemeente Bernheze, landgoed Kasteel Heeswijk.

De provincie Noord-Brabant heeft de indicatieve archeologische waarden in kaart gebracht. In de gemeente Bernheze vormt het stroomgebied van de Aa het archeologisch concentratiegebied. De prehistorische en veel van de latere bewoning lag op de flanken van de stroomdalen. Op de hoger gelegen zandruggen lagen bossen en ontstonden in de middeleeuwen later heidevelden. De bewoners staken plaggen op deze heidevelden en brachten deze op het land, waardoor de akkers steeds hoger werden. Onder deze zogenaamde essen bevindt zich nog een archeologisch landschap, waar zich prehistorische kampementen, nederzettingen, heiligdommen en grafvelden bevinden.

Welke terreinen echter archeologisch waardevol zijn is niet exact aan te geven, omdat er in dit gebied geen systematische archeologische inventarisatie heeft plaatsgevonden.

Een zeer waardevol gebied is het Wijboschbroek met aangrenzend het landgoed Kasteel Heeswijk. Een gebied van middelhoge kwaliteit is het gedeelte van het Aadal tussen Veghel en Kasteel Heeswijk. Gebieden van lagere waarde zijn de ruilverkavelde gronden in het broekgebied tussen Heesch en Loosbroek, de landbouwgronden op de voormalige heidevelden van de Groote Heide en Meeuwerheide bij Nistelrode, de Heeswijksche Heide en de bebouwde kommen van Heesch en Nistelrode.

Figuur 4.16

 Historische waardenkaart
 Provincie Noord-Brabant

Effecten

Landschap

In onderstaande tabellen zijn de modelmatige inschatting van de stoppers, blijvers en groeiers geconfronteerd met de globale indeling naar landschapstypen en de mate van openheid uit de Nota Beeldkwaliteit in het buitengebied van Bernheze (2009).

Tabel 4.25

Modelmatige typering
intensieve veehouderijen
per landschapstype

Type landschap	Groeier LOG	Groeier Verweving	Blijver	Stopper	Totaal
Beekdal	6	2	19	22	49
Dekzand	15	11	49	23	98
Jonge ontginning	23	33	45	21	122
Peelhorst	0	0	12	14	26
Totaal	44	46	125	80	295

Tabel 4.26

Modelmatige typering
intensieve veehouderijen
naar gesloten/open
landschapstype

Openheid landschap	Groeier LOG	Groeier Verweving	Blijver	Stopper	Totaal
Gesloten	15	26	87	64	192
Open	29	20	38	16	103
Totaal	44	46	125	80	295

Het landschapstype beekdal is vanwege de kleinschaligheid kwetsbaar. Op de randen van dit globaal aangeduid landschapstype bevinden zich enkele potentiële groeiers. Nieuwe bebouwing kan die kleinschaligheid aantasten, vooral in het open landschapstype. In het landschapstype beekdal zijn er een groot aantal potentiële stoppers. Indien hergebruik van deze locaties gepaard gaat met het saneren van storende bebouwing, kan de herkenbaarheid van het beekdallandschap worden vergroot.

Het landschapstype dekszand is minder kwetsbaar. Nieuwe initiatieven op de dekszandgrond kunnen het karakter van het landschap versterken door landschappelijke elementen weer toe te passen bij de inrichting van de kavel. Behoud van zichtlijnen is van belang voor de openheid in delen van dit landschapstype.

Het landschap van de jonge ontginningen is vooral dienstbaar aan de landbouw geweest. De openheid van het landschap is kenmerkend en geeft het een grootschalig karakter. Het zeer open landschap van de jonge ontginningen is kwetsbaar omdat bebouwing van grote afstand zichtbaar is. Groei van intensieve veehouderijen of omschakeling naar intensieve veehouderij. In dit landschapstype zijn de meeste potentiële groeiers gelegen. Vanwege de grootschaligheid en openheid, en dus grote afstanden tot andere bebouwing, is er veel milieuruimte.

De Peelhorst is vooral een gesloten landschap. Omdat het gebied is begrensd als extensiveringgebied zijn er in dit landschapstype geen potentiële groeiers, alleen maar potentiële stoppers en blijvers.

De grootste risico's op een aantasting van het landschapsbeeld is een schaalvergroting van de intensieve veehouderij in de open ontginningslandschappen en beekdalen.

Cultuurhistorie en archeologie

In het potentieel duurzaam gebied bevinden zich vooral lijnvormige waarden. Een groot deel van het potentieel duurzaam gebied bestaat uit gebieden van lagere waarde, zoals de ruilverkavelde gronden in het gebied tussen Heesch en Loosbroek en de landbouwgronden op de voormalige heidevelden van de Groote Heide en Meeuwerheide bij Nistelrode. Wel zijn er uitzonderingen, zoals de hoge historisch-geografische waarde van het gebied bij Heesch-Vinkel (omgeving De Berkt) dat onderdeel is van potentieel duurzaam gebied. Omdat nieuwvestiging niet mogelijk is en het aantal intensieve veehouderijen in dat gebied beperkt is en nieuwe initiatieven ruimtelijk moeten worden ingepast, worden er geen negatieve effecten op die waarden verwacht.

De archeologische verwachtingswaarde in het potentieel duurzaam gebied is in het algemeen laag. Omdat in het ontwerp bestemmingswaarden archeologische waarden zijn beschermd, worden geen negatieve effecten op archeologische waarden verwacht.

BESCHERMING VAN LANDSCHAPPELIJKE, CULTUURHISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE WAARDEN.

In de planregels van het ontwerp bestemmingsplan buitengebied is in de doeleinden van de gebiedsbestemmingen behoud en bescherming van landschapselementen opgenomen. Door middel van het aanlegvergunningstelsel zijn de landschapselementen beschermd. De op de verbeelding (plankaart) opgenomen archeologische terreinen en verwachtingen zijn gekoppeld aan bouwvoorschriften en een aanlegvergunning.

Tabel 4.27

Effectbeoordeling
landschap, cultuurhistorie
en archeologie

Beoordeling scenario	Emissie arm (HSEA)	Auton. Ontw. AO	Groei Scen 1 (S1)	Groei Scen 2 (S2)
Aantasting waarden en herkenbaarheid landschapstypen	0	+	--	-
Aantasting cultuurhistorische en archeologische waarden	0	0	0	0

Mitigerende en compenserende maatregelen

In de Notitie Beeldkwaliteit in het buitengebied Bernheze en in de gebiedsvisies voor de kernrandzones en bebouwingsconcentraties zijn mitigerende en compenserende maatregelen beschreven. Bij nieuwe initiatieven zullen veehouders op basis van deze handreiking een plan voor de landschappelijke inpassing moeten opstellen. De inhoud van dat plan wordt meegenomen bij het beoordelen van de planologische aanvaardbaarheid.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming. De effectscores zijn bepaald op basis van expert judgement.

HOOFDSTUK 5

Conclusies en aanbevelingen

5.1

CONCLUSIES EN AANDACHTSPUNTEN VOOR DE BESLUITVORMING

Op basis van de (tussen)resultaten van het planMER en de bespreking van die resultaten zijn de volgende conclusies en aandachtspunten aan het college voorgelegd.

Ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden

- Gemiddeld zijn de bouwblokken iets meer dan 1 ha groot. Circa 15% van de bouwblokken zijn groter dan 1,5 hectare.
- Op basis van het reconstructieplan (2005) en het voorontwerp bestemmingsplan is er voor de helft van de intensieve veehouderijen weinig of geen planologische ruimte voor groei en voor de andere helft relatief veel ruimte voor groei.
- Het actuele provinciale beleidskader, de Verordening ruimte uit 2010, heeft geleid tot een beperking van de planologische ontwikkelingsruimte.
- Van de circa 125 intensieve veehouderijen die op basis van het voorontwerp niet als duurzaam worden aangemerkt (dus geen of weinig ruimte voor groei) zijn er 20 die op basis van aanvullende gemeentelijke criteria als niet-duurzaam worden aangemerkt (Wog/Rog/Nog). De overige 105 intensieve veehouderijen hebben op basis van provinciale criteria uit het Reconstructieplan geen mogelijkheden hun bouwblok te vergroten.
- De behoefte aan locaties voor omschakeling (ten behoeve van verplaatsing van bedrijven) wordt voor Bernheze ingeschat op maximaal 15. Dat is inclusief een beperkte opgave in regionaal (Maas en Meierij) verband. Het potentieel aanbod aan locaties is groter, maar dat is ook noodzakelijk. Omdat omschakeling op basis van de huidige regels niet is gekoppeld aan het oplossen van knelpunten, ligt hier wel een risico op ongewenste schaalvergroting.
- Datzelfde geldt voor de kleinere intensieve veehouderijen in het potentieel duurzaam gebied. Vanwege de milieu- en welzijnseisen zullen de komende jaren een deel van die locaties op de markt komen. Het benutten van zo'n locatie voor hervestiging kan, maar is, in het huidige beleid, ook niet gebonden aan het oplossen van een knelpunt elders.

Milieuruimte voor ontwikkelingen (geur, fijn stof, ammoniak)

- In het potentieel duurzaam gebied zijn er gebieden met relatief veel milieuruimte voor geur, maar ook gebieden met relatief weinig ruimte. Dit geldt zowel voor de verwevingsgebieden als de landbouwontwikkelingsgebieden.
- In delen van het buitengebied (omgeving Loosbroek / Nistelrodesedijk) is de achtergrondconcentratie fijn stof op grond van de officiële VROM cijfers zo hoog, dat de

normen (overschrijdingsdagen) overschreden of bijna overschreden worden. Er is dan geen milieuruimte voor uitbreiding van de emissie van fijn stof.

- Er zijn wel twijfels over de juistheid van die gegevens. Op basis van meer nauwkeurige gegevens blijkt de piek in lokale emissies (vooral pluimveebedrijven) op een andere plek te liggen. De provincie heeft VROM geattendeerd op deze onnauwkeurigheid die wordt veroorzaakt door het feit dat VROM gegevens op basis van postadressen gebruikt. Het is een bekend probleem dat ook elders in Nederland speelt.
- Op het gebied van ammoniak zijn vooral de regels m.b.t. huisvesting (maximale emissiewaarden), extra reductie eisen voor grote bedrijven en de 250 zones rondom de meest kwetsbare gebieden bepalend voor de ontwikkelingsmogelijkheden in Bernheze.
- De invloed van Natura 2000 gebieden is in Bernheze gezien de grote afstand tot die gebieden zeer beperkt. Er worden geen significante effecten op die gebieden verwacht.
- Wel hebben alle veehouderijen in Bernheze te maken met de eisen uit de provinciale verordening stikstof en Natura2000. Deze verordening stelt extra strenge eisen bij de bouw van nieuwe stallen en stelt saldering verplicht bij aanvragen van een omgevingsvergunningen met een emissie boven het zogenaamd gecorrigeerd emissieplafond. Ook deze verordening voorkomt dat er significante negatieve effecten op Natura 2000 gebieden kunnen ontstaan.
- Binnen het potentieel duurzaam gebied in Bernheze is ammoniak geen lokaal onderscheidende factor voor de ontwikkelingsmogelijkheden, maar vooral een basisvoorwaarde bij ontwikkeling.

Milieubelasting (geur, fijn stof, ammoniak)

- De huidige knelpunten met betrekking tot geur, uitgaande van de classificatie voor het woon- en leefmilieu van het rijk (VROM/RIVM), worden vooral veroorzaakt door situaties waarin 1 bedrijf relatief dicht bij een woning is gelegen, op basis van een vergunning die op basis van de huidige regels niet in die vorm mogelijk is.
- Door de implementatie van de AMvB Huisvesting en de verwachte stoppers neemt dit probleem af. Bij de groeiscenario's wordt dit "voordeel" weer te niet gedaan (vooral in de verwevingsgebieden) en is het aantal knelpunten vergelijkbaar (iets lager) met de huidige situatie. In de kernen ontstaan er geen grote knelpunten en verbetert de kwaliteit van het woon- en leefmilieu per saldo. Aandachtsgebieden zijn enkele kernranden en enkele bebouwingslinten (in de landbouwonwikkelingsgebieden).
- De ammoniakbelasting op bos- en natuurgebieden neemt, ook bij de groeiscenario's, af ten opzichte van de huidige vergunde situatie en ligt net onder het niveau dat rekening houdt met een correctie op basis van de CBS-meitellingen.
- Wettelijke regels voorkomen dat er nieuwe knelpuntsituaties ontstaan met betrekking tot fijn stof. Bestaande, lokale knelpunten of hogere concentraties zijn er nabij pluimveebedrijven. Er ligt nog een grote opgave om de concentratie van fijn stof terug te brengen zodat er minder belasting is voor de gezondheid.

Ontwikkeling achtergrondbelasting in relatie tot ruimtelijke sturing

- De effecten van ruimtelijke sturing op de totale achtergrondbelasting (geur, fijn stof, ammoniak) is relatief beperkt. Met ruimtelijke sturing worden vooral lokale knelpunten voorkomen of opgelost. De toepassing van technieken (stallen, luchtwassers) en de omvang van de veestapel zijn veel meer bepalend voor de achtergrondwaarden.
- De omvang van de veestapel wordt in ruimtelijk opzicht niet gestuurd. Er zijn ruime ontwikkelingsmogelijkheden uitgaande van de maximum maten (Reconstructieplan) van de bouwblokken in relatie tot de huidige omvang van de bouwblokken. De Verordening ruimte beperkt deze mogelijkheden.

- De mogelijkheden om binnen een gegeven milieuruimte (geur, ammoniak, fijn stof, geluid) te ontwikkelen zijn de afgelopen jaren groter geworden en worden naar verwachting in de toekomst nog groter dankzij de beschikbaarheid van technieken

Gezondheid

- De belasting door geur en fijn stof is in grote delen van Bernheze hoger dan de “advieswaarde” van de GGD. Dat betekent dat er, ondanks dat de belasting binnen de normen van het rijk ligt, er sprake is van een belasting op de gezondheid.
- De effecten van de afwaartse beweging op de gezondheidsbelasting is per saldo positief, omdat de intensieve veehouderij zich afwaarts van de kernen en kernranden beweegt.
- Ook de toepassing van luchtwassers, de komst van gesloten bedrijven en de afbouw van verouderde bedrijven draagt bij aan de beperking van de gezondheidsrisico's.
- Door de schaalvergroting (veel dieren op één bedrijf) neemt het risico dat virussen muteren en er zo nieuwe gezondheidsrisico's ontstaan, toe.
- Er zijn nog veel leemten in kennis met betrekking tot de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheid.

Overige aandachtspunten

- Omdat in Bernheze nieuwvestiging niet mogelijk is en omschakeling naar intensieve veehouderij alleen mogelijk is op bestaande bouwblokken (via een aparte procedure), is de impact van nieuwe bebouwing beperkt ten opzichte van andere reconstructiegebieden.
- Vooral in de open jonge ontginningen en randen van de beekdalen kan nieuwe bebouwing, door groei van de intensieve veehouderij, leiden tot een afname van de landschappelijke kwaliteiten.
- Daar waar bedrijven groeien, zal wel een forse extra versterking extra verkeersbewegingen ontstaan. Daar waar er ook initiatieven voor mest be- en verwerking zijn, wordt dit effect groter. Dit kan aanpassingen van wegen noodzakelijk maken. Aandachtspunt is verkeerskundig opzicht is ook de ontsluiting van het buitengebied richting de hoofdwegen.
- Een deel van het potentieel duurzaam gebied ligt op relatief korte afstand van kernen of bebouwingsconcentraties. Bij schaalvergroting op die plekken kunnen ook in ruimtelijke zin nieuwe knelpuntsituaties ontstaan (beperking van ruimtelijke ontwikkeling van die kernen).
- Voor elke locatie geldt dat er aandachtspunten zijn op het gebied van bodem, water, natuur, archeologie, cultuurhistorie en geluid, maar op het niveau van het bestemmingsplan buitengebied vormen deze aspecten geen aanleiding om tot een andere zonering te komen. De meeste waarden zijn te vinden in de extensiveringsgebieden. Bij het beoordelen van ruimtelijke initiatieven moet natuurlijk zorgvuldig met deze waarden rekening worden gehouden.

5.2

AANBEVELINGEN

Op basis van het planMER zijn in januari 2010 de volgende aanbevelingen aan het toenmalige college voorgelegd:

- Risicobeheersing groei: nadere beperking planologische ruimte op minder duurzame locaties. Veranker eigen afwegingsruimte van het college en/of de gemeenteraad (van “ja mits” naar “nee tenzij”).
- Voor-wat-hoor-wat: benutting van planologische ruimte koppelen aan duurzaamheid ontwikkeling, zoals een evenwichtige verdeling van de milieuruimte die benut wordt voor uitbreiding of omschakeling.
- Ben selectief bij omschakelingen. Deze zijn immers bedoeld als onderdeel van de afwaartse beweging, dus koppel dat als voorwaarde voor het omschakelen. Stel ook een maximum aan het aantal omschakelingen, gerelateerd aan de huidige inschatting van de behoefte (maximaal 15).
- Houdt ook bij grote schaalsprongen van bestaande intensieve veehouderijen de regie als gemeente. Leg ook hier een relatie met de gewenste afwaartse beweging.
- Maak het verschil tussen landbouwontwikkelingsgebieden en de minder duurzame delen verwevingsgebieden groter.

Op de langere termijn bieden de landbouwontwikkelingsgebieden meer zekerheid voor de intensieve veehouderijen. Voorkom nieuwe knelpuntsituaties in de verwevingsgebieden.

HOOFDSTUK

6 Beleidskeuze

6.1

ZORGEN OM DE ONTWIKKELING VAN DE INTENSIEVE VEEHOUDERIJ

Op diverse plekken in Nederland en ook in Bernheze, is er weerstand ontstaan rond de uitbreidingsmogelijkheden die het reconstructieplan biedt. In juli 2009 is er een burgerinitiatief 'Megastallen Nee' aangeboden aan de provincie. De behandeling van dit burgerinitiatief heeft geleid tot een bijstelling van het provinciaal beleid en daarmee ook een verandering van de gemeentelijke beleidsruimte.

De bezwaren, onder andere uit het burgerinitiatief, richten zich in eerste instantie op de landbouwontwikkelingsgebieden, waar de komst van vele megabedrijven dicht bij elkaar mogelijke schade voor de gezondheid levert door ammoniak, bacteriën en virussen, fijn stof etc. Verder is er veel zorg over het ontstaan er dierenziekten omdat in het LOG dieren op korte afstand van elkaar zitten. Dit is in 2009 en 2010 actueel geworden door de snel verspreidende Q-koorts, vooral ook in Noordoost-Brabant

Niet alleen in een LOG, maar ook op verspreid liggende duurzame locaties in het verwevingsgebied, zijn er mogelijkheden voor het oprichten van grootschalige intensieve veehouderijen. Ook hierop zijn de bezwaren op het gebied van de volksgezondheid van toepassing. Bezorgde omwonenden zijn van mening dat nieuwe wetenschappelijke inzichten in de gezondheidsrisico's van de grootschalige bio-industrie voor de volksgezondheid dwingen tot heroverweging van het beleid met betrekking tot de intensieve veehouderij.

Begin 2010 startte in Oost-Brabant en Noord-Limburg een anderhalf jaar durend onderzoek naar de uitstoot van fijn stof en bijbehorend besmettingsgevaar uit stallen. Het onderzoek wordt uitgevoerd door het IRAS (Institute for Risk Assessment Sciences, onderdeel van de Universiteit Utrecht) in samenwerking met het NIVEL en het RIVM en loopt van eind 2009 tot medio 2011. In een tussenrapportage (21 januari 2011) zijn de eerste resultaten op basis van de gegevens die zijn verzameld in 2010 weergegeven. In dit rapport is geconcludeerd dat op basis van deze resultaten de suggestie dat in gebieden met intensieve veehouderij meer klachten en aandoeningen in de luchtwegen worden gerapporteerd, niet worden bevestigd aan de hand van de verkregen ziektegegevens van de huisartsenpraktijken. Het onderzoek constateert dat in de buurt van varkens- en kippenbedrijven een verhoogde endotoxine waarde (dode celmateriaal op fijn stof) in de lucht wordt gemeten. De aangetoonde waarden zijn flink hoger in vergelijking met stedelijke gebieden, maar zijn nog steeds laag. Bij de gemeten endotoxineniveaus zijn op basis van de huidige inzichten geen gezondheidseffecten te verwachten. Gedetailleerde analyses van bestaande en nieuwe meetresultaten moeten inzicht geven of er een samenhang bestaat tussen het voorkomen van bepaalde aandoeningen en specifieke

blootstellingen. Er ligt dus nog geen eindoordeel en er is dus nog sprake van een belangrijke leemte in kennis over die samenhang.

Naast gezondheidsrisico's zijn er volgens bezwaarmakers tal van andere negatieve gevolgen van grote intensieve veehouderijen in het LOG en in mindere mate op verspreid liggende locatie in het verwevingsgebied, zoals:

- verstenen en vernietigen de overgebleven open landschappen;
- komst van industriële complexen;
- aantasting van de natuur;
- aantasten leefomgeving en leefkwaliteit van de omwonenden;
- bedreigen de gezondheid en het welzijn van niet alleen de mens maar ook dier;
- verkeersveiligheid neemt af;
- overlast door geurhinder;
- geluidsoverlast.

6.2

OVERWEGINGEN BIJ HET GEMEENTELIJK RUIMTELIJK BELEID

Het toenmalige college van Burgemeester en Wethouders heeft in haar vergadering van 26 januari 2010 een beleidskeuze gemaakt die mede is gebaseerd op de aanbevelingen zoals die hiervoor zijn genoemd.

De belangrijkste bouwstenen voor deze beleidskeuze uit januari 2010 zijn:

- de doelstellingen zoals geformuleerd in het reconstructieplan;
- ruimte voor een duurzame ontwikkeling van bestaande volwaardige intensieve veehouderijen in Bernheze;
- regie van de gemeente bij grote schaa sprongen en omschakeling, door deze te koppelen aan de eis dat dit gepaard gaat met het oplossen van een knelpunt;
- een maximum aan het aantal omschakelingen, gekoppeld aan de ingeschatte behoefte (Bernheze / Maas en Meierij): in totaal maximaal 15;
- conform eerder ingezet beleid, gedane investeringen en samenwerking met de provincie, inzetten op de LOG's als voorkeurslocatie voor grote schaa sprongen en omschakelingen;
- bij grotere ontwikkelingen in zowel de verwevingsgebieden als de LOG's ruimte voor eigen afwegingsruimte gemeente, waarbij aspecten als stapeling van waarden, woon- en leefmilieu, verkeer, landschap, gezondheidsrisico's en gewenste ruimtelijke ontwikkelingen worden betrokken.

Deze beleidskeuze is verwerkt in het (concept)ontwerp bestemmingsplan buitengebied van februari 2010.

Op 29 maart 2010 hebben de politieke partijen Progressief Bernheze, SP, Bernheze Solidair en de OPG een coalitieakkoord opgenomen. In dit coalitieakkoord is ook een passage opgesteld over het bestemmingsplan buitengebied, waarmee een beleidsmatige heroverweging wordt aangekondigd met betrekking tot de intensieve veehouderij. De beleidsmatige heroverweging maakte, in combinatie met de wijziging van de provinciale beleidskaders (Verordening Ruimte), een aanpassing van het concept ontwerp bestemmingsplan buitengebied nodig.

In het ontwerp bestemmingsplan buitengebied (medio 2011) is al geanticipeerd op de herbegrenzing van de landbouwontwikkelingsgebieden door de provincie. Het (nieuwe)

college heeft eind 2010 de LOG's nader begreemd, waarin naast de provinciale criteria een minimum afstand van 1000 meter tot de woongebieden als criterium is gehanteerd. Die nadere begrenzing is opgenomen in de verbeelding (plankaart van het bestemmingsplan).

Deze nadere begrenzing van de landbouwontwikkelingsgebieden en het voorgenomen gemeentelijk beleid zijn beschreven in de notitie "ontwerp bestemmingsplan buitengebied Bernheze, aanpassingen voor de ter inzage legging" van 9 december 2010. Deze notitie is door het college voorgelegd aan de raad (december 2010 en maart 2011) en is de basis voor de ontwikkelingsmogelijkheden voor intensieve veehouderijen zoals die in het ontwerp bestemmingsplan buitengebied zijn opgenomen.

Een de volgende paragraaf zijn een aantal passages uit deze notitie opgenomen. Deze zijn ook opgenomen in de toelichting van het ontwerp bestemmingsplan buitengebied.

6.3

BELEIDSKEUZE

Op basis van de actuele provinciale beleidskaders, de resultaten van de planMER en het coalitieakkoord/ concept bestuursprogramma is in de genoemde notitie uit december 2010 onderstaand voorstel voor gemeentelijk beleid geformuleerd.

Extensiveringsgebieden

Het betreft de gebieden zoals aangeduid in het reconstructieplan (rond kernen en natuurgebieden) en de bestaande kernen (niet reconstructiegebieden).

Geen uitbreiding bebouwing voor de intensieve veehouderij. Conform Verordening ruimte fase 1, geen beleidsvrijheid gemeente.

Verwevingsgebieden

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds beperkte uitbreidingen van bestaande intensieve veehouderijen (tot 25% vergroting van het bouwblok, tot maximaal 1,5 hectare) en anderzijds grotere uitbreidingen van bestaande intensieve veehouderijen en omschakelingen naar intensieve veehouderijen.

Beperkte uitbreiding

Ja, mits duurzaam. Vergroting via een wijzigingsbevoegdheid van B&W, dus geen rechtstreekse bouwtitel. Toets aan duurzaamheid: conform definitie Verordening ruimte, later mogelijk aangevuld met eisen uit een nog op te stellen gemeentelijke beleidsvisie voor duurzame locaties in de verwevingsgebieden

Maximaal 25% en maximaal 1,5 hectare na vergroting. Alleen bij uitzondering groter dan 1,5 ha, conform Verordening ruimte: eenmalig voor 1-1-2013, ten behoeve van voldoen aan huisvestingseisen, geen uitbreiding aantal dieren. Landschappelijke inpassing conform verordening en handreiking beeldkwaliteit. De aanvraag dient vergezeld te gaan van een beplantingsplan.

In de WOG's/NOG's/ROG's: vergroting bouwblokken: nee, tenzij het een duurzame locatie betreft. Het voornemen is het begrip duurzame locatie later uit te werken in een gebiedsvisie voor de verwevingsgebieden.

Grotere uitbreidingen (> 25% vergroting bouwblok) en omschakelingen in verwevingsgebieden

Nee, tenzij onderdeel van afwaartse beweging en duurzame locatie (uit te werken in de gebiedsvisie). Via een zelfstandige procedure. Toets aan duurzaamheid: conform definitie Verordening ruimte, aangevuld met de eisen zoals opgenomen in ontwerp bestemmingsplan en de nadere concretisering/aanvulling daarop in de nog op te stellen gebiedsvisie voor de verwevingsgebieden.

Mogelijk stelt de raad een kaart vast waarin een aantal gebieden zijn uitgesloten. Overwogen moet worden om geen aparte aanduiding op een kaart vast te stellen, maar conform het provinciaal beleid en het concept ontwerp bestemmingsplan randvoorwaarden te stellen. De situaties verschillen per bedrijf/locatie zeer. In plaats van een kaart kunnen aanvullend voorwaarden worden gesteld met betrekking tot milieukwaliteit (vooral geur en fijn stof) en gezondheid (geen negatief advies GGD).

Maximaal omvang bouwblok 1,5 hectare, behoudend eerder genoemde uitzondering: eenmalig voor 1-1-2013, ten behoeve van voldoen aan huisvestingseisen, geen uitbreiding aantal dieren.

Geen vooraf vastgesteld voor het aantal omschakelingen in verwevingsgebieden. Alleen indien de omschakeling past binnen de nog op te stellen gebiedsvisie voor de verwevingsgebieden, onderdeel is van een afwaartse beweging en er sprake is van een oplossing van een knelpunt zoals beschreven in reconstructieplan en er wordt voldaan aan de overige aanvullende eisen voor omschakelingen zoals genoemd in het concept ontwerp bestemmingsplan (evenredige benutting milieuruimte, minimaliseren emissies, goede ontsluiting en dergelijke) en de nadere concretisering/aanvulling daarop in de gebiedsvisie voor de verwevingsgebieden. Geen negatief advies GGD. Minimaal 1.000 meter van de woongebieden binnen de kernen (zie bijlage 3 en bijlage 6). Voor elke omschakeling wordt een zelfstandige planologische procedure gevolgd. Maximum bouwblok 1,5 hectare.

Omschakeling naar intensieve veehouderij

De behoefte aan locaties voor omschakeling (ten behoeve van verplaatsing van bedrijven) is in het planMER voor het bestemmingsplan buitengebied voor Bernheze ingeschat op maximaal 15. Dat is inclusief een beperkte opgave in regionaal (Maas en Meierij) verband. Het potentieel aanbod aan locaties is groter, maar dat is ook noodzakelijk. Omdat omschakeling op basis van de huidige regels niet is gekoppeld aan het oplossen van knelpunten, ligt hier wel een risico op ongewenste schaalvergroting. Daarom is het beleidsvoorstel de planologische medewerking voor omschakeling naar intensieve veehouderij gekoppeld aan een afwaartse beweging en daarmee aan het oplossen van knelpunten elders. Omschakeling zal via een aparte planologische procedure moeten verlopen.

Landbouwontwikkelingsgebieden

Het voorstel is om het onderscheid tussen LOG's en verwevingsgebieden niet volledig te laten verdwijnen. In de LOG's liggen locaties met de beste ontwikkelingsmogelijkheden en het stimuleren een ontwikkeling op de beste mogelijke plekken is een cruciaal element uit de ruimtelijke sturing van de ontwikkeling van de intensieve veehouderij.

Dit kan door de mogelijkheid open te houden voor een bouwblokvergroting boven 1,5 hectare in de meest geschikte delen van de LOG's. Een 1.000 meter zone rondom de kernen

en de provinciale criteria (wel of geen ontheffing mogelijk) biedt een goede basis voor deze nadere onderverdeling.

Ook kan omschakeling naar intensieve veehouderij, als onderdeel van de gewenste afwaartse beweging, gewenst zijn. Hier kan net als voor een uitbreiding boven 1,5 hectare een aparte procedure worden gevolgd. Ook hierbij kunnen delen van de LOG's op voorhand uitgesloten. Ook voor omschakelingen binnen de nader begrensde delen van de LOG's zal een aparte procedure worden doorlopen.

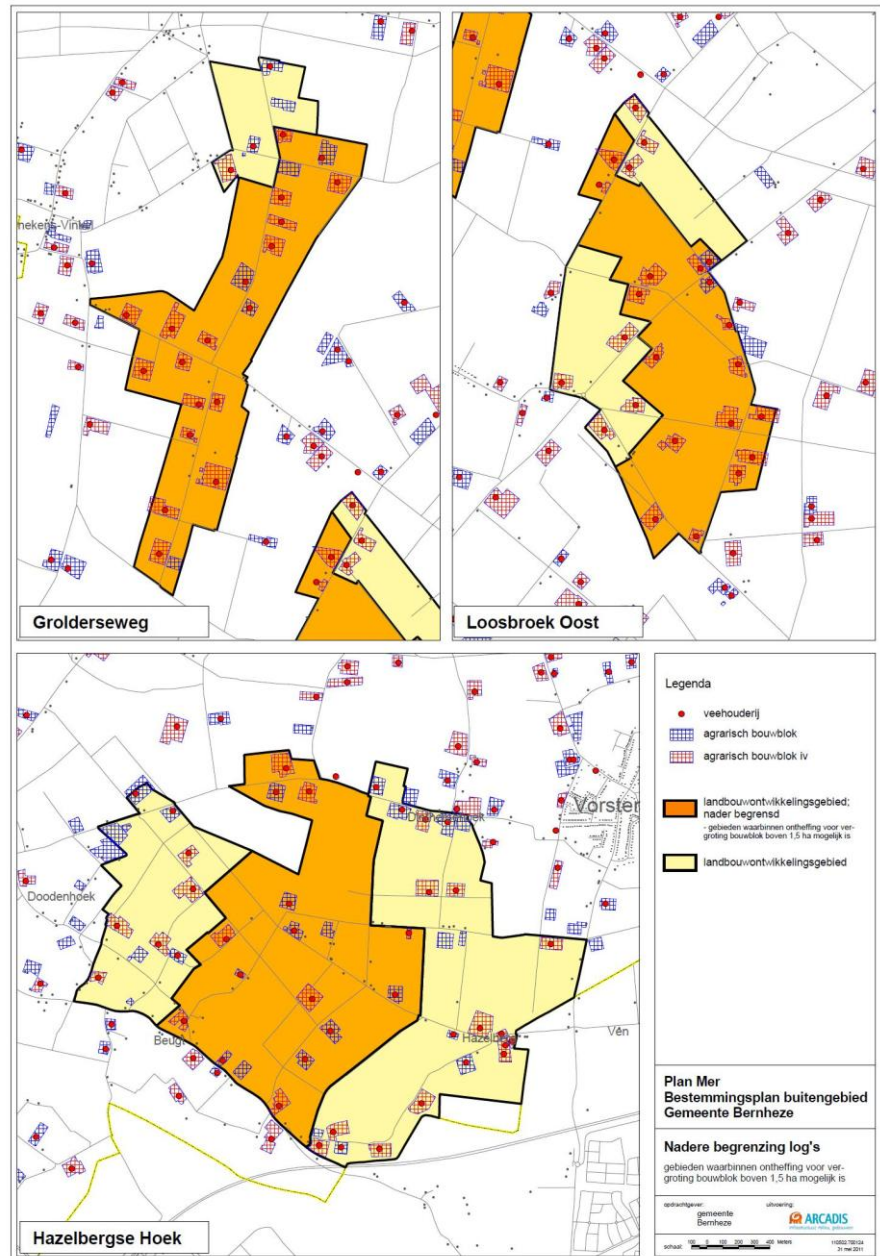
Naast een nadere ruimtelijke begrenzing van de LOG's zijn ook andere criteria van belang voor de beoordeling van de duurzaamheid van een locatie. Hierbij kunnen de afwegingcriteria worden gebruikt zoals die beschreven zijn in het concept ontwerp bestemmingsplan, de Verordening ruimte en in de nog op te stellen uitwerking van het begrip duurzame ontwikkellocatie.

Op basis van de criteria van de provincie en de gewenste 1000 meter zone rondom de kernen (woongebieden), zijn de LOG's nader onderverdeeld in twee typen gebieden:

- Een deel waar op grond van de provinciale criteria een aanvraag om een ontheffing voor een bouwblok boven 1,5 hectare momenteel door de provincie is uitgesloten (provinciale criteria) of gelegen is binnen de 1000 meter zone rondom de kernen. Het voorstel is voor deze delen van de LOG's het beleid voor de verwevingsgebieden van toepassing te verklaren. Het betreft de gele gebieden in onderstaande kaarten.
- De overige delen van de LOG's, dus de gebieden waar op grond van de provinciale criteria en de 1000 meter zone een (provinciale) ontheffing voor een bouwblok boven 1,5 hectare onder strikte voorwaarden mogelijk is (criteria provincie) c.q. ondersteund zou kunnen worden door de gemeente (1000 meter zone als aanvulling op de provinciale criteria). Het betreft de oranje gebieden in onderstaande kaarten.

Figuur 6.1

Nadere begrenzing LOG's

Beleid voor de nadere begrensde LOG's (oranje gebieden)

Uitbreiding bestaande intensieve veehouderijen, tot 1,5 hectare. Ja, mits duurzaam. Vergroting via een wijzigingsbevoegdheid van B&W, dus geen rechtstreekse bouwtitel. Maximaal 1,5 hectare. Landschappelijke inpassing conform verordening en handreiking beeldkwaliteit. De aanvraag dient vergezeld te gaan van een beplantingsplan.

Toets aan duurzaamheid: conform definitie Verordening ruimte, aangevuld met de eisen zoals opgenomen in concept ontwerp bestemmingsplan. Binnenplanse mogelijkheid voor vergroting boven 1,5 hectare: alleen bij uitzondering conform Verordening ruimte: eenmalig voor 1-1-2013, ten behoeve van voldoen aan huisvestingseisen, geen uitbreiding aantal dieren.

Vergrotingen van bestaande intensieve veehouderijen, boven 1,5 hectare tot maximaal 2,5 hectare. Alleen via een aparte procedure. Ontheffing nodig van provincie. Toets locatie duurzaamheid conform definitie Verordening ruimte, aangevuld met de eisen zoals opgenomen in de verordening en concept ontwerp bestemmingsplan. Geen negatief advies GGD.

Geen vooraf vastgesteld voor het aantal omschakelingen in de LOG's. Alleen indien de omschakeling past binnen de nog uit te werken begrip duurzame ontwikkellocatie. Alleen indien de omschakeling onderdeel is van een afwaartse beweging en er sprake is van een oplossing van een knelpunt zoals beschreven in reconstructieplan en er wordt voldaan aan de overige aanvullende eisen voor omschakelingen zoals genoemd in het concept ontwerp bestemmingsplan (evenredige benutting milieuruimte, minimaliseren emissies, goede ontsluiting en dergelijke). Geen negatief advies GGD. Voor elke omschakeling wordt een zelfstandige planologische procedure gevolgd. Maximum bouwblok: 2,5 hectare.

Nadere uitwerking criteria ter beoordeling duurzaamheid locaties

De gemeente is voornemens het begrip duurzame locatie verder uit te werken. Vooruitlopend daarop zijn in een notitie aan de raad (21 maart 2011) de volgende criteria genoemd:

Landbouwonwikkelingsgebieden

- De afstand tot aan de kernen bedraagt minimaal 1000 meter.
- Indien de afstand tot een cluster van burgerwoningen minder dan 250 meter bedraagt, wordt een individueel Gezondheidseffectscreening (GES) op bedrijfsniveau uitgevoerd.

Ten aanzien van de landbouwonwikkelingsgebieden, de zogenaamde "duurzame ontwikkellocaties", wil het college behalve de afstand van 1000 meter tot aan kernen, geen extra criteria opnemen. Enkel ten aanzien van het cluster woningen in het LOG Hazelbergse Broek, is er een verplichting om een GES op bedrijfsniveau voor op te laten stellen. Op basis van dit GES dient er een positief advies van de GGD te zijn afgegeven.

Verwevingsgebieden

- De afstand tot de kernen bedraagt minimaal 1000 meter.
- De afstand tot een (cluster) van burgerwoningen bedraagt minimaal 250 meter.
- Er is een individueel Gezondheidseffectscreening (GES) uitgevoerd en de GGD heeft een positief advies afgegeven.

Algemeen

- Bouwblokken van veehouderijen met een kleine tak intensieve veehouderij, die als grondgebonden zijn aan te merken, niet voorzien van de aanduiding intensieve veehouderij, zodat het bestaande/toegestane bebouwingsvolume niet benut kan worden voor intensieve veehouderij.
- Binnen gebouwen mag hooguit één bouwlaag gebruikt worden voor het houden van dieren.
- Geen mogelijkheden voor vergroting van de bebouwing ten behoeve van een intensieve geiten- of schapenhouderij.
- Landschappelijke inpassing conform Verordening ruimte en handreiking beeldkwaliteit. De aanvraag dient vergezeld te gaan van een beplantingsplan. Aanleg en beheer daarvan vormt onderdeel van een (model)overeenkomst.
- Aanpassing individuele geurnormen: mogelijk na evaluatie van de geurverordening. Mogelijkheden bekijken om randvoorwaarden te stellen met betrekking tot maximale achtergrondbelasting geur (in verband met recente jurisprudentie). Aanpassing normen via een aanpassing van de Verordening Wet geurhinder en veehouderij.

In de onderstaande tabel is bovenstaand beleidsvoorstel samengevat.

Tabel 6.1

Spelregels integrale
zonering, voorstel bijgesteld
beleid

Beleid te vertalen in ontwerp bestemmingsplan	Extensiverings gebied	Verwevingsgebied	LOG
Is uitbreiding binnen bestaand bouwblok mogelijk? (Afhankelijk van milieuvergunning)	Nee	Ja	Ja
Is uitbreiding van het bouwblok mogelijk?	Nee	Ja, mits duurzaam Max 25%, in WOG/NOG/ROG nee, tenzij noodzakelijk voor continuering bedrijf. Max. 15% Max 1,5 ha, Indien >25%: duurzaam en afwaartse beweging. Via een aparte procedure (college)	Ja, mits duurzaam Buiten de nadere begrensde delen van het Log (=gele gebieden): zie beleid verwevingsgebied Overige delen (= oranje gebieden): tot maximaal 1,5 hectare Boven 1,5 ha tot max. 2,5 ha alleen via aparte procedure (raad en ontheffing provincie)
Is nieuwvestiging mogelijk?	Nee	Nee	Nee
Is omschakeling naar intensieve veehouderij mogelijk (alleen op agrarische bouwblokken)	Nee	Indien duurzaam en afwaartse beweging >1.000 meter van kernen Alleen via een aparte procedure (raad) Max 1,5 hectare	Indien duurzaam en afwaartse beweging >1.000 meter van kernen Alleen via een aparte procedure (raad en boven 1,5 hectare ontheffing provincie) Max 2,5 hectare

BIJLAGE 1

Handleiding duurzame locaties provincie

Bijlage 5 Vestigingsbeleid Integrale zonering

Bijlage 5.1 Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlo- caties voor de intensieve veehouderij (2003)

Hierna volgt integraal de tekst uit de “Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij” zoals vastgesteld door Gedeputeerde Staten d.d. 2 december 2003.

INHOUD

1	Inleiding
2	Opbouw
3	Achtergrond
4	Beleidskader
4.1	Duurzaamheid
4.2	Planologisch kader streekplan
4.3	Revitalisering Landelijk Gebied
5	Beoordelingskader
5.1	Omvang bedrijf
5.2	Beoordeling duurzame locatie en duurzame projectlocatie
5.3	Procedure
6	Beoordelingstabel duurzame locaties
6.1	Randvoorwaarden vanuit de streekplanzonering (GHS en AHS)
6.2	Overige randvoorwaarden
7	Beoordelingstabel duurzame projectlocaties
7.1	Randvoorwaarden vanuit de streekplanzonering (AHS)
7.2	Overige randvoorwaarden
Bijlage	Omvang bedrijven in verband met MER en IPPC

1 Inleiding

Voorliggende handleiding vormt het toetsingskader voor Gedeputeerde Staten voor de beoordeling van duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij. De handleiding geeft een nadere invulling en verduidelijking van het in het Streekplan Noord-Brabant 2002, het Koepelplan “Reconstructie aan zet” (2001) en de uitgangspuntennota “Hand aan de ploeg voor West-Brabant” (2001) geformuleerde provinciaal beleid met betrekking tot duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij. Dit provinciaal beleid is de afgelopen jaren op enkele punten nader ingevuld en aangevuld met nieuwe inzichten (o.a. naar aanleiding van het “akkoord van Cork” in juli 2003). De handleiding is bedoeld als ondersteuning voor de planvorming in het kader van de Revitalisering Landelijk Gebied (RLG), welke plannen worden vastgelegd in Reconstructieplannen en (voor West-Brabant) Gebiedsplannen, voor het ruimtelijk orderingsbeleid van gemeenten en voor het beoordelen door de provincie van initiatieven en plannen in het kader van de ruimtelijke ordening. Over een concept van deze handleiding hebben Gedeputeerde Staten advies gevraagd aan de Provinciale Planologische Commissie (PPC) en de Provinciale Commissie Landelijk Gebied (PCLG).

2 Opbouw

De handleiding is als volgt opgebouwd:

- **Achtergrond:** Hier wordt kort de positie van duurzame (project)locaties aangegeven.
- **Beleidskader:** In het Streekplan is aangegeven in welke gebieden onder voorwaarden duurzame (project)locaties mogelijk zijn en welke ontwikkelingen mogelijk zijn op een duurzame (project)locatie. Daarnaast bieden ook de in het kader van RLG op te stellen Reconstructieplannen en Gebiedsplannen een ruimtelijk kader.
- **Beoordelingskader:** In algemene zin wordt aangegeven op welke wijze tot een beoordeling van duurzame (project)locaties moet worden gekomen en welke procedure hiervoor geldt.
- **Beoordelingstabel duurzame locaties:** In de beoordelingstabel wordt op basis van provinciaal en rijksbeleid aangegeven met welke aspecten bij de beoordeling van duurzame locaties rekening dient te worden gehouden en op welke wijze dit dient te gebeuren.
- **Beoordelingstabel duurzame projectlocaties:** In de beoordelingstabel wordt op basis van provinciaal en rijksbeleid aangegeven met welke aspecten bij de beoordeling van duurzame projectlocaties rekening dient te worden gehouden en op welke wijze dit dient te gebeuren.

3 Achtergrond

In het kader van de Revitalisering Landelijk Gebied (RLG) zijn de begrippen duurzame locatie en duurzame projectlocatie voor de intensieve veehouderij ontwikkeld. In het Streekplan hebben deze begrippen een verankering in het ruimtelijk orderingsbeleid van de provincie gekregen en zijn deze als volgt gedefinieerd:

Duurzame locatie intensieve veehouderij

Een bestaand agrarisch bouwblok met een zodanige ligging dat het zowel vanuit milieu-oogpunt (ammoniak, stank en dergelijke) als vanuit ruimtelijk oogpunt (natuur, landschap en dergelijke) verantwoord is om het te laten groeien tot een bouwblok van maximaal 2,5 hectaren voor een intensieve veehouderij.

Een locatie kan ook bij een kleiner oppervlak dan 2,5 ha als duurzaam worden aangemerkt. Daarnaast zijn er bestaande situaties waarbij het vigerende bouwblok groter is dan 2,5 ha; ook in deze gevallen kan er sprake zijn van duurzame locaties.

Duurzame projectlocatie intensieve veehouderij

Een locatie met een zodanige ligging dat het zowel vanuit milieu- oogpunt als vanuit ruimtelijk oogpunt verantwoord is om daar enkele bouwblokken voor intensieve veehouderijen te projecteren. Op een duurzame projectlocatie intensieve veehouderij is dus nieuwvestiging mogelijk. De omvang van een duurzame projectlocatie ligt in de orde van grootte van 10 hectaren.

Duurzame projectlocaties zijn alleen mogelijk in landbouwontwikkelingsgebieden, omdat alleen in deze gebieden nieuwvestiging van intensieve veehouderijen is toegestaan.

De beoordeling of locaties of projectlocaties duurzaam zijn, dient door gemeenten in het kader van het bestemmingsplan of een zelfstandige projectprocedure (artikel 19 WRO) te worden gemaakt. Het streekplan geeft aan binnen welke gebiedscategorieën van het streekplan duurzame (project)locaties aan de orde kunnen zijn. De Reconstructie- en Gebiedsplannen hebben de mogelijkheid om dit streekplankader nader in te vullen. Deze in het kader van RLG op te stellen plannen moeten aangeven in welke gebieden de intensieve veehouderij zal moeten afbouwen (de extensiveringsgebieden) en in welke gebieden cq op welke locaties onder voorwaarden ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij aanwezig zijn (de verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden).

Zowel voor gemeenten als voor reconstructie- en gebiedscommissies is het dus van belang om duidelijkheid te hebben over in welke gebieden en onder welke voorwaarden duurzame locaties en duurzame projectlocaties kunnen voorkomen. Ook voor de provincie, in haar rol als planbegeleider/-toetsers is het van belang om op eenduidige wijze te kunnen adviseren en oordelen over initiatieven ten aanzien van duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij.

Indien men wil afwijken van de gehanteerde definities van duurzame (project)locaties zal een streekplanafwijkingprocedure moeten worden gevolgd. Dit vereist uiteraard een zorgvuldige onderbouwing en een goed vooroverleg. Reconstructieplannen bieden een wettelijk kader hier rechtstreeks in te voorzien.

4 Beleidskader

4.1 Duurzaamheid

Een duurzame ontwikkeling is gericht op het bereiken van een meerwaarde ten aanzien van economie, ecologie en maatschappij. In het streekplan zijn deze belangen integraal afgewogen. Ten aanzien van een duurzame ontwikkeling van de intensieve veehouderij spelen een drietal duurzaamheidsaspecten:

1. Duurzaamheidscriteria locatie
2. Duurzaamheidscriteria productiewijze
3. Duurzaamheidscriteria op gebiedsniveau

Duurzaamheidscriteria locatie

Het RO-, water-, natuur-, landschaps- en milieubeleid geven kaders voor waar en onder welke voorwaarden ontwikkeling van intensieve veehouderij mogelijk is. Dit op basis van de afweging tussen het beschermen van kwetsbare waarden en functies en het geven van voldoende ontwikkelingsmogelijkheden (zoals de grootte van het bouwblok) voor de intensieve veehouderij.

Binnen RLG worden deze kaders middels de integrale zonering nader uitgewerkt. In de paragrafen 6 en 7 worden vanuit verschillende beleidscategorieën randvoorwaarden geformuleerd voor de duurzame ontwikkeling van locaties.

Duurzaamheidscriteria productiewijze

Via wet- en regelgeving (mestbeleid, welzijnseisen, e.d.) en maatschappelijke wensen (biologische productiewijze, voedselveiligheid) worden eisen gesteld aan de productiewijze. De markt en het (EU-)beleid bepalen in belangrijke mate het economisch perspectief. Op deze aspecten wordt in deze handleiding niet verder ingegaan¹.

Duurzaamheidscriteria op (regionaal) gebiedsniveau

Er zal een balans moeten zijn tussen gebieden waar gestreefd wordt naar uitplaatsing van intensieve veehouderij en gebieden waar ruimte is voor ontwikkeling van bedrijven die elders geen ontwikkelingsmogelijkheden meer hebben. Ten aanzien van deze balans is in het kader van RLG vastgesteld dat groei in de landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden gekoppeld is aan een meer dan evenredige krimp in de extensiveringsgebieden en dat er geen uitplaatsing zonder inplaatsing zal plaatsvinden. In de toelichtende tekst van het streekplan is aangegeven dat nieuwvestiging van intensieve veehouderij aan de orde kan zijn als er onvoldoende geschikte (bestaande) bouwblokken vrijkomen voor de opvang van intensieve veehouderijen die moeten worden verplaatst uit kwetsbare gebieden of vanwege stedelijke uitbreidingen.

¹ Aan deze duurzaamheidscriteria wordt verder inhoud gegeven in het project “Op weg naar een duurzame intensieve veehouderij in Brabant”, dat als doel heeft om met behulp van een “Menukaart duurzame intensieve veehouderij” het provinciaal bestuur concrete en praktisch uitvoerbare voorstellen voor te leggen, op basis waarvan de transitie naar een duurzame veehouderij, tesamen met de maatschappelijke partners, ter hand kan worden genomen.

4.2 Planologisch kader streekplan

In het streekplan wordt voor het landelijk gebied een indeling gemaakt in de Groene en de Agrarische Hoofdstructuur (GHS en AHS). De GHS en AHS zijn beide onderverdeeld in twee hoofdzones, namelijk GHS-natuur, GHS-landbouw, AHS-landschap en AHS-landbouw. Deze indeling is nader onderverdeeld in subzones. De mogelijkheden voor duurzame (project)locaties verschillen per subzone.

In de onderstaande tabel is aangegeven in welke subzones onder voorwaarden mogelijkheden voor duurzame (project)locaties aanwezig zijn.

Hoofdzone	Subzone	Onder voorwaarden mogelijkheden voor:	
		Duurzame locaties	Duurzame projectlocaties
GHS-Natuur	Natuurparels	Nee	Nee
	Overig bos- en natuurgebied	Nee	Nee
	Ecologische verbindingzones	Nee	Nee
GHS-Landbouw	Leefgebied kwetsbare soorten: weidevogels	Ja	Nee
	Leefgebied kwetsbare soorten: overig	Nee	Nee
	Leefgebied struweelvogels	Ja	Nee
	Natuurontwikkelingsgebied	Nee	Nee
AHS -Landschap	Leefgebied dassen: gelegen in RNLE	Ja	Nee
	Leefgebied dassen: niet gelegen in RNLE	Ja	Ja
	Waterpotentiegebied	Ja	Nee
	RNLE-Landschapsdeel	Ja	Nee
AHS-Landbouw	Zoekgebied veeverdichtingsgebieden	Ja	Ja
	Vestigingsgebied glastuinbouw	Ja	Ja
	Mogelijk doorgroeigebied glastuinbouw	Ja	Ja
	Glasboomteeltgebied	Ja	Ja
	AHS-overig	Ja	Ja

Het streekplanbeleid is gericht op zuinig ruimtegebruik. Centraal staat het agrarisch hergebruik van vrijkomende (agrarische) bouwblokken boven het toestaan van nieuwe bouwblokken.

In Noord-Brabant hebben veel intensieve veehouderijbedrijven meerdere locaties. Het samenvoegen van locaties op een duurzame locatie is een optie die past binnen zuinig ruimtegebruik. Nieuwe bouwblokken op duurzame projectlocaties zijn dus alleen mogelijk als er geen reële mogelijkheden aanwezig zijn om gebruik te maken van vrijkomende bouwblokken of locaties waar het bedrijf kan samenvoegen.

Het streekplan maakt ten aanzien van de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw onderscheid in: nieuwvestiging, omschakeling en uitbreiding van het bouwblok. Daarnaast zijn er nog de begrippen: hervestiging en samenvoegen locaties.

Hieronder zijn deze begrippen omschreven.

- *Nieuwvestiging*
De projectie van een agrarisch bouwblok op een locatie die volgens het ter plaatse geldende bestemmingsplan niet is voorzien van een bouwblok.²
- *Omschakeling*
Het omzetten van een bouwblok van de ene agrarische bedrijfsvorm in een andere agrarische bedrijfsvorm of het omzetten van een niet-agrarisch bouwblok in een agrarisch bouwblok.³ Omschakeling wordt dus niet beschouwd als nieuwvestiging. Omschakeling van een niet-agrarisch bouwblok naar een agrarisch bouwblok voor de intensieve veehouderij is conform het streekplan overigens alleen mogelijk in de AHS-Landbouw; in de GHS en in de AHS-Landschap moet een duurzame locatie altijd een bestaand agrarisch bouwblok betreffen.
- *Uitbreiding bouwblok*
Het vergroten van een bestaand (vigerend) agrarisch bouwblok ten behoeve van de continuering van de huidige agrarische bedrijfsvorm.
- *Hervestiging*
Het overnemen van een (vigerend) agrarisch bouwblok door een agrariër die elders een (vigerend) agrarisch bouwblok verlaat. Hervestiging komt dus neer op het verplaatsen van een activiteit van het ene agrarische bouwblok naar het andere agrarische bouwblok. Planologisch verandert op de locatie waar de activiteit naartoe wordt verplaatst niets, tenzij sprake is van een andere agrarische bedrijfsvorm. In dat geval is er sprake van hervestiging in combinatie met omschakeling. Ook vanuit milieu-oogpunt behoeft er niets te veranderen (de milieuvergunning is gekoppeld aan de locatie), tenzij sprake is van een verandering in aard of aantal van de te houden dieren.
- *Samenvoegen locaties*
Het samenvoegen van één of meerdere locaties op een reeds bestaande locatie. Dit zal vrijwel altijd leiden tot uitbreiding van het bouwblok.
Het streekplanbeleid ten aanzien van duurzame locaties voor de intensieve veehouderij is:
 - geen nieuwvestiging; een duurzame locatie betreft per definitie een bestaande locatie;
 - hervestiging kan;
 - omschakeling kan (omschakeling van een niet-agrarisch bouwblok is alleen mogelijk in de AHS-Landbouw);
 - uitbreiding bouwblok kan tot maximaal 2,5 hectare.

² Volgens de streekplandefinitie is er alleen sprake van nieuwvestiging als de nieuwvestigingslocatie niet is voorzien van een agrarisch bouwblok en is er dus ook sprake van nieuwvestiging als er op de nieuwvestigingslocatie al wel een niet-agrarisch bouwblok aanwezig is. Conform de streekplantekst valt echter de omzetting van een niet-agrarisch bouwblok in een agrarisch bouwblok onder "omschakeling" en niet onder "nieuwvestiging". Voor deze laatste interpretatie wordt gekozen en de tegenstrijdigheid tussen streekplandefinitie en streekplantekst zal middels een (correctieve) herziening van het streekplan worden opgeheven.

³ Volgens de streekplandefinitie is er alleen sprake van omschakeling bij het overstappen van de ene agrarische bedrijfsvorm in een andere agrarische bedrijfsvorm. Conform de streekplantekst wordt echter ook de omzetting van een niet-agrarisch bouwblok in een agrarisch bouwblok als "omschakeling" beschouwd. Voor deze laatste, bredere, interpretatie wordt gekozen en de tegenstrijdigheid tussen streekplandefinitie en streekplantekst zal middels een (correctieve) herziening van het streekplan worden opgeheven.

Het streekplanbeleid ten aanzien van duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij is:

- nieuwvestiging kan;
- hervestiging kan;
- omschakeling kan (omschakeling van een niet-agrarisch bouwblok is alleen mogelijk in de AHS-landbouw);
- uitbreiding bouwblok kan : er is geen maximale maatvoering opgenomen; de totale omvang van een projectlocatie bedraagt ca. 10 ha.

Mestbewerking

Conform het streekplan is in bijzondere gevallen vestiging van een mestbewerkingsinstallatie mogelijk op een duurzame (project)locatie voor de intensieve veehouderij. Het “bijzondere” betekent dat deze locaties pas als stap 3 aan de orde kunnen komen als het zogenoemde “stapenplan mestlocaties” conform het streekplan (pag 127) is doorlopen. Dat wil zeggen dat eerst locaties moeten worden gezocht die voldoen aan stap 1: bedrijventerrein, veeverdichtingsgebied, vestigingsgebied glastuinbouw, terreinen voor rioolwaterzuiveringsinstallaties of stortplaatsen. Als dit aantoonbaar niet tot resultaten leidt, komen locaties aan bod die voldoen aan stap 2: bouwblokken gelegen in een landbouwontwikkelingsgebied. Als ook dit niet tot resultaten leidt komen locaties aan bod die voldoen aan stap 3. In de praktijk betekent dit dat in stap 3 alleen nog duurzame locaties aan de orde zijn, omdat duurzame projectlocaties altijd gelegen zijn in een landbouwontwikkelingsgebied (stap 2).

De capaciteit van een mestbewerkingsinstallatie op een duurzame locatie of op een duurzame projectlocatie mag niet meer bedragen dan 25.000 ton per jaar.

4.3 Revitalisering Landelijk Gebied

Het reconstructieplan cq het gebiedsplan zal een ruimtelijk kader bieden. In het reconstructieplan cq gebiedsplan zal, middels de integrale zonering, worden aangegeven in welke gebieden duurzame locaties en duurzame projectlocaties mogelijk zijn. Dit zal veelal een nadere afweging en inkadering zijn van de uitgangspunten uit het RO-, milieu-, natuur-, landschaps- en waterbeleid.

In de terminologie van de Revitalisering Landelijk Gebied zullen duurzame locaties voor de intensieve veehouderij uitsluitend te vinden zijn binnen de landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden en niet in de extensiveringsgebieden. In verwevingsgebieden kunnen de bestaande agrarische locaties duurzame locaties zijn, mits de omgevingskwaliteiten in brede zin (natuur, landschap, water, milieu, e.d.) dat toelaten. De insteek in verwevingsgebieden met betrekking tot duurzame locaties betreft al met al een “ja mits”- en tegelijkertijd een maatwerk-benadering. In paragraaf 6 van deze handleiding wordt deze benadering nader gepreciseerd door de randvoorwaarden te benoemen die vanuit de verschillende omgevingsaspecten aan duurzame locaties worden gesteld.

Duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij zullen uitsluitend in landbouwontwikkelingsgebieden te vinden zijn. Gezien de omvang van een duurzame projectlocatie (circa 10 hectaren) en de mogelijkheid hier nieuwe intensieve veehouderijen te vestigen, dient een dergelijke locatie of het gebied waarbinnen een dergelijke locatie ligt als een landbouwontwikkelingsgebied conform de Reconstructiewet te worden betiteld.

5 Beoordelingskader

5.1 Omvang bedrijf

Een bedrijf zal een bepaalde omvang moeten hebben om economisch duurzaam te zijn.

Ontwikkeling naar een bedrijf van de toekomst (bedrijf met een omvang van wat over 10-15 jaar als perspectiefrijke omvang noodzakelijk wordt geacht) dient mogelijk te zijn om te kunnen spreken van een duurzame (project)locatie.

Voor het bepalen of de locatie voldoende duurzaam is voor een dergelijke ontwikkeling is het van belang om te weten wat een dergelijke ontwikkeling betekent ten aanzien van de impact op het milieu (met name stank en ammoniak) en op de ruimte (omgevingskwaliteiten in brede zin).

Ontwikkeling naar bedrijf van de toekomst kan als minimumvariant worden gezien waaraan een duurzame (project)locatie zal moeten voldoen. Welke omvang en bijbehorende impact op milieu en ruimte hieraan is verbonden, is sterk afhankelijk van ontwikkelingen in markt en maatschappij, de bedrijfsspecifieke situatie en strategie van de ondernemer. Zo is bijvoorbeeld de noodzakelijke omvang en bijbehorende impact voor een zeugenbedrijf van een andere orde dan die voor een vleesvarkensbedrijf. Het is dan ook niet doenlijk om algemene normen vast te stellen voor de omvang en impact van bedrijven.

Om een beeld te krijgen van de omvang van het bouwblok in relatie tot het aantal gehouden dieren is als voorbeeld een toekomstgericht gesloten varkensbedrijf van 350 zeugen met 2100 vleesvarkens (en bijbehorende biggen) genomen. De omvang van het totale bouwblok (inclusief erfbeplanting, aan- en afvoerwegen, mestopslag, voersilo's, woonhuis e.d.) bedraagt op basis van de huidige praktijk dan ongeveer 1,75 ha. Door efficiënt te bouwen kan dit echter omlaag worden gebracht tot ongeveer 1,25 ha. Op een bouwblok van 2,5 ha kunnen bij een efficiënte indeling zelfs 3 tot 4 keer zoveel dieren (dus 1050 - 1400 zeugen met 6300 - 8400 vleesvarkens) worden gehouden.

Vigerende bouwblokken voor intensieve veehouderijen die nu al groter zijn dan 2,5 hectaren (en ingevuld met bedrijfsbebouwing) kunnen niet verkleind worden, onder andere in verband met planschade-aspecten. In zo'n geval wordt de huidige situatie erkend en vastgelegd/bevoren en kan er dus sprake zijn van een duurzame locatie, bijvoorbeeld in een verwevingsgebied, met een bouwblok groter dan 2,5 ha.

5.2 Beoordeling duurzame locatie en duurzame projectlocatie

Hergebruik boven nieuwvestiging

Centraal uitgangspunt van het streekplan is zuinig ruimtegebruik, waarbij is aangegeven dat het agrarisch hergebruik van bestaande bouwblokken centraal staat boven het toestaan van nieuwe bouwblokken. Dat betekent dat duurzame projectlocaties (met mogelijkheden voor nieuwvestiging!) alleen aan de orde zijn als, uit onafhankelijk onderzoek, blijkt dat er binnen het desbetreffende reconstructiegebied geen alternatieve bestaande locaties beschikbaar zijn. Bij het bepalen van deze mogelijkheden speelt het tijds- of kostenaspect in eerste instantie geen doorslaggevende rol. Uit het (onafhankelijk) onderzoek moet voldoende moeten blijken welke inspanningen zijn verricht bij het zoeken naar vrijgekomen of vrijkomende locaties en moet per onderzochte locatie kunnen worden gemotiveerd waarom een bepaalde locatie wel of niet geschikt is voor de vestiging van het bedrijf.

Wijze van beoordeling

Binnen de aanduiding duurzame (project)locaties is een gradatie in ontwikkelingsmogelijkheden mogelijk. Ook is de benodigde ontwikkelingsruimte sterk afhankelijk van het type bedrijf en de strategie van de ondernemer. Zo zullen niet alle duurzame locaties geschikt zijn voor bouwblokken van 2,5 ha, maar kunnen desondanks nog voldoende ontwikkelingsruimte hebben (zeker als efficiënt wordt gebouwd binnen het bouwblok en allerlei emissiereducerende maatregelen worden getroffen) voor een duurzame economische ontwikkeling voor de komende 10 tot 15 jaar. Kortom, een locatie voor intensieve veehouderij kan in bepaalde gevallen ook bij een kleinere oppervlakte dan 2,5 ha als duurzaam worden aangemerkt. Ook binnen duurzame projectlocaties is een verscheidenheid aan ontwikkelingsmogelijkheden mogelijk en is maatwerk, afgestemd op de specifieke lokale omstandigheden en de strategie van de betrokken ondernemer(s), noodzakelijk.

Deze constatering maakt dat het vooraf concreet bestempelen van bestaande locaties als duurzame locaties, evenals het op voorhand concreet begrenzen en bestempelen van duurzame projectlocaties niet goed mogelijk is. Vanuit het oogpunt van speculatie en eventuele prijsopdriving lijkt het op voorhand aanduiden van locaties ook niet wenselijk.

Het begrip duurzame (project)locatie moet daarom veeleer als een bepaalde manier van toetsen van concrete initiatieven worden gezien. In paragraaf 4.2. is al aangegeven in welke (sub)zones van het streekplan geen respectievelijk (onder voorwaarden) wel mogelijkheden bestaan voor duurzame locaties en/of duurzame projectlocaties. Voor zover de streekplanzonering duurzame (project)locaties mogelijk maakt is in hoofdstuk 6 respectievelijk 7 middels een beoordelingstabel voor duurzame locaties respectievelijk duurzame projectlocaties aangegeven met welke randvoorwaarden rekening dient te worden gehouden bij de beoordeling van dergelijke locaties. Deze randvoorwaarden zijn afkomstig uit het rijks- en provinciaal beleid en zijn nader uitgewerkt ten behoeve van het kunnen maken van een beoordeling van duurzame (project)locaties. De beoordeling is alleen gericht op de effecten van(uit) het agrarisch bouwblok.

Voor een beoordeling of sprake is van een duurzame (project)locatie dient in eerste instantie door de initiatiefnemer zelf te worden aangegeven op welke wijze met de thema's in de beoordelingstabel rekening is gehouden. Dit kan worden gezien als een integrale omgevingstoets. Zeker bij duurzame projectlocaties zal gezien de te verwachten omvang van de hier nieuw te vestigen bedrijven waarschijnlijk ook een MER(boordelings)plicht gelden. De gemeente is uiteindelijk verantwoordelijk voor een benodigde herziening van het bestemmingsplan, wijzigingsplan of zelfstandige projectprocedure (Artikel 19-1, WRO).

Voor een aantal thema's geldt dat als een locatie hier negatief op scoort er geen sprake kan zijn van een duurzame (project)locatie. Bijvoorbeeld wanneer sprake is van ligging binnen 250 meter van een voor verzuring zeer kwetsbaar bos- en natuurgebied volgens de definitie in het Streekplan en de PUN (verplicht extensiveringsgebied!). Voor de meeste thema's geldt echter dat ontwikkeling er mogelijk is mits wordt voldaan aan een aantal voorwaarden (gericht op instandhouden en versterken van aanwezige waarden of het compenseren van aangetaste waarden) of dat ontwikkeling niet mogelijk is, tenzij wordt aangetoond dat dit geen nadelige effecten met zich meebrengt.

Indien sprake is van een stapeling van waarden (bijvoorbeeld een gebied in de GHS-landbouw met zeer hoge cultuurhistorische, aardkundige en landschappelijke waarden) zullen de mogelijkheden voor duurzame (project)locaties geringer zijn. Hoe deze afweging uitvalt is maatwerk per gebied en zal moeten blijken uit een degelijke ruimtelijke onderbouwing, waarin aandacht moet worden besteed aan minimaal alle genoemde aspecten uit de beoordelingstabel. Hierbij is het van belang om RO- en milieu-aspecten in onderlinge samenhang en in het licht van de

komende RLG-zonering te bezien. Wanneer op grond van milieu-aspecten, dan wel de komende RLG-zonering, twijfels over de duurzaamheid van een locatie bestaan, kan dit reeds een argument zijn om ook in het kader van de RO de locatie niet als duurzaam te bestempelen.

Het is aan de commissie AAB (Advies Agrarische Bouwaanvragen) om concrete initiatieven te beoordelen ten aanzien van een duurzame economische omvang. Volwaardigheid en voldoende continuïteit zijn hierbij belangrijke toetsingsaspecten. Deze taak heeft de commissie AAB reeds nu.

5.3 Procedure

Deze handleiding is een nadere verduidelijking van het Streekplan. Bij de toepassing hiervan zijn dan ook de gebruikelijke RO-procedures van kracht. Dat betekent dat gemeenten in eerste instantie verantwoordelijk zijn voor het toepassen van de handleiding. De provincie zal bij het beoordelen van gemeentelijke bestemmingsplannen, wijzigingsplannen of artikel 19-aanvragen beoordelen of gemeenten voldoende rekening met deze handleiding hebben gehouden. Gedeputeerde Staten zien geen noodzaak om duurzame locaties in bestemmingsplannen buitengebied concreet aan te wijzen. Zij raden dit zelfs af. Iedere voorgenomen ontwikkeling op een bepaalde locatie zal immers telkens opnieuw moeten worden beoordeeld of zij voldoet aan de in deze handleiding geformuleerde uitgangspunten. Duurzame projectlocaties kunnen eventueel wel concreet worden aangewezen. Hiervoor geldt immers een ander planologisch beleid. Ook hier geldt echter dat iedere nieuwe ontwikkeling telkens opnieuw zal moeten worden beoordeeld.

6 Beoordelingstabel duurzame locaties

In de onderstaande tabel staan alle randvoorwaarden waarmee bij de beoordeling van duurzame locaties minimaal rekening dient te worden gehouden.

6.1 Randvoorwaarden vanuit de streekplanzonering (GHS en AHS)

	Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
GHS-Landbouw	Leefgebied kwetsbare soorten: subcategorie weidevogels	De handhaving van rust, openheid, hoge waterpeilen en stabiliteit in de inrichting en het beheer van het gebied dienen gewaarborgd te zijn (Streekplan).	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de genoemde randvoorwaarden. Indien dit het geval is, is de invloed van uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijbedrijven op weidevogels beperkt. Daarom worden de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande intensieve veehouderijbedrijven zoveel mogelijk gerespecteerd. Bij uitbreiding en omschakeling dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: - De ligging van het bouwblok. De effecten van uitbreiding of omschakeling zijn bij ligging midden in het leefgebied weidevogels veelal groter dan bij de ligging aan de rand van het leefgebied. - De richting van uitbreiding. Uitbreiding dient zo veel mogelijk niet plaats te vinden in de richting van de kern van het leefgebied weidevogels.
GHS- Landbouw	Leefgebied Struweelvogels	De handhaving van een besloten of halfopen landschapsstructuur met een kleinschalige percelering, houtwallen, ruige perceelsranden en slootkanten, overhoekjes, solitaire bomen, dijken en onverharde wegen en paden dient gewaarborgd te zijn (Streekplan)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de genoemde randvoorwaarden. Indien dit het geval is, is de invloed van uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijbedrijven op struweelvogels beperkt. Daarom worden de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande intensieve veehouderijbedrijven zoveel mogelijk gerespecteerd. Bij uitbreiding en omschakeling dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: - Het totaal aan groenstructuren en waardevolle landschapselementen binnen het desbetreffende leefgebied dient gelijk te blijven. Bij aantasting van bestaande groenstructuren of andere waardevolle elementen dient deze aantasting gecompenseerd te worden. Bij compensatie dient het om behoud en versterking van de aanwezige groenstructuren en andere waardevolle elementen te gaan. - Bij uitbreiding dient een ruime verplichte, functioneel groene inpassing van het bouwblok plaats te vinden. De aanleg en het beheer van groenstructuren wordt gestimuleerd (via de stimuleringsregeling SNBL en eventuele aanvullende regelingen). Uitgangspunt bij de versterking van groenstructuren is dat nieuw groen, vrij groen is (er komen dus geen verdere beleidsbeperkingen uit voort).

Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
AHS-Landschap	Leefgebied Dassen	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de genoemde randvoorwaarden. Indien dit het geval is, is de invloed van uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijbedrijven op dassen beperkt. Daarom worden de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande intensieve veehouderijbedrijven zoveel mogelijk gerespecteerd. Bij uitbreiding en omschakeling dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: • De locatie mag geen burcht en geen specifieke fourageergebieden (bijvoorbeeld een boomgaard of een vochtig grasland) nadelig beïnvloeden. • Het totaal aan groenstructuren en waardevolle landschapselementen binnen het desbetreffende leefgebied dient gelijk te blijven. Bij aantasting van bestaande groenstructuren en landschapselementen dient deze aantasting gecompenseerd te worden. Bij compensatie dient het om behoud en versterking van de aanwezige groen- en landschapsstructuren te gaan. • Bij uitbreiding dient een ruime, verplichte, functionele groene inpassing van het bouwblok plaats te vinden. De aanleg en het beheer van groenstructuren wordt gestimuleerd (via de stimuleringsregeling SNBL en eventuele aanvullende regelingen). Uitgangspunt bij de versterking van groenstructuren is dat nieuw groen, vrij groen is (er komen dus geen verdere beleidsbeperkingen uit voort).
Waterpotentiegebied	De geschiktheid voor mogelijke natuurontwikkeling (kweel-natuur) in de verre toekomst moet behouden blijven (Streekplan)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de kwelotentie. In de praktijk zal de invloed van de uitbreiding van intensieve veehouderijbedrijven op de kwelotentie gering zijn. Indien sprake is van een structurele ingreep in de waterhuishouding, welke tot gevolg heeft dat de kwelotentie onomkeerbaar verminderd, is een duurzame locatie niet toegestaan.
RNLE-landschapsdeel	Ontwikkeling van natuur en landschap in de RNLE als geheel dient te worden ondersteund (Streekplan)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de genoemde randvoorwaarden. De ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande agrarische bedrijven worden zoveel mogelijk gerespecteerd. Bij uitbreiding en omschakeling dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: • Het totaal aan groenstructuren en waardevolle landschapselementen binnen de desbetreffende RNLE dient gelijk te blijven. Bij aantasting van bestaande groenstructuren en waardevolle landschapselementen dient deze aantasting gecompenseerd te worden. Bij compensatie dient het om behoud en versterking van de aanwezige groenstructuren en waardevolle landschapselementen te gaan. • Bij uitbreiding dient een ruime verplichte functioneel groene inpassing van het bouwblok plaats te vinden. De aanleg en het beheer van groenstructuren wordt gestimuleerd (via de stimuleringsregeling SNBL en eventuele aanvullende regelingen). Uitgangspunt bij de versterking van groenstructuren is dat nieuw groen, vrij groen is (er komen dus geen verdere beleidsbeperkingen uit voort).

	Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
AHS-landbouw	Zoekgebied veeverdi- ftingsgebieden	Geen specifieke randvoor- waarden voor duurzame locaties	
	Vestigingsgebied glastuin- bouw	Ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwik- keling van deze gebieden voor de glastuinbouw niet te frustreren (Streekplan)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de uitbreiding van of omschakeling naar intensieve veehouderij de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de glastuinbouw niet belemmert. Dat betekent dat niet alleen rekening dient te worden gehouden met bestaande glastuinbouwbedrijven en hun uitbreidingsmogelijkheden, maar ook met toekomstige nieuwvestigingen. Pas als voldoende duidelijk de benodigde ruimte en locaties voor de glastuinbouw binnen het vestigingsgebied in beeld zijn, kan worden bezien in hoeverre en waar er nog mogelijkheden voor duurzame locaties zijn.
	Mogelijk doorgroeigebied glastuinbouw	ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwik- keling van deze gebieden voor de glastuinbouw niet te frustreren	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de uitbreiding van of omschakeling naar intensieve veehouderij de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de in het gebied aanwezige glastuinbouw niet belemmert. Dat betekent dat rekening dient te worden gehouden met de hier liggende glastuinbouwbedrijven en hun ontwikkelingsmogelijkheden.
	Glasboomteeltgebied	ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwik- keling van dit gebied voor de glasboomteelt niet te frustreren	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de uitbreiding van of omschakeling naar intensieve veehouderij de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de glasboomteelt niet belemmert. Dat betekent dat rekening dient te worden gehouden met de hier liggende glasboomteeltbedrijven en hun ontwikkelingsmogelijkheden.
	AHSoverig	Geen specifieke randvoor- waarden voor duurzame locaties	

6.2 Overige randvoorwaarden

Naast de specifieke randvoorwaarden per subzone uit het streekplan kunnen er randvoorwaarden van natuurlijke, landschappelijke, cultuurhistorische water- en bodemhygiënische aard aanwezig zijn. Hieronder staan de thema's genoemd waarmee en op welke wijze rekening dient te worden gehouden bij de beoordeling of een locatie al dan niet duurzaam is.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Stankgevoelige objecten	In kernrandzones zijn duurzame locaties niet mogelijk (streekplan)	Het streekplan definieert een kernrandzone als volgt: Een gedeelte van het buitengebied dat grenst aan de bebouwde kom, met daarin relatief veel bebouwing op korte afstand van elkaar. In de praktijk wordt in de provinciale plantoetsing voornamelijk een zone van 250 meter rondom de kern als kernrandzone beschouwd. Afgesproken is dat in de reconstructie- en gebiedsplanen uiteindelijk wordt aangegeven waar rond de bebouwde kommen vanuit stank-oogpunt extensiveringsgebieden zijn gelegen, alwaar geen duurzame locaties mogelijk zijn.
	De ontwikkeling moet passen binnen de wet- en regelgeving voor stank (stankwet en -regelgeving)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits er voldoende afstand tot stankgevoelige objecten wordt aangehouden. De vigerende wet- en regelgeving ten aanzien van stank is hierbij het kader voor de minimaal noodzakelijke afstanden. Momenteel is de regelgeving op basis van de brochure "Veehouderij en Hinderverwet 1985" en de Richtlijn "Veehouderij en stankhinder 1996" met inbegrip van de daarover gevormde jurisprudentie bepalend. Zodra voor de gebieden die vallen onder het regime van de Reconstructiewet het Reconstructieplan is vastgesteld, zal voor de daarin aangewezen verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden de "Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden" van kracht worden. Verschil met de huidige regelgeving is, dat cumulatie (totale effect van meerdere bedrijven op het stankgevoelige object) van geurhinder niet wordt meegenomen in de vergunningverlening voor die bedrijven die zijn gelegen in landbouwontwikkelings- of verwevingsgebied. De wet- en regelgeving geeft aan welk aantal dieren maximaal gehouden mag worden afhankelijk van de afstand tot verschillende categorieën stankgevoelige objecten. Zonder rekening te houden met cumulatie moet op basis van de wet- en regelgeving (zowel huidige als toekomstig) worden gedacht aan de volgende te hanteren afstanden tot de verschillende categorieën (indeling in categorieën conform de nieuwe stankwetgeving): • Afstand tot cat. 1 > 400 respectievelijk 600 meter • Afstand tot cat. 2 > 300 respectievelijk 450 meter • Afstand tot cat. 3 > 200 respectievelijk 300 meter • Afstand tot cat. 4 > 150 respectievelijk 200 meter • Afstand tot cat. 5 > 50 meter Bovengenoemde afstanden zijn indicaties (afgerond op 50 meter) op basis van een bedrijf van 2500 respectievelijk 5000 mestvarkenen-eenheden (mve). De te hanteren afstand is afhankelijk van de omvang van het bedrijf en het type stalsysteem. De afstanden zijn dan ook puur indicatief.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
voor verzuring gevoelige gebieden (ammoniak)	In een zone van 250 meter rondom de zeer kwetsbare bos- en natuurgebieden zijn duurzame locaties niet mogelijk. (Streekplan).	De voor verzuring gevoelige gebieden worden bepaald door de Wet ammoniak en veehouderij (Wav). Hierbinnen maken GS onderscheid in kwetsbare (B-) en zeer kwetsbare (A-)gebieden. Zeer kwetsbare gebieden zijn de voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden, waarvoor GS een natuurdoeltype hebben vastgesteld met een kritische depositiewaarde kleiner dan 1400 mol stikstof per hectare per jaar. In een zone van 250 meter, nader aan te wijzen als extensiveringsgebied, rondom deze zeer kwetsbare gebieden zijn duurzame locaties niet mogelijk. <i>Wet Ammoniak en Veehouderij (Wav)</i> Binnen 250 meter van de kwetsbare bos- en natuurgebieden hebben intensieve veehouderijbedrijven ontwikkelingsmogelijkheden binnen hun bedrijfsemissieplafond, welke voortkomt uit de Wav. Inmiddels is door het kabinet (Balkenende II) een wijziging van de Wav aangekondigd en zal het Rijk een voorstel doen voor de invulling van de vereisten die voortvloeien uit de Vogel-, Habitat- en IPPC-richtlijn. Na vaststelling van een nieuwe Wav en de duidelijkheid over de Europese richtlijnen zullen de reconstructie- en gebiedsplannen aangepast worden aan deze nieuwe wet en zal ook de beoordeling van duurzame locaties voor de intensieve veehouderij vanuit het beoordelingsaspect “verzuring” nog kunnen veranderen. <i>Natuurbeschermingswet- en Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden</i> Er dient te worden getoetst of door omschakeling of uitbreiding van een intensieve veehouderij geen significante gevolgen optreden voor de te beschermen Natuurbeschermingswet- en Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden. Depositie van ammoniak op Natuurbeschermingswetgebieden en Habitatrichtlijngebieden is hierbij het belangrijkste item. Dat betekent dat een aanvullende toetsing, naast de toetsing in het kader van de Wav, noodzakelijk kan zijn. Indien omschakeling of uitbreiding significante gevolgen voor het gebied heeft, en deze gevolgen niet middels passende maatregelen zijn weg te nemen, moet de milieuvergunning worden geweigerd en zijn duurzame locaties dus niet mogelijk. Indien het bedrijf MER-plichtig is, dient in het MER een eventuele toets ten aanzien van de Natuurbeschermingswet- en Habitatrichtlijn te worden opgenomen. Voor Natuurbeschermingswetgebieden zal het ministerie van LNV in gevallen waar dat speelt een Natuurbeschermingswetvergunning moeten afgeven. De provincie brengt hierover advies uit. Voor de beoordeling of sprake is van schadelijke handelingen (in de zin van de Natuurbeschermingswet) wordt door de provincie momenteel gebruikt gemaakt van de systematiek uit de inmiddels vervallen Uitvoeringsregeling Ammoniak en Veehouderij. Voor Habitatrichtlijngebieden gaat het om een rechtstreekse toepassing van deze richtlijn. Dat betekent dat het bevoegd gezag (de gemeente) in het kader van de milieuvergunning een passende beoordeling zal moeten maken. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de cumulatieve gevolgen van het voorgenoemde initiatief. De EU heeft in een handleiding uiteen gezet wat wordt verstaan onder een passende beoordeling en significante gevolgen. Deze handleiding heeft echter geen juridische status. In bijzondere gevallen kan een aanvullende toetsing ook noodzakelijk zijn voor Vogelrichtlijngebieden. Over het algemeen leidt depositie van ammoniak in deze gebieden niet tot significante gevolgen voor het gebied en de daarin aanwezige vogelsoorten. Er dient evenwel in concrete gevallen wel te worden beoordeeld of mogelijke andere gevolgen kunnen optreden. In de nieuwe Natuurbeschermingswet, welke mogelijk in 2003 door de Tweede Kamer zal worden behandeld, zal door het Rijk worden aangegeven op welke wijze deze beoordeling (procedureel) zal moeten plaatsvinden.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
		MER / IPPC Bij grote uitbreidingen of oprichtingen (in geval van omschakeling) dient rekening te worden gehouden met een omgevingstoets vanuit de MER of IPPC. Gemeenten moeten zeker stellen dat de vergunningaanvraag aan de IPPC- en MER-richtlijn voldoet. Als uit de omgevingstoets blijkt dat omschakeling of uitbreiding tot ontoelaatbare nadelige gevolgen voor het milieu leidt en deze gevolgen niet middels passende maatregelen zijn weg te nemen, moet de milieuvergunning worden geweigerd en zijn duurzame locaties dus niet mogelijk. Deze omgevingstoets heeft onder meer betrekking op de aspecten verzu-ring (ammoniak) en stankhinder. In bijlage1 is aangegeven vanaf welke omvang van bedrijven een dergelijke omgevingstoets vanuit de MER of IPPC van toepassing is.
Ecologische verbindingszone's	De breedte en inrichting van de ecologische verbindingszone dient gehandhaafd te worden.	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de uitbreiding van het bouwblok de breedte en inrichting van een bestaande of toekomstig te realiseren ecologische verbindingszone niet aantast; het functioneren van de ecologische verbinding dient voorop te staan. De uitbreiding van het bouwblok dient in principe gepaard te gaan met de inrichting van een aangrenzende ecologische verbindingszone.
Cultuurhistorisch waardevolle gebieden	In de historisch land-schappelijke vlakken met hoge en zeer hoge waarden, zoals weer-gegeven op de Cultuurhistorische Waardenkaart zijn alleen ruimtelijke ingre-pen toelaatbaar die gericht zijn op de voort-zetting of het herstel van de historische functie en die leiden tot behoud of versterking van de cul-tuurhistorische (land-schaps)waarden (Streekplan).	Duurzame locaties zijn in principe niet mogelijk, tenzij wordt aangetoond dat uitbreidingen van bestaande bedrijven de cultuurhistorische waarden (hier-onder worden ook historische groenstructuren en de historische bouwkunst verstaan) niet aantasten. Een beeldkwaliteitsplan moet in deze situaties duidelij-k maken hoe de cultuurhistorische waarden worden behouden en waar mogelijk versterkt. De mogelijkheid om aan de genoemde randvoorwaarde te voldoen verschilt per type gebied. Zo zal bijvoorbeeld in jonge heide-ontginningen eerder aan deze randvoorwaarde kunnen worden voldaan dan in bij-voorbeeld oude cultuurlandschappen.
Openheid	Instandhouding van openheid in de zee- en rivierkleigebieden (Streekplan).	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits rekening wordt gehouden met de volgende randvoorwaarden: • uitbreiding van het bouwblok leidt niet tot verstoring van belangrijke zichtrelaties; • de openheid op provinciale schaal blijft herkenbaar; • er wordt zo veel mogelijk aangesloten bij bestaande bebouwing(sconcentraties).

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Archeologische waarden	In gebieden met een hoge of middelhoge archeologische verwachtingswaarde, zoals deze is weergegeven op de Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW) dienen door middel van vooronderzoek de archeologische waarden in beeld te worden gebracht (streekplan)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits door middel van archeologisch vooronderzoek in beeld wordt gebracht of daadwerkelijk archeologische waarden aanwezig en er voldoende garanties zijn dat eventuele archeologische waarden ter plekke behouden zullen blijven (behoud in situ). Dit betekent dat uitbreiding van bestaande vestigingen alleen kan geschieden wanneer rekening wordt gehouden met de archeologische waarden. Bij uitbreiding van het bouwvlak geldt voor archeologische waarden dat deze geconsolideerd dienen te worden. Het archeologisch waardeval terrein wordt ingericht, ingepast of ingesloten als groenstructuur binnen het plangebied of archeologie-vriendelijk overbouwd.
Aardkundig waardevolle gebieden	Aardkundig waardevolle gebieden zoals beekdalen, kreekgebieden, stuifzand- en landduinen die- nen behouden te blijven (Streekplan, Aardkundige Waardenkaart Noord-Brabant; zie ook het thema "ruimte voor beek- en kreekherstel" in het Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	In aardkundig waardevolle gebieden gelegen in de GHS of in de AHS-landschap zijn duurzame locaties in principe niet mogelijk, tenzij wordt aangetoond dat dit geen fysieke aantasting (van reliëf en bodemopbouw) en visuele aantasting (zichtbaarheid en herkenbaarheid van deze gebieden in het landschap) met zich meebrengt, alsmede geen verstoring van landschappelijke samenhangen (bijv. overgangen van hoog naar laag of overgangen tussen en binnen landschapstypen) veroorzaakt. Hierbij zal altijd een goede hoogwaardige inpassing vereist zijn. In aardkundig waardevolle gebieden gelegen in de AHS-landbouw zijn duurzame locaties mogelijk, mits wordt gezorgd voor een goede hoogwaardige inpassing en de zichtbaarheid van het aanwezige reliëf niet vermindert. Dit is met name het geval in het grate en gevarieerde gebied van de Maasterrassen in Noordoost-Brabant. Onder een hoogwaardige inpassing verstaan we een inpassing waarbij geen schade wordt veroorzaakt aan de fysieke en visuele aspecten van deze gebieden en hun samenhang met het omliggende landschap, maar deze juist worden geaccentueerd. Ook in de gebieden aangrenzend aan de aardkundig waardevolle gebieden dient rekening te worden gehouden met de effecten van duurzame locaties op de zichtbaarheid van en de landschappelijke samenhang met de aanwezige aardkundige waarden.
Grondwater- beschermings- gebieden	De risico's voor de kwaliteit van het grondwater mogen niet toenemen (Streekplan, Provinciale Milieu-Verordening)	Duurzame locaties zijn mogelijk in de 25-jaars(beschermings)zone van kwetsbare en in het gebied tussen de 25- en 100-jaars-zonegrens van de zeer kwetsbare grondwaterwinningen, mits bij de uitbreiding van agrarische bedrijfsgebouwen en voorzieningen er aanvullende beschermende maatregelen (conform de provinciale milieuverordening) worden getroffen om te voorkomen dat de risico's voor de kwaliteit van het grondwater toenemen. Een en ander moet blijken uit een watertoets, waarbij het waterwinbedrijf wordt betrokken. Duurzame locaties zijn alleen mogelijk in de 25-jaarszone rond zeer kwetsbare grondwaterwinningen voor zover er geen sprake is van "oprichten" van vormen van intensieve veehouderij als omschreven in de PMV. Omschakeling van bijvoorbeeld een akkerbouwbedrijf naar een intensieve veehouderij wordt als oprichten in de zin van de PMV beschouwd! Het verdient verder aanbeveling om naast de grondwaterwinningen ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening, zoals in het streekplan aangegeven, ook aan industriële winningen aandacht te besteden.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Regionale waterberging	Geschiktheid van zoekgebied voor regionale waterberging dient niet verloren te gaan (Streekplan, Integraal Hydrologisch streefbeeld)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de capaciteit van waterberging of -afvoer of een efficiënte en duurzame inrichting van een waterbergingsgebied hierdoor niet of nauwelijks wordt beperkt. De zoekgebieden regionale waterberging houden geen beperking in voor de in het buitengebied gebruikelijke bebouwing. De definitieve aanwijzing van de regionale waterbergingsgebieden vindt plaats in één of meer uitwerkingsplannen "regionale waterberging". De aangewezen waterbergingsgebieden worden voorzien van een op de waterberging afgestemd planologisch regime. Toidat deze uitwerkingsplannen zijn vastgesteld zijn duurzame locaties mogelijk, mits de capaciteit van waterberging of -afvoer of een efficiënte en duurzame inrichting van een waterbergingsgebied hierdoor niet of nauwelijks wordt beperkt.
Ruimte voor de rivier	Geschiktheid van zoekgebied voor rivierverruiming dient niet verloren te gaan (Streekplan, Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	Duurzame locaties zijn in principe mogelijk. De zoekgebieden rivierverruiming houden geen beperking in voor de in het buitengebied aanwezige bebouwing. Bestaande rechten worden gerespecteerd. Aan uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijen zal over het algemeen medewerking kunnen worden verleend. Omschakeling naar een intensieve veehouderij is niet wenselijk vanuit de gedachte om in deze zoekgebieden (grootschalige) kapitaalintensieve ontwikkelingen tegen te gaan; nieuwe intensieve veehouderijen zijn dan ook in beginsel niet toegestaan. De overstromingsfrequentie van de uiteindelijk aan te wijzen gebieden is naar verwachting relatief gering, maar de impact hiervan kan behoorlijk groot zijn. Bij definitieve aanwijzing/begrenzing van deze gebieden zal hierover meer duidelijkheid bestaan. Dan zullen ook ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden nader worden vastgelegd. Wanneer een gebied feitelijk geschikt gemaakt wordt voor inzet ten behoeve van rivierverruiming zullen passende maatregelen voor de hierbinnen gelegen bedrijven genomen moeten worden.
Potentieel natte gebieden	Potentieel natte gebieden zijn van nature niet of minder geschikt voor bebouwing (Streekplan)	Duurzame locaties zijn in principe mogelijk. Alleen ten aanzien van nieuwe grootschalige kapitaalintensieve functies gelden restricties. Binnen het Integraal Hydrologisch Streefbeeld (IHS) geldt dit regime met name voor de legenda-eenheden "landbouwgebied beperkt door op de EHS afgestemde waterhuishouding", "extra maatregelen nodig voor het herstellen van de gewenste kwel", "aanpassen waterhuishouding hydrologische isolatie" en "herstel brongebied", binnen welke gebieden maatregelen gericht op het behoud en de versterking van de hydrologische "bufferwerking", zoals het dicht en verondiepen van waterlopen, waterconservering en het verhogen van het (grond)waterpeil, gewenst zijn. Bij de inrichting van een duurzame locatie dient rekening te worden gehouden met deze specifieke waterdoelen en daarvoor benodigde maatregelen.
Varkensvrije zones	Varkensvrije zones dienen varkensvrij te worden gemaakt (Reconstructiewet)	Duurzame locaties voor de varkenshouderij zijn niet mogelijk. Duurzame locaties voor intensieve veehouderijtakken, anders dan varkens, zijn wel mogelijk.
Beperken van directe hinder	Er dient rekening te worden gehouden met andere (agrarische) functies	Vanuit de praktijk zijn gevallen bekend waarbij sprake is van directe hinder vanuit intensieve veehouderijbedrijven op andere (agrarische) functies. Te denken valt hierbij aan stofhinder vanuit met name pluimveebedrijven voor de glastuinbouw (tuinbouwglas vervuult extra) of directe ammoniakschade op boomkwekerijen. Het is wenselijk om bij de beoordeling van duurzame locaties met dit hinderaspect rekening te houden en te bezien of in dergelijke gevallen passende maatregelen kunnen worden genomen.

Naast de hierboven genoemde thema's dient tevens te worden gezien hoe het voorgenomen initiatief past binnen de (komende) reconstructiezonering en andere (toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Reconstructiezonering	Duurzame locatie moet passen binnen doelstellingen reconstructiezonering	Binnen de reconstructie vindt op gebiedsniveau een integrale afweging plaats tussen de diverse belangen in het buitengebied. Er dient dan ook altijd te worden getoetst of de locatie past binnen de (komende) reconstructiezonering; uitgangspunt is dat duurzame locaties gelegen zijn binnen de zones “verwevingsgebied” en “landbouwontwikkelingsgebied” (zie verder par. 4.3. van deze handleiding). Bij eventuele strijdigheden tussen de reconstructiezonering en het Streekplan prevaleert het uiteindelijk vastgestelde Reconstructieplan. Tot die tijd is het Streekplan leidend; eventuele afwijkingen van het streekplanbeleid vereisen dan ook een streekplanafwijkingprocedure.
(Toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen	Rekening houden met de ontwikkeling van andere functies.	Bij de beoordeling van duurzame locaties dient rekening te worden gehouden met de toekomstige geplande en vastgestelde ontwikkeling van andere functies. Denk hierbij aan andere vormen van (intensieve) landbouw, recreatie, stadsuitbreiding en infrastructuur. Ontwikkeling van dergelijke functies kan betekenen dat geen sprake meer kan zijn van een duurzame locatie.

7 Beoordelingstabel duurzame projectlocaties

In de onderstaande tabel staan alle randvoorwaarden waarmee bij de beoordeling van duurzame projectlocaties minimaal rekening dient te worden gehouden.

7.1 Randvoorwaarden vanuit de streekplanzonering (AHS)

	Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
AHS-Landschap	Leefgebied Dassen, niet zijnde RNLE	De handhaving van bestaansvoorwaarden van de das dient gewaarborgd te zijn. Dit betekent dat burchten met rust worden gelaten, de dassen kunnen fourageren en er voldoende landschappelijke structuren als houtwallen, begroeiide slootkanalen, vochtige graslanden en dergelijke aanwezig zijn (Streekplan).	Duurzame projectlocaties zijn in principe mogelijk, mits wordt aangebond dat geen afbreuk wordt gedaan aan de genoemde randvoorwaarden en mits de locatie noodzakelijk is voor de opvang van te verplaatsen intensieve veehouderijen in het kader van het project "Revitalisering Landelijk Gebied". Realisatie van een projectvestiging in een dassenleefgebied kan gezien de omvang en uitstraling een behoorlijk effect hebben op de leefomstandigheden voor de das. Bij eventuele realisatie dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: - De locatie mag geen burcht en geen specifieke fourageergebieden (bijvoorbeeld een boomgaard of vochtig grasland) nadelig beïnvloeden. - Het totaal aan groenstructuren en waardevolle landschapselementen binnen het desbetreffende leefgebied dient gelijk te blijven. Bij aantasting van bestaande groenstructuren en landschapselementen dient deze aantasting gecompenseerd te worden. Bij compensatie dient het om behoud en versterking van de aanwezige groen- en landschapsstructuren te gaan. - Bij nieuwvestiging en uitbreiding dient een ruime, verplichte, functioneel groene inpassing van het bouwblok plaats te vinden. De aanleg en het beheer van groenstructuren wordt gestimuleerd (via de stimuleringsregeling SNBL en eventuele aanvullende regelingen). Uitgangspunt bij de versterking van groenstructuren is dat nieuw groen, vrij groen is (er komen dus geen verdere beleidsbeperkingen uit voort).
AHS-Landbouw	Zoekgebied veeverdihtingsgebieden	Geen specifieke randvoorwaarden voor aanwijzing duurzame projectlocaties	
	Vestigingsgebied glastuinbouw	Ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwikkeling van deze gebieden voor de glastuinbouw niet te frustreren (Streekplan)	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits de aanwijzing van een duurzame projectlocatie de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de glastuinbouw niet belemmert. Dat betekent dat niet alleen rekening dient te worden gehouden met bestaande glastuinbouwbedrijven en hun uitbreidingsmogelijkheden, maar ook met toekomstige nieuwvestigingen. Pas als voldoende duidelijk de benodigde ruimte en locaties voor de glastuinbouw binnen het vestigingsgebied in beeld zijn, kan worden bezien in hoeverre en waar er nog mogelijkheden voor duurzame projectlocaties zijn.

	Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
	Mogelijk doorgroeigebied glastuinbouw	Ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwikkeling van deze gebieden voor de glastuinbouw niet te frustreren	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits de aanwijzing van een duurzame projectlocatie de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de in het gebied aanwezige glastuinbouwbedrijven niet belemmert. Dat betekent dat rekening dient te worden gehouden met de hier liggende glastuinbouwbedrijven en hun ontwikkelingsmogelijkheden.
	Glasboomteeltgebied	Ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwikkeling van dit gebied voor de glasboomteelt niet te frustreren	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits de aanwijzing van een duurzame projectlocatie de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de glasboomteelt niet belemmert. Dat betekent dat rekening dient te worden gehouden met de hier liggende (glas)boomteeltbedrijven en hun ontwikkelingsmogelijkheden.
	AHSoverig	Geen specifieke randvoorwaarden voor aanwijzing duurzame projectlocaties	

7.2 Overige randvoorwaarden

Naast de specifieke randvoorwaarden per gebiedscategorie uit het streekplan kunnen er randvoorwaarden van natuurlijke, landschappelijke, cultuur-historische water- en bodemhuishoudkunde of milieuhygiënische aard aanwezig zijn. Hieronder staan de thema's genoemd waarmee en op welke wijze rekening dient te worden gehouden bij de beoordeling of een projectlocatie al dan niet duurzaam is.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Stank	In kernrandzones zijn duurzame projectlocaties niet mogelijk (Streekplan)	Het streekplan definieert een kernrandzone als volgt: Een gedeelte van het buitengebied dat grenst aan de bebouwde kom, met daarin relatief veel bebouwing op korte afstand van elkaar. In de praktijk wordt in de provinciale plantoetsing voortsnog een zone van 250 meter rondom de kern als kern-randzone beschouwd. Afgesproken is dat in de reconstructie- en gebiedsplannen uiteindelijk wordt aangegeven waar rond de bebouwde kom men vanuit stankoogpunt extensiveringsgebieden zijn gelegen, alwaar geen duurzame projectlocaties mogelijk zijn (duurzame projectlocaties zijn alleen mogelijk in landbouwontwikkelingsgebieden).
	De ontwikkeling moet passen binnen de wet- en regelgeving voor stank (stankwet en -regelgeving)	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits er voldoende afstand tot stankgevoelige objecten wordt aangehouden. De wet- en regelgeving ten aanzien van stank is hierbij het kader voor de minimaal noodzakelijke afstanden. Momenteel is de regelgeving op basis van de brochure "Veehouderij en Hinderwet 1985" en de Richtlijn "Veehouderij en stankhinder 1996" met inbegrip van de daarover gevormde jurisprudentie bepalend. Zodra voor de gebieden die vallen onder het regime van de Reconstructiewet het Reconstructieplan is vastgesteld, zal voor de daarin aangewezen verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden de "Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden" van kracht worden. Verschil met de huidige regelgeving is, dat cumulatie (totale effect van meerdere bedrijven op het stankgevoelige object) van geurhinder niet wordt meegenomen in de vergunningverlening voor die bedrijven die zijn gelegen in landbouwontwikkelings- of verwevingsgebied. De wet- en regelgeving geeft aan welk aantal dieren maximaal gehouden mag worden afhankelijk van de afstand tot verschillende categorieën stankgevoelige objecten. Zonder rekening te houden met cumulatie (totale effect van meerdere bedrijven op het stankgevoelige object) van stank van de op de projectlocatie aanwezige bedrijven (3-5) kan worden uitgegaan van de indicatie-afstanden zoals vermeld onder duurzame locaties (paragraaf 6.2).
Voor verzuring gevoelige gebieden (ammoniak)	In een zone van 250 meter rondom de zeer kwetsbare natuurgebieden zijn duurzame projectlocaties niet mogelijk. (streekplan). De ontwikkeling moet passen binnen de wet- en regelgeving voor ammoniak (Wet ammoniak en veehouderij, MER, IPPC, Natuur-beschermingswet-gebieden, Habitatrichtlijngebieden, Vogelrichtlijngebieden)	De voor verzuring gevoelige gebieden worden bepaald door de Wet ammoniak en veehouderij (Wav). Hierbinnen maken GS onderscheid in kwetsbare (B-) en zeer kwetsbare (A)gebieden. Zeer kwetsbare gebieden zijn de voor verzuring gevoelige natuurgebieden, waarvoor GS een natuurdoeltype hebben vastgesteld met een kritische depositiewaarde kleiner dan 1400 mol stikstof per hectare per jaar. In een zone van 250 meter rondom deze zeer kwetsbare gebieden zijn duurzame projectlocaties niet mogelijk. Wet ammoniak en veehouderij (Wav) Binnen 250 meter van de kwetsbare natuurgebieden hebben intensieve veehouderijbedrijven ontwikkelingsmogelijkheden binnen hun bedrijfsemisstepla-fond, welke voortkomt uit de Wav. Nieuwvestiging en daarmee duurzame projectlocaties zijn niet mogelijk. Inmiddels is door het kabinet (Balkenende II) een wijziging van de Wav aangekondigd en zal het Rijk een voorstel doen voor de invulling van de vereisten die voortvloeien uit de Vogel-, Habitat- en IPPC-richtlijn. Na vaststelling van een nieuwe Wav en de duidelijkheid over de Europese richtlijnen zullen de reconstructie- en gebiedsplannen aangepast worden en zal ook de beoordeling van duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij vanuit het beoordelingsaspect "verzuring" nog kunnen veranderen.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
		<i>Natuurbeschermingswet- en Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden</i> Er dient te worden getoetst of door nieuwvestiging (omschakeling of uitbreiding) van een intensieve veehouderij geen significante gevolgen optreden voor de te beschermen Natuurbeschermingswet- en Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden. Depositie van ammoniak op Natuurbeschermingsgebieden en Habitatrichtlijngebieden is hierbij het belangrijkste item. Dat betekent dat een aanvullende toetsing, naast de toetsing in het kader van de Wav, noodzakelijk kan zijn. Indien nieuwvestiging (omschakeling of uitbreiding) significante gevolgen voor het gebied heeft en deze gevolgen niet middels passende maatregelen zijn weg te nemen, moet de milieuvergunning worden geweigerd en is een duurzame projectlocatie dus niet mogelijk. Indien het bedrijf MER-plichtig is, dient in het MER een eventuele toets ten aanzien van de Natuurbeschermingswet en Habitatrichtlijn te worden opgenomen. Voor Natuurbeschermingsgebieden zal het ministerie van LNV in gevallen waar dat speelt een Natuurbeschermingswetvergunning moeten afgeven. De provincie brengt hierover advies uit. Voor de beoordeling of sprake is van schadelijke handelingen (in de zin van de Natuurbeschermingswet) wordt door de provincie momenteel gebruikt gemaakt van de systematiek uit de inmiddels vervallen Uitvoeringsregeling Ammoniak en Veehouderij. Voor Habitatrichtlijngebieden gaat het om een rechtstreekse toepassing van de richtlijn. Dat betekent dat het bevoegd gezag (de gemeente) in het kader van de milieuvergunning een passende beoordeling zal moeten maken. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de cumulatieve gevolgen van het voorgenoemd initiatief. De EU heeft in een handleiding uiteen gezet wat wordt verstaan onder een passende beoordeling en significante gevolgen. Deze handleiding heeft echter geen juridische status. In bijzondere gevallen kan een aanvullende toetsing ook noodzakelijk zijn voor vogelrichtlijngebieden. Over het algemeen leidt depositie van ammoniak in deze gebieden niet tot significante gevolgen voor het gebied en de daarin aanwezige vogelwaarden. Er dient evenwel in concrete gevallen wel te worden beoordeeld of mogelijk andere gevolgen kunnen optreden. In de nieuwe Natuurbeschermingswet, welke mogelijk in 2003 door de Tweede Kamer zal worden behandeld, zal door het Rijk worden aangegeven op welke wijze deze beoordeling (procedureel) zal moeten plaatsvinden. <i>MER / IPPC</i> Bij grote uitbreidingen of oprichtingen (in geval van nieuwvestiging of omschakeling) dient rekening te worden gehouden met een omgevingsstoets vanuit de MER of IPPC. Bij duurzame projectlocaties zal altijd sprake zijn van zo'n omgevingsstoets. Gemeenten moeten zeker stellen dat de vergunningaanvraag aan de IPPC- en MER-richtlijn voldoet. Als uit de omgevingsstoets blijkt dat nieuwvestiging, omschakeling of uitbreiding tot ontoelaatbare nadelige gevolgen voor het milieu leidt en deze gevolgen niet middels passende maatregelen zijn weg te nemen, moet de milieuvergunning worden geweigerd en zijn duurzame projectlocaties dus niet mogelijk. Deze omgevingsstoets heeft onder meer betrekking op de aspecten verzuring (ammoniak) en stankhinder. In bijlage 1 is aangegeven vanaf welke omvang van bedrijven een dergelijke omgevingsstoets vanuit MER of IPPC van toepassing is.
Ecologische verbingszone's	De breedte en inrichting van de ecologische verbingszone dient gehandhaafd te worden.	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits de nieuwvestiging cq uitbreiding van het bouwvlak de breedte en inrichting van een bestaande of toekomstige te realiseren ecologische verbingszone niet aantast; het functioneren van de ecologische verbingszone dient voorop te staan. Als een duurzame projectlocatie in de onmiddellijke nabijheid ligt van een ecologische verbingszone dient de inrichting van de locatie gepaard te gaan met de inrichting van deze (aangrenzende) ecologische verbingszone.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Landschap	Bij de inrichting van een duurzame projectlocatie dient een ontwikkelingsgerichte landschapsstrategie te worden toegepast.	Een belangrijk uitgangspunt bij het ontwikkelen van een duurzame projectlocatie is dat daarbij gestreefd wordt naar een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het landschap, in combinatie met een goed functionerende sociaal-economische structuur. De ruimtelijke kwaliteit is af te lezen aan een herkenbare identiteit en een hoge informatie- en belevingswaarde van het landschap. Over het algemeen dient een goede architectonische en landschappelijke inpassing van bedrijven gegarandeerd te zijn; een beeldkwaliteitsplan vormt hierbij een uitstekend hulpmiddel. In paragraaf 8.7.2 van het Koepelplan wordt nader aandacht besteed aan het beleid voor de ontwikkeling en het behoud van de kwaliteit en diversiteit van het landschap. In de onderstaande thema's wordt aangegeven hoe met de specifieke aspecten cultuurhistorie, openheid en aardkundige waarden moet worden omgegaan.
Cultuurhistorie	In de historisch-landschappelijke vlakken met hoge en zeer hoge waarden, zoals weer-gegeven op de Cultuurhistorische Waardenkaart, zijn alleen ruimtelijke ingrepen toelaatbaar die gericht zijn op de voortzetting of het herstel van de historische functie en die leiden tot behoud of versterking van de cultuurhistorische (landschaps)waarden (Streekplan).	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet mogelijk, tenzij realisatie van een projectlocatie de cultuurhistorische waarden (hieronder worden ook historische groenstructuren en de historische bouwkunst verstaan) niet aantast. Een beeldkwaliteitsplan moet in deze situaties duidelijk maken hoe de cultuurhistorische waarden worden behouden en waar mogelijk versterkt. Cultuurhistorische waarden behoeven niet altijd een belemmering te zijn, maar kunnen ook als inspiratiebron dienen bij het localiseren en inrichten van duurzame projectlocaties. In een aantal typen gebieden zal gezien de aard van deze gebieden nieuwvestiging uitgesloten zijn. Nieuwvestiging in gebieden met een historisch-landschappelijk hoge of zeer hoge waarde, die getypeerd zijn als oude ontginningen is uitgesloten. Nieuwvestiging in gebieden met een hoge tot zeer hoge waarde, die geassocieerd zijn als jonge heide-ontginningen is in principe niet mogelijk, tenzij wordt aangeleend dat aan de eerder genoemde randvoorwaarden is voldaan. In gebieden die een andere classificatie hebben, zal per gebied moeten worden beoordeeld of nieuwvestiging op voorhand is uitgesloten of dat dit in principe niet mogelijk is, tenzij wordt aangeleend dat aan de eerder genoemde randvoorwaarden is voldaan.
Openheid	Instandhouding van openheid in de zee- en rivierkeigebieden (Streekplan).	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits rekening wordt gehouden met de volgende randvoorwaarden: - Realisatie van de projectlocatie leidt niet tot verstoring van belangrijke zichtrelaties - de openheid op provinciale schaal blijft herkenbaar - Er wordt zo veel mogelijk aangesloten bij bestaande bebouwing(sconcentraties)

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Archeologische waarden	In gebieden met een hoge of middelhoge archeologische verwachtingswaarde (zie Cultuurhistorische Waardenkaart) dienen door middel van vooronderzoek de archeologische waarden in beeld te worden gebracht (Streekplan)	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits door middel van archeologisch vooronderzoek in beeld wordt gebracht of daadwerkelijk archeologische waarden aanwezig en er voldoende garanties zijn dat eventuele archeologische waarden ter plekke behouden zullen blijven (behoud in situ). Dit betekent dat uitbreiding van bestaande vestigingen en nieuwvestiging alleen kan geschieden wanneer rekening wordt gehouden met de archeologische waarden. Bij nieuwvestiging of uitbreiding van het bouwblok geldt voor archeologische waarden dat deze geconsolideerd dienen te worden. Het archeologisch waardevol terrein wordt ingericht, ingepast of ingesloten als groenstructuur binnen het plangebied of archeologievriendelijk overbouwd.
Aardkundig waardevolle gebieden	Aardkundig waardevolle gebieden zoals beekdalen, kreekgebieden, stuifzand- en landduinen dienen behouden te blijven (Streekplan, Aardkundige Waardenkaart Noord-Brabant; zie ook het thema "ruimte voor beek- en kreekherstel" in het Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet mogelijk in aardkundig waardevolle gebieden, tenzij sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en nadat onderzoek heeft aangetoond dat er geen alternatieve locaties voorhanden zijn, of andere oplossingen waardoor aantasting van de hier aanwezige waarden wordt voorkomen. In het geval van een dergelijke onontkoombaarheid moet verzekerd zijn dat de aantasting van de aardkundige waarden en de daarmee samenhangende natuur- en landschapswaarden tot het minimum wordt beperkt en wordt gecompenseerd. Duurzame projectlocaties vallen namelijk onder het nee-tenzij principe uit het Streekplan. In het Streekplan is aangegeven wat moet worden verstaan onder zwaarwegende maatschappelijke belangen, alternatieve locaties of andere oplossingen en compensatie.
Grondwaterbeschermingsgebieden	De risico's voor de kwaliteit van het grondwater mogen niet toenemen (Streekplan, Provinciale Milieu-Verordening)	Duurzame projectlocaties zijn niet mogelijk binnen de beschermingszones van grondwaterwinningen. Nieuwvestiging van agrarische bedrijven is conform het streekplan namelijk uitgesloten in alle beschermingszones van kwetsbare (25-jaars zones) en zeer kwetsbare (100- en 25-jaars zones) grondwaterwinningen. Het verdient aanbeveling om naast de grondwaterwinningen ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening, zoals in het streekplan aangegeven, ook aan industriële winningen aandacht te besteden.
Regionale Waterberging	Geschiktheid van zoekgebied voor regionale waterberging dient niet verloren te gaan (Streekplan, Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet toegestaan, tenzij uit de watertoets blijkt dat de geschiktheid van het zoekgebied voor regionale waterberging niet verloren gaat. De impact van een projectlocatie op bergings- en afvoercapaciteit kan behoorlijk zijn. Duurzame projectlocaties worden volgens het streekplan gezien als grootschalige, kapitaalintensieve functies waarvoor een watertoets verplicht is.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Ruimte voor de rivier	Geschiktheid van zoekgebied voor rivierverruiming dient niet verloren te gaan (Streekplan, Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet toegestaan, tenzij uit de watertoets blijkt dat de geschiktheid van het zoekgebied voor rivierverruiming niet verloren gaat en de investering vanuit het oogpunt van veiligheid en schaderisico's verantwoord is. Duurzame projectlocaties worden volgens het streekplan gezien als grootschalige, kapitaalintensieve functies waarvoor een watertoets verplicht is.
Potentieel natte gebieden	Potentieel natte gebieden zijn van nature niet of minder geschikt voor bebouwing (Streekplan). Binnen het Integraal Hydrologisch Streefbeeld (IHS) geldt dit regime met name voor de legenda-eenheden "landbouwgebied" en "landbouwgebied beperkt door op de EHS afgestemde waterhuishouding", "extra maatregelen nodig voor het herstellen van de gewenste kwel", "aanpassen waterhuishouding hydrologische isolatie" en "herstel brongebied".	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet mogelijk. Dit conform het streekplanbeleid ten aanzien van de ontwikkeling van grootschalige, kapitaalintensieve functies in potentieel natte gebieden, gelegen in de landelijke regio's, zoals aangeduid in het Streekplan. Een uitzondering is mogelijk als alternatieven voor de ontwikkeling van dit soort functies elders in de betreffende landelijke regio ontbreken of de ontwikkeling hiervan duidelijke ruimtelijke voordelen oplevert. Ruimtelijke voordelen zijn bijvoorbeeld het sparen van belangrijke natuurlijke, landschappelijke of cultuurhistorische (landschaps)waarden. Wel moet in dat geval op basis van een watertoets worden aangetoond, dat afdoende rekening wordt gehouden met de redelijkerwijs te verwachten opgaven vanuit het waterbeheer. De schaderisico's en het gebruik van ophoogzand moeten hierbij binnen aanvaardbare grenzen blijven.
Watertoets	Voor duurzame projectlocaties is de watertoets verplicht (Streekplan).	Bij de locatiekeuze, de (her)inrichting en het beheer van nieuwe ruimtelijke functies, waaronder duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij, dienen relevante waterhuishoudkundige aspecten (rekening houden met natte gebieden, waterberging, kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, tegen gaan van verdroging) te worden meegenomen. Het is van belang om de desbetreffende waterbeheerders in een zo vroeg mogelijk stadium bij de planvorming te betrekken, om in gezamenlijk overleg met de initiatiefnemer te bepalen welke waterhuishoudkundig relevante aspecten aan de orde zijn en hoe daarmee moet worden omgegaan. Het advies van de waterbeheerder weegt zwaar mee in de beoordeling van het plan.
Varkensvrije zones	Varkensvrije zones dienen varkensvrij te worden gemaakt (Reconstructiewet).	Duurzame projectlocaties voor de varkenshouderij zijn niet mogelijk. Duurzame projectlocaties voor intensieve veehouderijtakken, anders dan varkens, zijn in principe wel mogelijk.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Meest geschikte gronden voor de grondgebonden landbouw	Agrarisch belang van deze gronden moet worden meegewogen bij aanduiding als duurzame projectlocatie (Streekplan)	GS geven hiervoor geen nadere uitwerking
Beperken van directe hinder	Er dient rekening te worden gehouden met andere (agrarische) functies	Vanuit de praktijk zijn gevallen bekend waarbij sprake is van directe hinder vanuit intensieve veehouderijbedrijven op andere (agrarische) functies. Te denken valt hierbij aan stofhinder vanuit met name pluimveebedrijven voor de glastuinbouw (tuinbouwglas vervult extra) of directe ammoniakschade op boomkwekerijen. Het is wenselijk om bij de beoordeling van duurzame projectlocaties met dit hinderaspect rekening te houden en te bezien of in dergelijke gevallen passende maatregelen kunnen worden genomen.
Verkeer en vervoer	Eventuele toename van verkeersbewegingen moet passen binnen algemeen randvoorwaarden gebied	Mobiliteitseffecten veroorzaakt door een duurzame projectlocatie (toename van relatief zwaar transport) mogen geen negatieve gevolgen hebben voor de leefbaarheid, bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Bij de locatiekeuze dient hiermee rekening te worden gehouden en zonodig dient de infrastructuur daarop te worden afgestemd.

Naast de hierboven genoemde thema's dient tevens te worden bezien hoe het voorgenomen initiatief past binnen de (komende) reconstructiezonering en andere (toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Reconstructiezonering	Duurzame projectlocatie moet passen binnen doelstellingen reconstructiezonering	Binnen de reconstructie vindt op gebiedsniveau een integrale afweging plaats tussen de diverse belangen in het buitengebied. Er dient dan ook altijd te worden geboeid of de projectlocatie past binnen de (komende) reconstructiezonering; uitgangspunt is dat projectlocaties deel uitmaken van de zone "landbouwontwikkelingsgebied". Bij eventuele strijdigheden tussen de reconstructiezonering en het Streekplan prevaleert het uiteindelijk vastgestelde Reconstructieplan. Tot die tijd is het Streekplan leidend; eventuele afwijkingen van het Streekplan vereisen een streekplandwijkingsprocedure.
(Toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen	Rekening houden met de ontwikkeling van andere functies.	Bij de beoordeling van duurzame projectlocaties dient rekening te worden gehouden met de toekomstige (geplande en vastgestelde) ontwikkeling van andere functies. Denk hierbij aan andere vormen van (intensieve) landbouw, recreatie, stadsuitbreiding en infrastructuur. Ontwikkeling van dergelijke functies kan betekenen dat geen sprake meer kan zijn van een duurzame projectlocatie.

Notitie toepassing handleiding duurzame locaties

Aanleiding

In de reconstructieplannen is bepaald dat de intensieve veehouderij in verweingsgebieden zich kan ontwikkelen op duurzame locaties. Dit is een gemeenschappelijk doel van alle reconstructiepartners en tevens een provinciaal belang. Om te bepalen of sprake is van een duurzame locatie is in de reconstructieplannen de handleiding duurzame locaties opgenomen.

In geval van aanvragen voor ontwikkelingen van de intensieve veehouderij (lees: uitbreiding van het bouwblok) in verweingsgebieden worden gemeenten dus geconfronteerd met de vraag of de locatie in relatie tot de gewenste ontwikkeling duurzaam is. De vraag of een locatie duurzaam is wordt alleen gesteld als er een concreet initiatief voor een uitbreiding van het bestaande bouwblok voorligt. Als er binnen een bestaand bouwblok gebouwd kan worden doet zich de vraag van duurzaamheid niet voor. Bij het overnemen van een bestaand bouwblok in een bestemmingsplan, doet zich de vraag evenmin voor. Het uitgangspunt is immers dat bestaande bouwblokken worden gerespecteerd.

Uit signalen die vanuit de gemeentelijke praktijk worden opgevangen blijkt dat er rondom de duurzaamheidstoets nogal wat vragen leven. Dit leidt er toe dat van de mogelijkheid om met toepassing van de handleiding sturend op te treden en daadwerkelijk een toets aan omgevingskwaliteiten te doen (te) weinig gebruik gemaakt wordt. Daarnaast zijn de randvoorwaarden waaraan getoetst wordt met name op het gebied van milieuwetgeving gewijzigd (geurwet in plaats van wet stankemissie) of ontbreken deze (luchtkwaliteit). Overigens gaat het er bij de duurzaamheidstoets niet alleen om dat eventuele ongewenste ontwikkelingen worden tegengegaan maar juist ook om gewenste ontwikkelingen te kunnen onderbouwen en daardoor meer zekerheid en duidelijkheid te kunnen bieden aan agrariërs en burgers.

Om aan de vraag van de gemeenten om meer duidelijkheid te geven over de toepassing van de handleiding duurzame locaties tegemoet te komen, is deze notitie opgesteld.

Voor alle duidelijkheid: het gaat dus niet om een wijziging of aanscherping van de uitgangspunten uit de handleiding duurzame locaties maar uitsluitend om een uitleg over de toepasbaarheid daarvan.

Doel handleiding duurzame locaties¹

De handleiding vormt het toetsingskader voor de beoordeling van duurzame locaties voor de intensieve veehouderij. De handleiding is bedoeld als ondersteuning voor de planvorming in het kader van het ruimtelijk ordeningsbeleid van gemeenten en voor het beoordelen van initiatieven.

In de afweging tussen het beschermen van kwetsbare waarden en functies en het geven van voldoende ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij spelen het ro-, water-, natuur-, landschaps- en milieubeleid een rol. In de handleiding zijn voor al deze beleidscategorieën randvoorwaarden geformuleerd om tot een afweging te komen.

De vraag of een locatie duurzaam is speelt alleen in de in de reconstructieplannen begrensde verweingsgebieden. In verweingsgebieden kunnen de bestaande agrarische locaties duurzaam zijn, mits de omgevingskwaliteiten in brede zin, (water, natuur, landschap, milieu e.d) dat toelaten. Er wordt daarbij uitgegaan van een “ja mits” en tegelijkertijd van een maatwerkbenadering. Of de omgevingskwaliteiten de voorgenomen ontwikkeling toelaten wordt bepaald aan de hand van de randvoorwaarden uit de handleiding. Indien een locatie is gelegen in de GHS-

¹ De handleiding spreekt ook over duurzame projectlocaties. Deze projectlocaties van grote omvang worden in de praktijk niet ontwikkeld en zijn op grond van het reconstructieplan ook niet mogelijk. Deze notitie beperkt zich daarom tot de duurzame locaties voor afzonderlijke bestaande bouwblokken.

natuur of in de GHS landbouw, leefgebied kwetsbare soorten (met uitzondering van weidevogels) of natuurontwikkelings- gebied, is deze in ieder geval niet duurzaam. Een toets aan de randvoorwaarden is dan niet aan de orde.

Toetsing aan de randvoorwaarden uit de handleiding

De vraag of een locatie duurzaam is, geschiedt op basis van een concreet initiatief. Dit betekent enerzijds dat niet op voorhand bepaald kan worden of een locatie met een bouwblok van bepaalde omvang duurzaam is. Anderzijds betekent dit dat een locatie duurzaam kan zijn zonder dat het initiatief leidt tot een bouwblok met de maximale omvang van 2,5 ha.

Bij het toetsen van het concrete initiatief komen de randvoorwaarden in beeld zoals opgenomen in de handleiding. De initiatiefnemer zal aan moeten geven op welke wijze met de thema's in de beoordelingstabel rekening is gehouden. Het gaat hier in feite om een integrale omgevingstoets. Voor de meeste thema's geldt dat ontwikkeling mogelijk is mits wordt voldaan aan een aantal voorwaarden gericht op instandhouden en versterken van aanwezige waarden of het compenseren van aangetaste waarden. Het kan ook zijn dat ontwikkeling niet mogelijk is, tenzij wordt aangetoond dat dit geen nadelige effecten met zich meebrengt.

Indien er sprake is van een stapeling van waarden (bijvoorbeeld een gebied in de GHS landbouw met zeer hoge cultuurhistorische, aardkundige en landschappelijke waarden) zullen de mogelijkheden voor duurzame locaties geringer zijn. Hoe deze afweging uitvalt is maatwerk en zal moeten blijken uit een degelijke onderbouwing waarin aandacht moet worden besteed aan minimaal alle aspecten uit de beoordelingstabel. Bij een stapeling van waarden kan ondanks dat voldaan wordt aan alle individuele randvoorwaarden, de conclusie zijn dat er toch geen sprake is van een duurzame locatie. Dat deze conclusie getrokken kan worden vloeit voort uit het feit dat het hier om een beleidsafweging van de gemeente gaat die slechts marginaal getoetst kan worden. Zie hiervoor ook hetgeen hieronder is vermeld bij het kopje "juridische houdbaarheid".

De RO- en milieuaspecten moeten in onderlinge samenhang worden gezien. Indien op grond van milieuaspecten een ontwikkeling niet mogelijk of niet gewenst is, is dit een argument om ook in het kader van ruimtelijke ontwikkeling de locatie als niet-duurzaam te beoordelen.

Hanteren beoordelingskader

Randvoorwaarden vanuit de streekplanzonering² (GHS en AHS)

In de GHS-natuur of in de GHS landbouw, leefgebied kwetsbare soorten overig of natuurontwikkelingsgebied zijn duurzame locaties niet mogelijk.

Binnen alle andere subzones zijn duurzame locaties mogelijk mits rekening gehouden wordt met de geformuleerde randvoorwaarden. De duurzaamheidstoets leidt in deze situaties doorgaans niet tot problemen omdat relatief eenvoudig aan de randvoorwaarden voldaan kan worden.

De effectuering van maatregelen die uit de invulling van randvoorwaarden voortkomen, dienen uiteraard wel voldoende aandacht te krijgen.

Overige randvoorwaarden

Geurgevoelige objecten

² De zonering is thans opgenomen in de door Provinciale Staten op 27 juni 2008 vastgestelde Interimstructuurvisie

De randvoorwaarde hier is dat de ontwikkeling moet passen binnen de wet- en regelgeving voor geurhinder en de eisen die de RO-regelgeving stelt aan de kwaliteit van het woon- en leefklimaat.

De milieuregelgeving die nog met de inwerkingtreding van de reconstructieplannen werd versoepeld (Wsv) is intussen (per 1 januari 2007) vervangen door de Wet geurhinder veehouderijen (Wgv). Deze milieuwet gaat er van uit dat een veehouderij een geurgevoelig object in zijn omgeving met een bepaalde hoeveelheid odeurunits mag belasten. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen geurgevoelige objecten binnen en buiten de bebouwde kom. De gemeenteraad kan op grond van een gebiedsvisie een geurverordening vaststellen waarin binnen een bepaalde marge soepeler of strengere normen worden bepaald. Overschrijding van de geldende geurnormen betekent dat het verlenen van een milieuvergunning niet mogelijk is.

De Wgv kent wel een bepaling dat bij het nemen van geurbelastingreducerende maatregelen ook in een overbelaste situatie het aantal dieren nog kan toenemen. Er is dan wel sprake van een verbetering van de overbelaste geursituatie zonder dat de wettelijke of bij verordening vastgestelde normen worden gehaald. In de praktijk staat deze bepaling bekend als de 50% regeling. Tot zover de milieuvergunningverlening op grond van de Wgv.

De vraag rijst nu of de beoogde uitbreiding waarvoor milieuvergunning kan worden verkregen ook een uitbreiding van het bouwblok rechtvaardigt. Bij deze ruimtelijke afweging komt de vraag aan de orde of een goed woon- en leefklimaat is te garanderen. Deze afweging kan gemaakt worden aan de hand van de beoordelingsmethodiek voor het opstellen van een gebiedsvisie³. Met deze systematiek bepalen gemeenten welk mate van hinder zij nog acceptabel achten. Dus bij welk hinderniveau er volgens de gemeente nog sprake is van een goed woon- en leefklimaat. Een gemeente die een gebiedsvisie heeft vastgesteld heeft deze vraag al beantwoord. Ook is het mogelijk in een bestemmingsplan, structuurvisie of een ander document waarop inspraak mogelijk is hiervoor beleidsuitgangspunten op te nemen.

Indien een concreet initiatief waarvoor uitbreiding van het bouwblok nodig is volgens de gemeente geen goed woon- en leefklimaat garandeert zoals bijvoorbeeld neergelegd in een gebiedsvisie of ander ruimtelijk document komt de gemeente tot de conclusie dat er geen sprake is van een duurzame locatie. Dit ondanks het feit dat op grond van milieuwetgeving wél milieuvergunning verleend kan worden.

Evenzo is het mogelijk dat wanneer de milieuvergunning verleend wordt ondanks het feit dat er sprake is van een overbelaste situatie dus met toepassing van de hierboven genoemde 50% regeling, er toch sprake is van de duurzame locatie. In de gebiedsvisie kan de gemeente immers bepaald hebben op die plaatsen een hogere belasting acceptabel is. De aanwezigheid van een enkele burgerwoning doet daaraan dan niet af.

Bij de beoordeling van de kwaliteit van het woon- en leefklimaat wordt, conform de beoordelingssystematiek voor het opstellen van een gebiedsvisie, ook rekening gehouden met eventuele geurhinder ten gevolge van veehouderijen in de omgeving. Hinder ten gevolge van cumulatieve overbelasting kan een reden zijn dat er geen sprake is van een goed woon- en leefklimaat, zodat de locatie als niet duurzaam beoordeeld moet worden.

Voor verzuring gevoelige gebieden (ammoniak)

De zone van 250 meter rondom de zeer kwetsbare bos- en natuurgebieden is doorgaans als extensiveringsgebied aangewezen zodat daar de vraag naar duurzaamheid niet aan de orde komt.

In de nieuwe Wet ammoniak en veehouderij is opgenomen dat provinciale staten de zeer kwetsbare gebieden aanwijzen. Bij besluit van 3 oktober 2008 zijn de zeer kwetsbare gebieden aangewezen. Binnen deze gebieden en

³ Uitspraak RvS (200900801/2/R3) bevestigt de hier voorgestelde werkwijze op basis van bijlage 6 en 7 uit de handleiding bij de Wgv. Gemeente beoordeelt aanvaardbaarheid achtergrond- en voorgrondbelasting op basis van hinderpercentage (bijlage 6) en oordeel leefklimaat (bijlage 7).

een 250 meterzone daaromheen kan geen veehouderijbedrijf opgericht worden en kunnen ontwikkelingen alleen binnen het bedrijfsemissieplafond plaatsvinden.

Op een enkele plaats overlapt het verwevingsgebied met een zeer kwetsbaar gebied voor de Wav. Locaties voor intensieve veehouderijen die in deze gebieden binnen de 250 meter zone vallen kunnen niet aangemerkt worden als duurzaam. Voor deze locaties worden overigens wel de beëindigings- en verplaatsingsregeling verruimd.

Als vergunningverlening op grond van de aanwezigheid van een Natura 2000 gebied niet mogelijk is of wanneer niet voldaan kan worden aan de beleidslijn IPPC komt de vraag naar duurzaamheid niet aan de orde omdat dan de ruimtelijke ontwikkeling ook niet mogelijk is.

Luchtkwaliteit

Ten tijde van het opstellen van de handleiding duurzame locaties en het opnemen van de handleiding in de reconstructieplannen speelde het thema luchtkwaliteit nog geen rol.

Intussen is de Wet Luchtkwaliteit in werking getreden door aanpassing van de Wet milieubeheer. In titel 5.2. van die wet is bepaald dat bij vergunningverlening de normen voor luchtkwaliteit als opgenomen in bijlage 2 van de wet in acht moeten worden genomen. Indien die normen worden overschreden kan de vergunning niet verleend worden. In de intensieve veehouderij speelt vooral fijn stof een rol. Bij de vergunningverlening moet worden getoetst op twee manieren:

- op de jaargemiddelde concentratie zwevende deeltjes (PM_{10}) (die mag maximaal $40 \mu g/m^3$ zijn);
- of het aantal dagen dat de 24-uurgemiddelde concentratie zwevende deeltjes (PM_{10}) hoger is dan $50 \mu g/m^3$ (dat mag maximaal 35 dagen per kalenderjaar).

Bij nieuwe overschrijdingen van de normen kan de vergunning niet verleend worden. Ook hier speelt net als bij geur dat ten opzichte van de bestaande situatie er wel een verbetering op kan treden maar dat er nog steeds sprake is van een overbelaste situatie. Ook dan kan de milieuvergunning verleend worden en komt de vraag aan de orde of bij de voorgenoemde ontwikkeling van een goed woon- en leefklimaat sprake is.

Deze afweging zou eveneens gemaakt kunnen worden aan de hand van de gebiedsvisie of beleidsuitgangspunten als opgenomen in een bestemmingsplan of structuurvisie.

Via het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) worden bestaande overschrijdingen door veehouderijen gesaneerd. Iedere wijziging of uitbreiding van een veehouderij bedrijf dient te worden getoetst aan de Wet Luchtkwaliteit. Dit is bij uitstek de gelegenheid om met het bedrijf in gesprek te gaan om het bedrijf te laten proberen de overschrijding op te heffen. Een stimuleringsregeling is hiervoor in de maak. Indien bedrijven hier niet op ingaan, dan worden zij vanaf 2010 verplicht om op eigen kosten een maatregel te treffen; hiervoor wordt een juridisch instrument voor het bevoegd gezag (doorgaans gemeente) ontwikkeld. Een extra overweging hierbij is nog dat wanneer in deze gevallen wel vergunningen verleend worden, er mogelijk nieuwe saneringssituaties ontstaan met alle financiële gevolgen voor zowel de veehouder als het bevoegd gezag van dien.

Samenvattend kan men met betrekking tot de milieuthema's er van uitgaan dat een locatie duurzaam is c.q. aan de gewenste ontwikkeling ook ruimtelijk medewerking verleend kan worden als sprake is van een goed woon- en leefklimaat. De vraag of hiervan sprake is zal in een gebiedsvisie of op basis van de in een bestemmingsplan, structuurvisie of een ander document waarop inspraak mogelijk is, opgenomen beleidsuitgangspunten beantwoord moeten worden.

Ecologische verbindingzones, cultuur historisch waardevolle gebieden, openheid, archeologische waarden, aardkundig waardevolle gebieden. grondwaterbeschermingsgebieden, regionale waterberging, ruimte voor de rivier en potentieel natte gebieden.⁴

Bij een toets aan sommige van deze thema's zijn duurzame locaties mogelijk mits de functie als zodanig niet wordt aangetast(bijvoorbeeld ecologische verbindingzone) of wordt aangetoond dat bepaalde waarden niet aanwezig zijn (bijvoorbeeld archeologie) . Bij enkele van deze thema's is het uitgangspunt zodanig geformuleerd dat duurzame locaties in principe niet mogelijk zijn tenzij wordt aangetoond dat de te beschermen waarden niet worden aangetast (bijvoorbeeld cultuurhistorisch waardevolle gebieden en aardkundig waardevolle gebieden). Het verschil in formulering is slechts een nuance maar hieruit kan wel afgeleid worden dat bij de “nee, tenzij formulering” er hogere eisen gesteld moeten worden aan de onderbouwing.

(Toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen

Bij de beoordeling van duurzame locaties dient rekening gehouden te worden met toekomstig geplande en vastgestelde ontwikkelingen van andere functies zoals stadsuitbreiding of infrastructuur.

Is bijvoorbeeld een bestemmingsplan dat voorziet in woningbouw al vastgesteld dan is duidelijk dat een uitbreiding van een intensieve veehouderij binnen dit bestemmingsplan niet wenselijk is en zal tot een niet duurzame locatie geconcludeerd moeten worden. Indien de plannen minder vaststaand zijn, zal een afweging gemaakt moeten worden. Als de plannen niet definitief zijn zal een ontwikkeling van een intensieve veehouderij doorgaans wel mogelijk moeten zijn. Concluderen tot een niet duurzame locatie kan in die situatie alleen als de gemeente in overleg met de initiatiefnemer tot afspraken komt over beëindiging of verplaatsing.

De toets in de praktijk

Uit het bovenstaande komt naar voren dat maatwerk de rode draad is bij de duurzaamheidtoets. Enerzijds vanwege de omvang van het initiatief c.q. de gewenste ontwikkeling, anderzijds vanwege de ligging van de locatie. Het is om deze reden dan ook vrijwel onmogelijk om concrete voorbeelden te geven van locaties die gegeven een bepaald initiatief wel of niet duurzaam zijn.

In zijn algemeenheid kan wel gesteld worden dat locaties die dicht bij een landbouwontwikkelingsgebied gelegen zijn eerder duurzaam zullen zijn dan locaties dicht bij een extensiveringsgebied. In het laatste geval zal immers eerder sprake zijn van een stapeling van waarden dan in het eerste geval. Maar dan nog is maatwerk bepalend. Enkele fictieve voorbeelden ter illustratie.

Stel dat een bedrijf is gelegen in de nabijheid van een extensiveringsgebied en wil uitbreiden met één stal. Er zijn geen burgerwoningen in de buurt en hij past de maximale techniek toe. In dit geval zal de locatie ondanks de ligging waarschijnlijk duurzaam beoordeeld moeten worden.

Stel dat datzelfde bedrijf is gelegen in een kleinschalig gebied eveneens tegen een extensiveringsgebied aan en rondom het bedrijf bevinden zich verspreid gelegen burgerwoningen. De gemeente heeft in haar structuurvisie bepaald dat hier sprake is van een overgangsgebied. Bij een beperkte uitbreiding met één stal en de inzet van techniek zou dan nog wel tot een duurzame locatie gekomen kunnen worden. Voor grootschalige initiatieven is deze locatie niet geschikt en dus niet duurzaam.

⁴ De watertoets is in deze opsomming als zodanig niet opgenomen maar deze geldt uiteraard voor iedere voorgenomen ontwikkeling.

Stel dat een bedrijf op enige afstand van een Log is gelegen. Er bevindt zich in de nabijheid één burgerwoning. Het bedrijf beschikt voor de gewenste uitbreiding met twee stallen over een geldige milieuvergunning. De geurbelasting op de woning is nog steeds te hoog maar verbetert wel. Er is tevens sprake van een goede landschappelijke inpassing. In dit geval zal de locatie duurzaam zijn.

Stel dat datzelfde bedrijf niet alleen op enige afstand van een Log is gelegen maar aan de andere zijde ook op enige afstand van een bebouwingscluster. De gemeente heeft voor dit bebouwingscluster een gebiedsvisie ontwikkeld en wil met toepassing van de mogelijkheden die buitengebied in ontwikkeling biedt, de ruimtelijke kwaliteit van het bebouwingscluster verbeteren. Een grootschalige uitbreiding van de intensieve veehouderij waarbij meerdere woningen qua geur in een overbelaste situatie blijven zitten past niet in de gebiedsvisie. De locatie zou dan voor dát initiatief niet duurzaam zijn.

Juridische houdbaarheid

Bij de behandeling van de beroepen tegen de reconstructieplannen is bij de Raad van State (RvS) ook aangevoerd dat de systematiek waarbij in verwevingsgebieden de ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij op voorhand niet duidelijk zijn, in strijd met de rechtszekerheid zou zijn. De RvS heeft geoordeeld dat de aanduiding van verwevingsgebied zonder daarbij een onderscheid te maken in indeling van de ruimte voor landbouw, wonen en recreatie in overeenstemming met de Reconstructiewet is. De RvS verwijst daarbij naar artikel 1 van die wet waarin ten aanzien van verwevingsgebied is opgenomen dat dit is gericht op verweving van landbouw, wonen en natuur, waar hervestiging of uitbreiding van intensieve veehouderij mogelijk is mits de ruimtelijke kwaliteit of functies van het gebied zich daar niet tegen verzetten.

De RvS accepteert dus dat in verwevingsgebieden voorgenomen ontwikkelingen van de intensieve veehouderij getoetst worden aan de omgeving. De duurzaamheidstoets als zodanig staat daarom niet ter discussie. Indien met de duurzaamheidstoets kwalitatief voldoende vast komt te staan of van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat wel of geen sprake is, zijn de procesrisico's minimaal.

In feite sluit dit aan bij het uitgangspunt dat het primaat voor ruimtelijke ontwikkeling bij de gemeente ligt. Ook de nieuwe Wet ruimtelijke ordening gaat hier van uit. Verder sluit dit aan bij het algemeen aanvaard beginsel in het bestuursrecht dat de rechter de toepassing van beleid slechts marginaal toetst. Alleen als een bestuursorgaan zich niet houdt aan het door haar zelf vastgestelde beleid of dit beleid toepast in strijd met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, zal de rechter ingrijpen.

Dit betekent dat een besluit omtrent een duurzame locatie dat is gebaseerd op het vastgestelde beleid (= de handleiding duurzame locaties) en voldoende is onderbouwd (gemotiveerd) in rechte niet onderuit zal gaan. Kortom, er zijn voor gemeenten voldoende mogelijkheden om in verwevingsgebieden met toepassing van de duurzaamheidstoets eigen afwegingen te maken. Voorzover daarbij een overweging zou zijn dat dit grote kosten met zich meebrengt en dat er daarom terughoudend mee omgegaan wordt, merken wij nog op dat de handleiding er van uitgaat dat de initiatiefnemer zelf de ruimtelijke onderbouwing aanlevert en dat de gemeente enkel hoeft te toetsen of deze kwalitatief voldoet en de juiste conclusies trekt.

Aanbevelingen

In het kader van de uitvoering van de reconstructieplannen, het maximaal benutten van gunstig gelegen bestaande locaties en de afwaartse beweging, is het van belang dat in het verwevingsgebied de juiste ruimtelijke keuzes worden gemaakt. Mede in relatie tot het bereiken van de reconstructiedoelen is dit een provinciaal belang. Als te gemakkelijk meegewerkt wordt aan ontwikkelingen in het verwevingsgebied komen enerzijds de Log'en minder snel tot uitvoering en wordt anderzijds het risico gelopen dat op termijn nieuwe saneringssituaties worden gecreëerd. Het verwevingsgebied kan en moet ook bijdragen aan de afwaartse beweging maar dan wel op die locaties waar dat ruimtelijk en milieutechnisch gezien wenselijk zijn.

De handleiding duurzame locaties biedt hiervoor een afwegingskader. Méér dan tot nu toe het geval is geweest zou hiervan gebruik gemaakt kunnen worden. Zowel om gewenste ontwikkelingen te onderbouwen en daardoor aan de ondernemer meer zekerheid te geven als om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan en nieuwe saneringssituaties te voorkomen. Ook dat laatste geeft overigens aan de betrokken ondernemer (meer) duidelijkheid.

Om de juiste beleidskeuzes te maken, is het voorhanden hebben van een gebiedsvisie al dan niet neergelegd in een bestemmingsplan of structuurvisie een belangrijk hulpmiddel.

BIJLAGE 2

Reacties consultatiefase

Provincie Noord-Brabant en waterschap

Reactie	Hoe verwerkt
Ingaan op kans op geurhinder, geen toename geurhinder t.o.v. situatie 2007	Analyse: zie hoofdstuk 4 (effecten). Er wordt geen toename t.o.v. huidige situatie verwacht Beleid, monitoring Zie hoofdstuk 6: extra gemeentelijke sturing omvang intensieve veehouderij; meewegen duurzaamheid ontwikkeling bij beoordeling van nieuwe ruimtelijke initiatieven Gebiedsvisie Wgv / verordening (2007/2008): normstelling vastgelegd en tevens aangegeven dat ontwikkeling emissies en geurbelasting periodiek in beeld worden gebracht. Zie ook hoofdstuk 4 van het planMER
Beschrijf maximale ruimte en geef aan via welke waarborgen ongewenste ontwikkelingen worden voorkomen	Planologische ruimte en Milieuruimte is in beeld gebracht. Zie ook beleidsvoorstel dat rekening heeft gehouden met die analyse
Vraag de GGD om een advies	Gemeente is in gesprek met de GGD over een dergelijk advies
Windturbines ook in planMER?	Niet meer opgenomen in bestemmingsplan buitengebied, dus geen onderwerp voor planMER
Onderbouw effect op Natura 2000 gebieden	Zie hoofdstuk 4, ammoniak en natuur
Ga ook in op effect melkveebedrijven (ammoniak)	Zie hoofdstuk 4, ammoniak en natuur
Breng mogelijk effect op concentraties fijn stof in beeld	Zie hoofdstuk 4, fijn stof
Waterschap: neem ook waterkwaliteit mee	Zie hoofdstuk 4, water en bodem. Op abstractieniveau van dit planMER zijn geen effecten te bepalen. Gezien eisen om emissies naar water te voorkomen nader toetsten en beoordelen bij concrete initiatieven.

BIJLAGE 3

Achtergrondinformatie gezondheid

Inleiding

In deze bijlage is informatie opgenomen aangaande de lopende onderzoeken en huidige inzichten met betrekking tot de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheid en is een relatie gelegd met het milieuonderzoek in het kader van het planMER bestemmingsplan buitengebied. Omdat het beoordelen van de effecten op de volksgezondheid geen onderdeel van de planMER maar er maatschappelijk gezien wel veel aandacht is voor dit thema, is deze bijlage opgenomen.

Door het hiaat in kennis over intensieve veehouderij en gezondheidsrisico's wordt de effectbeoordeling van de alternatieven en scenario's beperkt tot onderstaande algemene overzicht van de stand van de kennis over gezondheid in relatie tot veehouderij. Daarnaast heeft de gemeente Bernheze de GGD gevraagd een Gezondheidseffectscreening (GES) op te stellen ten behoeve van het bestemmingsplan buitengebied.

Onderzoeken RIVM

Op verzoek van de vaste kamercommissie van LNV (RIVM rapport 215011002, februari 2008) en de GGD'en in Brabant en Zeeland (RIVM rapport 609300006, januari 2008) heeft het RIVM (in samenwerking met onder andere de Universiteit van Utrecht) een analyse gegeven van de volksgezondheidseffecten van schaalvergroting van kleine tot grote intensieve veehouderijbedrijven. Hieronder zijn enkele conclusies en aanbevelingen uit deze studies weergegeven. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de genoemde rapportages.

- Er zijn vele studies gedaan naar de gezondheidseffecten op werknemers van intensieve veehouderijen; onder omwonenden is minder onderzoek gedaan.
- Werknemers hebben extra kans op klachten aan de luchtwegen en klachten als rillingen, transpireren, koorts en gewrichtspijnen.
- De blootstelling van omwonenden van de intensieve veehouderijen is een ordegrrootte 100-1000 lager dan van werknemers. De bijdrage aan de concentraties op leefniveau lijkt gering. Op basis van de beschikbare gegevens is geen relatie te leggen tussen blootstelling aan specifieke componenten uit de intensieve veehouderij en de gezondheidsklachten. Uit het beschikbare onderzoek blijkt wel dat omwonenden vaak meer klachten (onder andere aan de luchtwegen) rapporteren. Er is behoefte aan nader onderzoek naar de verspreiding van stoffen vanuit intensieve veehouderijen en de blootstelling aan deze stoffen.
- Een verband tussen de grootte van intensieve veehouderijen en het voorkomen en de verspreiding van infectieziekten (veroorzaakt door micro-organismen die kunnen overgaan van dieren op mensen) en antibioticumresistentie (MRSA) is op basis van de beschikbare kennis niet eenvoudig vast te stellen. Er zijn diverse bedreigingen maar ook kansen bij verdere schaalvergroting. De balans hangt sterk af van de wijze waarop de bedrijfsvoering en het stalconcept worden ingevuld.

- Op basis van de beschikbare gegevens lijkt het van belang het antibioticumgebruik op bedrijven zoveel mogelijk te beperken, te voorkomen dat varkens en kippen op 1 bedrijf worden gecombineerd en in het stalontwerp de risico's voor introductie en verspreiding van micro-organismen mee te nemen.
- In de landbouwontwikkelingsgebieden zullen zowel de bedrijfsgrootte als de veedichtheid toenemen. Dat heeft lokaal een negatief effect op het voorkomen en verspreiden van infectieziekten en antibioticumresistentie. Dit kan worden beperkt door een voldoende grote afstand tussen bedrijven.
- Schaalvergroting zal in de meeste gevallen gepaard gaan met sloop van oudere gebouwen en vervanging door nieuwbouw. Hierdoor is het mogelijk maatregelen wat betreft hygiëne en ventilatie te treffen die de ongewenste verspreiding van micro-organismen kunnen verminderen. Andere kansen zijn het integreren van meerdere schakels, extra inzet van nieuwe technologieën en samenwerkingsverbanden voor het verwerken van reststromen (bijvoorbeeld mest).

Onderzoek Raad voor Dieraangelegenheden

In opdracht van de Tweede Kamer heeft de Raad voor Dieraangelegenheden de verschillen ten aanzien van dierenwelzijn (inclusief diergezondheid) onderzocht tussen de bestaande gezins- of familiebedrijven en de zogenaamde megabedrijven. Megabedrijven zijn in het onderzoek gedefinieerd als bedrijven met een grootte van minimaal 3,5 maal de grootte van een gezinsbedrijf, op 1 locatie (zoals een bedrijf met minimaal 12.500 vleesvarkens of een gesloten varkensbedrijf met 900 zeugen).

De Raad voor Dieraangelegenheden concludeert in haar advies aan de Tweede Kamer (februari 2008):

- Dierenwelzijn inclusief diergezondheid zal in megabedrijven in beginsel niet beter of slechter zijn dan in de huidige familiebedrijven.
- Megabedrijven bij elkaar plaatsen geeft grotere diergezondheidsrisico's dan wanneer grote onderlinge afstand aangehouden wordt.
- Met betrekking tot (aangifte plichtige) dierziekten is er in geval van familiebedrijven sprake van een relatief grote kans op een relatief kleine ramp en op megabedrijven is er sprake van een relatief kleine kans op een absoluut grote ramp.
- Voor grote en kleine bedrijven geldt: bij gesloten bedrijfsvoering is de kans klein, bij niet-gesloten bedrijfsvoering is er een grotere kans door meer aanvoer van levende dieren.
- In landbouwontwikkelingsgebieden wordt door de verdere verdichting lokaal de kans op een ramp met betrekking tot diergezondheid groter.

Effecten

Effecten van intensieve veehouderijen op de volksgezondheid kunnen op verschillende manieren tot stand komen. Bijvoorbeeld via direct diercontact, via de lucht, via mest en via voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong.

Mogelijke risicogroepen zijn:

- de veehouders, familie, personeel en bezoekers;
- omwonenden;
- consumenten van voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong.

In de wetenschappelijke literatuur komen de volgende onderwerpen naar voren: gassen (zoals ammoniak) en geuren, fijn stof en bio-aerosolen (stofdeeltjes die bacteriën, virussen of schimmels kunnen bevatten). Hieronder worden deze thema's nader toegelicht.

Ammoniak

Intensieve veehouderij is een belangrijke bron van ammoniakemissie naar de lucht.

De concentratie van ammoniak in Nederlandse stallen bedraagt gemiddeld enkele $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

De MAC (maximaal aanvaardbare concentratie) waarde ($14 \text{ mg}/\text{m}^3$ over 8 uur tijd gewogen gemiddelde) wordt soms kortdurend of op een enkele dag overschreden. De concentratie in de directe omgeving van intensieve veehouderijen is door de enorme verdunning 100-1.000 keer lager dan in een stal. Deze verdunning neemt zeer sterk toe met de afstand van de bron. De jaargemiddelde concentratie in Nederland is $8 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

De gemiddelde concentratie in gebieden met veel intensieve veehouderijen is circa $15\text{-}17 \mu\text{g}/\text{m}^3$. De gemiddelde concentratie ligt ruim onder de advieswaarde voor chronische blootstelling, die $100 \mu\text{g}/\text{m}^3$ bedraagt. Enkele veldmetingen tonen aan dat tijdens het bemesten lokaal tijdelijke pieken kunnen optreden, hetgeen onder de advieswaarde ligt voor acute blootstelling.

De schadelijke effecten van ammoniak zijn vooral terug te vinden in de natuur. Effecten op de mens (anders dan geuroverlast) door ammoniak in gebieden met intensieve veehouderij zijn minder waarschijnlijk. Staltype en manier van het opslaan van mest hebben grote invloed op de concentratie ammoniak.

In hoofdstuk 5 van dit planMER is aangegeven dat de ammoniakemissie ten opzichte van de huidige situatie zal afnemen. Gezien die effecten op de emissie en depositie van ammoniak en het feit dat de schadelijke effecten van ammoniak zeer beperkt zijn (concentraties liggen ver onder de advieswaarde), worden er geen negatieve effecten op de volksgezondheid voor wat betreft het aspect ammoniak verwacht.

Geur

In hoeverre een geurwaarneming als hinderlijk wordt ervaren hangt af van diverse factoren, zoals de blootstellingskarakteristieken (concentratie, duur en frequentie van geurwaarneming), aard en karakter van de geur en persoonskenmerken van de waarnemer, zoals de sociaal-economische context.

In het geval van geurhinder van de intensieve veehouderij, hebben agrariërs minder last van geurhinder dan niet-agrariërs. In het beperkte aantal uitgevoerde praktijkonderzoeken is een algemene samenhang tussen geurhinder en ervaren gezondheidsklachten gevonden en blijkt geen sprake van een lineaire relatie tussen geur, hinder en gezondheidsklachten. Voor veel stoffen met een sterke geurcomponent geldt dat de geur bij lagere concentraties ruikbaar is alvorens de stof tot toxische effecten aanleiding kan geven. Er is daarom geen relatie tussen geur en toxiciteit.

In uitgevoerde leefbaarheidsonderzoeken is een algemene samenhang tussen geurbelasting en hinder gevonden. Uit onderzoek naar gezondheidseffecten van geur volgt, dat indien een geurprikkel zeer sterk is of zeer onaangenaam, dit kan leiden tot directe fysiologische gezondheidseffecten, zoals misselijkheid en hoofdpijn. Deze directe effecten verdwijnen zodra de blootstelling is beëindigd en treden in de woonomgeving meestal alleen op bij calamiteiten.

Langdurige of herhaalde blootstelling aan lage geurbelastingen kan ook aanleiding geven tot gezondheidsklachten, zoals hoofdpijn, duizeligheid, lage rugklachten, slaapstoornissen

en depressieve klachten. Deze negatieve gezondheidseffecten worden gestuurd door een complex stressverwerkend mechanisme bij mensen.

De GGD gebruikt bij de gezondheidsbeoordeling van geurbelasting veroorzaakt door intensieve veehouderijen een module uit de Gezondheidseffectscreening (GES).

Deze hanteert een andere dosis-effectrelatie dan die voor de wetgeving (Wet geurhinder en veehouderij) is gebruikt. Met deze methodiek ligt de maximaal toelaatbare geurbelasting bij 6 odour units (Ou) per individueel bedrijf. Een hogere belasting aan geur geeft voor omwonenden volgens de GGD een ongewenste gezondheidsbelasting.

De vaste wettelijke waarden zijn maximaal 3 Ou voor geurgevoelige objecten in de bebouwde kom en maximaal 14 Ou voor geurgevoelige objecten in het buitengebied.

In hoofdstuk 5 van dit planMER is aangegeven dat de geuremissie en achtergrondbelasting ten opzichte van de huidige situatie naar verwachting zal afnemen. Dit zal ook leiden tot een positief effect op de gezondheidsbelasting. Desondanks is er sprake van een geurbelasting die hoger is dan aanbevolen waarden uit de GES-methodiek van de GGD en liggen ook de vaste wettelijke normen voor de maximale geurbelasting in het buitengebied en de normen die de gemeente Bernheze heeft gesteld, boven de grenswaarde die de GGD hanteert.

Fijn Stof

Blootstelling aan fijn stof kan leiden tot een toename in luchtwegklachten, hoesten, benauwdheid, vermindering van de longfunctie en een toename van ziekenhuisopname. Met elke 10 µg/m³ stijging in PM10 concentratie neemt bijvoorbeeld sterfte toe met 4,3% wanneer men chronisch is blootgesteld aan fijn stof.

Hoewel de Europese norm voor jaargemiddelde concentratie PM10 op 40 µg/m³ ligt, is de advieswaarde van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) 20 µg/m³.

Bij luchtmodellering is gebleken dat er sprake is van een overschrijding, indien de fijn stof achtergrondconcentratie van 32,5 µg/m³ wordt overschreden.

Er zijn groepen mensen die gevoeliger zijn voor blootstelling aan fijn stof. Dit betreft mensen met long- en/of hart- en vaatziekten, kinderen en ouderen. Verder zijn de normen in de buitenlucht gebaseerd op fijn stof en de gewoonlijk gevonden samenstelling daarvan. Er zijn weinig meetgegevens beschikbaar van de concentratie en samenstelling fijn stof voor de directe omgeving van intensieve veehouderijen.

De concentratie stofdeeltjes in stallen is afhankelijk van de soort dieren, behuizing en het jaargetijde. De concentratie is hoger in pluimvee- en varkenshouderijen dan in rundveehouderijen. In stallen behoort een relatief groot deel van de stofdeeltjes tot de grotere stoffracties. De kleinere deeltjes, dus fijn stof en kleiner, kunnen zich met de wind tot op grotere afstand verspreiden en dringen ook dieper in de longen door.

Ten aanzien van fijn stof zullen intensieve veehouderijen moeten voldoen aan de wettelijke normen met betrekking tot de concentratie en het aantal overschrijdingsdagen. Lokaal is een toename van de fijn stof concentratie niet uitgesloten. De achtergrondbelasting in Bernheze is voor een deel van het grondgebied boven de advieswaarde van de WHO (20 µg/m³). In deze gebieden zal er gedurende langere tijd nog sprake zijn van een belasting op de volksgezondheid.

Infectieziekten

Zoönosen zijn infectieziekten die van dieren op mensen overdraagbaar zijn. Dit kan via direct diercontact, de lucht, mest en via voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong.

Sector en landelijke overheid kunnen middels afspraken en maatregelen zoals beperken antibioticumgebruik in combinatie met strikte monitoring op dierziekten het zoönose-risico sterk beperken. Ook kunnen in nieuwe stallen eenvoudig de laatste management- en stalinrichtingsinzichten inzake preventie van dierziekten worden toegepast. De toepassing van luchtreinigingstechnieken brengt de uitstoot van bio-aerosolen verder omlaag. Wanneer de bovenstaande maatregelen gecombineerd worden met een concentratie van veehouderijen op de beste plekken, neemt het gezondheidsrisico voor de bevolking sterk af.

Hieronder zijn enkele zoönosen beschreven die het meest relevant zijn in het kader van dit planMER.

MRSA (varkens)

Op het gebied van bacteriën is vooral MRSA een probleem. Circa 40 % van Nederlandse slachtvarkens is drager van MRSA. Van deze bacterie worden mensen in de algemene bevolking gewoonlijk niet ziek. Een risico ontstaat wanneer deze bacterie wordt geïntroduceerd in ziekenhuizen of verpleeghuizen.

Patiënten met een MRSA-besmetting zijn moeilijker met antibiotica te behandelen, en vooral bij mensen met verminderde weerstand vormt dit een gezondheidsrisico. Onder de algemene bevolking is minder dan 0,1 % drager van de bacterie. Op grond van de huidige inzichten wordt de kans dat de bacterie via het milieu wordt overgedragen aan omwonenden gering geacht, omdat in de buitenlucht een sterke verdunning plaatsvindt. Met name antibioticumresistentie is een probleem. In de afgelopen tien jaar is de antibioticum resistentie met 50% toegenomen.

De verspreiding van resistente micro-organismen wordt vergemakkelijkt door een hoge dichtheid van dieren met nauw contact al dan niet in combinatie met slechte hygiënische omstandigheden

Voor de meeste micro-organismen is de insleep via introductie van nieuwe dieren een van de belangrijkste factoren. Wanneer bedrijven dicht op elkaar zitten, is dit meer mogelijk maar doordat het dicht op elkaar zit, ook sneller beheersbaar. In een gesloten bedrijf komt dit minder voor omdat dit bedrijf (vrijwel) alle schakels van de keten integreert.

De introductie van micro-organismen kan hierdoor gereduceerd worden.

Influenza

Voor pluimveebedrijven is de insleep van een vogelgriep virus het belangrijkste zoönose risico. In milde vorm komt het vogelgriep virus voor in wilde vogels, met name watervogels. Insleep bij pluimveebedrijven is mogelijk door direct of indirect contact met deze dieren of hun mest. Het virus kan zich dan verspreiden en veranderen in een agressievere vorm.

Hoewel directe overdracht van vogelgriep virussen naar de mens gevaarlijk kan zijn is infectie van de mens zeldzaam. Toch wordt dit als een probleem gezien, omdat van influenza A virussen bekend is dat zij snel kunnen veranderen en er nieuwe varianten kunnen ontstaan waartegen nog geen weerstand bestaat.

Influenza A is een bekende ziekteoorzaak bij varkens. Infectie van mensen die met varkens werken komen voor maar leiden in het algemeen niet tot ernstige klachten. Omdat varkens gevoelig zijn voor zowel vogelgriep virussen als varkens- en humane influenzavirussen, worden ze gezien als diersoort waarin nieuwe pandemie virussen zouden kunnen ontstaan als er insleep zou zijn van vogelgriepvirussen.

Q-koorts

Q-koorts is een zoönose die vooral door geiten, schapen en koeien overgebracht wordt op mensen. De meeste infecties verlopen voor mensen zonder verschijnselen (60%). Mensen met klachten hebben vaak een griepachtig ziektebeeld en/of longontsteking. De bestrijdingsmiddelen zijn beperkt omdat de bacterie lang kan overleven in de omgeving en zich zo ook verder kan verspreiden.

In 2007 en 2008 steeg het aantal ziektegevallen aanzienlijk, met name in Noordoost-Brabant. Bij de uitbreiding in 2007 in de omgeving van Herpen was de waarschijnlijke bron van infectie een geitenbedrijf. Geitenbedrijven waar Q-koorts circuleert, vormen een risico voor omwonenden. Daarom zijn en worden er veterinaire maatregelen opgenomen zoals ruiming van geitenbedrijven en vaccinatie voor melkgeiten, melkschapen, kinderboerderijen en zorgboerderijen. De provincie Noord-Brabant heeft een bouwstop afgekondigd voor geiten- en schapenhouderijen voor een periode van een half jaar (tot medio 2010). In die tijd gaat de provincie bekijken welke milieu- en ruimtelijke ordeningsmaatregelen nodig zijn om de Q-koorts te bedwingen. Dat kan door het opnemen van bepalingen in de Verordening ruimte en het aanpassen van de Provinciale milieuverordening.

In Bernheze zijn er zes gespecialiseerde geitenbedrijven. Drie van die bedrijven zijn gelegen in een extensiveringsgebied (geen uitbreiding bouwblok) en drie zijn gelegen in een verwevingsgebied (uitbreiding onder voorwaarden mogelijk). Uitgaande van het voorgenomen gemeentelijk beleid ten aanzien van de intensieve veehouderij worden de ontwikkelingsmogelijkheden van de geitenhouderijen in de verwevingsgebieden beperkt ten opzichte van het vigerend provinciaal beleid, los van de bouwstop die provinciaal is afgekondigd.

Nader onderzoek gezondheid

Aan een bio-aerosol zoals MRSA is voldoende onderzoek verricht om het gezondheidsrisico te kunnen benoemen. Van bio-aerosolen, beladen met bijvoorbeeld endotoxinen, griepvirussen en Q-koorts bacillen, is een inschatting van het gezondheidsrisico beperkt mogelijk. In dit kader is landelijk onderzoek opgestart. In dit onderzoek wordt onder meer de aanwezigheid van fijn stof, bacteriën en virussen in de buurt van verschillende veehouderijbedrijven gemeten. Ook worden de gezondheidsproblemen van omwonenden in kaart gebracht om die vervolgens te vergelijken met de gezondheidsproblemen van mensen in andere gebieden.

Het onderzoek wordt uitgevoerd door het IRAS (Institute for Risk Assessment Sciences, onderdeel van de Universiteit Utrecht) in samenwerking met het NIVEL en het RIVM en loopt van eind 2009 tot medio 2011. In een tussenrapportage (21 januari 2011) zijn de eerste resultaten op basis van de gegevens die zijn verzameld in 2010 weergegeven. In dit rapport is geconcludeerd dat op basis van deze resultaten de suggestie dat in gebieden met intensieve veehouderij meer klachten en aandoeningen in de luchtwegen worden gerapporteerd, niet worden bevestigd aan de hand van de verkregen ziektegegevens van de huisartsenpraktijken. Het onderzoek constateert dat in de buurt van varkens- en

kippenbedrijven een verhoogde endotoxine waarde (dode celmateriaal op fijn stof) in de lucht wordt gemeten. De aangetoonde waarden zijn flink hoger in vergelijking met stedelijke gebieden, maar zijn nog steeds laag. Bij de gemeten endotoxineniveaus zijn op basis van de huidige inzichten geen gezondheidseffecten te verwachten. Gedetailleerde analyses van bestaande en nieuwe meetresultaten moeten inzicht geven of er een samenhang bestaat tussen het voorkomen van bepaalde aandoeningen en specifieke blootstellingen. Er ligt dus nog geen eindoordeel en er is dus nog sprake van een belangrijke leemte in kennis over die samenhang.

Uit het informatieblad "Intensieve veehouderij en gezondheid" van de GGD'en Brabant en Zeeland (januari 2009) blijkt dat voor de componenten geur, fijn stof en Q-koorts een effect op het gezondheidsrisico te verwachten is in de algemene leefomgeving. Voor de componenten endotoxinen, influenza en MRSA is het onduidelijk of effect optreedt vanwege het ontbreken van blootstellinggegevens op leefomgevingniveau.

Mitigerende en compenserende maatregelen

De schaalvergroting in de intensieve veehouderij betekent niet per definitie een verslechtering van de gezondheidsrisico's. Bij nieuwbouw van veehouderijbedrijven kunnen maatregelen worden genomen die een aantal dreigingen voor de volksgezondheid kunnen beperken. Ook via de bedrijfsvoering kunnen risico's worden beperkt (bron: brief van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan de Tweede kamer; kenmerk: PG/ZP-2920705; d.d. 29 mei 2009).

De uitkomst van nader onderzoek kan leiden tot aanpassing of introductie van wettelijke normen. Daar waar locatiekeuze aan de orde is kunnen gezondheidsaspecten in de overweging worden betrokken.

Leemten in kennis

Er is nog een behoorlijk hiaat in de kennis over intensieve veehouderij en gezondheidsrisico's, vooral wat betreft de uitstoot van grotere bedrijven en concentraties van bedrijven (bron: brief van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan de Tweede kamer; kenmerk: PG/ZP-2920705; d.d. 29 mei 2009). De relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheidsproblemen van omwonenden is onderwerp van nader onderzoek volgens het Ministerie van VWS. Het RIVM heeft recent onderzoek verricht naar de aanwezigheid van veegerelateerde MRSA bij omwonenden van intensieve varkenshouderijen en kwam daarbij tot de conclusie dat er geen verhoogd risico is voor omwonenden (bron: RIVM briefrapport 2151011002. Volksgezondheidsaspecten van veehouderijbedrijven in Nederland: zoönosen en antibioticumresistentie). Echter huisartsen in gebieden met intensieve veehouderij geven aan meer symptomen van de luchtwegen en respiratoire aandoeningen te vermoeden in hun praktijken. Symptomen en aandoeningen die overigens wel zijn aangetoond bij werknemers in de veehouderij.

Conclusie gezondheid

Ten aanzien van gezondheid zijn de alternatieven vooralsnog niet onderscheidend. Dit komt door het hiaat in kennis over intensieve veehouderij en gezondheidsrisico's. Dit aspect is daarom niet opgenomen in de beoordeling. De primaire verantwoordelijkheid van het ontwikkelen van kennis voor het beoordelen van gezondheidseffecten ligt bij het Rijk.

Literatuur:

- RIVM-report 50029001/2005 Trends in the environmental burden of disease in the Netherlands 1980-2020. AB Knol, BAM Staatsen.
- GGD-Richtlijn Gezondheidsaspecten Besluit Luchtkwaliteit. Landelijk Centrum Medische Milieukunde. 8-12-2005.
- GGD-Richtlijn Geurhinder. GGD Nederland. 2002.
- GGD Informatieblad intensieve veehouderij en gezondheid, januari 2009
- Gezondheidseffectscreening Stad& Milieu 2006: Handboek voor een gezonde inrichting van de woonomgeving. GGD Nederland. Oktober 2006.
- RIVM briefrapport 60930006/2008. Intensieve Veehouderij en gezondheid: overzicht van kennis over werknemers en omwonenden. RIVM, Universiteit Utrecht en Institute for Risk Assessment Studies. Nationale MAC-lijst 2007". Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Sdu Uitgevers:2007.
- RIVM briefrapport 2151011002. Volksgezondheidsaspecten van veehouderijbedrijven in Nederland: zoönosen en antibioticumresistentie.

BIJLAGE 4

Potentieel duurzaam gebied

Legenda

veehouderijbedrijven

- 0 - 10 nge iv
- 10 - 70 nge iv
- ≥ 70 nge iv

potentieel duurzame gebieden

potentieel duurzaam gebied
op basis provinciale criteria

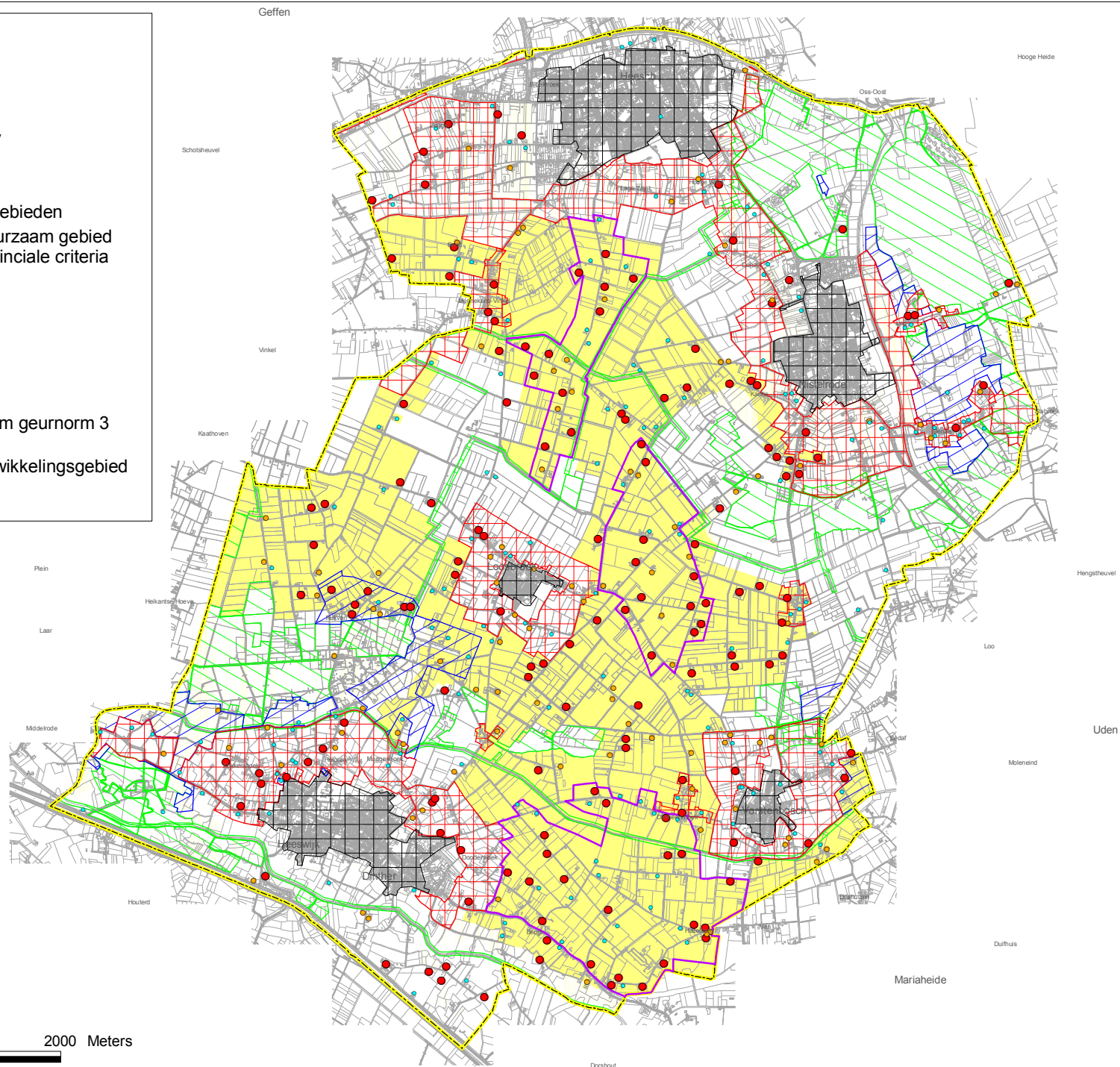
Wog

Rog

Nog

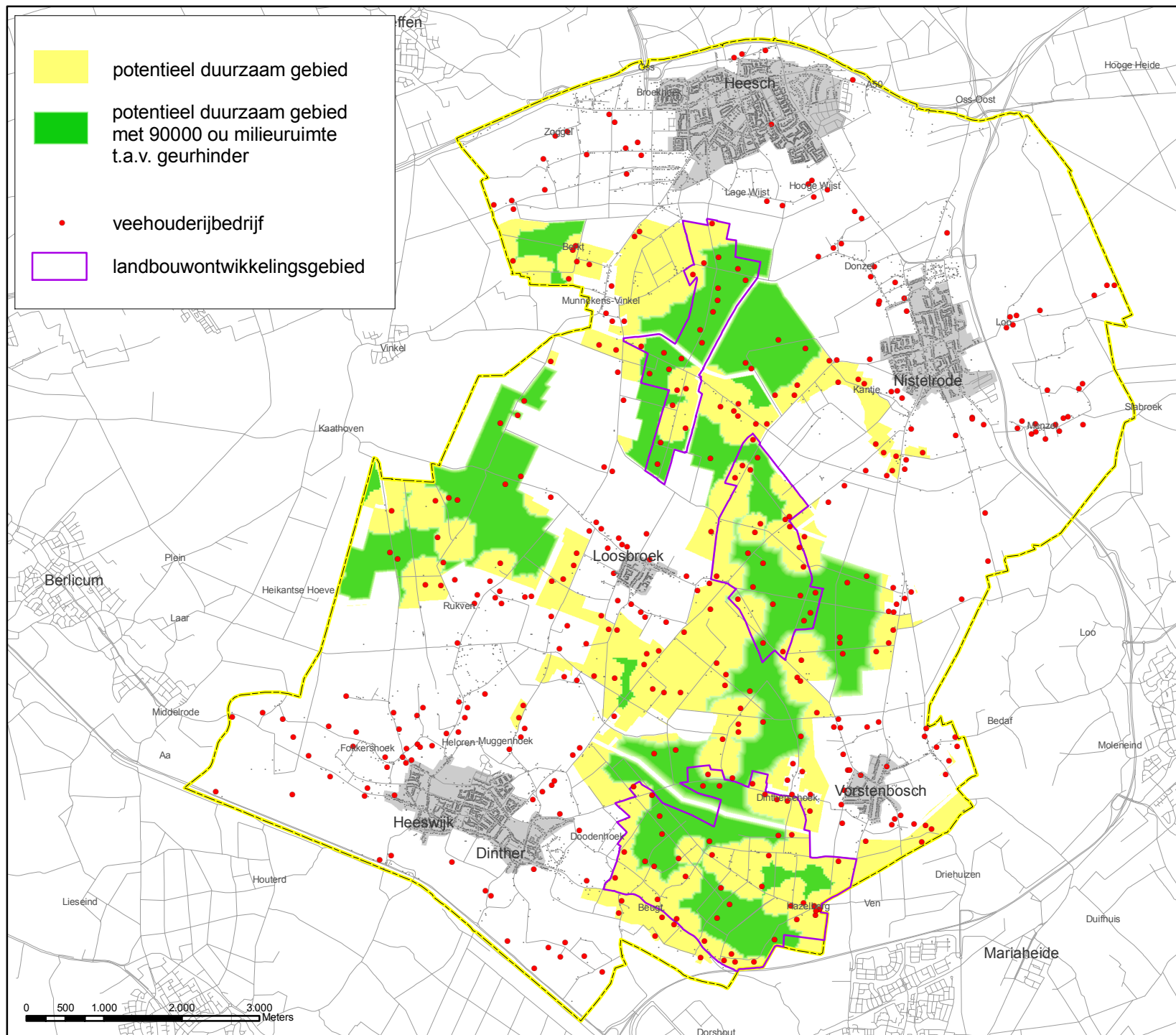
bebouwde kom geurnorm 3

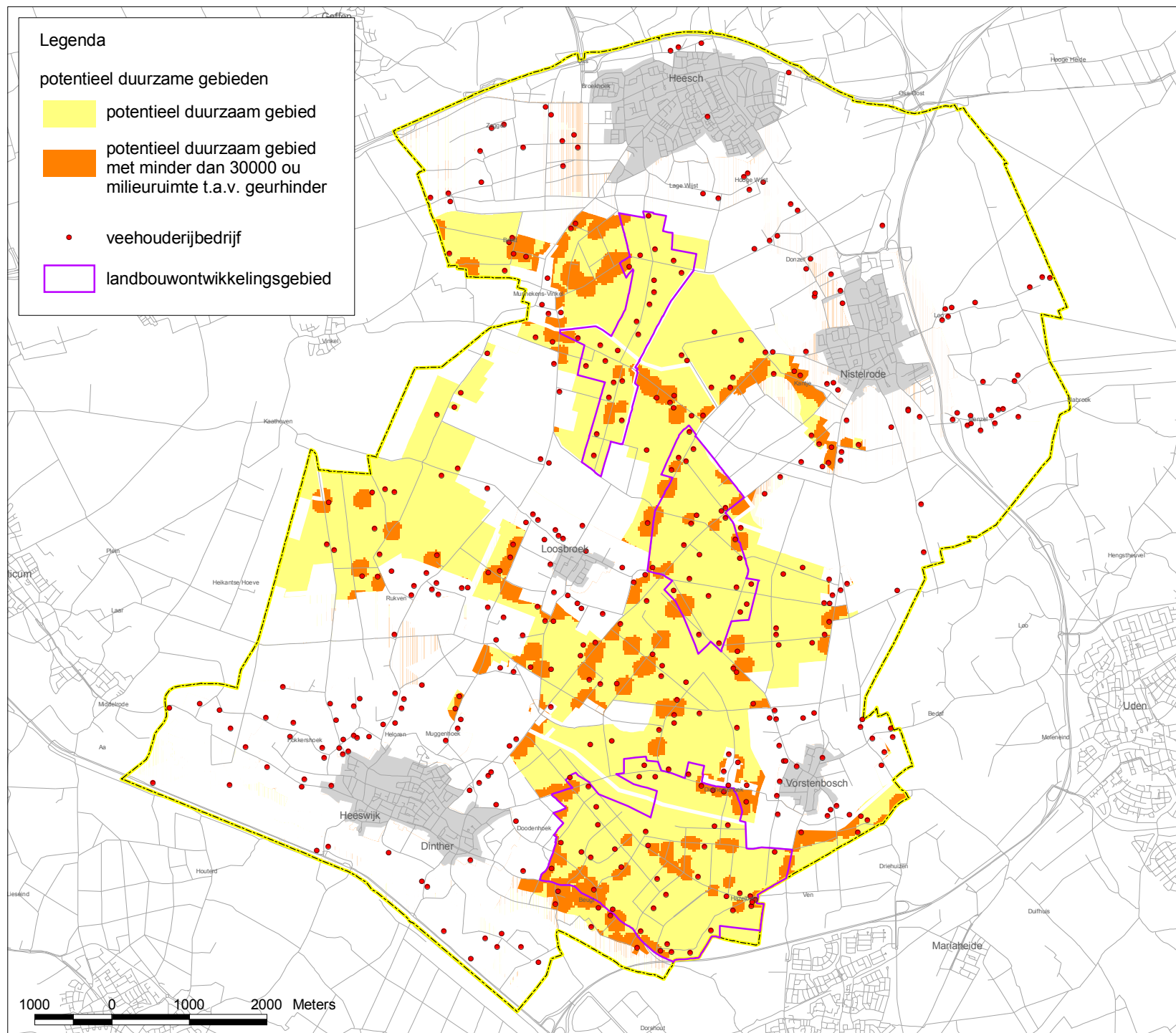
landbouwontwikkelingsgebied

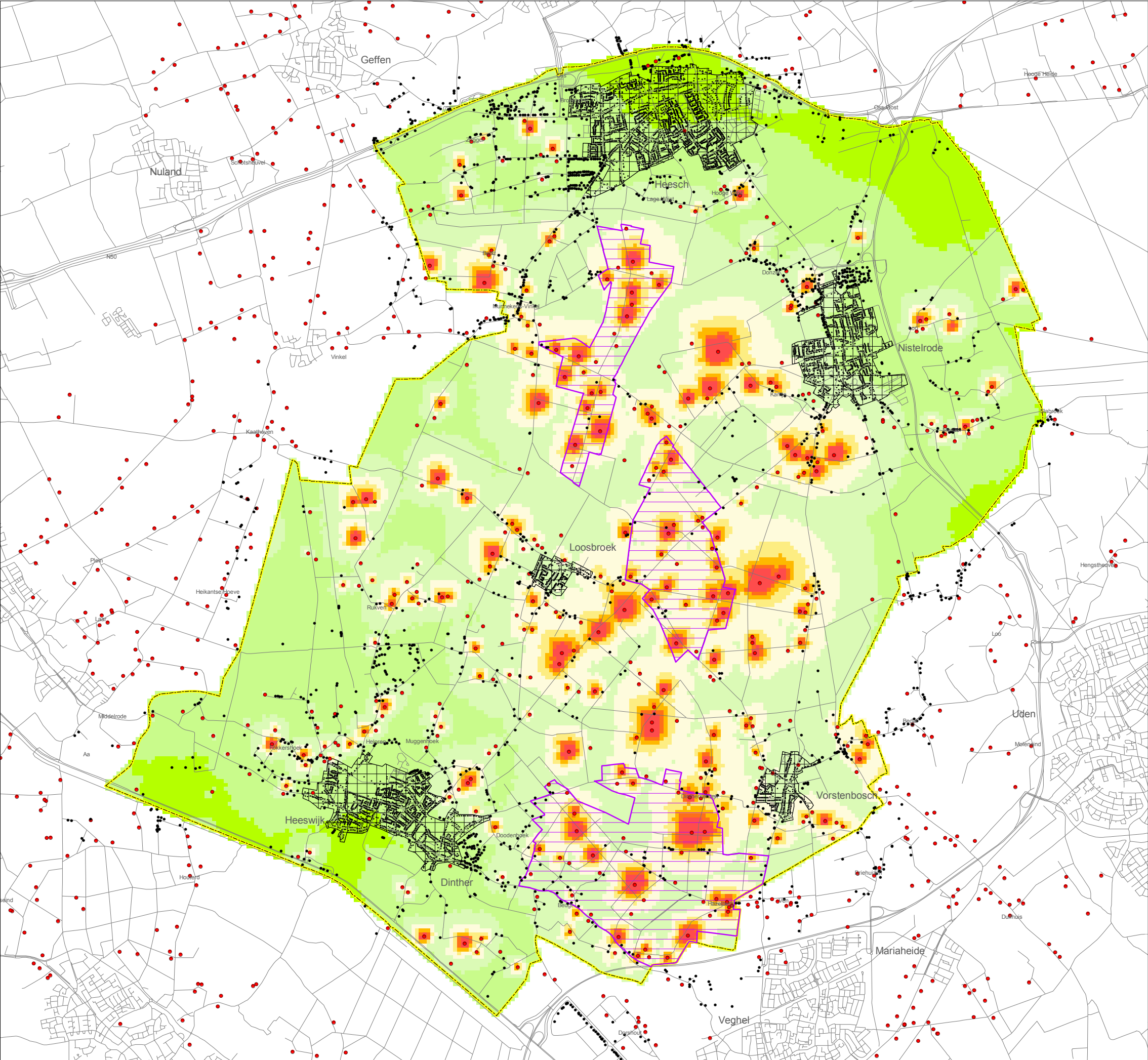
BIJLAGE 5

Milieuruimte geur in potentieel duurzaam gebied

BIJLAGE 6 Effectkaarten geur

Legenda

veehouderij

veehouderijbedrijf

voor geurhinder gevoelige objecten

bebouwde kom geurnorm 3

voor geurhinder gevoelig object

Beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder

zeer goed

goed

redelijk goed

matig

tamelijk slecht

slecht

zeer slecht

extreem slecht

landbouwontwikkelingsgebied

achtergrond-belasting (ou)	kans op geurhinder	beoordeling leefklimaat
0 - 3.0	< 5 %	zeer goed
3.1 - 7.4	5 - 10 %	goed
7.5 - 13.1	10 - 15 %	redelijk goed
13.2 - 20.0	15 - 20 %	matig
20.1 - 28.3	20 - 25 %	tamelijk slecht
28.4 - 38.5	25 - 30 %	slecht
38.6 - 50.7	30 - 35 %	zeer slecht
>50.7	>35 %	extreem slecht

Plan Mer

Bestemmingsplan buitengebied

Gemeente Bernheze

Beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder

huidige situatie

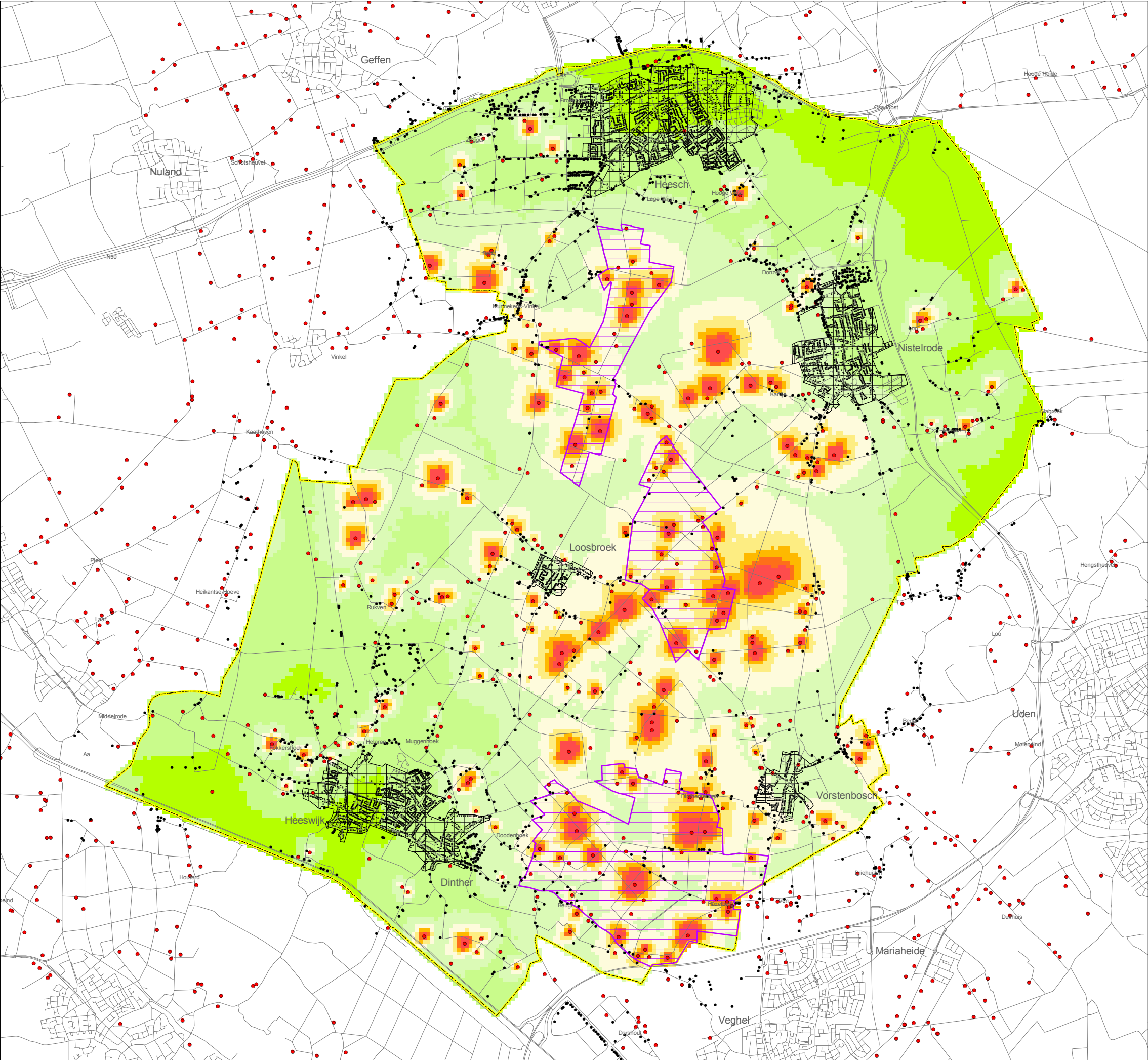
opdrachtgever:

gemeente Bernheze

uitvoering:

ARCADIS

Infrastructuur, milieu, gebouwen

Legenda

veehouderij

veehouderijbedrijf

voor geurhinder gevoelige objecten

bebouwde kom geurnorm 3

voor geurhinder gevoelig object

Beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder

zeer goed

goed

redelijk goed

matig

tamelijk slecht

slecht

zeer slecht

extreem slecht

landbouwontwikkelingsgebied

achtergrond-belasting (ou)	kans op geurhinder	beoordeling leefklimaat
0 - 3.0	< 5 %	zeer goed
3.1 - 7.4	5 - 10 %	goed
7.5 - 13.1	10 - 15 %	redelijk goed
13.2 - 20.0	15 - 20 %	matig
20.1 - 28.3	20 - 25 %	tamelijk slecht
28.4 - 38.5	25 - 30 %	slecht
38.6 - 50.7	30 - 35 %	zeer slecht
>50.7	>35 %	extreem slecht

Plan Mer

Bestemmingsplan buitengebied

Gemeente Bernheze

Beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder

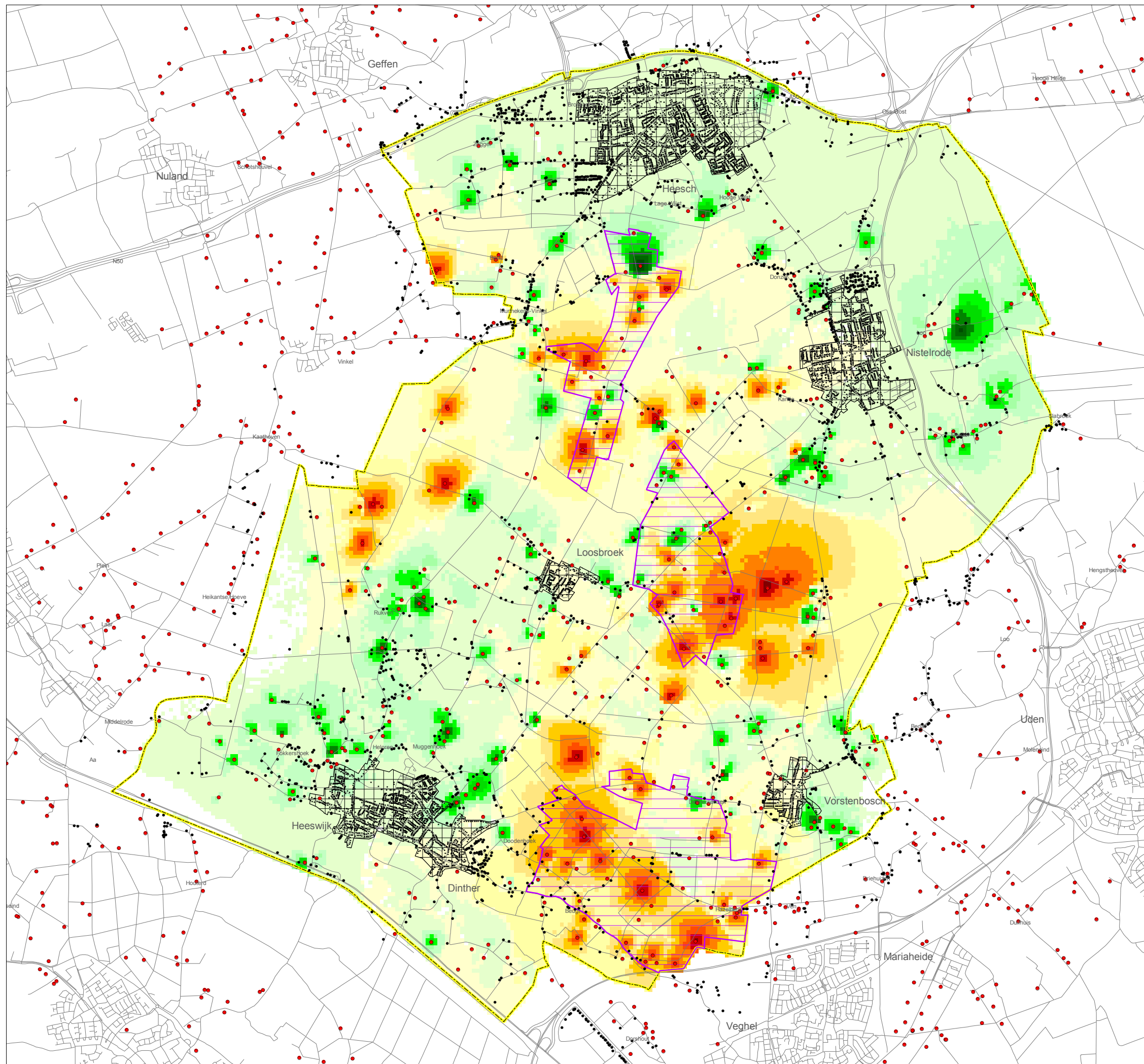
scenario 1

opdrachtgever:

gemeente Bernheze

uitvoering:

 ARCADIS
Infrastructuur, milieu, gebouwen

Legenda

veehouderij

- veehouderijbedrijf

voor geurhinder gevoelige objecten

- bebouwde kom geurnorm 3
- voor geurhinder gevoelig object

Verschil in indicatieve achtergrondbelasting t.a.v.geurhinder (Ou)

<-50
-50 - -20
-20 - -10
-10 - -5
-5 - -3
-3 - -2
-2 - -1
-1 - -0
0
0 - 1
1 - 2
2 - 3
3 - 5
5 - 10
10 - 20
20 - 50
>=50

landbouwontwikkelingsgebied

Plan Mer
Bestemmingsplan buitengebied
Gemeente Bernheze

Verschil in indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder

scenario 1 ten opzichte van de huidige situatie

opdrachtgever:

gemeente Bernheze

uitvoering:

Infrastructuur, milieu, gebouwen

schaal:

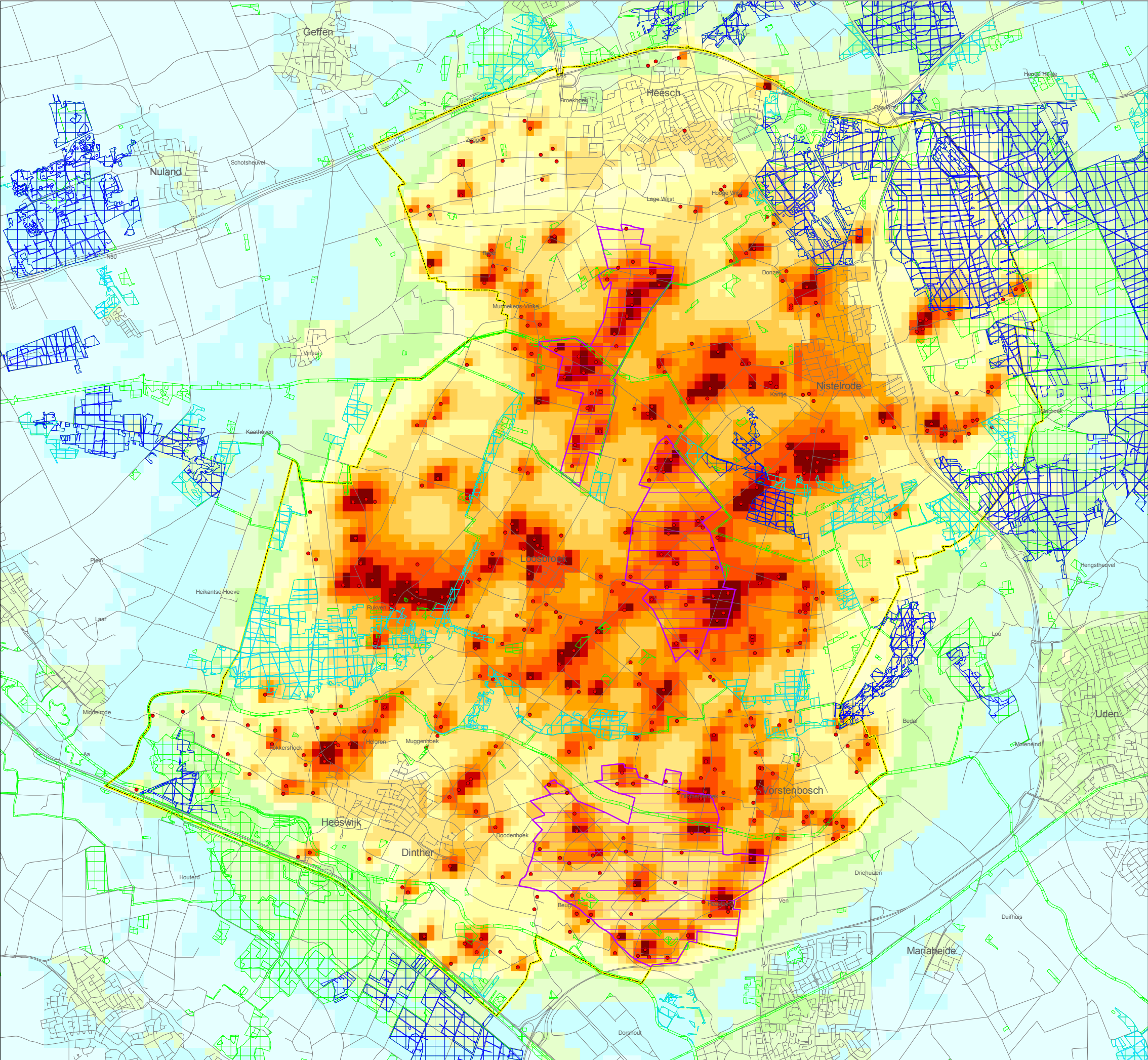
500 0 500 1000 1500 Meters

110502.700124

26 jan 2010

BIJLAGE 7

Effectkaarten ammoniak

Legenda

veehouderij

depositie van stikstof uit stalemissies vanuit Bernheze (mol N/ha/jr)

0 - 100

100 - 200

200 - 300

300 - 400

400 - 500

500 - 750

750 - 1000

1000 - 1250

1250 - 1500

1500 - 2000

2000 - 3000

3000 - 4000

>4000

zeer kwetsbaar gebied Wav

vervallen Wav-gebied

overig GHS - natuur

landbouwontwikkelingsgebied

Plan Mer
Bestemmingsplan buitengebied
Gemeente Bernheze

Depositie van ammoniak uit stalemissies vanuit veehouderijbedrijven in Bernheze

huidige situatie

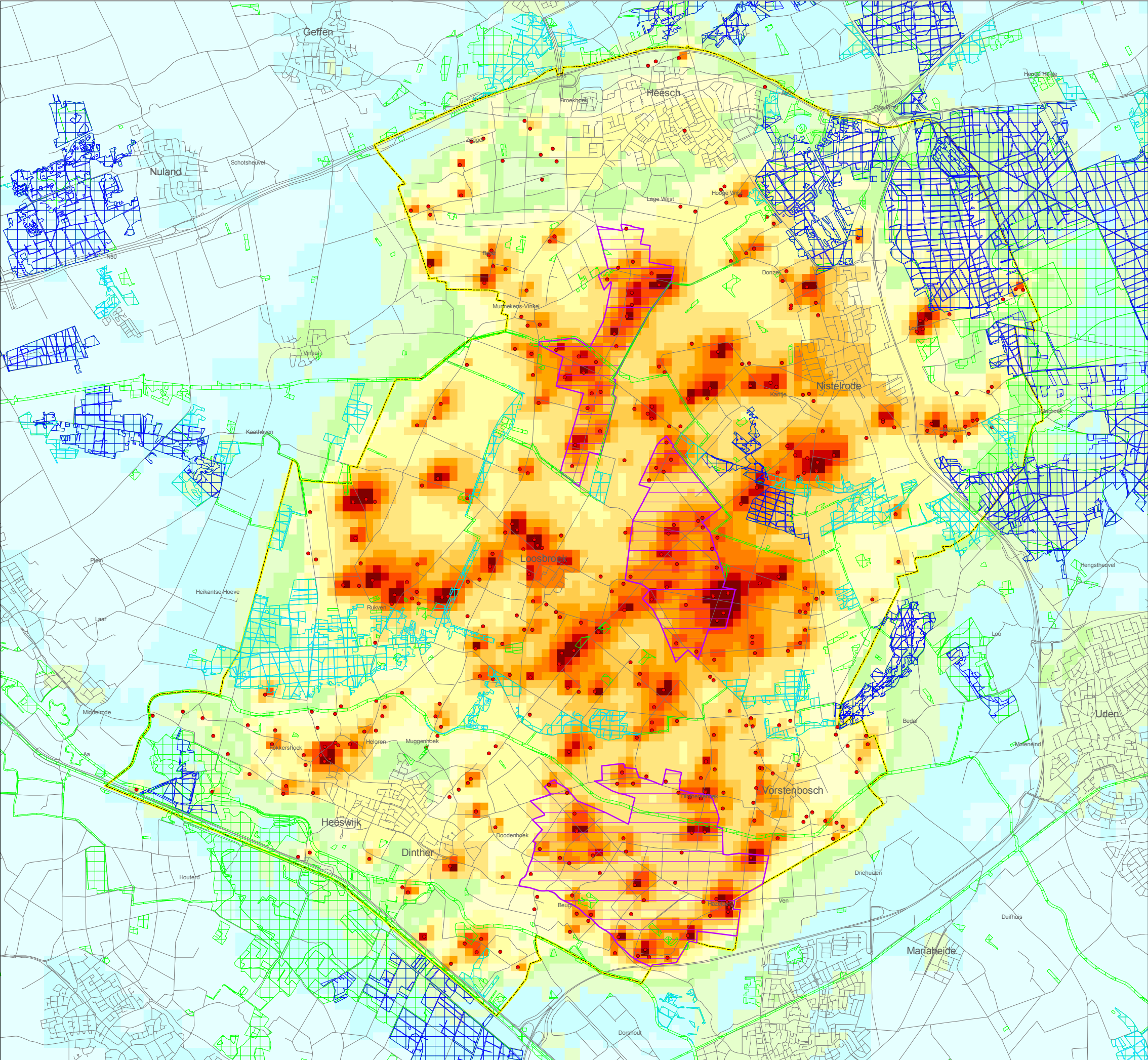
opdrachtgever:

gemeente Bernheze

uitvoering:

ARCADIS

Infrastructuur, milieu, gebouwen

Legenda

veehouderij

depositie van stikstof uit stalemissies vanuit Bernheze (mol N/ha/jr)

0 - 100

100 - 200

200 - 300

300 - 400

400 - 500

500 - 750

750 - 1000

1000 - 1250

1250 - 1500

1500 - 2000

2000 - 3000

3000 - 4000

>4000

zeer kwetsbaar gebied Wav

vervallen Wav-gebied

overig GHS - natuur

landbouwontwikkelingsgebied

Plan Mer
Bestemmingsplan buitengebied
Gemeente Bernheze

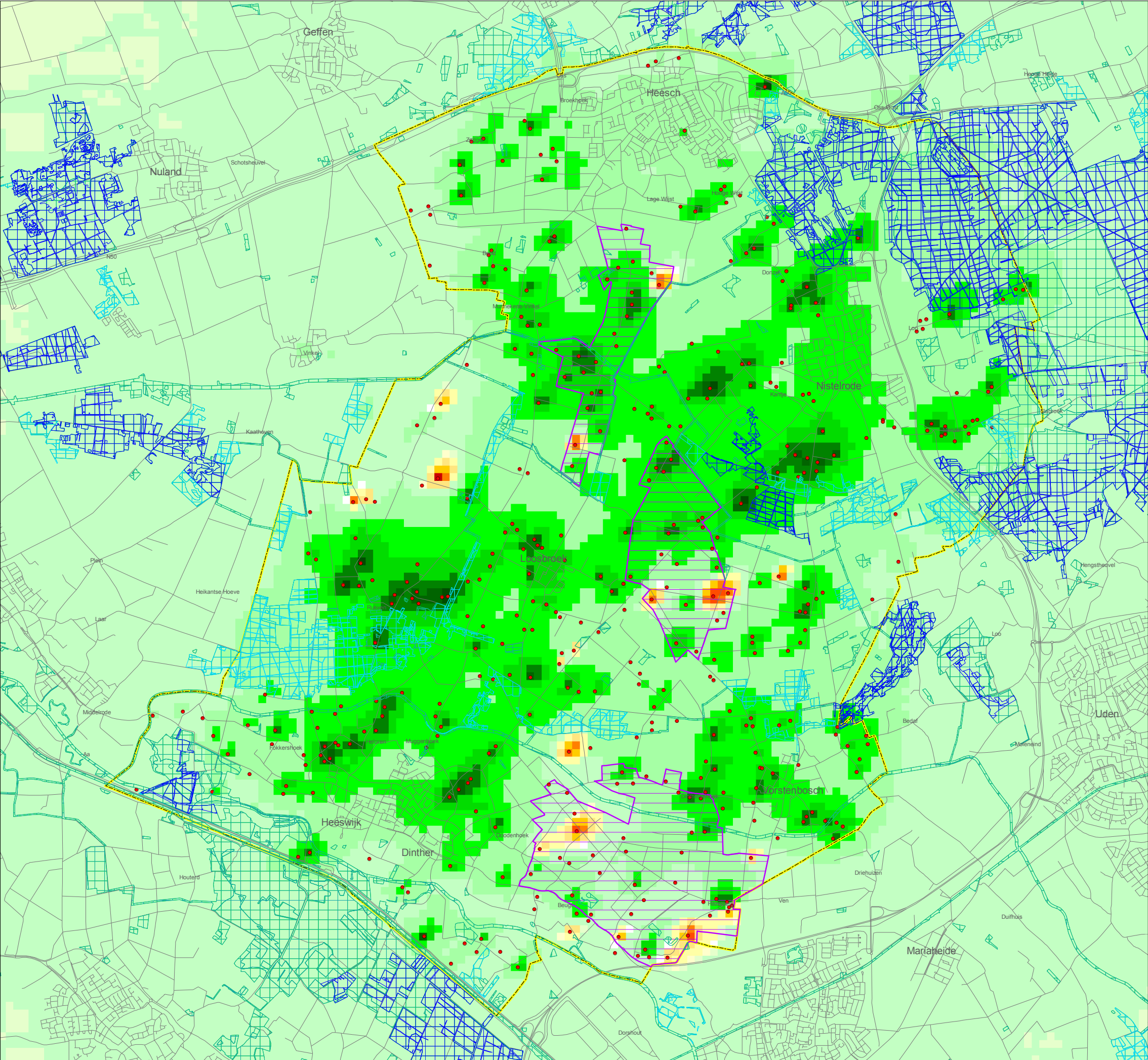
Depositie van ammoniak uit stalemissies vanuit veehouderijbedrijven in Bernheze

scenario 1

opdrachtgever:
gemeente Bernheze

uitvoering:

Infrastructuur, milieu, gebouwen

Legenda

• veehouderij

verschil in depositie van ammoniak uit stalemissies (mol N/ha/jr)

< -5000
-5000 - -2500
-2500 - -1000
-1000 - -500
-500 - -250
-250 - -100
-100 - -10
-10 - -1
0
1 - 10
10 - 100
100 - 250
250 - 500
500 - 1000
1000 - 2500
2500 - 5000
>=5000

zeer kwetsbaar gebied Wav

vervallen Wav-gebied

overig GHS - natuur

landbouwontwikkelingsgebied

Plan Mer
Bestemmingsplan buitengebied
Gemeente Bernheze

Verschil in depositie van ammoniak als gevolg van stalemissies

scenario1 ten opzichte van de huidige situatie

opdrachtgever:

gemeente Bernheze

uitvoering:

ARCADIS
Infrastructuur, milieu, gebouwen

schaal:

500 0 500 1000 1500 Meters

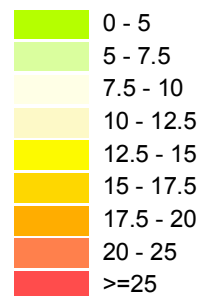
110502.700124

26 jan 2010

BIJLAGE 8 Effectkaarten fijn stof

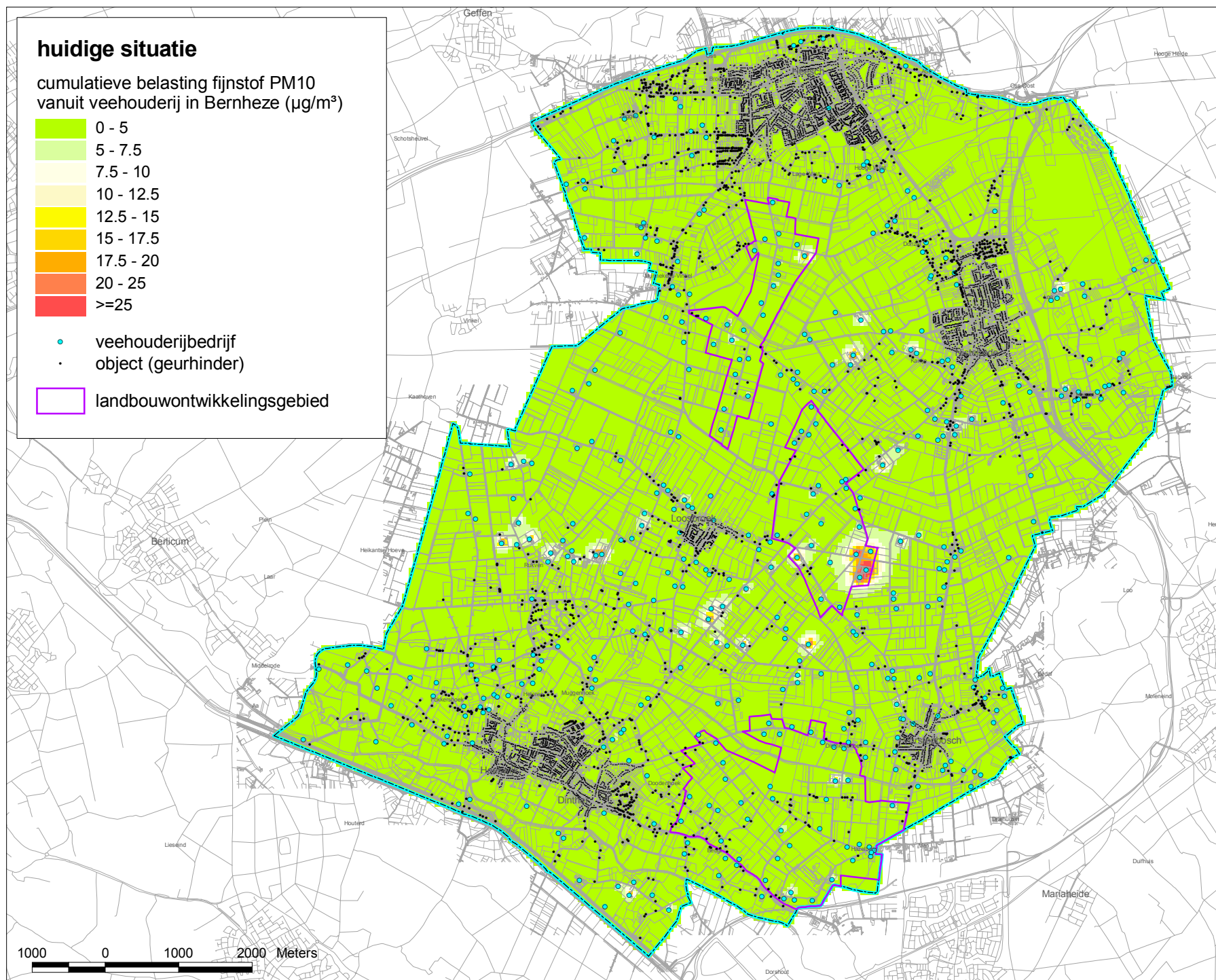
huidige situatie

cumulatieve belasting fijnstof PM10
vanuit veehouderij in Bernheze ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

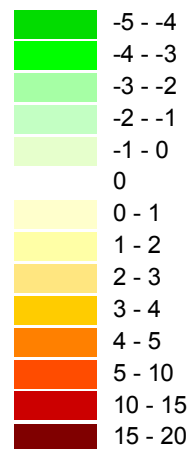
- veehouderijbedrijf
- object (geurhinder)

landbouwontwikkelingsgebied

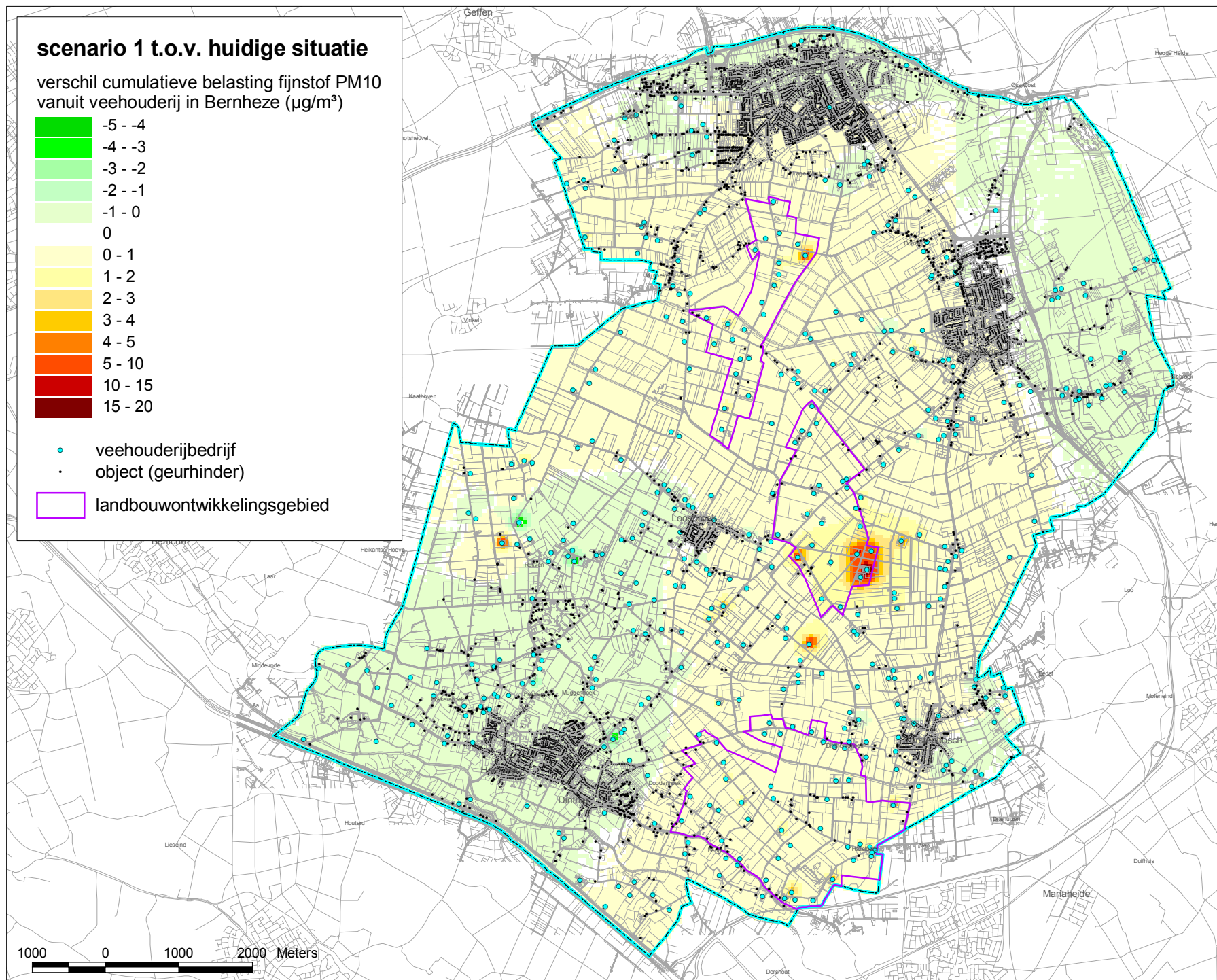
scenario 1 t.o.v. huidige situatie

verschil cumulatieve belasting fijnstof PM10
vanuit veehouderij in Bernheze ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

• veehouderijbedrijf
• object (geurhinder)

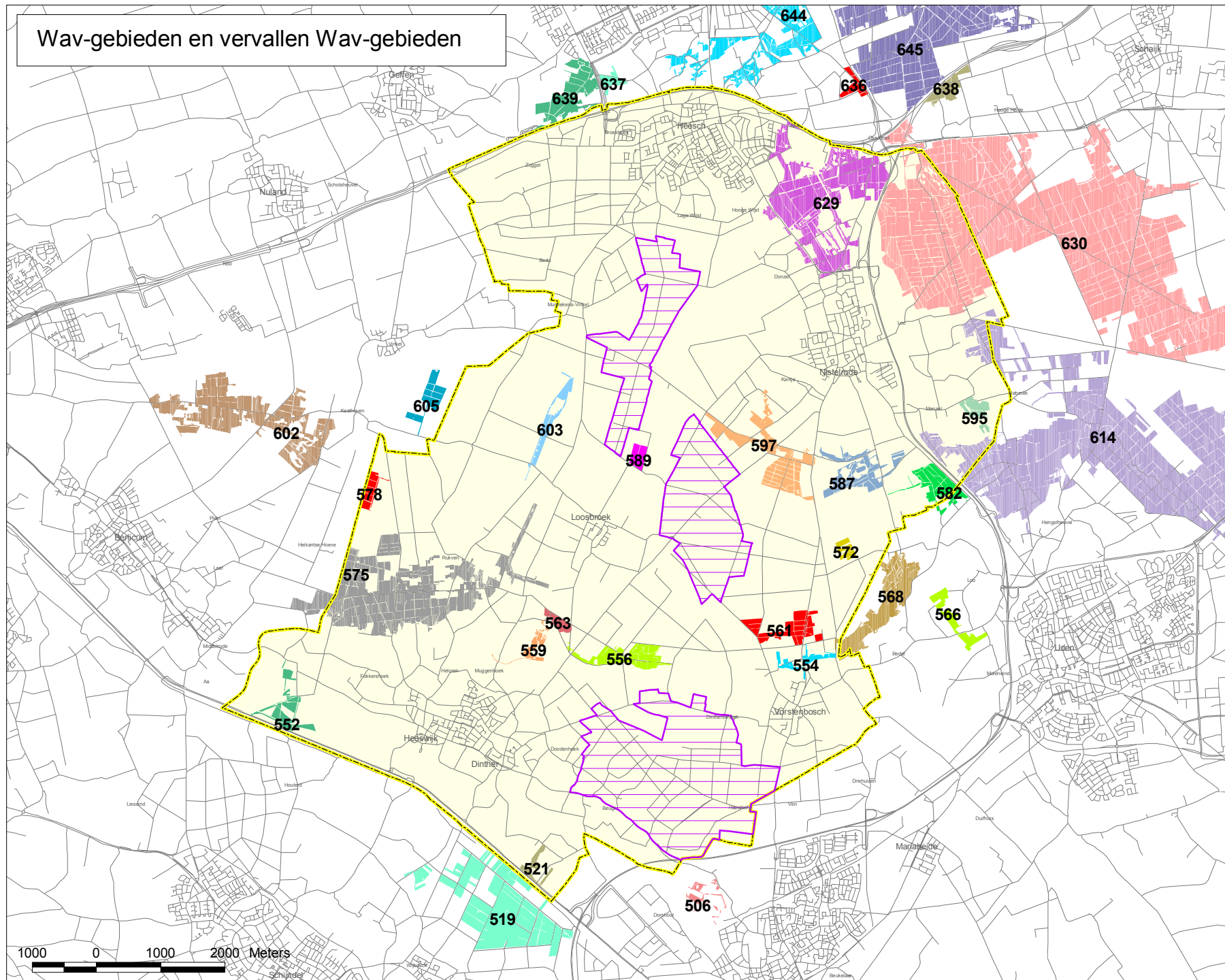
landbouwontwikkelingsgebied

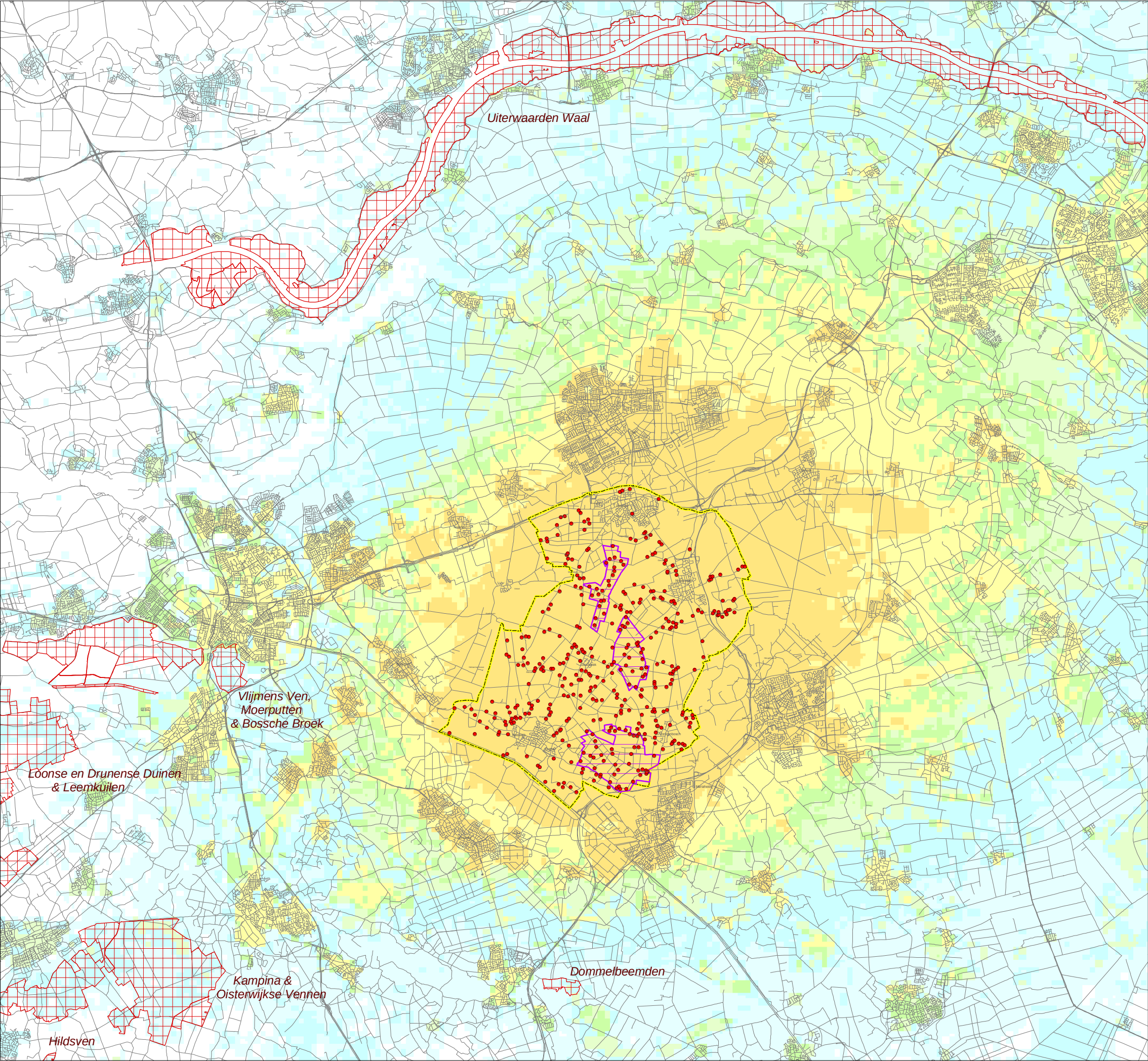

BIJLAGE 9

Overige kaarten

Wav-gebieden en vervallen Wav-gebieden

Legenda

•

veehouderij

depositie van stikstof uit stalemissies vanuit Bernheze (mol N/ha/jr)

0 - 10

10 - 20

20 - 30

30 - 40

40 - 50

50 - 100

>100

Natura 2000 / Nb-wet gebied

landbouwontwikkelingsgebied

Plan Mer
Bestemmingsplan buitengebied
Gemeente Bernheze

Depositie van ammoniak uit stalemissies vanuit veehouderijbedrijven in Bernheze

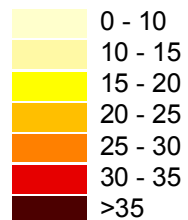
huidige situatie

opdrachtgever:
gemeente Bernheze

uitvoering:

Infrastructuur, milieu, gebouwen

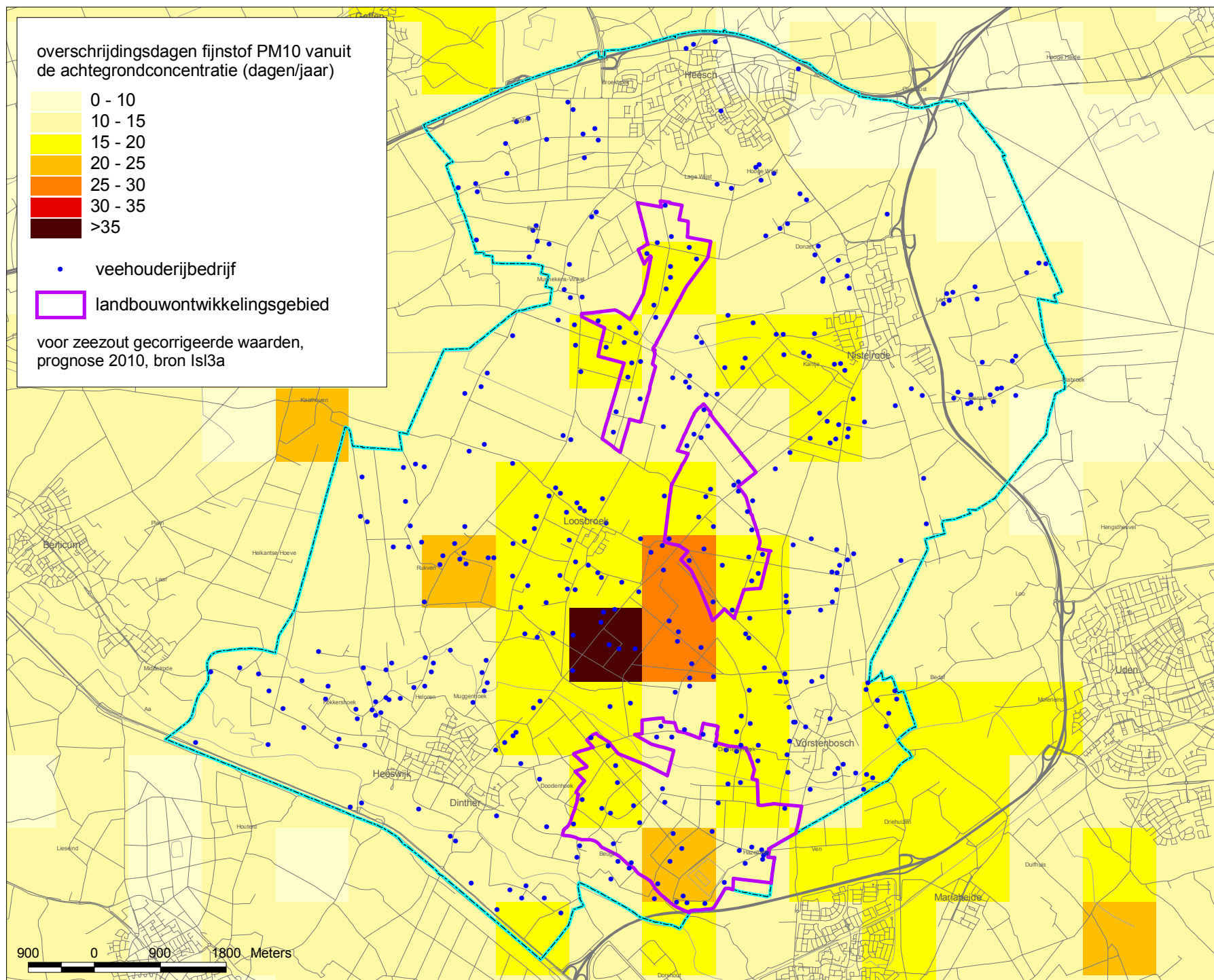
overschrijdingsdagen fijnstof PM10 vanuit
de achtergrondconcentratie (dagen/jaar)

• veehouderijbedrijf

landbouwontwikkelingsgebied

voor zeezout gecorrigeerde waarden,
prognose 2010, bron IsI3a

BIJLAGE 10 Lijst met afkortingen

AMvB huisvesting	Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij. Het besluit stelt veehouderijen verplicht om emissiearme stallen te bouwen en bevat zogeheten maximale emissiewaarden.
Besluit Huisvesting	Zie Amvb huisvesting
dB	Decibel
ECN	Energieonderzoek Centrum Nederland
EHS	Ecologische hoofdstructuur
IPCC	Intergovernmental panel on climate change
IV	Intensieve veehouderij
LOG	Landbouwontwikkelingsgebied
MER	Milieueffectrapport
m.e.r.	Milieueffectrapportage
Nge	Nederlandse grootte eenheid; een maat voor de economische omvang van bedrijfsactiviteiten
OU	Odeur units (Wet geurhinder en veehouderij)
planMER	Milieueffectrapport voor plannen
PM10	Particulate matter; fijn stof deeltjes met een doorsnede van 10 µm
VAB	Vrijkomende agrarische bebouwing
Wav	Wet ammoniak en veehouderij

COLOFON

PLAN MER BESTEMMINGPLAN BUITENGEBIED

OPDRACHTGEVER:

GEMEENTE BERNHEZE

STATUS:

Definitief

AUTEUR:

H. Ullenbroeck

GECONTROLEERD DOOR:

K. Albers

VRIJGEGEVEN DOOR:

H. Ullenbroeck

074508430:0.1!

ARCADIS NEDERLAND BV
Utopialaan 40-48
Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Tel 073 6809 211
Fax 073 6144 606
www.arcadis.nl
Handelsregister
9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden veeleenvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.

**SAMENVATTING PLANMER
BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED
BERNHEZE**

GEMEENTE BERNHEZE

4 juni 2011
074510287:0.1!
110502.700124.001

Inhoud

1	Inleiding	5
2	Beleidskaders	7
2.1	Reconstructieplan Maas en Meijerij	7
2.2	Verordening ruimte	9
2.3	Verordening stikstof en Natura 2000	10
2.4	Beleidsvisie bestemmingsplan buitengebied	11
3	Huidige situatie en ontwikkelingen	12
3.1	Intensieve veehouderij	12
3.2	Milieu	14
3.2.1	Geurhinder door veehouderij	14
3.2.2	Ammoniak	14
3.2.3	Fijn stof	15
4	Mogelijke ontwikkeling intensieve veehouderij	16
4.1	Potentieel duurzaam gebied	16
4.2	Scenario's planMER	17
5	Effecten	19
5.1	Inleiding	19
5.2	Samenvatting effecten	20
5.3	Aandachtspunten voor besluitvorming	23
5.4	Aanbevelingen	25
6	Beleidsvoorstel	27

HOOFDSTUK

1 Inleiding

Het college van Burgemeester en Wethouders van Bernheze is bezig met het actualiseren van de bestemmingsplannen voor het buitengebied. Eén van de ontwikkelingen die hiermee gestalte krijgt is de planologische ruimte voor en het vestigingsbeleid van de intensieve veehouderij. In Bernheze gaat het voornamelijk om varkens- en pluimveebedrijven. Ook geitenhouderijen worden als intensieve veehouderij beschouwd. De gemeente maakt keuzes over de omvang van bouwvlakken van veehouderijen en over mogelijkheden voor omschakeling naar en uitbreiding en nieuwvestiging van intensieve veehouderij. Om die reden dient als onderbouwing voor het bestemmingsplan buitengebied een planMER te worden opgesteld.

In het planMER ligt de focus liggen op de milieueffecten die samenhangen met de keuzes die in het bestemmingsplan buitengebied worden vastgelegd over de omvang van bouwvlakken van intensieve veehouderijen en over mogelijkheden voor omschakeling naar en uitbreiding van intensieve veehouderij. Nieuwvestiging van intensieve veehouderij is in de gemeente Bernheze niet aan de orde, gezien de beleidskaders die daarvoor op provinciaal niveau (reconstructieplan Maas en Meierij, Verordening ruimte) zijn vastgelegd.

In een commissievergadering van de gemeenteraad (december 2009) is de aanpak toegelicht. De (tussen)resultaten van de planMER zijn gepresenteerd aan de leden van de klankbordgroep, de raad en het college van Burgemeester en Wethouders.

Mede op basis van het planMER en ambtelijk overleg met de provincie hierover heeft het toenmalige college van Burgemeester en Wethouders in haar vergadering van 26 januari 2010 het beleid met betrekking tot de ontwikkelingsmogelijkheden van intensieve veehouderijen vastgesteld. Deze beleidskeuze is verwerkt in het (concept)ontwerp bestemmingsplan buitengebied van februari 2010.

Op 29 maart 2010 hebben de politieke partijen Progressief Bernheze, SP, Bernheze Solidair en de OPG een coalitieakkoord opgenomen. In dit coalitieakkoord is ook een passage opgesteld over het bestemmingsplan buitengebied, waarmee een beleidsmatige heroverweging wordt aangekondigd met betrekking tot de intensieve veehouderij. De beleidsmatige heroverweging maakte, in combinatie met de wijziging van de provinciale beleidskaders (Verordening Ruimte), een aanpassing van het concept ontwerp bestemmingsplan buitengebied nodig.

In het (concept) ontwerp bestemmingsplan buitengebied is al geanticipeerd op de herbegrenzing van de landbouwontwikkelingsgebieden door de provincie. Het (nieuwe) college heeft eind 2010 de LOG's nader begrensd, waarin naast de provinciale criteria een

minimum afstand van 1000 meter tot de woongebieden als criterium is gehanteerd. Die nadere begrenzing is opgenomen in de verbeelding (plankaart van het bestemmingsplan).

Deze nadere begrenzing van de landbouwontwikkelingsgebieden en het voorgenomen gemeentelijk beleid zijn beschreven in de notitie “ontwerp bestemmingsplan buitengebied Bernheze, aanpassingen voor de ter inzage legging” van 9 december 2010. Deze notitie is door het college voorgelegd aan de raad (december 2010 en maart 2011) en is de basis voor de ontwikkelingsmogelijkheden voor intensieve veehouderijen zoals die in het ontwerp bestemmingsplan buitengebied (juni 2011) zijn opgenomen.

Het planMER is grotendeels opgesteld in de periode oktober 2009 – januari 2010. Een conceptversie van het planMER (2 februari 2010) is aangeboden aan- en besproken door de leden van de toenmalige gemeenteraad. In deze versie van het planMER (juni 2011) is de beleidskeuze van het nieuwe college verwerkt en is de beschrijving van het provinciaal beleidskader geactualiseerd. Ook is op basis van recente adviezen van de commissie m.e.r. nader ingegaan op de milieuruimte m.b.t. de stikstofbelasting van Natura 2000 gebieden.

Het planMER wordt, samen met het conceptontwerp bestemmingsplan buitengebied, behandeld in een commissievergadering van de raad (juni 2011), voordat beide documenten door Burgemeester en Wethouders worden vrijgegeven voor de ter visie legging.

HOOFDSTUK 2 Beleidskaders

Met de inwerkingtreding van de Verordening ruimte fase 1 per 1 juni 2010 is de regelgeving met betrekking tot de intensieve veehouderij, zoals opgenomen in de reconstructie- en gebiedsplannen, gewijzigd en niet meer het actuele kader voor het bestemmingsplan buitengebied. Omdat het beleid zoals dat is geformuleerd in het nieuwe provinciale beleidskader (de Structuurvisie en Verordening ruimte) en het ontwerp bestemmingsplan buitengebied van Bernheze mede is gebaseerd op onderdelen uit het Reconstructieplan Maas en Meierij, is in dit hoofdstuk ook ingegaan op het Reconstructieplan uit 2005.

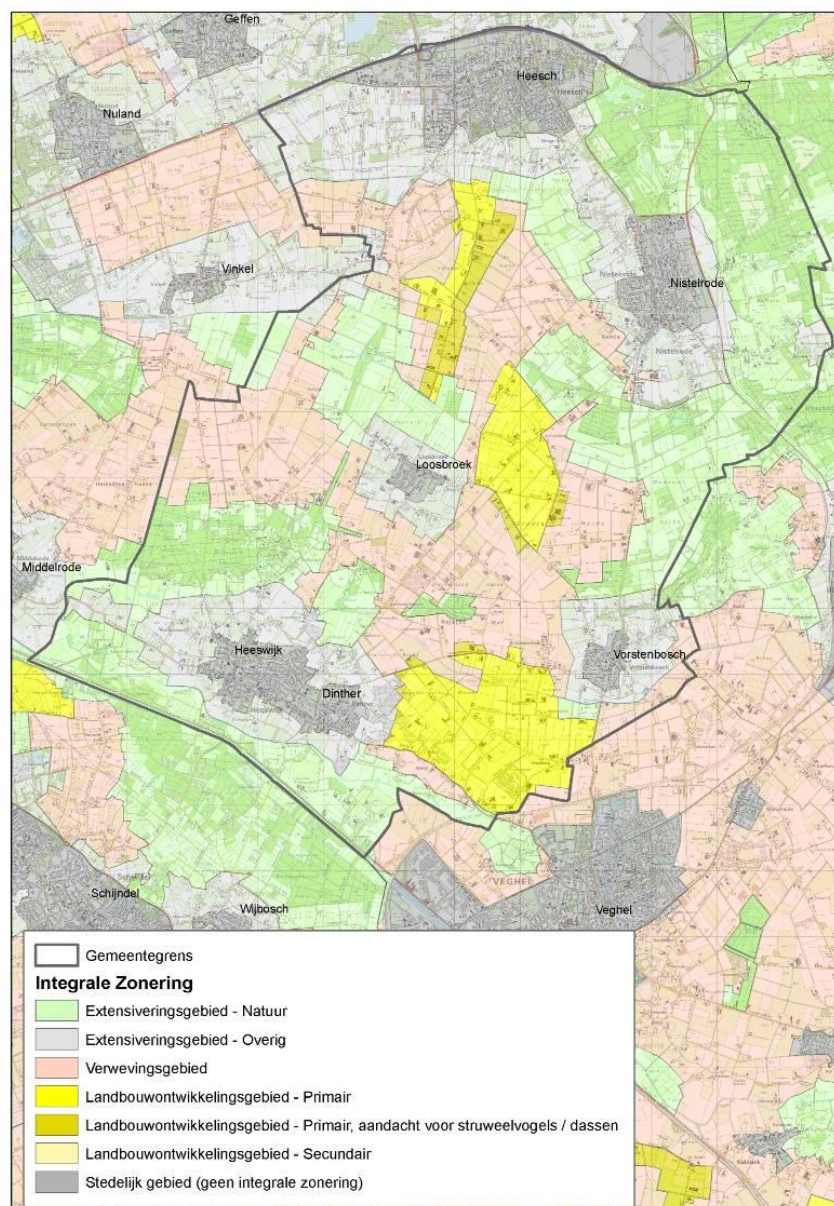
2.1

RECONSTRUCTIEPLAN MAAS EN MEIJERIJ

De gemeente Bernheze is gelegen in het reconstructiegebied Maas en Meierij. Voor de ontwikkeling van de intensieve veehouderij zijn daarbij twee onderdelen het meest relevant, te weten de integrale zonering intensieve veehouderij en de wijze waarop zogenaamde duurzame locaties worden aangemerkt

Het streven van het reconstructieplan is om de intensieve veehouderij zich tijdens de looptijd van het Reconstructieplan dusdanig te laten ontwikkelen, dat steeds meer bedrijven op goede locaties en steeds minder bedrijven dicht bij natuurgebieden en woonkernen komen te liggen. De intensieve veehouderij beweegt zich 'afwaarts' van kwetsbare functies als natuur en wonen. Om deze afwaartse beweging vorm te geven, zijn in het reconstructieplan drie typen zones opgenomen die onderdeel uitmaken van de integrale zonering Intensieve veehouderij.

- Landbouwontwikkelingsgebieden (LOG's).
- Verwevingsgebieden.
- Extensiveringsgebieden.

Duurzame locatie intensieve veehouderij (definitie Reconstructieplan)

Een bestaand agrarisch bouwblok met een zodanige ligging dat het zowel vanuit milieuoogpunt (ammoniak, stank en dergelijke) als vanuit ruimtelijk oogpunt (natuur, landschap en dergelijke) verantwoord is om het te laten groeien tot een bouwblok van maximaal 2,5 hectare voor een intensieve veehouderij. Een locatie kan ook bij een kleiner oppervlak dan 2,5 hectare als duurzaam worden aangemerkt.

De beoordeling of locaties of projectlocaties duurzaam zijn, dient door gemeenten in het kader van het bestemmingsplan of een projectbesluit te worden gemaakt. De vraag of een locatie duurzaam is wordt alleen gesteld als er een concreet initiatief voor een uitbreiding van het bestaande bouwblok voorligt.

In onderstaande tabel is het beleid zoals dat is opgenomen in het Reconstructieplan samengevat.

Provinciaal beleid Reconstructieplan (2005)	Extensiveringsgebied	Verwevingsgebied	LOG
Is uitbreiding binnen bestaand bouwblok mogelijk? (Afhankelijk van milieuvergunning)	Ja	Ja	Ja
Is uitbreiding van het bouwblok mogelijk?	Nee Tenzij voor dierenwelzijn	Ja, mits duurzaam Max 2,5 ha Boven 1,5 ha via ontheffing provincie	Ja Max 3,5 ha
Is nieuwvestiging mogelijk?	Nee	Nee	Nee
Is omschakeling naar intensieve veehouderij mogelijk?	Nee	Ja, mits duurzaam	Ja

2.2

VERORDENING RUIMTE

De provincie Noord-Brabant heeft de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening (SVRO) waarin het nieuwe beleid tot 2025 (met een doorkijk naar 2040) wordt beschreven op 1 oktober 2010 vastgesteld. De Verordening ruimte is één van de uitvoeringsinstrumenten van de provincie, naast bijvoorbeeld ontwikkelingsgerichte communicatieve en financiële instrumenten. Hieronder is beschreven welke provinciale beleidswijzigingen m.b.t. de intensieve veehouderij (ten opzichte van het Reconstructieplan) zijn opgenomen in de Verordening ruimte. De wijzigingen zijn doorgevoerd naar aanleiding van de behandeling van het burgerinitiatief "Megastallen nee" in de vergadering van Provinciale Staten in maart 2010. Het bestemmingsplan buitengebied zal moeten voldoen aan de regels uit de verordening. In onderstaande tabel is het beleid zoals dat is opgenomen in de Verordening ruimte samengevat.

Provinciaal beleid Verordening ruimte (2010)	Extensiveringsgebied	Verwevingsgebied	LOG
Is uitbreiding binnen bestaand bouwblok mogelijk?	Nee ("slot op de muur")	Ja *	Ja *
Is uitbreiding van het bouwblok mogelijk?	Nee	Ja * Max 1,5 ha	Ja * Max 1,5 ha Via ontheffing tot max 2,5 ha
Is nieuwvestiging mogelijk?	Nee	Nee	Nee
Is omschakeling naar intensieve veehouderij mogelijk	Nee	Ja * Max 1,5 ha	Ja * Max 1,5 ha Via ontheffing tot max 2,5 ha

*=mits duurzaam

In de verordening Ruimte is een definitie opgenomen voor het begrip duurzame locatie. Een locatie voor een intensieve veehouderij is duurzaam als:

- a. aantoonbare ruimtelijk-economische belangen voor de lange termijn aanwezig zijn die noodzaken tot hervestiging, omschakeling of uitbreiding ter plaatse;
- b. zuinig ruimtegebruik wordt toegepast door aan te sluiten bij bestaande bebouwing of, al dan niet door herschikking, optimaal gebruik te maken van de beschikbare ruimte;
- c. de beoogde ontwikkeling zowel vanuit milieuoogpunt, in het bijzonder wat betreft ammoniak, geur, fijnstof en gezondheid voor mensen, als vanuit ruimtelijk oogpunt, in bijzonder wat betreft natuur, landschap en cultuurhistorie, aanvaardbaar is.

2.3

VERORDENING STIKSTOF EN NATURA 2000

Op het grondgebied van Bernheze of in de directe omgeving zijn geen Natura 2000 gebieden gelegen. De afstand van een veehouderij in Bernheze tot die gebieden is varieert van ruim 10 tot ruim 30 kilometer. Gezien de grote afstand tot die gebieden zullen de ontwikkelingen in het buitengebied van Bernheze geen significant effecten kunnen hebben op deze gebieden, zoals verstoring of verdroging. Wel kunnen alle veehouderijen in Bernheze samen mogelijk een effect hebben op delen van die gebieden, omdat deze veehouderijen bijdragen aan de achtergrondbelasting van stikstof op die gebieden. In grote delen van de Natura 2000 gebieden in Noord-Brabant is de belasting van stikstof medebepalend voor het bereiken van de gestelde natuurdoelen en is die belasting nu beduidend hoger dan de streefwaarden. De milieuruimte voor de veehouderij wordt mede bepaald door regels die moeten verhinderen dat een verdere toename van de stikstofbelasting op de overbelaste en gevoelige delen van de Natura 2000 gebieden kan optreden. In Noord-Brabant is dat uitgewerkt in de provinciale verordening stikstof en Natura 2000.

Deze verordening stelt bij de nieuwbouw van stallen eisen aan de maximale emissie per dierplaats. Die vereiste emissiereductie gaat verder dan de eisen zoals ze zijn opgenomen in het Besluit Huisvesting. Indien er een aanvraag is voor een omgevingsvergunning die leidt tot een toename van de emissie van ammoniak ten opzichte van het zogenaamd gecorrigeerd emissieplafond (de emissie op basis van de vergunde en feitelijk gerealiseerde dierplaatsen, uitgaande van de emissienormen uit het besluit Huisvesting), is dat alleen mogelijk als er gesaldeerd kan worden met rechten van veehouderijen die zijn gestopt of gekrompen.

Daar waar een veehouderij in Bernheze gebruik wil maken van de geboden planologische ontwikkelruimte, zal dit gepaard moeten gaan met een emissieniveau dat ligt onder het gecorrigeerd plafond op bedrijfsniveau of, bij een toename, bij een minstens even zo grote gebleken afname van depositie van ammoniak op elk gevoelig habitatgebied door stoppers en krimpers in de veehouderij elders. Deze administratie verloopt via de Depositiebank bij de Provincie Noord-Brabant.

2.4

BELEIDSVISIE BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED

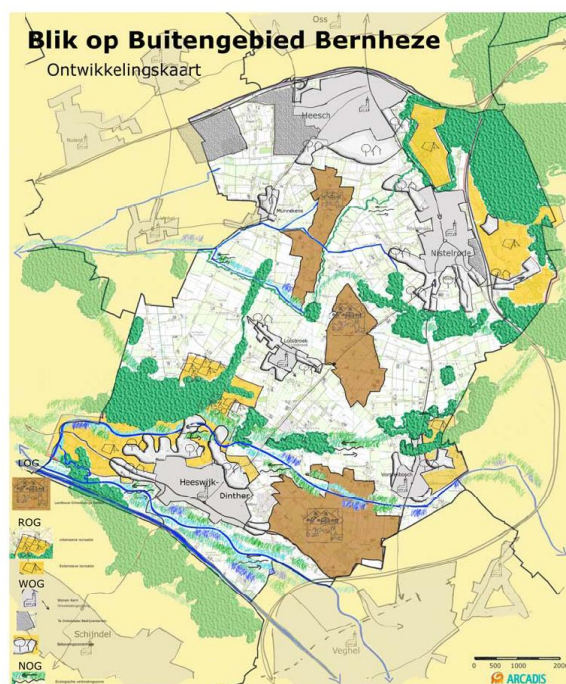
In overleg met de klankbordgroep heeft de gemeente Bernheze besloten om 'ontwikkelingsgebieden' aan te duiden. De lijn van landbouwonwikkelingsgebieden (LOG), zoals uiteen gezet in de reconstructieplannen, is in Bernheze doorgetrokken naar ontwikkelingsgebieden voor natuur (NOG), recreatie (ROG) en wonen/werken (WOG).

Binnen de LOG's vervullen de intensieve veehouderijbedrijven de belangrijkste functie. Intensieve veehouderijbedrijven zijn hier grootschaliger of hebben de kans om grootschaliger te worden dan buiten de LOG's.

De NOG's bestaan uit de bestaande natuur- en bosgebieden en de ecologische verbindingzones daartussen. De NOG's zijn dus ruimer dan de ecologische verbindingzones in de gemeente. De globale begrenzing van de NOG's geeft aan hoe deze gebieden kunnen worden versterkt, vergroot en met elkaar worden verbonden.

De ROG's bieden kansen voor nieuwe recreatieve ontwikkelingen en versterking en uitbreiding van bestaande recreatiefuncties. Binnen de ROG's is een onderscheid te maken wat betreft de aard van de te ontwikkelen en/of versterken recreatieve voorzieningen.

Binnen de WOG's zijn de woon- en werkfuncties de belangrijkste functies, of worden deze functies het belangrijkste. De WOG's bestaan uit extensiveringsgebieden overig en bebouwingsconcentraties in de gemeente. Binnen de WOG's zijn onder het mom van kwaliteitswinst ruimere mogelijkheden voor splitsing van woningen, omschakeling naar niet-agrarische bedrijvigheid en omschakeling naar recreatie. Zo ontstaat er een aantrekkelijk en gevarieerd woon- en werkklimaat.

HOOFDSTUK 3 Huidige situatie en ontwikkelingen

3.1

INTENSIEVE VEEHOUDERIJ

Van oudsher kenmerkt de gemeente Bernheze zich als een agrarische gemeente. Bernheze telde in 2007 387 bedrijven in de agrarische sector, met in totaal circa 1.100 werkzame personen (CBS). Graasdierbedrijven (vooral melkveebedrijven) en hokdierbedrijven (varkens en pluimvee) komen het meest voor in de gemeente. In onderstaande tabel is de ontwikkeling van het aantal dieren in Bernheze in de periode 2000-2008 weergegeven, op basis van cijfers van het CBS (landbouw metellingen).

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Rundvee	26037	24593	22442	20867	20368	19670	20368	19758	18797
Geiten	3115	1980	4000	5110	5532	5830	6369	4530	4977
Varkens	292167	297948	257078	246952	255546	258897	266134	272206	286605
Kippen	1653004	1647720	1722110	1515531	1588364	1754632	1686330	1617245	1668190

Een groot aantal bedrijven, meer dan 90 voornamelijk varkensbedrijven, heeft begin deze eeuw deelgenomen aan de 'Regeling beëindiging veehouderijtakken' (rijks-opkoopregeling van intensieve veehouderijbedrijven om het mestoverschot te verkleinen). In tabel 3.1 is de dit te zien aan de afname van het aantal varkens tussen 2001 en 2002 met 14%. De laatste paar jaar neemt het aantal varkens in Bernheze weer toe tot ongeveer het niveau van voor de opkoopregeling. Dit betekent dat per saldo meer varkensrechten naar Bernheze komen dan er uit gaan. Sinds 1 januari 2008 zijn varkens- en kippenrechten vrij verhandelbaar door heel Nederland wat tot gevolg heeft dat tussen 1 januari 2008 en 1 juli 2009 het aantal varkensrechten in Brabant is toegenomen met 8,2% en in Maas en Meierij met 9,8%. Ook kippenrechten komen per saldo naar Brabant (plus 5,2%, maar nauwelijks naar Maas en Meierij (plus 0,3%). Afname vindt plaats in met name Gelderland, Overijssel en Utrecht. Het aantal kippen is aardig constant de laatste tien jaar.

De ontwikkeling is ook in beeld gebracht op basis van gegevens uit de milieuvergunningen van veehouderijen. Deze wijken af van de werkelijke veebezetting omdat niet alle vergunde ruimte wordt benut. Gecorrigeerd voor dit verschil is de feitelijke emissie van ammoniak circa een derde lager dan de vergunde emissie. Wanneer rekening wordt gehouden met de functionele leegstand die al is verdisconteerd in de wettelijke emissiefactoren per dier (gemiddeld 5 tot 10%), is de latente vergunde ruimte in Bernheze op basis van deze vergelijking circa 25%.

Uit de gemeentelijke registratie van milieuvergunningen blijkt dat het aantal bedrijven (in feite inrichtingen, dus locaties) in de afgelopen 10 jaar is gedaald. Die daling is het sterkst voor de varkensbedrijven (-28% ten opzichte van -17% voor pluimveebedrijven).

Het aantal vergunde dierplaatsen voor varkens is echter de afgelopen tien jaar gestegen. Na een daling in de periode 2000-2005 is het aantal dierplaatsen voor varkens weer gestegen ten opzichte van 2000 (+14%). Het aantal dierplaatsen voor pluimvee ligt eind 2009 net onder het niveau van dat van 2000 (-4%).

In onderstaande tabel is opgenomen hoe de veehouderijen met een tak intensieve veehouderij nu (vergunningenbestand november 2009) is verdeeld per reconstructiezone. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen bedrijven met een volwaardige tak intensieve veehouderij (minimaal 70 n.g.e.) en bedrijven met een kleine tak intensieve veehouderij (minder dan 70 n.g.e.).

	volwaardig	klein	totaal
Extensiveringsgebied	49	76	125
Verwevingsgebied	60	44	104
Landbouwontwikkelingsgebied	44	22	66
Totaal	153	142	295

Gemiddeld (van de 295 locaties) is de tak intensieve veehouderij 108 n.g.e. groot (circa 1,5 arbeidskracht). Als alleen de locaties met een volwaardige tak worden beschouwd, is de gemiddelde omvang 187 n.g.e. (circa 2,5 arbeidskracht).

Op basis van de ontwikkelingen in de afgelopen jaren, de wet- en regelgeving (milieu, mest, huisvesting en de verwachte economische ontwikkelingen van de intensieve veehouderij worden de volgende trends verwacht voor de periode tot 2020

- Varkensbedrijven: marges blijven structureel krap; hogere milieueisen en -kosten, druk op verdere efficiencyverhoging.
- Pluimveebedrijven: in verhouding tot de varkenshouderij minder gevoelig voor krimp. Mogelijk lichte groei leghennen.
- Een veestapel die ongeveer op (pluimvee) of onder (varkens) het niveau ligt van dat van 2010.
- Een versterkte daling van het aantal bedrijven (vooral varkensbedrijven).
- Een verdergaande opschaling van de activiteiten op bedrijfsniveau.
- De bedrijven worden kapitaals- en kennisintensiever en arbeidsextensiever.

De hoofdtrend is en blijft een verdere daling van het aantal locaties en een groei van de “overblijvende” bedrijven.

3.2

MILIEU

3.2.1

GEURHINDER DOOR VEEHOUDERIJ

Verkeer, industrie, huishoudens en de landbouw zijn de belangrijkste bronnen van geuroverlast. De landbouw zorgt voor het grootste percentage geurgehinderden. Het betreft stankemissie uit stallen, opslag en aanwending. De belangrijkste bron van agrarische geuroverlast is het toedienen van mest, met in Brabant circa 14% geurgehinderden. De geuroverlast als gevolg van geur uit stallen is aanzienlijk kleiner, met in Brabant circa 4% geurgehinderden (2005).

De regelgeving ten aanzien van de agrarische geurhinder richt zich vooral op geurhinder uit stallen via de vergunningverlening (voor veehouderijen), procedures in het kader van de ruimtelijke ordening (bijvoorbeeld in verband met de bouw van woningen) en de mogelijkheid die gemeenten hebben om gebiedsgerichte normen te stellen, binnen een wettelijke bandbreedte en de daaraan gekoppelde voorwaarden.

De belangrijkste “knelpuntgevallen” (combinatie van een middelhoge tot hogere belasting en aanwezigheid van geurgevoelige objecten) zijn te vinden in de volgende gebieden in Bernheze:

- Delen van de bebouwde kom van Loosbroek, Nistelrode en Vorstenbosch.
- Bebouwing in linten als Beugt, Dintherse Hoek, Maxend, Kantje en Munnekens-Vinkel.
- Verspreid liggende woningen in het buitengebied, zoals enkele woningen die gelegen zijn in het buitengebied tussen Nistelrode, Loosbroek en Vorstenbosch.

De vergunde geuremissie is in de afgelopen tien jaar is gestegen (+6%). Die toename is zowel bij de bedrijven met varkens en de pluimveebedrijven opgetreden. Ondanks dat het feit dat bedrijven gemiddeld genomen moderne stalsystemen zijn gaan toepassen, heeft dat nog niet geleid tot een daling van de vergunde geuremissie, op een wijze zoals dat bij ammoniak wel het geval is. Dit wordt mede veroorzaakt door het feit dat de emissiefactoren voor geur veel minder differentiatie kennen als bij ammoniak en door de toename van de vergunde dierplaatsen. .

3.2.2

AMMONIAK

De depositie van stikstof (N-totaal) en daarbinnen van ammoniak (NH_3) op de bos- en natuurgebieden in Bernheze en omgeving is hoog, gemiddeld veel hoger dan de streefwaarde (kritische depositiewaarde) van deze bos- en natuurgebieden. De depositie van stikstof is de afgelopen jaren wel gedaalde en de verwachting is dat deze verder zal dalen. De verwachte afname van de ammoniakemissie uit de landbouw is vrijwel geheel toe te schrijven aan de verwachte effecten van het mestbeleid (evenwichtsbemesting) en het implementeren van de AMvB Huisvesting: eisen die worden gesteld aan stallen van veehouderijen.

Ondanks de verwachte verdere daling van de ammoniakemissie en –depositie geldt dat binnen de plantermijn van het bestemmingsplan buitengebied de depositieniveaus nog steeds ver boven het kritische niveau voor de meest gevoelige natuur liggen.

De vergunde ammoniakemissie in Bernheze in de afgelopen tien jaar is gedaald. Die daling is opgetreden bij de varkensbedrijven (-15%). De vergunde ammoniakemissie bij pluimveebedrijven is in die periode ongeveer gelijk gebleven (+2%).

Waarschijnlijk is de beschikbaarheid van stalsystemen en technieken (zoals luchtwassers) bij varkensbedrijven een oorzaak voor dat verschil. Voor pluimveebedrijven zijn dergelijke systemen later beschikbaar gekomen. Ook de omschakeling van batterijhuisvesting naar andere systemen leidt er toe dat de ammoniakemissie van pluimveebedrijven minder snel is gedaald en ook minder snel zal dalen. Circa de helft van alle legkippen in Bernheze zijn eind 2009 nog gehuisvest in een legbatterij.

3.2.3

FIJN STOF

Fijn stof wordt gezien als een van de meest schadelijke stoffen van luchtverontreiniging. Uit verschillende publicaties is bekend dat fijn stof gezondheidsproblemen en vroegtijdige sterfte kan veroorzaken bij de mens. Concentratie van veehouderij kan de kans op overschrijding van de fijn stof normen verhogen.

Het ministerie van VROM hanteert een twee sporen beleid om de fijn stof problematiek in de landbouw op te lossen. Dit zijn het saneren van bestaande overschrijdingen en het voorkomen van nieuwe overschrijdingen. Het voorkomen van nieuwe overschrijdingen is een belangrijk uitgangspunt van de wet- en regelgeving. In het kader van vergunningverlening zal de gemeente Bernheze rekening houden met de wet- en regelgeving met betrekking tot fijn stof. Deze wet- en regelgeving is relatief nieuw.

De concentraties worden voor een belangrijk deel bepaald door de heersende achtergrondconcentraties. Op grond van de (landelijke) verspreidingskaarten van het RIVM is globaal een beeld te geven van de verwachte achtergrondconcentraties in 2010 en 2020. Grote lijn van deze prognoses is dat de luchtkwaliteit verbeterd en dat de achtergrondconcentratie in de toekomst voor de meeste gebieden onder het niveau ligt dat leidt tot overschrijdingen van de normen. Op basis van de gegevens van VROM is er in een deel van Bernheze in 2010 wel sprake van een situatie waarbij op basis van de achtergrondbelasting van fijn stof (PM10) het aantal overschrijdingsdagen de norm (maximaal 35 dagen) overschrijdt of bijna overschrijdt. Het betreft een gebied ten zuidoosten van Loosbroek. Uitgaande van deze gegevens van VROM is in het gebied met een overschrijding van de norm van het aantal overschrijdingsdagen een uitbreiding van de emissie van fijn stof door veehouderijen niet mogelijk. Wel kan bijvoorbeeld met behulp van luchtwassers een uitbreiding van de dierplaatsen gecombineerd worden met een afname van de emissie van fijn stof.

De vergunde emissie van fijn stof is in de afgelopen tien jaar gestegen (+8%). Die toename is vooral bij de bedrijven met pluimvee opgetreden (+13%) en veel minder bij bedrijven met varkens (+2%). Ondanks dat het feit dat bedrijven gemiddeld genomen moderne stalsystemen zijn gaan toepassen, heeft dat nog niet geleid tot een daling van de vergunde emissie van fijn stof, op een wijze zoals dat bij ammoniak wel het geval is. Dit wordt mede veroorzaakt door het feit dat de emissiefactoren voor fijn stof bij de gangbare systemen veel minder differentiatie kennen als bij ammoniak en door de toename van de vergunde dierplaatsen. Ook de omschakeling van batterijhuisvesting naar scharrelhuisvesting is een belangrijke oorzaak.

In onderstaand overzicht is voor het potentieel duurzaam gebied de grootte van de agrarische bouwblokken beschreven

Oppervlak agrarisch bouwblok	Aantal	Procentueel aandeel
< 0,5 hectare	41	17,5 %
0,5 – 1 hectare	86	36,8 %
1 – 1,5 hectare	71	30,3 %
1,5 – 2 hectare	27	11,5 %
2 – 2,5 hectare	5	2,1 %
> 2,5 hectare	4	1,7 %
Totaal	234	100 %

Uitgaande van een maximale omvang van bouwblokken van intensieve veehouderijen in verwevingsgebieden van 2,5 hectare en in landbouwontwikkelingsgebieden van 3,5 hectare, kan geconstateerd worden dat binnen het potentieel duurzaam gebied de planologische ontwikkelingsmogelijkheden ruim zijn.

Er zijn circa 250 veehouderijen met een tak intensieve. Hiervan is circa de helft gelegen in het potentieel duurzaam gebied. Van de grotere intensieve veehouderijen (groter dan 140 Nge¹) is ongeveer driekwart gelegen in het potentieel duurzaam gebied.

4.2

SCENARIO'S PLANMER

In het planMER zijn de volgende scenario's onderzocht.

Alternatief	Beschrijving
Huidige situatie	Milieubelasting op basis van de vergunde rechten
Huidige situatie, emissiearm	De nu vergunde dieraantallen (maar alle stallen voldoen aan de maximale emissiewaarden uit de AmvB Huisvesting
Autonome ontwikkeling	Als AmvB, met als toevoeging dat de kleinere IV-bedrijven stoppen of stoppen met hun tak intensieve veehouderij.
Groeiscenario 1	Als autonome ontwikkeling, maar aanvullend daaraan groeien de nu al volwaardige intensieve veehouderij (40% met emissies, mits gelegen in het potentieel duurzaam gebied.
Groeiscenario 2	Als groeiscenario 1, maar in dit scenario wordt er van uitgegaan dat de groei in verwevingsgebieden kleiner zal zijn dan in de LOG's. In verwevingsgebieden wordt uitgegaan van +20% groei van de emissies, in LOG's van +40%.

Groeiscenario 1 en groeiscenario 2 zijn te zien als twee (beleids)alternatieven.

Groeiscenario 1 als een alternatief dat uitgaat van het beleid zoals dat is geformuleerd in het reconstructieplan en het ontwerp bestemmingsplan buitengebied. Door uit te gaan van een bepaalde groei en krimp kan worden aangegeven welke milieueffecten worden verwacht.

¹ Nge = Nederlandse grootte eenheid; een maat voor de economische omvang van bedrijfsactiviteiten. 70 nge komt ongeveer overeen met één volwaardige arbeidskracht.

Groeiscenario 2 is een alternatief dat ervan uitgaat dat er minder planologische ontwikkelingsruimte wordt geboden in de verwevingsgebieden. Dat scenario verschilt dus van groeiscenario 1 met betrekking tot de omvang van de ontwikkelingen in het verwevingsgebied en verschilt niet met betrekking tot de ontwikkelingen in de landbouwontwikkelingsgebieden

In onderstaande tabel is weergegeven hoe de inschatting van de mogelijke groeiers, blijvers en stoppers zijn verdeeld over de verschillende zones uit de integrale zonering intensieve veehouderij. Ook is weergegeven welke andere veehouderijen (niet zijnde intensieve veehouderij) in de verschillende zones zijn gelegen. De omvang en milieubelasting van deze niet-intensieve veehouderijen (zoals melkrundveebedrijven en paardenbedrijven) is in de verschillende alternatieven gelijk verondersteld.

	Niet-reconstructie-gebied	Extensiverings-gebied	Verwevings-gebied	Landbouw-ontwikkelings-gebied	Totaal
Stopper	5	59	15	0	79
Blijver	3	58	43	22	126
Groeier	0	0	46	44	90
Geen intensieve veehouderij	12	47	36	22	117
Totaal	20	164	140	88	412

De focus van het milieuonderzoek ligt op het in beeld brengen van de milieueffecten van een ontwikkeling, uitgaande van een verdere daling van het aantal bedrijven (locaties), groei van de overblijvers in die gebieden waar er in ruimtelijk en milieuoogpunt mogelijkheden worden geboden voor groei en tegen de achtergrond van de eisen waar elke veehouderij uiterlijk in 2013 aan moet voldoen.

Door de effecten van die mogelijke ontwikkeling, in zijn verschillende deelstappen (effect AMvB, effect krimp, effect groei) te analyseren, kan worden nagegaan hoe de milieubelasting van de veehouderij zich zou kunnen ontwikkelen.

HOOFDSTUK 5 Effecten

5.1

INLEIDING

De intensieve veehouderij kenmerkt zich door een aantal prominente gevolgen voor de leefomgeving en het milieu, die in dit hoofdstuk zijn ingeschat voor de verschillende alternatieven.

De volgende aspecten zijn beoordeeld:

- Geur.
- Ammoniakbelasting op natuurgebieden.
- Fijn stof.
- Geluid.
- Verkeer.
- Water en bodem.
- Landschap, cultuurhistorie en archeologie

GEZONDHEID

In de bijlage van het planMER is informatie opgenomen aangaande de lopende onderzoeken en huidige inzichten met betrekking tot de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheid en is een relatie gelegd met het milieuonderzoek in het kader van het planMER bestemmingsplan buitengebied.

Het effect is getoetst op basis van verschillende criteria. De effecten met betrekking tot de criteria voor geur en ammoniak zijn vooral kwantitatief berekend en op basis daarvan beoordeeld. De overige criteria zijn vooral kwalitatief beoordeeld.

Voor het planMER is het van belang om te bepalen wat de huidige situatie is in en welke ontwikkelingen zijn te voorzien. In het vorige hoofdstuk is beschreven welke scenario's onderzocht en beschreven worden. Deze scenario's betreffen in feite verschillende stappen van een mogelijke ontwikkeling van de intensieve veehouderij in Bernheze. De effecten van de verschillende scenario's, dus de verschillende stappen, worden vergeleken met de milieubelasting in de huidige situatie. Dus bij de beoordeling van deze effecten is de huidige situatie de referentie voor die beoordeling.

Bij de vergelijking van de scenario's is daarnaast specifiek ingegaan op het verschil tussen beide groeiscenario's en het scenario autonome ontwikkeling. Dit laatste scenario gaat uit van een daling van het aantal bedrijven en de emissies (AMvB Huisvesting), maar houdt geen rekening met groei.

Door die vergelijking van de groeiscenario's en het scenario autonome ontwikkeling wordt in beeld gebracht hoe de negatieve milieueffecten die samenhangen met het benutten van de ontwikkelingsruimte zich verhouden tot de positieve effecten die samenhangen met het stoppen van bedrijven en de invoering van de AMvB Huisvesting.

De effectbeoordeling (kwalitatieve scores) is bepaald met expertbeoordeling op basis van de volgende schaal:

Score	Toelichting
++	Zeer positief ten opzichte van de huidige situatie
+	Positief ten opzichte van de huidige situatie
0/+	Licht positief ten opzichte van de huidige situatie
0	Neutraal
0/-	Licht negatief ten opzichte van de huidige situatie
-	Negatief ten opzichte van de huidige situatie
--	Sterk negatief ten opzichte van de huidige situatie

5.2

SAMENVATTING EFFECTEN

Scenario / beoordelingsaspect	Emissie-arm (HSEA)	Auton. Ontw. AO	Groei Scen 1 (S1)	Groei Scen 2 (S2)
Kans op geurhinder	0/+	+	0/+	0/+
Depositie van ammoniak op bos en natuurgebieden	+	++	+	+
Concentratie fijn stof	+	+	0	0/+
Geluidsbelasting	0	+	0/-	0
Verkeersafwikkeling	0	0	0	0
Verkeersveiligheid	0	+	-	0/-
Geomorfologie en watersysteem	0	0	0	0
Landschap	0	+	--	-
Cultuurhistorie en archeologie	0	0	0	0

Kans op geurhinder

Voor geheel Bernheze neemt de kans op geurhinder ten opzichte van de huidige situatie af, ook bij de groeiscenario's, dus ondanks de toename van de geuremissie. De groeiscenario's leiden ten opzichte van de autonome ontwikkeling tot een toename van de kans op geurhinder (circa 9%). Het positieve effect van de AMvB Huisvesting is ongeveer even groot het positieve effect van het stoppen van de kleinere intensieve veehouderijen. De verschillen tussen beide groeiscenario's zijn klein.

Specifieke aandachtsgebieden zijn de kernranden van Nistelrode, Vorstenbosch, Dinther en Loosbroek en woningen in de landbouwonwikkelingsgebieden. In de grootste deel van de kernen verbetert de kwaliteit van het woon- en leefmilieu ten opzichte van de huidige situatie, ook bij de groeiscenario's.

Depositie van ammoniak op bos- en natuurgebieden

De depositie neemt bij de scenario's emissiearm en autonome ontwikkeling af ten opzichte van de huidige situatie. Vooral door de implementatie van de AMvB Huisvesting neemt de emissie en depositie van ammoniak af. De verwachte stoppers, rond de bos- en natuurgebieden, zorgen voor een extra afname van lokale depositiepieken.

Bij de groeiscenario's wordt dit het "emissievoordeel" van deze stoppers weer te niet gedaan. De toename van de gemiddelde depositie op de bos- en natuurgebieden ten opzichte van de autonome ontwikkeling voor de groeiscenario's varieert tussen de 8% (groeiscenario 2) en de 10% (groeiscenario 1).

De ammoniakdepositie van alle veehouderijen in Bernheze samen op de Natura 2000-gebieden neemt voor alle scenario's af ten opzichte van de huidige vergunde situatie. Gezien de afstand tot die gebieden (> 10 kilometer) en de regels uit de Verordening stikstof en Natura 2000 kunnen significante effecten op deze gebieden door de ontwikkeling van veehouderijen in Bernheze worden uitgesloten.

Ondanks de verwachte daling van de ammoniakemissie en –depositie resteert er nog een grote opgave om aan de doelstellingen (kritische depositiewaarden) te kunnen voldoen.

Fijn stof

Vooraf door de implementatie van de AMvB Huisvesting neemt de emissie en belasting van fijn stof af. De verwachte stoppers, vooral rond de kernen, zorgen voor een extra afname van de belasting van fijn stof en de blootstelling. De geldende normen voorkomen het ontstaan van nieuwe overschrijdingsgevallen en de acties gericht op het oplossen van knelpunten leiden tot een afname van lokale pieken. Het hoge aantal overschrijdingsdagen in de omgeving van Loosbroek leidt ertoe dat er ter plekke geen of weinig milieuruimte is voor uitbreiding van de fijn stof emissie.

Omdat in andere delen van Bernheze wel milieuruimte voor groei van de fijn stof emissie is, bestaat er bij de groeiscenario's een risico dat het "emissievoordeel" vanwege de autonome ontwikkeling weer te niet wordt gedaan. Gelet op de begrenzing van de extensiveringsgebieden en de verwachte afname van intensieve veehouderij nabij woonkernen zal er waarschijnlijk per saldo sprake zijn van een afname van de blootstelling in de woonkernen. Omdat er bij groeiscenario 2 sprake is van een beperking van de groei in de verwevingsgebieden en omdat er in die verwevingsgebieden de kans op blootstelling relatief hoger is dan in de landbouwontwikkelingsgebieden (aanwezigheid burgerwoningen, andere functies, kortere afstand tot de bebouwde kom), is groeiscenario 2 minder negatief beoordeeld dan groeiscenario 1.

Er resteert er nog een grote opgave om aan de advieswaarden van de WHO te kunnen voldoen.

Geluid

De verwachting is dat de ontwikkeling van intensieve veehouderijen in het potentieel duurzaam gebied geen grote problemen oplevert ten aanzien van geluidgevoelige bestemmingen in de kernen, het stiltegebied de Maashorst, overige bos- en natuurgebieden of specifieke geluidsgevoelige bestemmingen. Bij verspreide ontwikkeling in het potentieel duurzaam gebied (uitbreiden van – en omschakelen naar intensieve veehouderijen) kan op locaties de geluidsemisatie toenemen. Risico's voor een toename van geluidsbelasting zullen

er vooral zijn bij bedrijfsontwikkelingen nabij woningen in het buitengebied (vooral in het verwevingsgebied) en nabij de ontsluitingswegen in of nabij de kernen.

Positieve effecten zullen vooral optreden door het stoppen van intensieve veehouderijen en in rondom de woongebieden (kernen en bebouwingsconcentraties in het buitengebied).

Verkeer

Door de verspreiding van het vrachtverkeer in de tijd en over het gehele buitengebied veroorzaakt een toename van het aantal vrachtautobewegingen over het algemeen geen extra problemen op voor de verkeersafwikkeling en doorstroming op de lokale wegen. Eventuele problemen kunnen optreden op de toevoerroutes naar het hoofdwegennet.

Het grootste probleem met dit zware verkeer zijn de te verwachten potentiële conflicten (kruispunten en wegvakken) met andere weggebruikers, in het bijzonder het kwetsbare langzame verkeer, zoals schoolgaande jeugd, recreatie(fietsers) en wandelaars. Dit speelt vooral op de lokale wegen met een duidelijke mengfunctie (verblijven en ontsluiten) waar de wegbreedte relatief smal is en er geen aparte of onvoldoende voorzieningen zijn voor langzaam verkeer.

Bodem en water

Aangenomen wordt dat 'bodem' op het abstractieniveau van dit planMER geen onderscheidend aspect is. Dit omdat de bodem niet zwaar vergraven dient te worden en de in te plaatsen dan wel uit te breiden intensieve veehouderijbedrijven vloeistofdichte vloeren of andere voorzieningen dienen te realiseren, zodat eventuele ontwikkelingen niet leiden tot aantasting van de bodem.

Waterneutraal bouwen zal een belangrijk uitgangspunt zijn bij nieuwe ruimtelijke initiatieven, gericht op uitbreiding van intensieve veehouderijen en omschakelingen naar intensieve veehouderijen. Dit betekent dat er geen wijziging (ingreep) in de grondwaterstand, grondwaterstroming en waterberging als gevolg van de her- en nieuwvestiging van IV bedrijven zal mogen plaatsvinden. Ook dient er voorkomen te worden dat er emissies van (mest-)stoffen naar het oppervlakte- en grondwater plaats vindt.

Het zoekgebied voor waterberging bij de Groote Wetering is een niet expliciet gevrijwaard van de toename van nieuwe bebouwing voor de uitbreiding van – of omschakeling naar intensieve veehouderijen. Omdat bij een toets van een concreet initiatief zal moeten worden aangetoond dat er geen sprake mag zijn van een feitelijke aantasting van het zoekgebied, zijn de effecten als neutraal beoordeeld.

Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Het landschapstype beekdal is vanwege de kleinschaligheid kwetsbaar. Op de randen van dit landschapstype bevinden zich enkele potentiële groeiers. Nieuwe bebouwing kan die kleinschaligheid aantasten, vooral in het open landschapstype. In dit landschapstype zijn er een groot aantal potentiële stoppers. Indien hergebruik van deze locaties gepaard gaat met het saneren van storende bebouwing, kan de herkenbaarheid van het beekdallandschap worden vergroot.

Het landschapstype dekzand is minder kwetsbaar. Nieuwe initiatieven kunnen gekoppeld worden aan de aanleg van nieuwe landschappelijke elementen om het karakter van het landschap te behouden of te versterken. Het landschap van de jonge ontginningen is open

en geeft het een grootschalig karakter. Het is kwetsbaar omdat bebouwing van grote afstand zichtbaar is. In dit landschapstype zijn de meeste potentiële groeiers gelegen.

Vanwege de grootschaligheid en openheid, en dus grote afstanden tot andere bebouwing, is er veel milieuruimte, maar dus ook op aantasting van die openheid. De Peelhorst is vooral een gesloten landschap. Omdat het gebied is begrensd als extensiveringgebied zijn er in dit landschapstype geen potentiële groeiers. .

In het potentieel duurzaam gebied bevinden zich vooral lijnvormige waarden. Een groot deel van het potentieel duurzaam gebied bestaat uit gebieden van lagere waarde. Wel zijn er uitzonderingen, zoals de hoge historisch-geografische waarde van het gebied bij Heesch-Vinkel. Omdat nieuwvestiging niet mogelijk is en het aantal intensieve veehouderijen in dat gebied beperkt is en nieuwe initiatieven ruimtelijk moeten worden ingepast, worden er geen negatieve effecten op die waarden verwacht. De archeologische verwachtingswaarde in het potentieel duurzaam gebied is in het algemeen laag. Omdat in het ontwerp bestemmingswaarden archeologische waarden zijn beschermd, worden geen negatieve effecten op archeologische waarden verwacht.

5.3

AANDACHTSPUNTEN VOOR BESLUITVORMING

Op basis van de (tussen)resultaten van het planMER en de bespreking van die resultaten zijn de volgende aandachtspunten in januari 2010 aan het toenmalige college voorgelegd.

Ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden

- Gemiddeld zijn de bouwblokken iets meer dan 1 ha groot. Circa 15% van de bouwblokken zijn groter dan 1,5 hectare.
- Op basis van het reconstructieplan en het voorontwerp bestemmingsplan is er voor de helft van de intensieve veehouderijen weinig of geen planologische ruimte voor groei en voor de andere helft relatief veel ruimte voor groei. De Verordening ruimte (juli 2010) heeft die ontwikkelingsmogelijkheden ingeperkt.
- Van de circa 125 intensieve veehouderijen die op basis van het voorontwerp niet als duurzaam worden aangemerkt (dus geen of weinig ruimte voor groei) zijn er 20 die op basis van aanvullende gemeentelijke criteria als niet-duurzaam worden aangemerkt (Wog/Rog/Nog). De overige 105 intensieve veehouderijen hebben op basis van provinciale criteria uit het Reconstructieplan geen mogelijkheden hun bouwblok te vergroten.
- De behoefte aan locaties voor omschakeling (ten behoeve van verplaatsing van bedrijven) wordt voor Bernheze ingeschat op maximaal 15. Dat is inclusief een beperkte opgave in regionaal (Maas en Meierij) verband. Het potentieel aanbod aan locaties is groter, maar dat is ook noodzakelijk. Omdat omschakeling op basis van de huidige regels niet is gekoppeld aan het oplossen van knelpunten, ligt hier wel een risico op ongewenste schaalvergroting.
- Datzelfde geldt voor de kleinere intensieve veehouderijen in het potentieel duurzaam gebied. Vanwege de milieu- en welzijnseisen zullen de komende jaren een deel van die locaties op de markt komen. Het benutten van zo'n locatie voor hervestiging kan, maar is, in het huidige beleid, ook niet gebonden aan het oplossen van een knelpunt elders.

Milieuruimte voor ontwikkelingen (geur, fijn stof, ammoniak)

- In het potentieel duurzaam gebied zijn er gebieden met relatief veel milieuruimte voor geur, maar ook gebieden met relatief weinig ruimte. Dit geldt zowel voor de verwevingsgebieden als de landbouwontwikkelingsgebieden.

- In delen van het buitengebied (omgeving Loosbroek/Nistelrodesedijk) is de achtergrondconcentratie fijn stof op grond van de officiële VROM cijfers zo hoog, dat de normen (overschrijdingsdagen) overschreden of bijna overschreden worden. Er is dan geen milieuruimte voor uitbreiding van de emissie van fijn stof.
- Er zijn wel twijfels over de juistheid van die gegevens. Op basis van meer nauwkeurige gegevens blijkt de piek in lokale emissies (vooral pluimveebedrijven) op een andere plek te liggen. De provincie heeft VROM geattendeerd op deze onnauwkeurigheid die wordt veroorzaakt door het feit dat VROM gegevens op basis van postadressen gebruikt. Het is een bekend probleem dat ook elders in Nederland speelt.
- Op het gebied van ammoniak zijn vooral de regels met betrekking tot huisvesting (maximale emissiewaarden), de Verordening stikstof en Natura 2000, extra reductie eisen voor grote bedrijven (IPPC) en de 250 zones rondom de meest kwetsbare gebieden bepalend voor de ontwikkelingsmogelijkheden.
- Binnen het potentieel duurzaam gebied is ammoniak geen lokaal onderscheidende factor in de ontwikkelingsmogelijkheden, maar zijn randvoorwaarden stellend (emissiereductie, saldering).

Milieubelasting (geur, fijn stof, ammoniak)

- De huidige knelpunten met betrekking tot geur, uitgaande van de classificatie voor het woon- en leefmilieu van het rijk (VROM/RIVM), worden vooral veroorzaakt door situaties waarin één bedrijf relatief dicht bij een woning is gelegen, op basis van een vergunning die op basis van de huidige regels niet in die vorm mogelijk is.
- Door de implementatie van de AMvB Huisvesting en de verwachte stoppers neemt dit probleem af. Bij de groeiscenario's wordt dit "voordeel" weer te niet gedaan (vooral in de verwevingsgebieden) en is het aantal knelpunten vergelijkbaar (iets lager) met de huidige situatie. In de kernen ontstaan er een grote knelpunten en verbetert de kwaliteit van het woon- en leefmilieu per saldo. Aandachtsgebieden zijn enkele kernranden en enkele bebouwingslinten (in de landbouwonwikkelingsgebieden).
- De ammoniakbelasting op bos- en natuurgebieden neemt, ook bij de groeiscenario's, af ten opzichte van de huidige situatie.
- Wettelijke regels voorkomen dat er nieuwe knelpuntsituaties ontstaan met betrekking tot fijn stof. Bestaande, lokale knelpunten of hogere concentraties zijn er nabij pluimveebedrijven. Er ligt nog een grote opgave om de concentratie van fijn stof terug te brengen zodat er minder belasting is voor de gezondheid.

Ontwikkeling achtergrondbelasting in relatie tot ruimtelijke sturing

- De effecten van ruimtelijke sturing op de totale achtergrondbelasting (geur, fijn stof, ammoniak) is relatief beperkt. Met ruimtelijke sturing worden vooral lokale knelpunten voorkomen of opgelost. De toepassing van technieken (stallen, luchtwassers) en de omvang van de veestapel zijn veel meer bepalend voor de achtergrondwaarden.
- De omvang van de veestapel wordt in ruimtelijk opzicht niet gestuurd. Er zijn ruime ontwikkelingsmogelijkheden uitgaande van de maximum maten van de bouwblokken in relatie tot de huidige omvang van de bouwblokken.
- De mogelijkheden om binnen een gegeven milieuruimte (geur, ammoniak, fijn stof, geluid) te ontwikkelen zijn de afgelopen jaren groter geworden en worden naar verwachting in de toekomst nog groter dankzij de beschikbaarheid van technieken.

Gezondheid

- De belasting door geur en fijn stof is in grote delen van Bernheze hoger dan de “advieswaarde” van de GGD. Dat betekent dat er, ondanks dat de belasting binnen de normen van het rijk ligt, er sprake is van een belasting op de gezondheid.
- De effecten van de afwaartse beweging op de gezondheidsbelasting is per saldo positief, omdat de intensieve veehouderij zich afwaarts van de kernen en kernranden beweegt.
- Ook de toepassing van luchtwassers, de komst van gesloten bedrijven en de afbouw van verouderde bedrijven draagt bij aan de beperking van de gezondheidsrisico's.
- Door de schaalvergroting (veel dieren op één bedrijf) neemt het risico dat virussen muteren en er zo nieuwe gezondheidsrisico's ontstaan, toe.
- Er zijn nog veel leemten in kennis met betrekking tot de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheid.

Overige aandachtspunten

- Omdat in Bernheze nieuwvestiging niet mogelijk is en omschakeling naar intensieve veehouderij alleen mogelijk is op bestaande bouwblokken, is de impact van nieuwe bebouwing relatief beperkt.
- Vooral in de open jonge ontginningen en randen van de beekdalen kan nieuwe bebouwing, door groei van de intensieve veehouderij, leiden tot een afname van de landschappelijke kwaliteiten.
- Daar waar bedrijven groeien, zal wel een forse extra versterking extra verkeersbewegingen ontstaan. Daar waar er ook initiatieven voor mest be- en verwerking zijn, wordt dit effect groter. Dit kan aanpassingen van wegen noodzakelijk maken. Aandachtspunt is verkeerskundig opzicht is ook de ontsluiting van het buitengebied richting de hoofdwegen.
- Een deel van het potentieel duurzaam gebied ligt op relatief korte afstand van kernen of bebouwingsconcentraties. Bij schaalvergroting op die plekken kunnen ook in ruimtelijke zin nieuwe knelpuntsituaties ontstaan (beperking van ruimtelijke ontwikkeling van die kernen).
- Voor elke locatie geldt dat er aandachtspunten zijn op het gebied van bodem, water, natuur, archeologie, cultuurhistorie en geluid, maar op het niveau van het bestemmingsplan buitengebied vormen deze aspecten geen aanleiding om tot een andere zonering te komen. De meeste waarden zijn te vinden in de extensiveringsgebieden. Bij het beoordelen van ruimtelijke initiatieven moet natuurlijk zorgvuldig met deze waarden rekening worden gehouden.

5.4

AANBEVELINGEN

Op basis van het concept planMER zijn in januari 2010 de volgende aanbevelingen aan het toenmalige college voorgelegd:

- Risicobeheersing groei: nadere beperking planologische ruimte op minder duurzame locaties. Veranker eigen afwegingsruimte van het college en/of de gemeenteraad (van “ja mits” naar “nee tenzij”).
- Voor-wat-hoor-wat: benutting van planologische ruimte koppelen aan duurzaamheid ontwikkeling, zoals een evenwichtige verdeling van de milieuruimte die benut wordt voor uitbreiding of omschakeling.
- Ben selectief bij omschakelingen. Deze zijn immers bedoeld als onderdeel van de afwaartse beweging, dus koppel dat als voorwaarde voor het omschakelen. Stel ook een

maximum aan het aantal omschakelingen, gerelateerd aan de huidige inschatting van de behoefte (maximaal 15).

- Houdt ook bij grote schaalsprongen van bestaande intensieve veehouderijen de regie als gemeente. Leg ook hier een relatie met de gewenste afwaartse beweging.
- Maak het verschil tussen landbouwontwikkelingsgebieden en de minder duurzame delen verwevingsgebieden groter. Op de langere termijn bieden de landbouwontwikkelingsgebieden meer zekerheid voor de intensieve veehouderijen. Voorkom nieuwe knelpuntsituaties in de verwevingsgebieden.

HOOFDSTUK

6 Beleidsvoorstel

Op basis van de actuele provinciale beleidskaders, de resultaten van de planMER en het coalitieakkoord/ concept bestuursprogramma heeft het nieuwe college in december 2010 onderstaand voorstel voor gemeentelijk beleid aan de raad voorgelegd.

Extensiveringsgebieden

Het betreft de gebieden zoals aangeduid in het reconstructieplan (rond kernen en natuurgebieden) en de bestaande kernen (niet reconstructiegebieden). Geen uitbreiding bebouwing voor de intensieve veehouderij, conform de Verordening ruimte.

Verwevingsgebieden

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds beperkte uitbreidingen van bestaande intensieve veehouderijen (tot 25% vergroting van het bouwblok, tot maximaal 1,5 hectare) en anderzijds grotere uitbreidingen van bestaande intensieve veehouderijen en omschakelingen naar intensieve veehouderijen.

Beperkte uitbreiding

Ja, mits duurzaam. Vergroting via een wijzigingsbevoegdheid van B&W, dus geen rechtstreekse bouwtitel. Maximaal 25% en maximaal 1,5 hectare na vergroting.

In de WOG's/NOG's/ROG's: vergroting bouwblokken: nee, tenzij het een duurzame locatie betreft. Het voornemen is het begrip duurzame locatie later uit te werken in een gebiedsvisie voor de verwevingsgebieden.

Grotere uitbreidingen (> 25% vergroting bouwblok) en omschakelingen in verwevingsgebieden

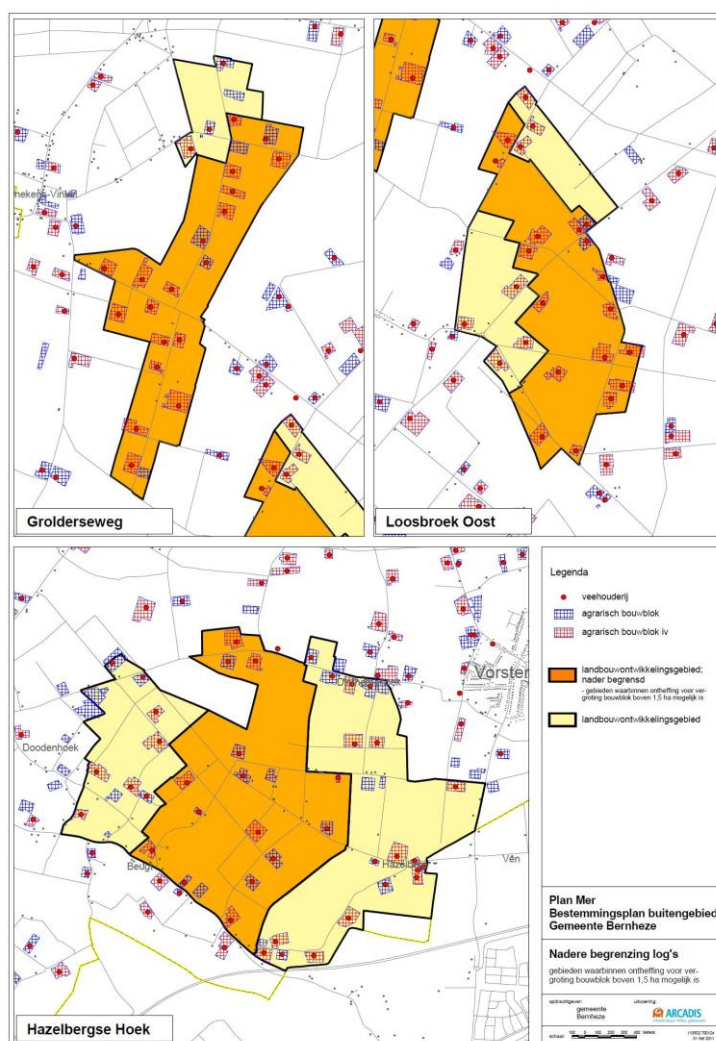
Nee, tenzij onderdeel van afwaartse beweging en duurzame locatie (uit te werken in de gebiedsvisie) en er wordt voldaan aan de overige aanvullende eisen voor omschakelingen zoals genoemd in het concept ontwerp bestemmingsplan (evenredige benutting milieuruimte, minimaliseren emissies, goede ontsluiting en dergelijke) en de nadere concretisering/aanvulling daarop in de op te stellen gebiedsvisie voor de verwevingsgebieden. Geen negatief advies GGD. Minimaal 1.000 meter van de woongebieden binnen de kernen. Voor elke omschakeling wordt een zelfstandige planologische procedure gevolgd. Maximum bouwblok 1,5 hectare.

Landbouwonwikkelingsgebieden

In delen van de LOG's liggen locaties met de beste ontwikkelingsmogelijkheden en het stimuleren een ontwikkeling op de beste mogelijke plekken is een cruciaal element uit de ruimtelijke sturing van de ontwikkeling van de intensieve veehouderij.

Dit kan door de mogelijkheid open te houden voor een bouwblokvergroting boven 1,5 hectare in de meest geschikte delen van de LOG's. Op basis van de criteria van de provincie en de gewenste 1000 meter zone rondom de kernen (woongebieden), zijn de LOG's nader onderverdeeld in twee typen gebieden:

- Een deel waar op grond van de provinciale criteria een aanvraag om een ontheffing voor een bouwblok boven 1,5 hectare momenteel door de provincie is uitgesloten (provinciale criteria) of gelegen is binnen de 1000 meter zone rondom de kernen. Het voorstel is voor deze delen van de LOG's het beleid voor de verwevingsgebieden van toepassing te verklaren. Het betreft de gele gebieden in onderstaande kaarten.
- De overige delen van de LOG's, dus de gebieden waar op grond van de provinciale criteria en de 1000 meter zone een (provinciale) ontheffing voor een bouwblok boven 1,5 hectare onder strikte voorwaarden mogelijk is (criteria provincie) c.q. ondersteund zou kunnen worden door de gemeente (1000 meter zone als aanvulling op de provinciale criteria). Het betreft de oranje gebieden in onderstaande kaarten.

Beleid voor de nadere begrensde LOG's (oranje gebieden)

Uitbreiding bestaande intensieve veehouderijen, tot 1,5 hectare. Ja, mits duurzaam.

Vergroting via een wijzigingsbevoegdheid van B&W, dus geen rechtstreekse bouwtitel.

Maximaal 1,5 hectare. Landschappelijke inpassing conform verordening en handreiking beeldkwaliteit. De aanvraag dient vergezeld te gaan van een beplantingsplan. Uitbreidingen boven 1,5 hectare tot maximaal 2,5 hectare alleen via een aparte procedure.

Nadere uitwerking criteria ter beoordeling duurzaamheid locaties

De gemeente is voornemens het begrip duurzame locatie verder uit te werken.

Vooruitlopend daarop zijn in een notitie aan de raad (21 maart 2011) de volgende criteria genoemd:

Landbouwontwikkelingsgebieden

- De afstand tot aan de kernen bedraagt minimaal 1000 meter.
- Indien de afstand tot een cluster van burgerwoningen minder dan 250 meter bedraagt, wordt een individueel Gezondheidseffectscreening (GES) op bedrijfsniveau uitgevoerd.

Ten aanzien van de landbouwontwikkelingsgebieden, de zogenaamde "duurzame ontwikkellocaties", wil het college behalve de afstand van 1000 meter tot aan kernen, geen extra criteria opnemen. Enkel ten aanzien van het cluster woningen in het LOG Hazelbergse Broek, is er een verplichting om een GES op bedrijfsniveau voor op te laten stellen. Op basis van dit GES dient er een positief advies van de GGD te zijn afgegeven.

Verwevingsgebieden

- De afstand tot de kernen bedraagt minimaal 1000 meter.
- De afstand tot een (cluster) van burgerwoningen bedraagt minimaal 250 meter.
- Er is een individueel Gezondheidseffectscreening (GES) uitgevoerd en de GGD heeft een positief advies afgegeven.

In de onderstaande tabel is bovenstaand beleidsvoorstel samengevat.

Voorstel gemeentelijk beleid	Extensiverings gebied	Verwevingsgebied	LOG
Is uitbreiding binnen bestaand bouwblok mogelijk? (Afhankelijk van milieuvergunning)	Nee	Ja	Ja
Is uitbreiding van het bouwblok mogelijk?	Nee	Ja, mits duurzaam Max 25%, in WOG/NOG/ROG nee, tenzij noodzakelijk voor continuering bedrijf. Max. 15% Max 1,5 ha, Indien >25%: duurzaam en afwaartse beweging. Via een aparte procedure (college)	Ja, mits duurzaam Buiten de nadere begrensde delen van het Log (=gele gebieden): zie beleid verwevingsgebied Overige delen (= oranje gebieden): tot maximaal 1,5 hectare Boven 1,5 ha tot max. 2,5 ha alleen via aparte procedure (raad en ontheffing provincie)
Is nieuwvestiging mogelijk?	Nee	Nee	Nee
Is omschakeling naar intensieve veehouderij mogelijk (alleen op agrarische bouwblokken)	Nee	Indien duurzaam en afwaartse beweging >1.000 meter van kernen Alleen via een aparte procedure (raad) Max 1,5 hectare	Indien duurzaam en afwaartse beweging >1.000 meter van kernen Alleen via een aparte procedure (raad en boven 1,5 hectare ontheffing provincie) Max 2,5 hectare